יבמות

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם

ואלו הן בתו ובת בתו ובת בנו בת אשתו

ובת בנה ובת בתה חמותו ואם חמותו ואם חמיו

אחותו מאמו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו מאמו

דף ב עמוד ב

ואשת אחיו שלא היה בעולמו וכלתו הרי אלו פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן הייבום עד סוף העולם

וכולן אם מתו או מיאנו

או נתגרשו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות

ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו

כיצד פוטרות צרותיהן היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואות לאחיו ולו אשה אחרת ומת כשם שבתו פטורה כך צרתה פטורה הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה

אפילו הן מאה

כיצד אם מתו צרותיהן מותרות היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואות לאחיו ולו אשה אחרת מתה בתו או נתגרשה ואח״כ מת אחיו צרתה מותרת

וכל היכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת:

גמ׳ מכדי כולהו מאחות אשה ילפינן ליתני אחות אשה ברישא

וכ״ת תנא חומרי חומרי נקט ור״ש היא דאמר שריפה חמורה

אי הכי ליתני חמותו ברישא דעיקר שריפה בחמותו כתיבא ועוד בתר חמותו ליתני כלתו דבתר שריפה סקילה חמורה

אלא בתו כיון דאתיא מדרשא חביבא ליה

דף ג עמוד א

כולהו נמי מדרשא אתו נהי דלענין ייבום אתיין מדרשא עיקר איסורייהו בהדיא כתיב בהו בתו עיקר איסורא מדרשא

דאמר רבא אמר לי רב יצחק בר אבדימי אתיא (ויקרא יח, י) הנה (ויקרא יח, יז) הנה

אתיא (ויקרא יח, יז) זמה (ויקרא כ, יד) זמה

השתא דאמרת כל מלתא דאתיא מדרשא חביבא ליה ליתני לאחות אשה לבסוף איידי דאיירי באיסור אחוותא תנא אחות אשתו

וליתנייא להאי בבא לבסוף אלא תנא קורבי קורבי נקט תנא בתו ובת בתו ובת בנו דקרובי עצמו

ואיידי דתנא שלשה דורות למטה דידיה תנא נמי שלשה דורות למטה דידה ואיידי דתנא שלשה דורות למטה דידה תנא שלשה דורות למעלה דידה

ותנא אחותו ואחות אמו דקרובי עצמו ואיידי דאיירי באיסור אחוה תנא אחות אשתו ובדין הוא דליקדמה לכלתו מקמי אשת אחיו שלא היה בעולמו דלא משום קורבא הוא דאסירא אלא איידי דאיירי באיסור אחוה תנא אשת אחיו שלא היה בעולמו והדר תנא כלתו

ומאי איריא דתנא פוטרות ליתני אוסרות אי תנא אוסרות הוה אמינא אסור לייבם אבל מיחלץ חלצה קמ״ל

וליתני אסורה לחלוץ מאי קעביד אלמה לא אם אתה אומר חולצת מתייבמת

כיון דבמקום מצוה הוא דאסירה צרה ושלא במקום מצוה שריא משום הכי תני פוטרות

ומאי איריא דתני מן החליצה ומן הייבום ליתני מן הייבום לחודיה אי תנא מן הייבום הוה אמינא מיחלץ חלצה יבומי לא מייבמה קמ״ל כל העולה לייבום עולה לחליצה וכל שאינו עולה לייבום אינו עולה לחליצה

וליתני מן הייבום ומן החליצה א״נ מן החליצה לחודה אבא שאול היא דאמר מצות חליצה קודמת למצות ייבום

מנינא דרישא למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי

דף ג עמוד ב

למעוטי דרב ודרב אסי לרב ולרב אסי למעוטי מאי

אי סבירא להו דהדדי חדא למעוטי צרת ממאנת וחדא למעוטי צרת מחזיר גרושתו

ואי לא סבירא להו דהדדי חדא למעוטי דחבריה וחדא למעוטי או צרת ממאנת או צרת מחזיר גרושתו

לרב ולרב אסי ליתנינהו

לפי שאינה בצרת צרה

מנה״מ דת״ר (ויקרא יח, יח) אשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה עליה מה ת״ל

לפי שנאמר (דברים כה, ה) יבמה יבא עליה שומע אני אפי׳ באחת מכל עריות האמורות בתורה הכתוב מדבר נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה

מה להלן במקום מצוה אף כאן במקום מצוה ואמר רחמנא לא תקח

ואין לי אלא היא צרתה מנין ת״ל לצרור ואין לי אלא צרתה צרת צרתה מניין ת״ל לצרור ולא לצור

ואין לי אלא אחות אשה שאר עריות מניין אמרת מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה ליבם אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אסורה ליבם

ואין לי אלא הן צרותיהן מניין אמרת מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה ליבם וצרתה אסורה אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה ליבם צרתה אסורה מכאן אמרו חכמים חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן הייבום עד סוף העולם

יכול שאני מרבה אף שש עריות חמורות מאלו שיהו צרותיהם אסורות

אמרת מה אחות אשתו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואפשר לינשא לאחים ואסורה ליבם וצרתה אסורה אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואפשר לינשא לאחים ואסורה ליבם צרתה אסורה

יצאו שש עריות חמורות מאלו הואיל דאי אפשר לינשא לאחים צרותיהן מותרות שאין צרה אלא מאח

אזהרה שמענו עונש מניין אמר קרא (ויקרא יח, כט) כי כל (איש) אשר יעשה מכל התועבות וגו׳

טעמא דכתב רחמנא עליה הא לאו הכי ה״א אחות אשה מייבמת מאי טעמא דאמרינן אתי עשה ודחי לא תעשה

אימר דאמרינן אתי עשה ודחי לא תעשה לא תעשה גרידא לא תעשה שיש בו כרת מי דחי ותו לא תעשה גרידא מנלן דדחי

דף ד עמוד א

דכתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך

ואמר רבי אלעזר סמוכים מן התורה מנין שנאמר (תהלים קיא, ח) סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר

ואמר רב ששת אמר ר׳ אלעזר משום רבי אלעזר בן עזריה מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה שנאמר (דברים כה, ד) לא תחסום שור בדישו וסמיך ליה כי ישבו אחים יחדיו

ואמר רב יוסף אפילו למאן דלא דריש סמוכים בעלמא במשנה תורה דריש דהא ר׳ יהודה בעלמא לא דריש ובמשנה תורה דריש

ובעלמא מנלן דלא דריש דתניא בן עזאי אומר נאמר (שמות כב, יז) מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת סמכו ענין לו מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מכשפה בסקילה

א״ל ר׳ יהודה וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא זה לסקילה

אלא אוב וידעוני בכלל מכשפים היו ולמה יצאו להקיש להם ולומר לך מה אוב וידעוני בסקילה אף מכשפה בסקילה

ובמשנה תורה מנלן דדריש דתנן נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו

ואמר רב גידל אמר רב מ״ט דרבי יהודה דכתיב (דברים כג, א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה

וממאי דבאנוסה כתיב מעילויה דקרא דכתיב (דברים כב, כט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף וסמיך ליה לא יקח איש וגו׳

ורבנן אי הוה סמיך ליה כדקאמרת השתא דלא סמיך ליה (דכתיב לא יקח איש את אשת אביו בנתים)

בשומרת יבם הכתוב מדבר ולעבור עליו בשני לאוין

ובמשנה תורה מאי טעמא דדריש איבעית אימא משום דמוכח ואיבעית אימא משום דמופני

איבעית אימא משום דמוכח דאם כן לכתביה רחמנא גבי עריות ואיבעית אימא משום דמופני דאם כן לכתוב רחמנא לא יקח איש את אשת אביו לא יגלה כנף אביו למה לי

דף ד עמוד ב

ש״מ לאפנויי וגבי ציצית נמי איבעית אימא משום דמוכח ואיבעית אימא משום דמופנה

איבעית אימא משום דמוכח דא״כ לכתביה רחמנא גבי פרשת ציצית למאי הלכתא כתביה הכא ואיבעית אימא משום דמופנה מכדי כתב (ויקרא יט, יט) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך לא תלבש שעטנז ל״ל ש״מ לאפנויי

הני מצרך צריכי דאי כתב רחמנא לא יעלה עליך הוה אמינא כל דרך העלאה אסר רחמנא ואפילו מוכרי כסות כתב רחמנא לא תלבש שעטנז דומיא דלבישה דאית ביה הנאה

ואי כתב רחמנא לא תלבש ה״א דוקא לבישה דנפיש הנייתה אבל העלאה לא כתב רחמנא לא יעלה עליך

א״כ לכתוב רחמנא לא תלבש שעטנז צמר ופשתים למה לי

מכדי כתב ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך ותנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים צמר ופשתים דכתב רחמנא ל״ל ש״מ לאפנויי

ואכתי איצטריך סד״א העלאה היא דלא נפיש הנאתה אבל לבישה דנפיש הנייתה כל תרי מיני אסר רחמנא כתב רחמנא צמר ופשתים

א״כ לשתוק קרא מיניה ותיתי שעטנז שעטנז מהעלאה

ותנא דבי ר׳ ישמעאל טעמא דכתב רחמנא צמר ופשתים הא לאו הכי כלאים בציצית ה״א דאסר רחמנא והכתיב (במדבר טו, לח) ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם

ותנא דבי רבי ישמעאל כל בגדים צמר ופשתים הם ואמר רחמנא עביד ליה תכלת ותכלת עמרא הוא וממאי דתכלת עמרא הוא מדשש כיתנא תכלת עמרא הוא

איצטריך סד״א כדרבא דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים

הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין

והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא

איצטריך סד״א כי דיוקא דרבא הכנף מין כנף וה״ק רחמנא עביד ליה צמר לצמר ופשתים לפשתים וכי עבידת צמר לצמר צבעיה אבל צמר לפשתים ופשתים לצמר לא כתב רחמנא צמר ופשתים דאפילו צמר לפשתים ופשתים לצמר

דף ה עמוד א

תינח לתנא דבי ר׳ ישמעאל לרבנן מנא להו

נפקא להו מראשו דתניא (ויקרא יד, ט) ראשו מה תלמוד לומר לפי שנאמר (ויקרא יט, כז) לא תקיפו (את) פאת ראשכם שומע אני אף מצורע כן

תלמוד לומר ראשו וקא סבר האי תנא הקפת כל הראש שמה הקפה

איכא למיפרך מה ללאו דהקפה שכן לאו שאין שוה בכל

אלא אתיא מזקנו דתניא (ויקרא יד, ט) זקנו מה תלמוד לומר לפי שנאמר (ויקרא כא, ה) ופאת זקנם לא יגלחו שומע אני אף כהן מצורע כן ת״ל זקנו

ואם אינו ענין ללאו שאין שוה בכל תנהו ענין ללאו השוה בכל

ואכתי איצטריך סד״א שאני כהנים הואיל וריבה בהן הכתוב מצות יתירות אפילו לאו שאין שוה בכל לא דחי קמ״ל דדחי

אלא אתיא מראשו דהך תנא דתניא ראשו מה ת״ל לפי שנאמר (במדבר ו, ה) תער לא יעבור על ראשו שומע אני אף מצורע ונזיר כן ת״ל ראשו

איכא למיפרך מה לנזיר מצורע שכן ישנו בשאלה דאי לא תימא הכי הא דקיימא לן דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה

ליגמר מנזיר אלא מנזיר מ״ט לא גמרינן דאיכא למיפרך שכן ישנו בשאלה ה״נ איכא למיפרך שכן ישנו בשאלה

אלא לעולם

דף ה עמוד ב

מקרא קמא אם כן לימא קרא ציצית תעשה לך גדילים למה לי ש״מ לאפנויי

האי לשיעורא הוא דאתא גדיל שנים גדילים ארבעה עשה גדיל ופותלהו מתוכו

א״כ לימא קרא לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו ל״ל ש״מ לאפנויי

ואכתי מיבעי ליה לתוכף שתי תכיפות חיבור ותכיפה אחת אינו חיבור א״כ לכתוב רחמנא לא תלבש צמר ופשתים יחדו שעטנז ל״ל ש״מ לאפנויי

ואכתי מיבעי ליה עד שיהא שוע טווי ונוז אלא כולה משעטנז נפקא

אשכחן דאתי עשה ודחי לא תעשה גרידא לא תעשה שיש בו כרת היכא אשכחן דדחי דאיצטריך עליה למיסרה

וכי תימא נילף ממילה מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות

מפסח מה לפסח שכן כרת

מתמיד מה לתמיד שכן תדיר

מחדא לא אתיא תיתי מתרתי מהי תיתי ממילה ופסח שכן כרת מפסח ותמיד שכן צורך גבוה

ממילה ותמיד שכן ישנו לפני הדבור ואליבא דמ״ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוה ומכולהו נמי שכן ישנן לפני הדבור

אלא איצטריך סד״א תיתי מכבוד אב ואם

דתניא יכול יהא כבוד אב ואם דוחה שבת ת״ל (ויקרא יט, ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם חייבין בכבודי

מאי לאו דאמר ליה שחוט לי בשל לי וטעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי לא

דף ו עמוד א

לאו דמחמר ואפי׳ הכי לא דחי

אלא דקיימא לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא דלא לידחי

וכ״ת שאני לאוי דשבת דחמירי והא תנא בעלמא קאי ולא קפריך

דתניא יכול אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו ת״ל (ויקרא יט, ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם חייבין בכבודי

אלא משום דאיכא למיפרך

מה להנך שכן הכשר מצוה

אלא סד״א תיתי מבנין בית המקדש דתניא יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת ת״ל (ויקרא יט, ל) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כולכם חייבין בכבודי

מאי לאו בבונה וסותר וטעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי

לא לאו דמחמר ואפילו הכי לא דחי ואלא דקיימא לן דאתי עשה ודחי ל״ת ליגמר מהכא דלא דחי

וכ״ת שאני לאוי דשבת דחמירי והא תנא בעלמא קאי ולא קא פריך דתניא יכול אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו תיראו וגו׳ כולכם חייבים בכבודי

אלא משום דאיכא למיפרך מה להנך שכן הכשר מצוה הכשר מצוה תיפוק לי מהתם

אין הכי נמי ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו למה לי מיבעי ליה לכדתניא יכול יתיירא אדם ממקדש תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא במקדש מה שמירה האמורה בשבת

דף ו עמוד ב

לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת אף מורא האמורה במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש

ואי זו היא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית במקלו במנעלו בפונדתו ובאבק שעל גבי רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מק״ו

ואין לי אלא בזמן שבהמ״ק קיים בזמן שאין בהמ״ק קיים מנין ת״ל (ויקרא יט, ל) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה שמירה האמורה בשבת לעולם אף מורא האמורה במקדש לעולם

אלא סד״א תיתי מהבערה דתנא דבי רבי ישמעאל (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם מה ת״ל

מה ת״ל אי לרבי יוסי ללאו אי לר׳ נתן לחלק

דתניא הבערה ללאו יצתה דברי ר׳ יוסי רבי נתן אומר לחלק

ואמר רבא תנא מושבות קא קשיא ליה מושבות מה ת״ל

מכדי שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בח״ל מושבות דכתב רחמנא בשבת למה לי

משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפי שנאמר (דברים כא, כב) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת שומע אני בין בחול בין בשבת ומה אני מקיים (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממיתת ב״ד או אינו אלא אפילו מיתת ב״ד ומה אני מקיים והומת בחול ולא בשבת

או אינו אלא אפילו בשבת ת״ל לא תבערו אש בכל מושבותיכם ולהלן הוא אומר (במדבר לה, כט) והיו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם

מה מושבות האמורים להלן בב״ד אף מושבות האמורים כאן בב״ד ואמר רחמנא לא תבערו

מאי לאו רבי נתן היא דאמר לחלק יצתה וטעמא דכתב רחמנא לא תבערו הא לאו הכי דחי

לא רבי יוסי ותיהוי נמי ר׳ יוסי אימר דאמר רבי יוסי הבערה ללאו יצתה הבערה גרידתא

הבערה דב״ד בישול פתילה הוא

וא״ר ששת מה לי בישול פתילה מה לי בישול סמנין

אמר רב שימי בר אשי האי תנא לא משום דאתי עשה ודחי ל״ת אלא משום דמייתי מק״ו וה״ק מה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממיתת ב״ד אבל מיתת ב״ד דחיא שבת מק״ו

דף ז עמוד א

ומה עבודה שהיא חמורה ודוחה שבת רציחה דוחה אותה שנאמר (שמות כא, יד) מעם מזבחי תקחנו למות שבת שנדחת מפני עבודה אינו דין שתהא רציחה דוחה אותה

ומאי או אינו דקאמר ה״ק קבורת מת מצוה תוכיח שדוחה את העבודה ואין דוחה את השבת הדר אמר קבורת מת מצוה תדחה שבת מק״ו ומה עבודה שהיא דוחה שבת קבורת מת מצוה דוחה אותה

מולאחותו שבת שנדחה מפני עבודה אינו דין שתהא קבורת מת מצוה דוחה אותה ת״ל (שמות לה, ג) לא תבערו

ולמאי דסליק אדעתיה מעיקרא דאתי עשה ודחי ל״ת מאי או אינו דקאמר

ה״ק מה אני מקיים (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממיתת ב״ד אבל מיתת ב״ד דחי שבת דאתי עשה ודחי ל״ת

הדר אמר אימר דאמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה לא תעשה גרידא ל״ת שיש בו כרת מי שמעת ליה דדחי הדר אמר אטו עשה דוחה את ל״ת לאו לא תעשה חמור מיניה וקאתי עשה ודחי ליה

מה לי חומרא זוטא ומה לי חומרא רבה ת״ל לא תבערו

אלא [איצטריך] סד״א תיהוי האי אשת אח דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא

דתניא דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל וכו׳ כיצד

(ויקרא ז, כ) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וטומאתו עליו והלא שלמים בכלל קדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח יצאו קדשי בדק הבית

הכא נמי הא אשת אח בכלל כל העריות היתה ולמה יצתה להקיש אליה ולומר לך מה אשת אח שריא אף כל עריות נמי שריין

מי דמי התם כלל באיסור ופרט באיסור הכא כלל באיסור ופרט בהיתר

הא לא דמי אלא לדבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש שאי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירנו לך הכתוב בפירוש דתניא דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה רשאי להחזירו לכללו עד שיחזירנו לך הכתוב בפירוש

כיצד (ויקרא יד, יג) ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן שאין ת״ל כחטאת האשם ומה ת״ל כחטאת האשם

לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר החדש בבהן יד ובהן רגל הימנית יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח

דף ז עמוד ב

תלמוד לומר (ויקרא יד, יג) כי כחטאת האשם הוא מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח

ואי לא אהדריה קרא ה״א למאי דנפק נפק ולמאי דלא נפק לא נפק ה״נ ה״א אשת אח דאישתרא אישתראי שאר עריות לא

אלא סד״א תיתי במה מצינו מאשת אח מה אשת אח מייבמה אף אחות אשה תתייבם

מי דמי התם חד איסורא הכא תרי איסורי מהו דתימא הואיל ואישתרי אישתרי

ומנא תימרא דאמרינן הואיל ואישתרי אישתרי דתניא מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח וראה קרי בו ביום וטבל אמרו חכמים אע״פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס

מוטב שיבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת ואמר ר׳ יוחנן דבר תורה אפי׳ עשה לית ביה

שנאמר (דברי הימים ב כ, ה) ויעמוד יהושפט בקהל יהודה לפני החצר החדשה מאי חצר החדשה אמר (ר׳ יוחנן) שחדשו בה דברים ואמרו טבול יום לא יכנס למחנה לויה

ואמר עולא מה טעם הואיל והותר לצרעתו הותר לקרויו מי דמי לדעולא

דף ח עמוד א

תינח היכא דנשא מת ואחר כך נשא חי דמגו דאישתרי איסור אשת אח אישתרי נמי איסור אחות אשה

אלא נשא חי ואח״כ נשא מת איסור אחות אשה קדים

ואפי׳ נשא מת נמי תינח היכא דנשא מת ומת ואח״כ נשא חי דחזיא ליה דביני ביני אלא נשא מת ולא מת ואחר כך נשא חי לא איחזיא ליה כלל

מי לא מודי עולא שאם ראה קרי בליל שמיני שאין מכניס ידיו לבהונות שלא יצא בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן

אלא כי איצטריך עליה היכא דנשא מת ומת ואח״כ נשא חי

ואי בעית אימא אתיא בהיקישא מדרבי יונה דאמר רבי יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא (ויקרא יח, כט) כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הוקשו כל העריות כולן לאשת אח מה אשת אח שריא אף כל עריות נמי שריין כתב רחמנא עליה

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא מכדי כל עריות איכא לאקושינהו לאשת אח ואיכא לאקושינהו לאחות אשה מאי חזית דאקשת לאחות אשה אקשינהו לאשת אח

איבעית אימא לקולא וחומרא לחומרא מקשינן איבעית אימא הכא תרי איסורי והכא תרי איסורי ותרי מתרי ילפינן אבל הכא חדא איסורא ותרי מחדא לא ילפינן

רבא אמר ערוה לא צריכא קרא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת כי איצטריך קרא למיסר צרה

וערוה לא צריכא קרא והא תניא אין לי אלא היא

משום צרתה

והא קתני אין לי אלא הן משום צרותיהן

ת״ש רבי אומר (דברים כה, ה) ולקח ולקחה (דברים כה, ה) ויבם ויבמה לאסור צרות ועריות

אימא לאסור צרות של עריות והא תרי קראי קנסיב ליה מאי לאו חד לערוה וחד לצרה

לא אידי ואידי לצרה חד למיסר צרה במקום מצוה וחד למישרי צרה שלא במקום מצוה

מאי טעמא ויבם ויבמה במקום ייבום הוא דאסירא צרה שלא במקום ייבום שריא צרה

אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דקתני חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן ואילו פטורות ופוטרות לא קתני שמע מינה

ומאי שנא ערוה דלא צריכא קרא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת צרה נמי לא תיבעי קרא משום דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת

א״ל רב אחא בר ביבי מר לרבינא ה״ק משמיה דרבא צרה נמי לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא

דף ח עמוד ב

למישרי צרה שלא במקום מצוה מאי טעמא אמר קרא עליה במקום עליה הוא דאסירא שלא במקום עליה שריא

א״ל רמי בר חמא לרבא אימא ערוה גופיה שלא במקום מצוה תישתרי ולאו קל וחומר הוא במקום מצוה אסירא שלא במקום מצוה שריא

אמר ליה צרה תוכיח דבמקום מצוה אסירא ושלא במקום מצוה שריא אמר ליה עליך אמר קרא בחייה כל שבחייה

האי בחייה מיבעי ליה למעוטי לאחר מיתה ההיא (ויקרא יח, יח) מואשה אל אחותה נפקא

אי מואשה אל אחותה ה״א נתגרשה שריא ת״ל בחייה כל שבחייה דאע״ג דנתגרשה לא

אלא אמר רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא תרי קראי כתיבי כתיב אשה אל אחותה לא תקח לצרור וכתי׳ לגלות ערותה דחדא משמע הא כיצד במקום מצוה שתיהן אסורות שלא במקום מצוה היא אסורה וצרתה מותרת

איפוך אנא במקום מצוה היא אסורה וצרתה מותרת ושלא במקום מצוה שתיהן אסורות א״כ לא יאמר עליה

א״ל רב אשי לרב כהנא ממאי דהאי עליה לאיסורא דלמא להתירא וה״ק רחמנא אשה אל אחותה לא תקח לצרור לא היא ולא צרתה שלא במקום עליה אבל במקום עליה שתיהן מותרות

א״כ לגלות ערוה דחדא היכי משכחת לה אי במקום מצוה שתיהן מותרות אי שלא במקום מצוה שתיהן אסורות:

גופא רבי אומר ולקח ולקחה ויבם ויבמה לאסור צרות ועריות מידי צרות כתיבא הכא ועוד צרות מלצרור נפקא

לצרור מפיק ליה רבי לכדרבי שמעון

צרה הכא כתיב ה״ק א״כ לימא קרא ולקח מאי ולקחה כל היכא דאיכא תרי לקוחין דאי בעי נסיב האי ואי בעי נסיב האי שריא ואי לא תרוייהו אסירין

ויבמה במקום ייבום הוא דאסירא צרה שלא במקום ייבום שריא צרה ורבנן האי ולקחה מאי עבדי ליה

מיבעי להו לכדרבי יוסי בר חנינא דאמר רבי יוסי בר חנינא ולקחה מלמד שמגרשה בגט ומחזירה ויבמה על כרחה

ורבי דרבי יוסי בר חנינא מלאשה נפקא על כרחה מיבמה יבא עליה נפקא

ורבי האי עליה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא אין חייבין ב״ד אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת וכן המשיח

דף ט עמוד א

ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת ותנן נמי כל מצוה שבתורה שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת יחיד מביא כשבה או שעירה נשיא מביא שעיר משיח וב״ד מביאין פר

ובעבודת כוכבים יחיד נשיא ומשיח מביאין שעירה צבור מביאים פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת מה״מ

דת״ר (ויקרא ד, יד) ונודעה החטאת אשר חטאו עליה רבי אומר נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

אשכחן צבור משיח מנלן דכתיב במשיח (ויקרא ד, ג) לאשמת העם הרי משיח כצבור

יחיד ונשיא אתיא מצות מצות

ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת צבור בעבודת כוכבים יליף מעיני מעיני

יחיד נשיא ומשיח (במדבר טו, כז) מואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח במשמע וי״ו מוסיף על ענין ראשון

וילמד תחתון מן העליון

ורבנן האי סברא מנא להו נפקא להו מדמקרי ליה ר׳ יהושע לבריה (במדבר טו, כט) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה (במדבר טו, ל) והנפש אשר תעשה ביד רמה

הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

אשכחן יחיד ונשיא ומשיח בין בעבודת כוכבים ובין בשאר מצות צבור בעבודת כוכבים מנין אמר קרא ואם נפש וילמד עליון מתחתון

אלא צבור בשאר מצות מנלן יליף מעיני מעיני ורבי האי תורה אחת מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים למרובים

יחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט מרובין בסייף לפיכך ממונן אבד

יכול נחלוק בקרבנותיהן תלמוד לומר תורה אחת יהיה לכם

מתקיף לה רב חלקיה מהגרוניא טעמא דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם הא לאו הכי ה״א נחלק מאי לייתו לייתו פר צבור בשאר מצות הוא דמייתו

כשבה יחיד בשאר מצות הוא דמייתי שעיר נשיא בשאר מצות הוא דמייתי פר לעולה ושעיר לחטאת צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו ואלא מאי שעירה יחיד נמי היינו קרבנו

איצטריך ס״ד אמינא הואיל וצבור בהוראה מייתו פר לעולה ושעיר לחטאת אינהו נמי ניתו איפכא

א״נ צריך ואין לו תקנה קמ״ל

א״ל לוי לרבי מאי איריא דתני ט״ו ליתני ט״ז א״ל כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו

מאי דעתך אמו אנוסת אביו

אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קא מיירי

ולא והרי איסור מצוה ואיסור קדושה

דפליגי רבי עקיבא ורבנן וקתני

בפרקין קא אמרינן והא בית שמאי מתירין את הצרות לאחין ובית הלל אוסרין

בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו

דף ט עמוד ב

דפליגי ר״ש ורבנן וקתני בנולד

ולבסוף ייבם לא פליג ר״ש

והאמר ר׳ אושעיא חלוק היה ר״ש אף בראשונה

הא איתותב ר׳ אושעיא

והאמר רב יהודה אמר רב וכן תני ר׳ חייא בכולן אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה חולצת או מתייבמת

ורב יהודה מתרגם מחמותו ואילך אבל שיתא בבי דרישא לא מ״ט

כיון דבתו

באונסין משכחת בנשואין לא משכחת לה בנשואין קמיירי באונסין לא קא מיירי

ואביי מתרגם אף בתו מאנוסתו כיון דאשכוחי משכחת לה אי בעיא מן האונסין תהוי [אי בעיא מן הנשואין תהוי] אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא מאי טעמא

כיון דלר״ש הוא דמשכחת לה לרבנן לא משכחת לה בפלוגתא לא קא מיירי

ורב ספרא מתרגם אף אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה בשיתא אחים ואליבא דר׳ שמעון

דף י עמוד א

וסימניך מת נולד ויבם מת נולד ויבם

אלא לרבי הני כללי לית ליה רב אדא קרחינא קמיה דרב כהנא אמר משמיה דרבא לעולם אית ליה לרבי הני כללי והכי קא״ל אמו אנוסת אביו בחדא משכחת לה בתרתי לא קמשכחת לה

אי יעקב ב׳ אחיות אנס אחותה שהיא יבמתה משכחת לה האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת

ואי ב׳ נכריות אנס האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אחותה שהיא יבמתה לא משכחת לה

רב אשי אמר לעולם לית ליה לרבי הני כללי ובפלוגתא קמיירי ומאי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו דקאמר ליה

ה״ק ליה מ״ט לא דייקת מתני׳ דמתני׳ ר׳ יהודה היא [דאסר באנוסת אביו]

דקתני שש עריות חמורות מאלו מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות אמו ואשת אביו ואחות אביו מאי אמו אילימא נשואת אביו היינו אשת אביו

אלא לאו אנוסת אביו וקתני מפני שהן נשואות לאחרים לאחרים אין לאחין לא מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא ר׳ יהודה דאסר באנוסת אביו משום הכי לא תני ליה

א״ל רבינא לרב אשי לר׳ יהודה נמי משכחת לה דאי עבר ונסיב דאי לא קתני

א״ל רב אשי לרב כהנא בלא דאי נמי משכחת לה יעקב אנס כלתו והוליד ממנה בן ומת [ראובן] בלא בנים ונפלה לה קמי ברה ומיגו דאיהי אסירה צרתה נמי אסירה

א״ל באחותה דהתירא קמיירי באחותה דאיסורא לא קמיירי ואף על פי כן בדקה לוי במתני׳

דתני לוי אמו פעמים פוטרת צרתה ופעמים אינה פוטרת צרתה כיצד היתה אמו נשואת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת זו היא אמו שאין פוטרת צרתה

דף י עמוד ב

היתה אמו אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת זו היא אמו שפוטרת צרתה

ואע״פ ששנו חכמים במשנתנו חמש עשרה יש לנו להוסיף שש עשרה כגון זו א״ל ר״ל לרבי יוחנן ללוי דאמר דאי נמי קתני לתני החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת בלא בנים דמגו דאיהי אסורה צרתה נמי אסירא

א״ל לפי שאינה בצרת צרה

ולימא ליה חייבי לאוין היא וחייבי לאוין בני חליצה ויבום נינהו

לדבריו קאמר ליה לדידי חייבי לאוין הם וחייבי לאוין בני חליצה ויבום נינהו אלא לדידך חייבי כריתות נינהו לפי שאינן בצרת צרה

איתמר החולץ ליבמתו וחזר וקדשה אמר ר״ל הוא אין חייב על החלוצה כרת

והאחין חייבין על החלוצה כרת על הצרה בין הוא ובין האחים חייבין על הצרה כרת

ורבי יוחנן אמר בין הוא ובין האחין אינן חייבין לא על החלוצה כרת ולא על הצרה כרת מ״ט דר״ל אמר קרא (דברים כה, ט) אשר לא יבנה כיון שלא בנה שוב לא יבנה

איהו הוא דקאי בלא יבנה אבל אחיו כדקיימי קיימי

ועלה דידה הוא דקאי בלא יבנה הא צרה כדקיימי קיימי

ורבי יוחנן מי איכא מידי דמעיקרא אי בעי האי חליץ ואי בעי האי חליץ ואי בעי להאי חליץ ואי בעי להאי חליץ והשתא קאי עלה בכרת

אלא איהו שליחותא דאחים קעביד איהי שליחותא דצרה קעבדה

איתיביה ר׳ יוחנן לר״ל החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת צריכה חליצה מן האחין בשלמא לדידי דאמינא חייבי לאוין נינהו היינו דצריכה חליצה מן האחין

אלא לדידך אמאי צריכה חליצה

ולטעמיך אימא סיפא עמד אחד מן האחין וקדשה אין לה עליו כלום ואי חייבי לאוין נינהו אמאי אין לה עליו כלום

אמר רב ששת סיפא אתאן לר״ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין וליתני לדברי ר״ע אין לו עליו כלום

דף יא עמוד א

קשיא רב אשי סבר לה כריש לקיש ומתרץ לה כר׳ שמעון רבינא סבר לה כר׳ יוחנן ומתרץ כרבנן

רב אשי סבר לה כריש לקיש ומתרץ לה כר׳ שמעון החולץ ליבמתו וחזר וקדשה צריכה חליצה מן האחין מאן אחין

אחין הילודים כמאן כר״ש

עמד אחד מן הנולדים וקדשה אין לה עליו כלום כמאן כר״ל

רבינא סבר לה כרבי יוחנן ומתרץ לה אליבא דרבנן החולץ ליבמתו וחזר וקדשה צריכה חליצה מן האחין מאן אחין אחין הנולדים כמאן כר׳ יוחנן

עמד אחד מן הילודים וקדשה אין לה עליו כלום כמאן כרבנן

איתמר הבא על יבמה ובא אחד מן האחין על צרתה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכרת וחד אמר בעשה

מ״ד בכרת כריש לקיש ומ״ד בעשה כר׳ יוחנן

אמר רב יהודה אמר רב צרת סוטה אסורה

טומאה כתיב בה כעריות

מתיב רב חסדא רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה

[אמר לך רב] אמינא לך אנא סוטה דאורייתא ואת אמרת לי סוטה דרבנן

ודקארי לה מאי קארי לה קסבר כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון

מתיב רב אשי נכנסה עמו לסתר ושהתה עמו כדי טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה ואם מת חולצת

דף יא עמוד ב

ולא מתייבמת [אמר לך רב] אמינא לך אנא סוטה ודאי ואמרת לי את סוטה ספק ומ״ש סוטה ודאי (מ״ט משום דכתיב בה טומאה

סוטה ספק נמי טומאה כתיבא בה דתניא ר׳ יוסי בן כיפר אומר משום רבי אלעזר המחזיר גרושתו מן הנישואין אסורה מן האירוסין מותרת משום שנאמר (דברים כד, ד) אחרי אשר הוטמאה

וחכ״א אחת זו ואחת זו אסורה אלא מה אני מקיים אחרי הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה

ומאי נסתרה נבעלה ואמאי קרי ליה נסתרה לישנא מעליא נקט נבעלה טומאה בהדיא כתיב בה (במדבר ה, יג) ונסתרה והיא נטמאה

למיקם עלה בלאו ור׳ יוסי בן כיפר לאו בסוטה לית ליה ואפי׳ זנאי נמי

מאי טעמא הויה ואישות כתיב בה

בעא מיניה רב יהודה מרב ששת המחזיר גרושתו משניסת ומת צרתה מהו אליבא דרבי יוסי בן כיפר לא תיבעי לך כיון דאמר ר׳ יוסי בן כיפר טומאה במחזיר גרושתו הוא דכתיבא צרתה כמותה

ואי משום דכתיב בה (דברים כד, ד) תועבה היא היא תועבה ואין בניה תועבין הא צרתה תועבה

כי תיבעי לך אליבא דרבנן אע״ג דאמור רבנן טומאה בסוטה הוא דכתיב אין מקרא יוצא מידי פשוטו

או דלמא כיון דאיעקר איעקר איכא דאמרי אליבא דרבנן לא תיבעי לך כיון דאיתעקר איעקר

כי תיבעי לך אליבא דרבי יוסי בן כיפר מאי אע״ג דאמר ר׳ יוסי בן כיפר טומאה במחזיר גרושתו הוא דכתיבא מיעט רחמנא היא תועבה ואין צרתה תועבה או דלמא היא תועבה ואין בניה תועבין הא צרתה תועבה

א״ל תניתוה היתה אחת כשרה ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מייבם מייבם לכשרה

מאי כשרה ומאי פסולה אילימא כשרה כשרה לעלמא פסולה פסולה לעלמא כיון דלדידיה חזיא מאי נפקא ליה מינה

אלא לאו כשרה כשרה ליה פסולה פסולה ליה ומאי ניהו מחזיר גרושתו וקתני ואם היה מייבם מייבם לכשרה

לא לעולם כשרה כשרה לעלמא פסולה פסולה לעלמא ודקאמרת כיון דלדידיה חזיא מאי נפקא ליה מינה משום דרב יוסף

דאמר רב יוסף כאן שנה רבי לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם

ת״ש המחזיר גרושתו משנשאת היא וצרתה חולצת היא וצרתה ס״ד [אלא] אימא או היא או צרתה

ולאו תרוצי קמתרצת לה תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת

אמר רבי חייא בר אבא רבי יוחנן בעי המחזיר גרושתו משניסת צרתה מהו אמר ליה רבי אמי ותיבעי לך היא גופה היא גופה לא קמיבעיא לי

דאמרינן קל וחומר במותר לה אסורה באסור לה לא כל שכן כי קא מיבעיא לי צרתה מאי מי אלים ק״ו למידחי צרה או לא

רב נחמן בר יצחק מתני הכי אמר ר׳ חייא בר אבא בעי ר׳ יוחנן המחזיר גרושתו משניסת מהו א״ל ר׳ אמי ותיבעי לך צרתה צרתה לא קמיבעיא לי דלא אלים קל וחומר למידחי צרה אלא כי קמיבעיא לי היא גופה מאי מי אלים קל וחומר במקום מצוה או לא

דף יב עמוד א

אמר ליה תניתוה היתה אחת כשרה ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מייבם מייבם לכשרה מאי כשרה ומאי פסולה אילימא כשרה כשרה לעלמא פסולה פסולה לעלמא כיון דלדידיה חזיא מאי נפקא ליה מינה

אלא לאו כשרה כשרה ליה פסולה פסולה ליה ומאי ניהו מחזיר גרושתו וקתני אם היה מייבם מייבם לכשרה

לא כשרה לעלמא פסולה לעלמא ודקאמרת כיון דלדידיה חזיא מאי נפקא ליה מינה משום דרב יוסף דאמר רב יוסף כאן שנה רבי לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם

ת״ש המחזיר גרושתו משניסת היא וצרתה חולצת היא וצרתה ס״ד אלא אימא או היא או צרתה ולאו תרוצי קא מתרצת לה תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת

אמר רב לילי בר ממל אמר מר עוקבא אמר שמואל צרת ממאנת אסורה למאן אילימא לאחים השתא היא גופה שריא דאמר שמואל מיאנה בזה מותרת בזה צרתה מיבעיא

אלא לדידיה ומאי שנא ממאנת דשריא לאחין דלא עבדא בהו מעשה צרה נמי לא עבדא בהו מעשה

גזירה משום צרת בתו ממאנת וצרת בתו ממאנת מי אסירא והתנן וכולן אם מתו או מיאנו צרותיהן מותרות

דמיאנה במאן אילימא דמיאנה בבעל היינו גרושה אלא לאו ביבם

לא לעולם בבעל ותרי גווני גירושין ומ״ש כי מיאנה בבעל דעקרינהו לנשואין

כי מיאנה ביבם נמי נשואין קמאי קא עקרא

משום דתני רמי בר יחזקאל דתני רמי בר יחזקאל מיאנה בבעל מותרת לאביו ביבם אסורה לאביו

אלמא משעת נפילה נראית ככלתו

ה״נ משעת נפילה נראית כצרת בתו

אמר רב אסי צרת אילונית אסורה שנאמר (דברים כה, ו) והיה הבכור אשר תלד פרט לאילונית שאינה יולדת

מתיב רב ששת שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות ומת אחד מהם ועשה בה שני מאמר

ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות שנאמר (דברים כה, ה) ומת אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא זיקת שני יבמין

וקתני עלה אמר רב יוסף זו היא צרת אשת אח מאב שאיסור נפילה גרם לה שלא מצינו בכל התורה כולה כגון זאת

זו היא למעוטי מאי לאו למעוטי צרת אילונית דשריא

לא למעוטי צרת אילונית דאסירא ומאי זו היא זו היא דאיסור נפילה גרם לה צרתה בעיא חליצה אילונית אפילו חליצה לא בעיא מ״ט הא דאורייתא הא דרבנן

תנן וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות לא קשיא כאן שהכיר בה

כאן שלא הכיר בה

דיקא נמי דקתני שנמצאו ולא קתני שהיו שמע מינה אמר רבא

דף יב עמוד ב

הלכתא צרת אילונית מותרת ואפי׳ הכיר בה ואפילו צרת בתו אילונית

ואלא הא דקתני שנמצאו תני שהיו כי אתא רבין אמר ר׳ יוחנן אחת צרת ממאנת ואחת צרת אילונית ואחת צרת מחזיר גרושתו כולן מותרות

תני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ושמא תמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול בנה וימות

ואיזו היא קטנה מבת י״א שנה ויום אחד עד י״ב שנה ויום אחד פחות מכאן ויתר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר״מ וחכ״א אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה׳

מדקאמר שמא תתעבר ושמא תמות מכלל דאיכא קטנה דמיעברא ולא מתה א״כ מצינו חמותו ממאנת

ותנן אי אתה יכול לומר בחמותו ואם חמותו ואם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו אימא שמא תתעבר ותמות

דאמר רבה בר ליואי גבול יש לה קודם הזמן הזה אינה מתעברת כל עיקר תוך הזמן הזה היא מתה ועוברה מת לאחר זמן הזה היא חיה ועוברה חי

איני והא תני רבה בר שמואל אי אתה יכול לומר בחמותו ואם חמותו ואם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו שכבר ילדו אלא לעולם שמא תתעבר ושמא תמות ואלא קשיא הך

אמר רב ספרא בנים הרי הם כסימנים ואית דאמרי בנים עדיפי מסימנים למאי נפקא מינה דאפילו לרבי יהודה דאמר עד שירבה השחור בבנים מודה

דף יג עמוד א

ורב זביד אמר אין בנים בלא סימנים ונבדוק חיישינן שמא נשרו הניחא למ״ד חוששין

אלא למ״ד אין חוששין מאי איכא למימר אפי׳ למ״ד אין חוששין משום צער לידה חיישינן:

כיצד פוטרות צרותיהן וכו׳: מנהני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא (ויקרא יח, יח) לצרור התורה ריבתה צרות הרבה

רב אשי אמר סברא היא צרה מ״ט אסירא דבמקום ערוה קיימא צרת צרה נמי במקום ערוה קיימא:

כיצד אם מתו הן כו׳: ואפילו כנס ולבסוף גירש

ורמינהו ג׳ אחים שנים מהן נשואים ב׳ אחיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבעלי אחיות אשתו ומת הנשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו שאם מתו או נתגרשו צרותיהן מותרות

טעמא דגירש ואח״כ כנס אבל כנס ואח״כ גירש לא

א״ר ירמיה תברא מי ששנה זו לא שנה זו האי תנא סבר מיתה מפלת

והאי תנא סבר נשואין הראשונים מפילים

רבא אמר לעולם חד תנא הוא וזו ואין צריך לומר זו קתני:

וכל שיכולה למאן: ותמאן השתא ותתייבם לימא מסייעא ליה לרבי אושעיא

דא״ר אושעיא ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו

לא צרת ערוה שאני דתני רמי בר יחזקאל מיאנה בבעל מותרת לאביו מיאנה ביבם אסורה לאביו

אלמא משעת נפילה נראית ככלתו הכא נמי משעת נפילה נראית כצרת בתו:

מתני׳ שש עריות חמורות מאלו מפני שנשואות לאחרים צרותיהן מותרו׳

אמו ואשת אביו ואחות אביו אחותו מאביו ואשת אחי אביו ואשת אחיו מאביו

בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרים

דף יג עמוד ב

חלצו ב״ש פוסלין מן הכהונה ובית הלל מכשירין נתייבמו בית שמאי מכשירין ובית הלל פוסלין

אע״פ שאלו אוסרים ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו:

גמ׳ אמר רבי שמעון בן פזי מאי טעמא דבית שמאי דכתיב (דברים כה, ה) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר חוצה מכלל דאיכא פנימית ואמר רחמנא לא תהיה

ובית הלל מיבעי להו לכדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מנין שאין קידושין תופסין ביבמה שנאמר לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר לא תהיה בה הויה לזר

ובית שמאי מי כתיב לחוץ חוצה כתיב ובית הלל כיון דכתיב חוצה כמאן דכתיב לחוץ דמי

דתניא ר׳ נחמיה אומר כל תיבה שצריכה למ״ד בתחלתה הטיל לה הכתוב ה״א בסופה ותנא דבי ר׳ ישמעאל כגון אלים (שמות טו, כז) אלימה מחנים (שמואל ב יז, כד) מחנימה מצרים (בראשית יב, י) מצרימה (במדבר לג, מו) דבלתימה (יחזקאל ח, ג) ירושלימה (דברי הימים א ה, ט) מדברה

ובית שמאי דרב יהודה אמר רב מנא להו מלאיש זר נפקא

ובית הלל נמי תיפוק להו מלאיש זר אין הכי נמי חוצה למה לי לרבות הארוסה

ואידך מחוצה החוצה ואידך חוצה החוצה לא משמע להו

רבא אמר טעמייהו דבית שמאי דאין איסור חל על איסור

תינח היכא דנשא מת ואחר כך נשא חי לא אתי איסור אחות אשה וחייל אאיסור אשת אח אלא נשא חי ואחר כך נשא מת אחות אשה קדים

כיון דלא אתי איסור אשת אח וחייל אאיסור אחות אשה הויא לה צרת ערוה שלא במקום מצוה ושריא:

חלצו בית שמאי פוסלים וכו׳: פשיטא

לאפוקי דרבי יוחנן בן נורי דאמר בואו ונתקן להם לצרות שיהו חולצות ולא מתייבמות קמ״ל דבית הלל מכשירים:

נתייבמו בית הלל פוסלין כו׳: הא תו למה לי איידי דתנא חלצו תנא נמי נתייבמו

תנן התם מגילה נקראת באחד עשר ובשנים עשר ובשלשה עשר ובארבעה עשר ובחמשה עשר לא פחות ולא יותר

אמר ליה ר״ל לר׳ יוחנן איקרי כאן (דברים יד, א) לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות האי לא תתגודדו מיבעי ליה לגופיה דאמר רחמנא לא תעשו חבורה על מת

א״כ לימא קרא לא תגודדו מאי תתגודדו שמע מינה להכי הוא דאתא ואימא כוליה להכי הוא דאתא אם כן לימא קרא לא תגודו מאי לא תתגודדו שמע מינה תרתי

א״ל עד כאן לא שנית מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין

א״ל אמינא לך אנא איסורא דאמר רב שמן בר אבא אמר ר׳ יוחנן (אסתר ט, לא) לקיים את ימי הפורים בזמניהם זמנים הרבה תיקנו להם חכמים ואת אמרת לי מנהגא

והתם לאו איסורא הויא והתנן (בלילה) בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין

אמר ליה התם הרואה אומר מלאכה הוא דלית ליה והא בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרים

דף יד עמוד א

מי סברת עשו ב״ש כדבריהם לא עשו ב״ש כדבריהם ור׳ יוחנן אמר עשו ועשו ובפלוגתא [דרב ושמואל] דרב אומר לא עשו ב״ש כדבריהם ושמואל אמר עשו ועשו

אימת אילימא קודם בת קול מ״ט דמ״ד לא עשו ואלא לאחר בת קול מ״ט דמ״ד עשו

אי בעית אימא קודם בת קול ואי בעית אימא לאחר בת קול אי בעית אימא קודם בת קול וכגון דב״ה רובא למ״ד לא עשו דהא ב״ה רובא

ומ״ד עשו כי אזלינן בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו הכא בית שמאי מחדדי טפי

ואי בעית אימא לאחר בת קול מ״ד לא עשו דהא נפקא בת קול ומ״ד עשו רבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול

ומ״ד עשו קרינן כאן (דברים יד, א) לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות אמר אביי כי אמרינן לא תתגודדו כגון שתי בתי דינים בעיר אחת הללו מורים כדברי ב״ש והללו מורים כדברי ב״ה אבל שתי בתי דינים בשתי עיירות לית לן בה

אמר ליה רבא והא ב״ש וב״ה כשתי בתי דינים בעיר אחת דמי אלא אמר רבא כי אמרינן לא תתגודדו כגון ב״ד בעיר אחת פלג מורין כדברי ב״ש ופלג מורין כדברי ב״ה אבל שתי בתי דינין בעיר אחת לית לן בה

תא שמע במקומו של רבי אליעזר היו כורתים עצים לעשות פחמים בשבת לעשות ברזל במקומו של ר׳ יוסי הגלילי היו אוכלים בשר עוף בחלב

במקומו של רבי אליעזר אין במקומו של רבי עקיבא לא דתניא כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע״ש אין דוחה את השבת

והאי מאי תיובתא מקומות מקומות שאני ודקארי לה מאי קארי לה

ס״ד אמינא משום חומרא דשבת כמקום אחד דמי קמ״ל

ת״ש דרבי אבהו כי איקלע לאתריה דרבי יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא וכי איקלע לאתריה דר׳ יוחנן לא הוה מטלטל שרגא

והאי מאי קושיא ולא אמרינן מקומות שאני אנן הכי קאמרינן ר׳ אבהו היכי עביד הכא הכי והיכי עביד הכא הכי

רבי אבהו כר׳ יהושע בן לוי סבירא ליה וכי מקלע לאתריה דרבי יוחנן לא הוה מטלטל משום כבודו דרבי יוחנן והאיכא שמעא דמודע ליה לשמעא

ת״ש אע״פ שאלו אוסרים ואלו מתירים לא נמנעו ב״ש מלישא נשים מב״ה ולא ב״ה מב״ש אי אמרת בשלמא לא עשו משום הכי לא נמנעו אלא אי אמרת עשו אמאי לא נמנעו

בשלמא ב״ש מב״ה לא נמנעו דבני חייבי לאוין נינהו

אלא ב״ה מבית שמאי אמאי לא נמנעו בני חייבי כריתות ממזרים נינהו

וכי תימא קסברי ב״ה דאין ממזר מחייבי כריתות והאמר רבי אלעזר אף על פי שנחלקו ב״ש וב״ה בצרות מודים שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת אלא לאו שמע מינה לא עשו

לא לעולם עשו דמודעי להו ופרשי

והכי נמי מסתברא דקתני סיפא כל הטהרות וכל הטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין לא נמנעו עושים טהרות אלו על גבי אלו

דף יד עמוד ב

אי אמרת בשלמא דמודעי להו משום הכי לא נמנעו אלא אי אמרת דלא מודעי להו בשלמא ב״ש מב״ה לא נמנעו דטמאות דב״ה לב״ש טהרות נינהו

אלא ב״ה מב״ש למה לא נמנעו טהרות דב״ש לב״ה טמאות נינהו אלא לאו דמודעי להו שמע מינה

ומאי אולמיה דהך מהו דתימא צרה קלא אית לה קמ״ל

גופא אמר רבי אלעזר אע״פ שנחלקו ב״ש וב״ה בצרות מודים שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת מאן מודים אילימא ב״ש לב״ה פשיטא בני חייבי לאוין כשרים נינהו

אלא ב״ה לב״ש היא גופא חייבי כריתות היא

לעולם ב״ש לב״ה ולאפוקי מדר׳ עקיבא דאמר יש ממזר מחייבי לאוין קמ״ל דאין ממזר מחייבי לאוין

ת״ש אע״פ שנחלקו ב״ש וב״ה בצרות ובאחיות

בגט ישן ובספק אשת איש ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק

בכסף ובשוה כסף בפרוטה ובשוה פרוטה

לא נמנעו ב״ש מלישא נשים מבית הלל ולא ב״ה מבית שמאי ללמדך שחיבה וריעות נוהגים זה בזה לקיים מה שנאמר (זכריה ח, יט) האמת והשלום אהבו ר״ש אומר נמנעו הן מן הודאי ולא נמנעו מן הספק

אי אמרת בשלמא עשו משום הכי נמנעו אלא אי אמרת לא עשו אמאי נמנעו ותסברא נהי נמי דעשו בשלמא בית הלל נמנעו מבית שמאי דחייבי כריתות נינהו וממזרים הם לב״ה

אלא ב״ש אמאי נמנעו מב״ה בני חייבי לאוין נינהו וכשרים נינהו כדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לצרה עצמה ה״נ לא נצרכה אלא לצרה עצמה

ומ״ש מן הודאי דאיסורא הוא ספק נמי איסורא הוא

לא תימא מן הספק אלא אימא מן הסתם דמודעי להו ופרשי

ומאי קמ״ל דאהבה וריעות נוהגים זה בזה היינו רישא הא קמ״ל דכולה ר״ש היא

תא שמע דאמר רבי יוחנן בן נורי היאך הלכה זו רווחת בישראל נעשה כדברי ב״ש הולד ממזר לדברי ב״ה נעשה כדברי ב״ה הולד פגום לדברי ב״ש בואו ונתקן להן לצרות

דף טו עמוד א

שיהו חולצות ולא מתייבמות לא הספיקו לגמור את הדבר עד שנטרפה השעה

א״ל רשב״ג מה נעשה להם לצרות הראשונות מעתה

אי אמרת בשלמא עשו היינו דקאמר מה נעשה אלא אי אמרת לא עשו מאי מה נעשה

אמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לצרה עצמה ומה נעשה הכי קאמר הנך צרות דב״ה לב״ש היכי נעביד להו

ליחלצו מימאסי אגברייהו וכי תימא לימאסן (משלי ג, יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום

ת״ש דא״ר טרפון תאבני מתי תבא צרת הבת לידי ואשאנה אימא ואשיאנה

והא תאבני קאמר לאפוקי מדרבי יוחנן בן נורי

ת״ש מעשה בבתו של רבן גמליאל שהיתה נשואה לאבא אחיו ומת בלא בנים וייבם רבן גמליאל את צרתה ותסברא רבן גמליאל מתלמידי ב״ש הוא

אלא שאני בתו של רבן גמליאל דאילונית הואי הא מדקתני סיפא אחרים אומרים בתו של רבן גמליאל אילונית היתה מכלל דתנא קמא סבר לאו אילונית היתה

הכיר בה ולא הכיר בה איכא בינייהו

ואיבעית אימא כנס ולבסוף גירש איכא בינייהו

איבעית אימא יש תנאי בביאה איכא בינייהו

מתיב רב משרשיא מעשה בר׳ עקיבא שליקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו ב׳ עשורין

אחד כדברי ב״ש ואחד כדברי ב״ה ש״מ עשו

ר׳ עקיבא גמריה אסתפק ליה ולא ידע אי ב״ה באחד בשבט אמור או בט״ו בשבט אמור

מתיב מר זוטרא מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי מטה בשביל קטן ש״מ עשו התם הרואה אומר לאפושי אויר קעביד

מתיב מר זוטרא מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה למקוה וכל טהרות שהיו בירושלים נעשים על גבה ושלחו בית שמאי והרחיבוה שבית שמאי אומרים עד שתיפחת ברובה

ותנן עירוב מקואות כשפופרת הנוד בעובייה ובחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן שמע מינה עשו התם

דף טו עמוד ב

הרואה אומר לאפושי מיא הוא דקא עביד

ת״ש דא״ר אלעזר בר צדוק כשהייתי לומד תורה אצל ר׳ יוחנן החורני ראיתי שהיה אוכל פת חריבה במלח בשני בצורת באתי והודעתי את אבא אמר לי הולך לו זיתים והולכתי לו ראה אותן שהן לחין אמר לי אין אני אוכל זיתים

באתי והודעתי את אבא אמר לי לך ואמור לו חבית נקובה היתה אלא שסתמוה שמרים ותנן חבית של זיתים מגולגלים בית שמאי אומרים אין צריכה לנקב

ובית הלל אומרים צריכה לנקב ומודים שאם ניקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה

ואע״פ שתלמיד שמאי היה כל מעשיו לא עשה אלא כדברי ב״ה אי אמרת בשלמא עשו היינו רבותיה אלא אי אמרת לא עשו מאי רבותיה

ת״ש שאלו את ר׳ יהושע צרת הבת מהו אמר להם מחלוקת ב״ש וב״ה והלכה כדברי מי אמר להם מפני מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים גדולים בין שתי מחלוקות גדולות בין ב״ש ובין ב״ה מתיירא אני שמא ירוצו גלגלתי

אבל אני מעיד לכם על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים משפחת בית צבועים מבן עכמאי ומשפחת בית קופאי מבן מקושש שהם בני צרות ומהם כהנים גדולים ושמשו על גבי המזבח

אי אמרת בשלמא עשו היינו דקאמר מתיירא אני אלא אי אמרת לא עשו אמאי קאמר מתיירא אני ונהי נמי דעשו מאי מתיירא אני

הא אמר ר׳ יהושע אין ממזר אלא מחייבי מיתות בית דין נהי נמי דממזר לא הוי פגום מיהו הוי

מק״ו מאלמנה מה אלמנה שאין איסורה נוהג בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל כו׳

קבעו מיניה צרות וקפשיט ליה בני צרות תרתי קא בעי מיניה צרות מאי ואם תמצי לומר צרות כבית הלל בני צרות דבית הלל לב״ש מהו

למאי נפקא מינה למיפשט ולד מחזיר גרושתו לבית הלל

מי קאמרינן קל וחומר ומה אלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום

או דלמא איכא למיפרך מה לאלמנה שהיא עצמה מתחללת ואמר להו צרות מתיירא אני

דף טז עמוד א

בני צרות אני מעיד לכם

ת״ש בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין שמע מינה עשו שמע מינה

גופא בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש

(אמר ומי ילך) ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר״ע הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו

תפסו לרבי יהושע והושיבהו על מטה של זהב א״ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירנו

קרא עליו המקרא הזה (תהלים לז, כה) נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א״ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א״ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א״ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל

התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי

אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי

והזהרו שלא יקפח אתכם בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה

עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויין ומן התרמודים

תנא כשנכנסו נכנסו בפתח אחד כשיצאו יצאו בשלשה פתחים פגע בו בר״ע אקשי ליה ואוקמיה

אמר לו אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שזכית לשם ועדיין לא הגעת לרועי בקר אמר לו רבי עקיבא ואפילו לרועי צאן

עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית דאמר מר הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל וקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא

והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית

ומקבלים גרים מן הקרדויים והתרמודים איני והא תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרדויים אמר רב אשי קרתויים אתמר כדאמרי אינשי קרתויים פסולים

ואיכא דאמרי תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרתויים מאי לאו היינו קרתויים היינו קרדויים אמר רב אשי לא קרתויי לחוד וקרדויי לחוד כדאמרי אינשי קרתויי פסילי

רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלים גרים מן התרמודים ומי אמר ר׳ יוחנן הכי והתנן כל הכתמים הבאים מן הרקם טהורים

ורבי יהודה מטמא מפני שהם גרים וטועים מבין העובדי כוכבים טהורים והוינן בה

דף טז עמוד ב

קפסיק ותני מבין העובדי כוכבים ואפי׳ מן תרמוד ואמר רבי יוחנן זאת אומרת מקבלין גרים מתרמוד

וכי תימא זאת ולא ס״ל והא אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה אמוראי נינהו ואליבא דר׳ יוחנן

מתרמוד מאי טעמא לא פליגי בה רבי יוחנן וסביא חד אמר משום עבדי שלמה וחד אמר משום בנות ירושלים

בשלמא למ״ד משום עבדי שלמה קסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר אלא למ״ד משום בנות ירושלים מאי היא פליגי בה רב יוסף ורבנן ותרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה

חד אמר תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי קשתויי וחד אמר תריסר אלפי גברי ומנייהו שיתא אלפי קשתויי בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על בנות ירושלים שנאמר (איכה ה, יא) נשים בציון ענו בתולות בערי יהודה

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו (תהלים לז, כה) נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה אילימא קודשא בריך הוא מי איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש כולי האי אלא ש״מ שר העולם אמרו

ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב (איכה א, י) ידו פרש צר על כל מחמדיה זה עמון ומואב בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על ס״ת אמרו זה שכתוב בו (דברים כג, ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה׳ ישרף באש

(איכה א, יז) צוה ה׳ ליעקב סביביו צריו אמר רב כגון הומניא לפום נהרא

אמר רב יהודה א״ר אסי עובד כוכבים שקידש בזמן הזה חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא והא כל דפריש מרובא פריש

בדוכתא דקביעי דאמר רבי אבא בר כהנא (מלכים ב יח, יא) וינחם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי חלח זה חלזון וחבור

דף יז עמוד א

זו חדייב נהר גוזן זו גינזק וערי מדי זו חמדן וחברותיה ואמרי לה זו ניהר וחברותיה חברותיה מאן אמר שמואל כרך מושכי חידקי ודומקיא א״ר יוחנן וכולן לפסול

כי אמריתה קמיה דשמואל א״ל בנך הבא מן ישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה

והאיכא בנות ואמר רבינא ש״מ בן בתך הבא מן העובד כוכבים קרוי בנך גמירי דבנתא דההוא דרא איצטרויי אצטרו

איכא דאמרי כי אמריתה קמיה דשמואל א״ל לא זזו משם עד שעשאום עובדי כוכבים גמורים שנאמר (הושע ה, ז) בה׳ בגדו כי בנים זרים ילדו

יתיב רב יוסף אחוריה דרב כהנא ויתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר עתידין ישראל דעבדי יומא טבא כי חרבי תרמוד והא חריב ההיא תמוד הואי רב אשי אמר היינו תרמוד היינו תמוד אכפולי הוא דמכפל חריב מהאי גיסא אותיב מהאי גיסא ואי חריב מהאי גיסא אותיב מהאי גיסא

יתיב רב המנונא קמיה דעולא וקא הוי בשמעתא אמר מה גברא ומה גברא אי לאו דהרפניא מאתיה אכסיף א״ל כסף גלגלתא להיכא יהבת א״ל לפום נהרא א״ל א״כ מפום נהרא את

מאי הרפניא אמר ר׳ זירא הר שהכל פונין בו במתניתא תנא כל שאין מכיר משפחתו ושבטו נפנה לשם אמר רבא והיא עמוקה משאול שנאמר (הושע יג, יד) מיד שאול אפדם ממות אגאלם ואילו פסול דידהו לית להו תקנתא

פסולי דהרפניא משום פסולי דמישון ופסולי דמישון משום פסולי דתרמוד פסולי דתרמוד משום עבדי שלמה

והיינו דאמרי אינשי קבא רבא וקבא זוטא מיגנדר ואזיל לשאול ומשאול לתרמוד ומתרמוד למישן וממישן להרפניא:

הדרן עלך חמש עשרה נשים

מתני׳ **כיצד** אשת אחיו שלא היה בעולמו שני אחים ומת אחד מהן ונולד להן אח ואח״כ ייבם השני את אשת אחיו ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשניה משום צרתה

עשה בה מאמר ומת שניה חולצת ולא מתייבמת:

גמ׳ אמר רב נחמן מאן דתני ראשונה לא משתבש מאן דתני שניה לא משתבש מאן דתני

דף יז עמוד ב

ראשונה לא משתבש מאי ראשונה ראשונה לנפילה ומאן דתני שניה לא משתבש מאי שניה שניה לנשואין מי לא עסקינן דיבם ואח״כ כנס אלא מאי שניה שניה בנשואין

אשת אחיו שלא היה בעולמו היכא כתיבא אמר רב יהודה אמר רב אמר קרא (דברים כה, ה) כי ישבו אחים יחדו שהיתה להם ישיבה אחת בעולם פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו יחדו מיוחדים בנחלה פרט לאחיו מן האם

רבה אמר אחין מן האב יליף אחוה אחוה מבני יעקב מה להלן מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם

ולילף אחוה אחוה מעריות דנין אחים מאחים ואין דנין אחים מאחיך

מאי נפקא מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל (ויקרא יד, לט) ושב הכהן (ויקרא יד, מד) ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ה״מ היכא דליכא מידי דדמי ליה אבל היכא דאיכא מידי דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן

ולילף אחוה אחוה מלוט דכתיב (בראשית יג, ח) כי אנשים אחים אנחנו מסתברא מבני יעקב הוה ליה למילף משום דמפני מדהוה ליה למכתב שנים עשר עבדיך בני אבינו וכתיב אחים ש״מ לאפנויי

ואיצטריך למכתב אחים ואיצטריך למכתב יחדו דאי כתב רחמנא אחים ה״א לילף אחוה אחוה מלוט וכי תימא לא מפני לאיי אפנויי מפני מדהוה ליה למכתב רעים וכתיב אחים שמע מינה לאפנויי כתב רחמנא יחדו המיוחדים בנחלה

ואי כתב רחמנא יחדו הוה אמינא דמייחדי באבא ובאמא צריכא

והא מהיכא תיתי יבום בנחלה תלא רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם היא איצטריך סד״א הואיל וחידוש הוא דקמשתרי ערוה גביה אימא עד דמייחדי באבא ובאמא צריכא

אמר רב הונא אמר רב שומרת יבם שמתה מותר באמה אלמא קסבר אין זיקה ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה

אי הוה אמר הכי ה״א הנ״מ בתרי אבל בחד יש זיקה

ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אפי׳ בחד אי אמר הכי הוה אמינא אפילו מחיים קמשמע לן לאחר מיתה אין מחיים לא משום דאסור לבטל מצות יבמין

תנן יבמתו שמתה מותר באחותה באחותה אין באמה לא

הוא הדין דאפילו באמה ואיידי דתנא רישא אשתו שמתה מותר באחותה באחותה אין אבל באמה לא דהויא לה איסורא דאורייתא תנא נמי סיפא מותר באחותה

ורב יהודה אמר שומרת יבם שמתה אסור באמה אלמא קסבר יש זיקה ולימא הלכה כדברי האומר יש זיקה

אי הוה אמר הכי הוה אמינא הנ״מ בחד אבל בתרי אין זיקה והא כי פליגי בתרי פליגי אלא אי אמר הכי

דף יח עמוד א

הוה אמינא מחיים אבל לאחר מיתה פקעה לה זיקה קמ״ל דזיקה בכדי לא פקעה לימא מסייע ליה יבמתו שמתה מותר באחותה באחותה אין באמה לא

ה״ה דאפי׳ באמה ואיידי דתנא רישא אשתו שמתה מותר באחותה דוקא באחותה אבל באמה לא דהויא לה איסורא דאורייתא תנא נמי סיפא מותר באחותה

מתיב רב הונא בר חייא עשה בה מאמר ומת שניה חולצת ולא מתייבמת טעמא דעבד בה מאמר הא לא עבד בה מאמר שניה נמי יבומי מייבמה ואי אמרת יש זיקה הויא לה צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו בזיקה

אמר רבה הוא הדין דאע״ג דלא עבד בה מאמר שניה מחלץ חלצה יבומי לא מייבמה

והא דקתני מאמר לאפוקי מב״ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור קמ״ל

איתיביה אביי שני אחין בעולם אחד ומת אחד מהן בלא ולד ועמד השני הזה לעשות מאמר ביבמתו ולא הספיק לעשות בה מאמר עד שנולד לו אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה או חולצת או מתייבמת ואי אמרת יש זיקה הויא לה צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו בזיקה

הא מני ר״מ היא דאמר אין זיקה ומי סבירא ליה לרבי מאיר אין זיקה והתנן ארבעה אחים שנים מהן נשואים שתי אחיות ומתו הנשואין האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות

ואי ס״ד סבר ר״מ אין זיקה הני מתרי בתי קאתיין האי לייבם חדא והאי לייבם חדא

לעולם אין זיקה משום דקסבר אסור לבטל מצות יבמין דדלמא אדמייבם חד מיית אידך וקא בטלת מצות יבמין

ואי אין זיקה תיבטל דהא ר״ג אמר אין זיקה ומותר לבטל מצות יבמין

דתנן ר״ג אומר אם מאנה מאנה ואם לא מאנה תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה

אמר ליה דרבן גמליאל אדרבי מאיר קרמית לא הכי קאמרינן ר״מ חייש אפי׳ לספיקא ר״ג אפילו לודאי לא חייש דלמא מאן דלא חייש אפי׳ לודאי לא חייש ומאן דחייש אפי׳ לספיקא חייש

א״ל אביי לרב יוסף הא דרב יהודה דשמואל היא דתנן

דף יח עמוד ב

שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר׳ יהודה בן בתירה אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך מעשה ואמר שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירה

א״ל דאי דרב מאי א״ל קשיא דרב אדרב דלמא אמוראי נינהו ואליבא דרב כיון דאיתמר משמיה דשמואל בהדיא ומשמיה דרב כאמוראי לא שבקינן משמיה דשמואל בהדיא ומוקמינן כאמוראי ואליבא דרב

אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר אתון הכי מתניתו לה אנן בהדיא מתנינן אמר רב יהודה אמר שמואל שומרת יבם שמתה אסור באמה אלמא קסבר יש זיקה ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל הלכה כרבי יהודה בן בתירה

וצריכי דאי אשמעינן יש זיקה ה״א ה״מ בחד אבל בתרי לא קמ״ל ואי אשמעינן הלכה כר׳ יהודה בן בתירה ה״א ה״מ מחיים אבל לאחר מיתה פקעה לה זיקה קמ״ל דזיקה בכדי לא פקעה:

מתני׳ שני אחים ומת אחד מהן ויבם השני את אשת אחיו ואח״כ נולד להן אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת השניה חולצת ולא מתייבמת

ר״ש אומר מייבם לאיזו מהן שירצה או חולץ לאיזו מהן שירצה:

גמ׳ אמר רב אושעיא חלוק היה ר״ש אף בראשונה ממאי מדקתני משנה יתירה

בבא דרישא למאן קתני לה אילימא לרבנן השתא יבם ולבסוף נולד דכי אשכחה בהתירא אשכחה אסרי רבנן נולד ואח״כ יבם מיבעיא אלא לאו לר״ש איצטריך

ותנא רישא להודיעך כחו דר״ש ותנא סיפא להודיעך כחן דרבנן ובדין הוא דנפלוג ר״ש ברישא אלא נטר להו לרבנן עד דמסיימי למילתייהו והדר פליג עלייהו

אלא אשת אחיו שלא היה בעולמו לר״ש היכי משכחת לה בחד אחא ומית ונולד לו אח אי נמי בתרי ולא יבם ולא מית

בשלמא יבם ואח״כ נולד כי אשכחה בהתירא אשכחה אלא נולד ואח״כ יבם מאי טעמא קסבר יש זיקה וזיקה ככנוסה דמיא

מתקיף לה רב יוסף השתא זיקה ומאמר מספקא ליה לר״ש אי ככנוסה דמיא אי לאו ככנוסה דמיא זיקה לחודה מיבעיא

מאי היא דתנן שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות ומת אחד מהם ועשה בה שני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות

שנאמר (דברים כה, ה) ומת אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין

רבי שמעון אומר מייבם לאיזהו מהן שירצה חולץ לשניה יבומי תרוייהו לא דדלמא יש זיקה והוו שני יבמות הבאות

דף יט עמוד א

מבית אחד יבומי חדא ואיפטור אידך לא דדלמא אין זיקה ככנוסה והוו להו שתי יבמות הבאות משני בתים אלמא מספקא ליה

וכי תימא מדאורייתא ה״נ דמייבמא חדא ומפטרא חדא ומדרבנן הוא דאסור גזירה משום שמא יאמרו ב׳ יבמות הבאות משני בתים חדא מייבמא ואידך מיפטרא בולא כלום

והא טעמא דר״ש משום מאמר ולאו מאמר הוא דתניא אמר להם רבי שמעון לחכמים אם מאמרו של שני מאמר אשת שני הוא בועל

ואם מאמרו של שני אינו מאמר אשת ראשון הוא בועל

אמר ליה אביי ולא שני לך בין זיקת יבם אחד לזיקת שני יבמים דלמא כי אר״ש זיקה ככנוסה דמיא ביבם אחד אבל בשני יבמין לא

ומי שני ליה לר״ש והתניא כלל אר״ש כל שהלידה קודמת לנשואין לא חולצת ולא מתייבמת נשואין קודם ללידה או חולצת או מתייבמת

מאי לאו ביבם אחד וקתני לא חולצת ולא מתייבמת לא בשני יבמים

אבל ביבם אחד מאי הכי נמי או חולצת או מתייבמת אי הכי אדתני נשואין קודמין ללידה או חולצת או מתייבמת ליפלוג וליתני בדידה בד״א בשני יבמים אבל ביבם אחד או חולצת או מתייבמת

כולה בשני יבמין קמיירי ואלא מאי כללא

ועוד מתיב רב אושעיא ג׳ אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ור״ש פוטר

ואי ס״ד קסבר ר״ש זיקה ככנוסה דמיא לייבם לקמייתא ותיפטר אידך

אמר רב עמרם מאי פוטר נמי פוטר בשניה והתניא ר״ש פוטר בשתיהן

אמר רבא שניה שבזוג זה והשניה שבזוג זה

קא טעי רבא בארבעה זוגי חדא דאו או קתני ועוד ר׳ שמעון פוטר בארבעתן מיבעי ליה

ועוד תניא ר״ש פוטר בשתיהן מן החליצה ומן הייבום שנא׳ (ויקרא יח, יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפי׳ באחת מהן

אלא אמר רב אשי אי דנפול בזה אחר זה הכי נמי הכא במאי עסקינן דנפול בבת אחת ורבי שמעון סבר לה כרבי יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם

רב פפא אמר בייבם ואח״כ נולד פליג ר״ש בנולד ואח״כ ייבם לא פליג

ותרוייהו לרבנן איצטריך ולא זו אף זו קתני

תניא כוותיה דרב פפא ותיובתא דר׳ אושעיא שני אחים בעולם אחד ומת אחד מהם בלא ולד ועמד השני הזה לעשות מאמר ביבמתו ולא הספיק לעשות בה מאמר עד שנולד לו אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה או חולצת או מתייבמת

עשה בה מאמר ואח״כ נולד אח או שנולד לו אח ואח״כ עשה בה מאמר ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה חולצת ולא מתייבמת

דף יט עמוד ב

ר׳ שמעון אומר ביאתה או חליצתה של אחת מהם פוטרת צרתה חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרה כנסה ומת ואח״כ נולד לו אח או שנולד לו אח ואח״כ כנסה ומת שתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום

כנסה ונולד לו אח ואח״כ מת שתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום דברי ר״מ ור׳ שמעון אומר הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור מייבם לאיזו מהן שירצה או חולץ לאיזו מהן שירצה

הא בבא דסיפא למאן קתני לה אילימא לר׳ מאיר קתני לה מכדי לא שני ליה לרבי מאיר בין ייבם ואח״כ נולד בין נולד ואח״כ ייבם לערבינהו ולתנינהו

אלא לאו רבי שמעון ובייבם ואח״כ נולד פליג בנולד ואחר כך ייבם לא פליג ש״מ

אמר מר עמד השני לעשות מאמר ביבמתו ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שנולד לו אח ומת ראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה או חולצת או מתייבמת מאי עמד ומאי לא הספיק אי עבד עבד ואי לא עבד לא עבד

אלא עמד מדעתה ולא הספיק מדעתה אלא בעל כרחה ודלא כרבי דתניא העושה מאמר ביבמתו שלא מדעתה ר׳ אומר קנה וחכ״א לא קנה

מ״ט דר׳ גמר מביאה דיבמה מה ביאה דיבמה בעל כרחה אף קדושין דיבמה בעל כרחה ורבנן גמרי מקדושין דעלמא מה קדושין דעלמא מדעתה אף קדושין דיבמה מדעתה

במאי קמיפלגי מר סבר מילי דיבמה ממילי דיבמה הוה ליה למילף ומר סבר מילי דקדושין ממילי דקדושין הוה ליה למילף

עשה בה מאמר ואח״כ נולד לו אח או שנולד לו אח ואח״כ עשה בה מאמר ומת ראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה חולצת ולא מתייבמת ר״ש אומר ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה

ר״ש אהייא קאי אילימא אנולד לו אח ואח״כ עשה בה מאמר הא אמרת בנולד ולבסוף ייבם לא פליג ר״ש אלא אעשה בה מאמר ואח״כ נולד לו אח

חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרה מ״ט משום דהואי צרה ודאי ובעלת מאמר ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי

יתיב רב מנשה בר זביד קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר מאי טעמא דר״ש מ״ט דר״ש כדאמר טעמא הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור

אלא מאי טעמא דרבנן אמר קרא ולקחה לו לאשה ויבמה עדיין יבומין הראשונים עליה אלא הא דתנן כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר ואמר רבי יוסי בר חנינא מלמד

דף כ עמוד א

שמגרשה בגט ומחזירה התם נמי לימא ויבמה עדיין יבומין הראשונים עליה ותיבעי חליצה

שאני התם דאמר קרא (דברים כה, ה) ולקחה לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר אי הכי הכא נמי הא כתב רחמנא (דברים כה, ה) ויבמה

ומה ראית מסתברא שדי היתירא אהיתירא ושדי איסורא אאיסורא

ולר׳ שמעון דאמר הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור אלא מעתה אחותו מאמו שנשאה אחיו מאביו ואחר כך נולד אח ומת תתייבם הואיל ובא ומצאה בהיתר

איסור אחותו להיכן אזל הכא נמי איסור אחיו שלא היה בעולם להיכן אזל האי איסורא דלית ליה היתירא האי איסורא דאית ליה היתירא:

מתני׳ כלל אמרו ביבמה כל שהיא איסור ערוה לא חולצת ולא מתייבמת איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת

אחותה שהיא יבמתה חולצת או מתייבמת

איסור מצוה שניות מדברי סופרים איסור קדושה אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל ובת ישראל לנתין וממזר:

גמ׳ כלל לאתויי מאי אמר רפרם בר פפא לאתויי צרת אילונית וכדרב אסי

ואיכא דאמרי כל שאיסורה איסור ערוה הוא דאסירא צרתה הא לא איסורה איסור ערוה צרתה לא אסירא למעוטי מאי אמר רפרם למעוטי צרת אילונית ודלא כרב אסי:

אחותה שהיא יבמתה: אחותה דמאן אילימא דאיסור מצוה כיון דמדאורייתא רמיא קמיה פגע באחות זקוקתו אלא אחותה דאיסור ערוה:

איסור מצוה שניות: אמאי קרי ליה איסור מצוה אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמים:

איסור קדושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט: ואמאי קרי להו איסור קדושה דכתיב (ויקרא כא, ו) קדושים יהיו לאלהיהם

תניא רבי יהודה מחליף איסור מצוה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמאי קרי ליה איסור מצוה דכתי׳ (ויקרא כז, לד) אלה המצות

איסור קדושה שניות מדברי סופרים ואמאי קרי ליה איסור קדוש׳ אמר אביי כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש א״ל רבא וכל שאינו מקיים דברי חכמים קדוש הוא דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך:

אלמנה לכהן גדול: קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסין

בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין לא תעשה גרידא הוא יבא עשה וידחה לא תעשה

אמר רב גידל אמר רב אמר קרא (דברים כה, ז) ועלתה יבמתו השערה שאין ת״ל יבמתו מה תלמוד לומר יבמתו יש לך יבמה אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבום ואיזו זו חייבי לאוין

ואימא חייבי כריתות אמר קרא (דברים כה, ז) אם לא יחפוץ האיש לקחת הא חפץ מייבם כל העולה לייבום עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבום אינו עולה לחליצה

א״ה חייבי לאוין נמי הא רבי רחמנא יבמתו ומה ראית

דף כ עמוד ב

מסתברא חייבי לאוין תפסי בהו קדושין חייבי כריתות לא תפסי בהו קדושין

מתיב רבא איסור מצוה ואיסור קדושה בא עליה או חלץ לה נפטרה צרתה ואי ס״ד חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא לייבום לא רמיא כי בא עליה אמאי נפטרה צרתה

הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני בא עליה באיסור מצוה חלץ לה באיסור קדושה

מתיב רבא פצוע דכא וכרות שפכה סריס אדם והזקן או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהם אחים ולהם נשים ועמדו אחין ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט וחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו

מתו אחים ועמדו הם ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאמר (דברים כג, ב) לא יבא פצוע דכא ואי סלקא דעתך חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא לייבום לא רמיא אם בעלו אמאי קנו

אלא אמר רבא אלמנה מן האירוסין נמי עשה ולא תעשה הוא דכתיב (ויקרא כא, ו) קדושים יהיו לאלהיהם

ממזרת ונתינה מאי איכא למימר כתיב (ויקרא יא, מד) והתקדשתם

אי הכי כל התורה כולה נמי עשה ולא תעשה הוא דכתיב והתקדשתם אלא אמר רבא גזירה אלמנה מן האירוסין אטו אלמנה מן הנשואין

ממזרת ונתינה מאי איכא למימר גזירה במקום מצוה אטו שלא במקום מצוה

אלא מעתה אשת אחיו מאביו לא תתייבם גזירה משום אשת אחיו מאמו ייבום בנחלה תלא רחמנא מידע ידיע

אשה שאין לה בנים לא תתייבם גזירה משום אשה שיש לה בנים בבנים תלא רחמנא מידע ידיע

אשת אחיו שהיה בעולמו לא תתייבם גזרה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו בישיבה תלא רחמנא מידע ידיע

כל הנשים לא תתייבמנה גזרה משום אילונית לא שכיחא ממזרת ונתינה נמי לא שכיחא

אלא אמר רבא גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה

תניא נמי הכי אם בעלו קנו בביאה ראשונה ואסור לקיימן בביאה שניה

הדר אמר רבא ואיתימא רב אשי לאו מילתא היא דאמרי דאמר ריש לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה הכא נמי אפשר בחליצה דמקיים עשה ולא תעשה

מיתיבי ואם בעלו קנו תיובתא:

איתמר ביאת כהן גדול באלמנה רבי יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר אינה פוטרת צרתה וחד אמר פוטרת צרתה

דף כא עמוד א

באלמנה מן הנשואין כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה כי פליגי באלמנה מן הארוסין מ״ד פוטרת אתי עשה ודחי את לא תעשה ומאן דאמר אינה פוטרת לא אתי עשה ודחי את לא תעשה כיון דאפשר בחליצה

מיתיבי ואם בעלו קנו תיובתא

לימא תיהוי נמי תיובתא דר״ל אמר לך ר״ל כי אמינא אנא היכא דמקיימי מצוה אבל הכא חליצה במקום ייבום לאו מצוה היא

אמר רבא רמז לשניות מן התורה מנין שנאמר (ויקרא יח, כז) כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ האל קשות מכלל דאיכא רכות ומאי נינהו שניות

ומאי משמע דהאל לישנא דקשה הוא דכתיב (יחזקאל יז, יג) ואת אילי הארץ לקח

לימא פליגא דר׳ לוי דא״ר לוי קשה עונשין של מדות יותר מעונשין של עריות שזה נאמר בהן אל וזה נאמר בהן אלה אל קשה ואלה קשה מאל

גבי עריות נמי הא כתיב אלה ההוא למעוטי מדות מכרת

אלא מאי חומרייהו הני אפשר בתשובה הני לא אפשר בתשובה

רב יהודה אמר מהכא (קהלת יב, ט) ואזן וחקר תקן משלים הרבה ואמר עולא א״ר אלעזר קודם שבא שלמה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים

ר׳ אושעיא אמר מהכא (משלי ד, טו) פרעהו אל תעבר בו שטה מעליו ועבור

אמר רב אשי משל דר׳ אושעיא למה הדבר דומה לאדם משמר פרדס משמרו מבחוץ כולו משתמר משמרו מבפנים שלפניו משתמר שלאחריו אינו משתמר והא דרב אשי בדותא היא התם שלפניו מיהא משתמר הכא אי לאו שניות פגע בערוה גופה

רב כהנא אמר מהכא (ויקרא יח, ל) ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי

א״ל אביי לרב יוסף הא דאורייתא היא דאורייתא ופירשו רבנן כל התורה נמי פירשו רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא:

ת״ר מה הם שניות אם אמו ואם אביו ואשת אבי אביו ואשת אבי אמו ואשת אחי האב מן האם ואשת אחי האם מן האב וכלת בנו וכלת בתו ומותר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו ואסור בבת חורגו וחורגו מותר באשתו ובתו

ואשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך

בת חורגו דאורייתא היא דכתיב (ויקרא יח, יז) את בת בנה ואת בת בתה משום דקבעי למיתני סיפא אשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך ואע״ג דבתי אסורה לך מדאורייתא בדידי לא גזור ביה רבנן תנא רישא נמי בת חורגו

אי הכי אשת חמיו נמי תימא אני מותרת לך ובתי אסורה לך דהויא אחות אשתו הא פסיקא ליה הא לא פסיקא ליה:

אמר רב ארבע נשים יש להן הפסק נקיט רב בידיה תלת אשת אחי האם מן האב ואשת אחי האב מן האם וכלתו וזעירי מוסיף אף אשת אבי אמו אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך דעילאי דרב

ורב מאי טעמא לא חשיב ליה מיחלפא ליה באשת אבי אביו

וזעירי להתם שכיח ואזיל להכא לא שכיח ואזיל

כלתו

דף כא עמוד ב

דאורייתא היא דכתיב (ויקרא יח, טו) ערות כלתך לא תגלה אימא כלת בנו וכלת בנו יש לה הפסק והא תניא כלתו ערוה כלת בנו שניה וכן אתה אומר בבנו ובן בנו עד סוף כל הדורות אלא אימא כלת בתו

דאמר רב חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו רבי אמי לא אסרו כלה אלא מפני כלה ואמרו לי כלדאי מלפנא הוית

אמינא אי גברא רבה הוינא אסברא מדעתי אי מקרי דרדקי הוינא אשיילה מרבנן דאתו לבי כנישתא השתא סברתה מדעתי לא אסרו כלת בתו אלא משום כלת בנו

אמר ליה אביי לרבא אסברה לך כגון כלתה דבי בר ציתאי רב פפא אמר כגון כלתה דבי רב פפא בר אבא רב אשי אמר כגון כלתה דבי מרי בר איסק:

איבעיא להו אשת אחי האם מן האם מהו אשת אחי האב מן האם ואשת אחי האם מן האב דאיכא צד אב הוא דגזרו רבנן אבל היכא דליכא צד אב לא גזרו בהו רבנן או דלמא ל״ש

אמר רב ספרא היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה אמר רבא אטו כולהו לאו גזירה לגזירה נינהו אמו ערוה אם אמו שניה וגזרו על אם אביו משום אם אמו וטעמא מאי כולהו דבי אימא רבתי קרו ליה

אשת אביו ערוה אשת אבי אביו שניה וגזרו על אשת אבי אמו משום אשת אבי אביו וטעמא מאי כולהו דבי אבא רבה קרו ליה

אשת אחי האב מן האב ערוה אשת אחי האב מן האם שניה וגזרו על אשת אחי האם מן האב משום אשת אחי האב מן האם וטעמא מאי משום דכולהו דבי דודי קרי להו

מאי תא שמע דכי אתא רב יהודה בר שילא אמר אמרי במערבא כל שבנקבה ערוה בזכר גזרו על אשתו משום שניה

ואמר רבא וכללא הוא חמותו ערוה אשת חמיו מותרת בת חמותו ערוה אשת בן חמותו מותרת בת חמיו ערוה אשת בן חמיו מותרת חורגתו ערוה אשת חורגו מותרת בת חורגתו ערוה אשת בן חורגו מותרת

והא דרב יהודה בר שילא לאיתויי מאי לאו לאיתויי אשת אחי האם מן האם דכל שבנקבה ערוה בזכר גזרו אשתו משום שניה

מאי שנא הני ומאי שנא הא הא בחד קידושין מקרב לה הני עד דאיכא תרי קידושין לא מקרב להו

שלח ליה רב משרשיא מתוסנייא לרב פפי ילמדנו רבינו אשת אחי אבי האב ואחות אבי האב מהו מדלמטה ערוה למעלה נמי גזרו ביה או דלמא הא איתפליג דרתא

ת״ש מה הן שניות ולא קחשיב להו בהדייהו

תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר שניות דבי רבי חייא

אמימר אכשר באשת אחי אבי אביו ובאחות אבי אביו א״ל רב הלל לרב אשי לדידי חזיא לי שניות מר בריה דרבנא וכתיבן שיתסרי לאיסורא מאי לאו תמני דמתניתא ושית דבי רבי חייא והנך תרתי הא שיתסרי

ולטעמיך שיבסרי הויין דהא איכא אשת אחי האם מן האם דפשטינן לאיסורא הא לא קשיא

דף כב עמוד א

הנך תרתי דדמיין להדדי כחדא חשיב להו והא שיתסרי והא מכל מקום לדידי חזיין לן דכתיבן לאיסורא אמר ליה וליטעמיך אי הוה כתיב להיתירא מי הוות סמכת עלייהו דמר בריה דרבנא מי חתים עלייהו השתא נמי דכתיב לאיסורא לאו מר בריה דרבנא חתים עלייהו

תני דבי רבי חייא שלישי שבבנו ושבבתו ושבבן אשתו ושבבת אשתו שניה רביעי שבחמיו ושבחמותו שניה

א״ל רבינא לרב אשי מאי שנא למעלה דקחשיב לה לאשתו ומאי שנא למטה דלא קחשיב לה לאשתו למעלה דאיסורא מכח אשתו קא אתי חשיב לה למטה דאיסורא לאו מכח אשתו קאתי לא קחשיב לה

והא בן אשתו ובת אשתו דאיסורא מכח אשתו קאתי ולא חשיב לה איידי דתנא שלשה דורות למטה דידיה ולא חשבה תנא נמי ג׳ דורות למטה דידה ולא חשבה

א״ל רב אשי לרב כהנא שניות דבי רבי חייא יש להן הפסק או אין להם הפסק

ת״ש דאמר רב ד׳ נשים יש להם הפסק ותו לא דלמא כי קאמר רב להההיא מתניתא ת״ש שלישי ורביעי שלישי ורביעי אין טפי לא דלמא משלישי ואילך מרביעי ואילך

אמר ליה רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא ממערבא ואמר בעו במערבא גזרו שניות בגרים או לא גזרו שניות בגרים

אמר ליה השתא ומה ערוה גופה אי לאו שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה לא גזרו בהו רבנן שניות מיבעיא

אמר רב נחמן גרים הואיל ואתו לידן נימא בהו מלתא אחין מן האם לא יעידו ואם העידו עדותן עדות אחין מן האב מעידין לכתחלה אמימר אמר אפילו אחין מן האם נמי מעידין לכתחלה

ומ״ש מעריות ערוה לכל מסורה עדות לבית דין מסורה וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי:

מתני׳ מי שיש לו אח מכל מקום זוקק את אשת אחיו ליבום ואחיו הוא לכל דבר חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים מי שיש לו בן מכל מקום פוטר אשת אביו מן היבום וחייב על מכתו ועל קללתו ובנו לכל דבר חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן העובדת כוכבים:

גמ׳ מכל מקום לאתויי מאי אמר רב יהודה לאתויי ממזר פשיטא אחיו הוא מהו דתימא לילף אחוה אחוה מבני יעקב מה להלן כשרין ולא פסולין אף כאן כשרין ולא פסולין קמ״ל

ואימא הכי נמי כיון דלענין יבום מיפטר נפטר

דף כב עמוד ב

מיזקק נמי זקיק:

ואחיו הוא לכל דבר: למאי הלכתא ליורשו וליטמא לו

פשיטא אחיו הוא סד״א הואיל וכתיב (ויקרא כא, ב) כי אם לשארו הקרוב אליו ואמר מר שארו זו אשתו וכתיב (ויקרא כא, ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו יש בעל שמטמא ויש בעל שאין מטמא הא כיצד מטמא הוא לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה

ה״נ מטמא הוא לאח כשר ואין מטמא לאח פסול קמ״ל ואימא ה״נ התם לאפוקי קיימא הכא אחיו הוא:

חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים: מ״ט אמר קרא (שמות כא, ד) האשה וילדיה תהיה לאדוניה:

מי שיש לו בן מ״מ פוטר וכו׳: מכל מקום לאתויי מאי אמר רב יהודה לאיתויי ממזר מאי טעמא דאמר קרא (דברים כה, ה) ובן אין לו עיין עליו:

וחייב על מכתו: אמאי קרי כאן (שמות כב, כז) ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך

כדאמר רב פנחס משמיה דרב פפא בעושה תשובה הכא נמי כשעשה תשובה

והאי בר תשובה הוא והתנן שמעון בן מנסיא אומר איזהו (קהלת א, טו) מעוות לא יוכל לתקון זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר השתא מיהא עושה מעשה עמך הוא:

תנו רבנן הבא על אחותו והיא בת אשת אביו חייב משום אחותו ומשום בת אשת אביו רבי יוסי בן יהודה אומר אינו חייב אלא משום אחותו בלבד ולא מפני בת אשת אביו

מאי טעמייהו דרבנן אמרי מכדי כתיב (ויקרא יח, ט) ערות אחותך בת אביך או בת אמך ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא למה לי ש״מ לחייבו משום אחותו ומשום בת אשת אביו

ורבי יוסי בר׳ יהודה אמר קרא אחותך היא משום אחותו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו

ורבנן האי אחותך היא מאי עבדי ליה מיבעי להו לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין מזהירין מן הדין

ורבי יוסי בר׳ יהודה אם כן לכתוב רחמנא אחותך היא למה לי משום אחותך אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו

ורבנן אף על גב דכתיב אחותך איצטריך למכתב היא שלא תאמר בעלמא מזהירין מן הדין

וכ״ת אחותך דכתב רחמנא למה לי מילתא דאתיא בק״ו טרח וכתב לה קרא כתב רחמנא היא

ורבי יוסי בר׳ יהודה אם כן ליכתביה רחמנא לאחותך היא באידך קרא

ור׳ יוסי בר׳ יהודה האי בת אשת אביך מאי עביד ליה מיבעי ליה מי שיש לו אישות לאביך בה פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים שאין אישות לאביך בה

ואימא פרט לאחותו מאנוסה ההיא לא מצית אמרת מדרבא

דרבא רמי כתיב (ויקרא יח, י) ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה שרי וכתיב (ויקרא יח, יז) ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה הא כיצד

כאן באונסין כאן בנשואין

דף כג עמוד א

ואימא פרט לחייבי לאוין אמר רב פפא חייבי לאוין תפשי בהו קדושין

דכתיב (דברים כא, טו) כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וכי יש אהובה לפני המקום ויש שנואה לפני המקום אלא אהובה בנישואיה שנואה בנישואיה ואמר רחמנא כי תהיין

ואימא פרט לחייבי כריתות אמר רבא אמר קרא (ויקרא יח, ט) ערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לו לאביך קיים בין שאומרים לו לאביך הוצא ואמר רחמנא אחותך היא

אימא בין שאומר לו אביך קיים בין שאומר לו אביך הוצא ואמר רחמנא אחותך היא לרבות אחותו משפחה ועובדת כוכבים אמר קרא בת אשת אביך מי שיש לו אישות לאביך בה פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים

ומה ראית מסתברא חייבי כריתות הוה ליה לרבות שכן תפסי בהן קדושין לעלמא

אדרבה שפחה ועובדת כוכבים הוה ליה לרבות דאי מגיירה לדידיה נמי תפסי בה קדושין לכי מגיירה גופא אחרינא היא

ורבנן למעוטי שפחה ועובדת כוכבים מנא להו נפקא להו (שמות כא, ד) מהאשה וילדיה תהיה לאדוניה

ורבי יוסי בר׳ יהודה חד בשפחה וחד בעובדת כוכבים וצריכי דאי אשמעינן שפחה משום דאין לה חייס אבל עובדת כוכבים דאית לה חייס אימא לא

ואי אשמעינן עובדת כוכבים משום דלא שייכא במצות אבל שפחה דשייכא במצות אימא לא צריכא

ורבנן אשכחן שפחה עובדת כוכבים מנא להו וכ״ת נילף משפחה הנהו מצרך צריכי

א״ר יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי אמר קרא (דברים ז, ד) כי יסיר את בנך מאחרי בנך מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה

אמר רבינא ש״מ בן בתך הבא מן העובד כוכבים קרוי בנך לימא קסבר רבינא עובד כוכבי׳ ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר נהי דממזר לא הוי כשר נמי לא הוי ישראל פסול מיקרי

האי בשבעה אומות כתיב כי יסיר לרבות כל המסירים

הניחא לרבי שמעון דדריש טעמא דקרא אלא לרבנן מנא להו מאן תנא דפליג עליה דרבי יוסי ברבי יהודה רבי שמעון היא:

דף כג עמוד ב

מתני׳ מי שקידש אחת משתי אחיות ואין יודע אי זה מהן קידש נותן גט לזו וגט לזו מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן

היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם

שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין מתו לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן

לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה ואחיו של זה מייבם חלוצתו של זה

קדמו שנים וחלצו לא ייבמו השנים אלא אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם:

גמ׳ שמע מינה קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושין

הכא במאי עסקינן כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני ואינו יודע ולא קתני ואינו ידוע ש״מ

מאי קמ״ל סיפא איצטריכא ליה מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם דוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקא פגע באחות זקוקתו:

שנים שקדשו שתי אחיות וכו׳: שמע מינה קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושין הכא נמי כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני ואין יודע ולא קתני ואין ידוע ש״מ

ומאי קמ״ל סיפא איצטריכא ליה מתו לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם

פשיטא היינו רישא מהו דתימא ליגזור תרי אטו חד קמ״ל

ודוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקא פגע ביבמה לשוק:

לזה שנים ולזה שנים וכו׳: הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא ליגזור דלמא מייבם בלא חליצה קמ״ל

מ״ש מהא דתנן ארבעה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות

הכי השתא

דף כד עמוד א

התם אי למ״ד יש זיקה יש זיקה ואי למ״ד אסור לבטל מצות יבמין אסור לבטל מצות יבמין הכא כל חד וחד אימור דידיה קא מתרמיא ליה:

קדמו וכנסו אין מוציאין כו׳: תני שילא ואפי׳ שניהם כהנים מ״ט חלוצה דרבנן היא וספק חלוצה לא גזרו בהו רבנן

וחלוצה דרבנן היא והתניא (ויקרא כא, ז) גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת״ל ואשה מדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא:

מתני׳ מצוה בגדול לייבם ואם קדם הקטן זכה:

גמ׳ ת״ר (דברים כה, ו) והיה הבכור מיכן שמצוה בגדול לייבם (דברים כה, ו) אשר תלד פרט לאילונית שאין יולדת יקום על שם אחיו לנחלה

אתה אומר לנחלה או אינו אלא לשם יוסף קורין אותו יוסף יוחנן קורין אותו יוחנן נאמר כאן יקום על שם אחיו ונאמר להלן (בראשית מח, ו) על שם אחיהם יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה אף שם האמור כאן לנחלה

ולא ימחה שמו פרט לסריס ששמו מחוי

אמר רבא אע״ג דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי

ואי לאו גזרה שוה הוה אמינא שם שם ממש למאן קמזהר רחמנא ליבם יקום על שם אחיך מיבעי ליה אי לבי דינא יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה

ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין אמרו ליה ליבם יקום על שם אחיו אלא אתאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי

השתא דאמרת קרא בגדול כתיב אימא בכור לייבם פשוט לא לייבם

א״כ אשת אחיו שלא היה בעולמו דמיעט רחמנא למה לי

פריך רב אחא ואימא למעוטי בוכרא דאמא ההוא לא מצית אמרת דיבום בנחלה תלה רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם

ואימא כי איכא בכור תתקיים מצות יבום כי ליכא בכור לא תתקיים מצות יבום אמר קרא ומת אחד מהם מי לא עסקינן דמית בכור ואמר רחמנא לייבם קטן

ואימא דמית קטן ואמר רחמנא לייבם בכור הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו

ואימא כי ליכא בכור קדם קטן זכה ואי איכא בכור קדם קטן לא זכה אמר קרא (דברים כה, ה) כי ישבו אחים יחדו הוקשה ישיבת אחים זה לזה

ואימא כי איכא בכור ליהדר אגדול כי ליכא בכור אין חוזרין אצל גדול אלמה תני אביי קשישא מצוה בגדול לייבם לא רצה הולכים אצל אחיו הקטן לא רצה חוזרין אצל גדול

כבכור מה בכור בכורתו גרמה לו אף גדול גדולתו גרמה לו

ואימא כי מייבם בכור לישקול נחלה כי מייבם פשוט לא לישקול נחלה אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם

ואלא בכור דקרייה רחמנא

דף כד עמוד ב

למאי הלכתא לגריעותא מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק אף האי אינו נוטל בראוי כבמוחזק:

מתני׳ הנטען על השפחה ונשתחררה או על העובדת כוכבים ונתגיירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציאין מידו הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אע״פ שכנס יוציא:

גמ׳ הא גיורת מיהא הויא ורמינהי אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשום עבדי שלמה אינן גרים דברי ר׳ נחמיה

שהיה רבי נחמיה אומר אחד גירי אריות ואחד גירי חלומות ואחד גירי מרדכי ואסתר אינן גרים עד שיתגיירו בזמן הזה

בזמן הזה ס״ד אלא אימא כבזמן הזה

הא איתמר עלה א״ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב הלכה כדברי האומר כולם גרים הם

אי הכי לכתחלה נמי משום דרב אסי דאמר רב אסי (משלי ד, כד) הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו׳

ת״ר אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה א״ר אליעזר מאי קרא (ישעיהו נד, טו) הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול אבל אידך לא:

הנטען על אשת איש וכו׳: אמר רב ובעדים

אמר רב ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להאי שמעתתא דתניא הנטען על אשת איש והוציאוה על ידו ונתגרשה מתחת ידי אחר אם כנס לא יוציא

ה״ד אי דאיכא עדים כי אתא אחר ואפסקיה לקלא מאי הוי אלא לאו דליכא עדים וטעמא דאתא אחר ואפסקיה לקלא הא לאו הכי מפקינן

אמר לך רב הוא הדין דאע״ג דלא אתא אחר ואפסקיה לקלא אי איכא עדים מפקינן אי ליכא עדים לא מפקינן והכי קאמר דאע״ג דאתא אחר ואפסקיה לקלא לכתחלה לא יכנוס

מיתיבי בד״א כשאין לה בנים אבל יש לה בנים לא תצא ואם באו עדי טומאה אפילו יש לה כמה בנים תצא

רב מוקי לה למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים ומאי דוחקיה דרב לאוקמי למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים וטעמא דאיכא עדים מפקינן ואי ליכא עדים לא מפקינן לוקמה בשאין לה בנים אע״ג דליכא עדים

אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני הוציאוה ליתני הוציאה אלא כל הוציאוה בבית דין ובית דין בעדים הוא דמפקי

ואי בעית אימא הני מתנייתא רבי היא דתניא רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא רוק למעלה מן הכילה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא

דף כה עמוד א

מנעלים הפוכים תחת המטה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא מנעלים הפוכים ליחזי דמאן נינהו אלא מקום מנעלים הפוכים (תחת המטה א״ר הואיל ומכוער הדבר תצא)

והלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה דרבי קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק קלא דלא פסיק וליכא עדים כרבי קלא דפסיק ואיכא עדים כרב

וקלא דלא פסיק עד כמה אמר אביי אמרה לי אם דומי דמתא יומא ופלגא ולא אמרן אלא דלא פסק ביני וביני אבל פסק ביני וביני הא פסק ולא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה אבל פסק מחמת יראה הוא ולא אמרן אלא דליכא אויבים אבל איכא אויבים הוא דאפקו ליה לקלא

תנן התם המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר שלח ליה רבה בר הונא לרבה בר ר״נ ילמדנו רבינו כנס מהו שיוציא

א״ל תנינא הנטען על אשת איש והוציאה מתחת ידו אע״פ שכנס יוציא א״ל מי דמי התם הוציאוה והכא הוציאה ורבה בר ר״נ מתניתין נמי הוציאה תנן

ואכתי מי דמי הכא בעל והתם בועל א״ל שפיר דמי אהדדי הכא אמור רבנן לא יכנוס ואם כנס יוציא ה״נ אמרי רבנן לא יחזיר ואם כנס יוציא

ולא היא התם אלומי אלמיה לקלא הכא אמרינן קם ביה בקלא וליתיה:

מתני׳ המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את אשתו מת הרגתיו הרגנוהו לא ישא את אשתו רבי יהודה אומר הרגתיו לא תנשא אשתו הרגנוהו תנשא אשתו:

גמ׳ טעמא דממדינת הים דעליה קסמכינן אבל מא״י דלאו עליה קסמכינן ישא את אשתו והא

מת דלאו עליה קסמכינן דאמר מר אשה דייקא ומינסבא וקתני לא ישא את אשתו

התם ליכא כתבא הכא איכא כתבא דתנן מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח:

מת הרגתיו הרגנוהו לא ישא את אשתו: הוא ניהו דלא ישא את אשתו הא לאחר תנשא

והאמר רב יוסף פלוני רבעני לאונסי הוא ואחר מצטרפין להרגו לרצוני רשע הוא והתורה אמרה (שמות כג, א) אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס

וכ״ת שאני עדות אשה דאקילו בה רבנן והא״ר מנשה

דף כה עמוד ב

גזלן דדבריהם כשר לעדות אשה גזלן דדברי תורה פסול לעדות אשה נימא רב מנשה דאמר כר׳ יהודה

אמר לך רב מנשה אנא דאמרי אפילו לרבנן וטעמא דרבנן הכא כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע

לימא רב יוסף דאמר כרבי יהודה אמר לך רב יוסף אנא דאמרי אפי׳ לרבנן ושאני עדות אשה דאקילו בה רבנן ורב מנשה דאמר כרבי יהודה:

הרגתיו כו׳ הרגנוהו תנשא כו׳: מאי שנא הרגתיו ומאי שנא הרגנוהו אמר רב יהודה באומר אני הייתי עם הורגיו

והתניא אמרו לו לרבי יהודה מעשה בלסטים אחד שיצא ליהרג במגיזת קפוטקיא ואמר להם לכו אמרו לה לאשת שמעון בן כהן אני הרגתי את בעלה בכניסתי ללוד ואמרי לה בכניסתו ללוד והשיאו את אשתו אמר להם משם ראיה באומר אני הייתי עם הורגיו

והא לסטים קתני שנתפס ע״י לסטיות והא יצא ליהרג קתני בי דינא דעובדי כוכבים דלא דייקי וקטלי:

מתני׳ החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב״ד:

גמ׳ הא התירה ישאנה במאי עסקינן אילימא בחד חד מי מצי מתיר והאמר (רב אמר) ר׳ חייא בר אבין אמר רב עמרם תנא התרת נדרים בשלשה

ואלא בתלתא מי חשידי והתנן מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בית דין

לעולם בחד וכדאמר רב חסדא אמר ר׳ יוחנן ביחיד מומחה הכא נמי ביחיד מומחה:

מיאנה או שחלצה וכו׳: טעמא דב״ד הא בתרי לא

מ״ש מהא דתנן עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה היא גופה קמשמע לן לאפוקי ממ״ד מיאון בפני שנים קמשמע לן מיאון בג׳

איבעיא להו כנס מהו שיוציא רב כהנא אמר כנס מוציא רב אשי אמר כנס אינו מוציא תני להו רב זוטי דבי רב פפי כדברי האומר כנס אינו מוציא

אמרו ליה רבנן לרב אשי גמרא או סברא אמר להו מתני׳ היא הנטען משפחה ונשתחררה מעובדת כוכבים ונתגיירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציא אלמא

דף כו עמוד א

ברננה לא מפקינן ה״נ ברננה לא מפקינן:

מתני׳ וכולם שהיו להם נשים ומתו מותרות לינשא להם

וכולן שנישאו לאחרים ונתגרשו או שנתאלמנו מותרות לינשא להם וכולן מותרות לבניהם או לאחיהם:

גמ׳ מתו אין נתגרשו לא

אמר ליה רב הלל לרב אשי והתניא אפי׳ נתגרשו לא קשיא הא דהואי קטטה הא דלא הואי קטטה

ואיבעית אימא הא והא דלא הואי קטטה ולא קשיא הא דארגיל הוא הא דארגילה היא:

וכולן שנישאו וכו׳: קס״ד מיתה אמיתה וגירושין אגירושין

נימא מתניתין דלא כרבי דאי כרבי האמר בתרי זימני הויא חזקה

לא מיתה אגירושין וגירושין אמיתה:

וכולן מותרות לבניהם או לאחיהם: מאי שנא מהא דתנן הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה

נשי לגבי נשי שכיחן דאזלן גברי לגבי גברי לא שכיחן

אי נמי נשי דלא אסרן שכיבתן אהדדי לא קפדי אהדדי גברי דאסרן שכיבתן אהדדי קפדי אהדדי

אי הכי אביו נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעי׳ אביו דבזיז בניה מיניה אבל בנו דלא בזיז אביו מיניה אימא לא קמ״ל:

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

מתני׳ **ארבעה** אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ומתו הנשואים את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואם קדמו וכנסו יוציאו רבי אליעזר

אומר ב״ש אומרים יקיים וב״ה אומרי׳ יוציאו

היתה אחת מהן אסור׳ על האחד איסור ערוה אסור בה ומותר באחות׳ והשני אסור בשתיהן

איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת

היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה והשניה אסורה על זה איסור ערוה האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה

וזו היא שאמרו אחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת:

גמ׳ ש״מ יש זיקה דאי אין זיקה מכדי הני מתרי בתי קאתיין האי לייבם חדא והאי לייבם חדא

לעולם אימא לך אין זיקה ומשום דקסבר אסור לבטל מצות יבמין דלמא אדמייבם חד מיית אידך וקמבטל מצות יבמין

אי הכי תלתא נמי

לא מיבעיא קאמרינן לא מיבעיא תלתא דודאי בטלה מצות יבמין אבל ד׳ למיתה לא חיישינן קמ״ל

אי הכי

דף כו עמוד ב

חמשה נמי למיתה דתרי לא חיישינן

אמר רבא בר רב הונא אמר רב שלש אחיות יבמות שנפלו לפני שני אחין יבמין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת ואמצעית צריכה חליצה משניהם

אמר ליה רבה מדקאמרת אמצעית צריכה חליצה משניהם קסברת יש זיקה והויא לה חליצה פסולה וחליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין

אי הכי קמייתא נמי

אי דנפול בבת אחת הכי נמי לא צריכא דנפול בזו אחר זו

נפלה חדא חלץ לה ראובן נפלה אידך חלץ לה שמעון

נפלה אידך חלץ לה האי מפקע זיקתו חלץ לה האי מפקע זיקתו

והאמר רב אין זיקה לדברי האומר יש זיקה קאמר

ושמואל אמר אחד חולץ לכולן מכדי שמעינן ליה לשמואל דאמר חליצה מעליא בעינן דאמר שמואל

דף כז עמוד א

חלץ לאחיות לא נפטרו צרות היכא דקיימא חליצה דשמעון חליצה כשרה חליץ לה ראובן חליצה פסולה

מאי אחד חולץ לכולן נמי דקאמר אאמצעית והא כולן קאמר כיון דרובה גביה קרי ליה כולן ואיבעית אימא כי קאמר שמואל חליצה מעליא בעינן ה״מ למיפטר צרתה אבל מפטרא נפשה פטרה

גופא אמר שמואל חלץ לאחיות לא נפטרו צרות לצרות נפטרו אחיות חלץ לבעלת הגט לא נפטרה צרה לצרה נפטרה בעלת הגט

חלץ לבעלת המאמר לא נפטרה צרה לצרה נפטרה בעלת מאמר

מאי שנא לאחיות דלא נפטרו צרות דהויא לו אחות אשה בזיקה חלץ לצרות נמי לא ליפטרו אחיות דהויא להו צרות אחות אשה בזיקה קסבר שמואל אין זיקה

והא אמר שמואל יש זיקה לדברי האומר אין זיקה קאמר

אי הכי חלץ לאחיות אמאי לא נפטרו צרות בשלמא צרה דרחל לא תיפטר דכיון דחלץ לה ללאה והדר חלץ לרחל הויא לה חליצה דרחל חליצה פסולה אלא צרה דלאה תיפטר

מאי לא נפטרו צרות נמי דקאמר אצרה דרחל והא צרות קאמר צרות דעלמא

אי הכי חלץ לצרות נפטרו אחיות ואצרת רחל מי מיפטרא והא תנן אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו

שמואל נמי התחיל ולא התחיל קאמר התחיל באחיות לא יגמור בצרות דתנן אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו התחיל בצרות יגמור אף באחיות דתנן מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו

רב אשי אמר לעולם כדקאמרת ומשום דלא אלימא זיקה לשויי לצרה כערוה

תניא כוותיה דרב אשי חלץ לאחיות לא נפטרו צרות הא לצרות נפטרו אחיות מאי טעמא לאו משום דקסבר יש זיקה ולא אלימא זיקה לשוייה לצרה כערוה

א״ר אבא בר ממל הא מני ב״ש היא דתנן בית שמאי מתירין הצרות לאחין אי הכי יבומי נמי תתייבם

כרבי יוחנן בן נורי דאמר בואו ונתקן להם לצרות שיהו חולצות ולא מתייבמות והאמר מר לא הספיקו לגמור את הדבר עד שנטרפה השעה אמר רב נחמן בר יצחק אחריו חזרו ותקנו:

איבעיא להו

דף כז עמוד ב

בעלת הגט ובעלת מאמר איזו מהן קודמת בעלת הגט עדיפא משום דאתחיל בה בחליצה או דלמא בעלת מאמר עדיפא משום דקרובה לביאה

אמר רב אשי ת״ש ומודה ר״ג שיש גט אחר מאמר ומאמר אחר גט

אי גט עדיף לא ליהני מאמר אבתריה ואי מאמר עדיף לא ליהני גט אבתריה אלא לאו ש״מ כי הדדי נינהו ש״מ

אמר רב הונא אמר רב ב׳ אחיות יבמות שנפלו לפני יבם אחד חלץ לראשונה הותרה חלץ לשנייה הותרה

מתה ראשונה מותר בשנייה ואין צריך לומר מתה שנייה שמותר בראשונה משום דהויא יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון

ורבי יוחנן אמר מתה שנייה מותר בראשונה אבל מתה ראשונה אסור בשנייה מ״ט שכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי זו כאשת אח שיש לה בנים ואסורה

ורב לית ליה האי סברא והאמר רב כל אשה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לו בנים ואסורה ה״מ היכא דקאי באפה איסור אחות אשה דאורייתא אבל הכא זיקה דרבנן היא

איתיביה ר׳ יוסי בר חנינא לרבי יוחנן ארבעה אחין ב׳ מהם נשואים ב׳ אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואמאי ליקו חד מינייהו לחלוץ לה לשנייה ותיהוי ראשונה לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון

א״ל אחיות איני יודע מי שנאן ולימא ליה מאי חולצות נמי דקתני חולצת חדא חולצות קתני

ולימא ליה מאי חולצות חולצות דעלמא הרי אלו קתני ולימא דחליץ ליה לראשונה ברישא חולצות

דף כח עמוד א

לכתחלה קתני ולימא ליה גזירה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא ולא מתייבמות קתני דליכא דין יבום הכא כלל

ולימא ליה גזירה שמא ימות ואסור לבטל מצות יבמין ר׳ יוחנן למיתה לא חייש

ולימא ליה רבי אלעזר היא דאמר כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית מדסיפא ר׳ אלעזר רישא לאו רבי אלעזר

ונימא להו דנפול בבת אחת ורבי יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם לא סתם לן תנא כר׳ יוסי הגלילי

ולימא ליה דלא ידעינן הי נפול ברישא

אי הכי היינו דקתני קדמו וכנסו יוציאו בשלמא ראשונה אמרינן ליה מאן שריא לך אלא שניה אמר חבראי שניה ייבם אנא ראשונה מייבם

היינו דקאמר ליה אחיות איני יודע מי שנאן:

תנן היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה והשני אסור בשתיהן ס״ד דנפלה חמותו תחלה

ואמאי ליקו חתן לייבם הך דאינה חמותו ברישא ותהוי חמותו לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתרה הראשון

א״ר פפא כגון דנפלה הך דאינה חמותו ברישא:

ר״א אומר בש״א וכו׳: תניא ר״א אומר ב״ש אומרים יקיימו ובה״א יוציאו רש״א יקיימו אבא שאול אומר קל היה להם לב״ה בדבר זה שבית שמאי אומרים יוציאו ובה״א יקיימו

ר״ש כמאן אי כב״ש היינו ר״א אי כב״ה היינו אבא שאול ה״ק לא נחלקו ב״ש וב״ה בדבר זה:

היתה אחת מהם כו׳: הא תנינא חדא זימנא אחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת

צריכא דאי אשמועינן התם משום דליכא למיגזר משום שני אבל הכא דאיכא למיגזר משום שני אימא לא

ואי אשמועינן הכא משום דאיכא שני דקא מוכח אבל התם דליכא שני אימא לא צריכא:

איסור מצוה כו׳: הא נמי תנינא

דף כח עמוד ב

איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת התם איסור מצוה לחודה הכא איסור מצוה ואחותה

ס״ד אמינא ליקום איסור מצוה במקום איסור ערוה ותתייבם קמ״ל

ותתייבם כיון דמדאורייתא רמיא קמיה קא פגע באחות זקוקתו סד״א משום מצוה עבוד רבנן קמ״ל:

היתה אחת מהן כו׳: הא תו ל״ל היינו הך מה לי לחד מה לי לתרי

צריכא דאי אשמועינן התם משום דאיכא שני דמוכח אבל הכא דליכא שני דקא מוכח אימא לא

ואי אשמועינן הכא אדרבה תרווייהו מוכחי אהדדי אבל אידך לא צריכא:

זו היא שאמרו וכו׳: זו היא למעוטי מאי למעוטי איסור מצוה לזה ואיסור מצוה לזה

הא תו ל״ל היינו הך מה לי לחד מה לי לתרי

מהו דתימא כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום איסור ערוה היכא דאיכא למיגזר משום שני אבל היכא דליכא למיגזר משום שני אימא להאי אוקימנא איסור מצוה במקום איסור ערוה ולהאי [אוקימנא] איסור מצוה במקום איסור ערוה ולייבמו קמ״ל

אמר רב יהודה אמר רב וכן תני ר׳ חייא בכולן אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת

ורב יהודה מתרגם מחמותו ואילך אבל שיתא בבי דרישא לא

מ״ט כיון דבתו באונסין הוא דמשכחת לה בנשואין לא משכחת לה

בנשואין קמיירי באונסין לא קא מיירי

ואביי מתרגם אף בתו (באה) מאנוסתו כיון דאשכוחי משכחת לה אי בעיא באונסין תיהוי אי בעיא בנשואין תהוי אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא כיון דאליבא דר״ש הוא דמשכחת לה אליבא דרבנן לא משכחת לה בפלוגתא לא קמיירי

ורב ספרא מתרגם אף אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה בשיתא אחי ואליבא דר״ש וסימניך מת נולד וייבם מת נולד וייבם

ראובן ושמעון נשואין שתי אחיות לוי ויהודה נשואין שתי נכריות מת ראובן נולד ישששכר וייבם לוי מת שמעון נולד זבולן וייבם יהודה מתו לוי ויהודה בלא בנים ונפלו להו קמי ישששכר וזבולן

האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה

ל״ל ייבם יהודה בלא ייבם יהודה נמי משכחת לה

משום צרה הא תינח צרה צרה דצרה מאי איכא למימר

כגון דהדר ויבמינהו נמי גד ואשר:

מתני׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ור״ש פוטר

היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה איסור מצוה או איסור קדושה חולצות ולא מתייבמות:

גמ׳ תניא ר״ש פוטר בשתיהן מן החליצה ומן הייבום שנאמר (ויקרא יח, יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפי׳ באחת מהן:

היתה אחת מהן כו׳: הא תו למה לי היינו הך

לר״ש איצטריך סד״א הואיל ואמר ר״ש שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות לגזור משום ב׳ אחיות דעלמא קמשמע לן:

איסור מצוה כו׳:

דף כט עמוד א

והא א״ר שמעון שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות

גזירה משום איסור מצוה דעלמא

הא תינח איהי אחותה מאי איכא למימר גזירה אחותה משום לתא דידה

והא גבי ערוה לא גזרינן שאני ערוה דמגמר גמירי לה אינשי וקלא אית לה:

מתני׳ שלשה אחין שנים נשואים שתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח״כ מת אחיו השני

בש״א אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה וב״ה אומרים מוציא את אשתו בגט ובחליצה ואשת אחיו בחליצה זו היא שאמרו אוי לו על אשתו ואוי לו על אשת אחיו:

גמ׳ זו היא למעוטי מאי למעוטי הך דר׳ יהושע דלא עבדינן כוותיה אלא אי כר״ג אי כר״א

א״ר אלעזר לא תימא מאמר לב״ש קונה קנין גמור דאי בעי לאפוקי סגי לה בגיטא אלא מאמר לב״ש אינו קונה אלא לדחות בצרה בלבד

אמר רבי אבין אף אנן נמי תנינא בש״א יקיימו יקיימו אין לכתחלה לא

דף כט עמוד ב

ואי ס״ד מאמר לב״ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה

אלא מאי דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה

אלא מאי אית לך למימר מאמר דהתירא דחי דאיסורא לא דחי ה״נ מאמר אפילו למ״ד מאמר קונה קנין גמור מאמר דהתירא קני דאיסורא לא קני

רב אשי מתני הכי אמר ר״א לא תימא מאמר לב״ש דחי דחייה גמורה וצרתה חליצה נמי לא בעיא אלא דוחה ומשייר הוא

א״ר אבין אף אנן נמי תנינא ב״ש אומרים יקיימו יקיימו אין לכתחלה לא ואי ס״ד מאמר לב״ש דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה ואלא הא קתני בש״א אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה

אלא יבמה דחזיא לכולהו חזיא למקצתה יבמה דלא חזיא לכולהו לא חזיא למקצתה

בעי רבה מאמר לב״ש נישואין עושה או אירוסין עושה אמר ליה אביי למאי הלכתא

אילימא ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה השתא ארוסה בעלמא תני ר׳ חייא אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מטמאת לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה עבד בה מאמר מיבעיא

ואלא לענין מסירה לחופה מאי נישואין עושה ולא בעיא מסירה לחופה או דלמא אירוסין עושה ובעיא מסירה לחופה

א״ל השתא לא עבד בה מאמר כתיב (דברים כה, ה) יבמה יבא עליה בעל כרחה עבד בה מאמר מיבעיא

א״ל שאני אומר כל העושה מאמר ביבמתו פרחה ממנו זיקת יבמין וחלה עליה זיקת אירוסין מאי

ת״ש שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין ר״א אומר יפר ר׳ יהושע אומר לאחד ולא לשנים ר׳ עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים

והוינן בה בשלמא ר״ע סבר אין זיקה אפי׳ לחד לר׳ יהושע לחד יש זיקה לתרי אין זיקה אלא לר״א נהי נמי דקסבר יש זיקה בשלמא לחד מיפר אלא לתרי אמאי

וא״ר אמי (בר אהבה) הכא במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר וב״ש היא דאמר מאמר קונה קנין גמור

אי אמרת בשלמא נישואין עושה משום הכי מיפר אלא אי אמרת אירוסין עושה היכי מצי מיפר והתנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירים נדריה אמר רב נחמן בר יצחק מאי מיפר מיפר בשותפות

ולר״א דאמר מאמר לב״ש אינו קונה אלא לדחות לצרה בלבד אמאי מיפר בשותפות אמר לך ר׳ אלעזר אימר דאמרי אנא אינו קונה אלא לדחות לצרה בלבד דלא סגי לה בגיטא אלא בעי נמי חליצה להפר נדריה מי אמרינן

ואיבעית אימא אמר לך רבי אלעזר ולרב נחמן בר יצחק מי ניחא מי קתני יפרו יפר קתני אלא הכא במאי עסקינן שעמדה בדין ופסקו לה מזונות משלו

וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת:

דף ל עמוד א

מתני׳ שלשה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת הראשונה יוצאה משום אחות אשה ושניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת:

גמ׳ טעמא דעבד בה מאמר הא לא עבד בה מאמר נכרית יבומי נמי מייבמה אמר רב נחמן זאת אומרת אין זיקה ואפילו בחד אחא:

מתני׳ שלשה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת הנשוי נכרית וכנס אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת הראשונה יוצאת משום אחות אשה ושניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת:

גמ׳ הא תו למה לי היינו הך השתא ומה התם דאחות אשה הויא צרה לנכרית אמרת נכרית אסורה הכא דנכרית הויא צרה לאחות אשה לא כ״ש

תנא הך תנא ברישא והך חזיא להתירא ושריא והדר חזיא לאיסורא

ואיידי דחביבה ליה אקדמה ומשנה לא זזה ממקומה:

מתני׳ שלשה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומתה אשתו של שני ואח״כ מת נשוי נכרית הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר רב כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה (דברים כה, ה) יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסורה מאי קמ״ל תנינא הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

מהו דתימא הני מילי היכא דלא איחזיא לה בנפילה ראשונה אבל היכא דאיחזיא לה בנפילה ראשונה אימא תישתרי קמ״ל

הא נמי תנינא שני אחין נשואים שתי אחיות מת אחד מהם ואח״כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

מהו דתימא התם הוא דאידחי לה מהאי ביתא לגמרי אבל הכא דלא אידחי לה מהאי ביתא לגמרי אימא מיגו דחזיא להאי נשוי נכרית חזיא נמי להאי קמ״ל:

מתני׳ שלשה אחים שנים מהם נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו וכולן שמתו או נתגרשו צרותיהן מותרות:

גמ׳ טעמא דגירש ואחר כך מת אבל מת ואחר כך גירש אסורה אמר רב אשי זאת אומרת יש זיקה אפילו בתרי אחי

ולרב אשי קשיא דרב נחמן אמר לך רב אשי ה״ה דאף על גב דלא עבד בה מאמר נכרית מיחלץ חלצה יבומי לא מייבמה והא דקתני מאמר לאפוקי ב״ש דאמרי מאמר קונה

דף ל עמוד ב

קנין גמור קמ״ל דלא כב״ש

ולרב נחמן קשיא דרב אשי וכ״ת הוא הדין דאפי׳ מת ואחר כך גירש צרתה מותרת אלא זו היא למעוטי מאי למעוטי כנס ואח״כ גירש

הניחא אי סבר לה כרבי ירמיה דאמר תברא מי ששנה זו לא שנה זו

והאי תנא סבר מיתה מפלת והאי תנא סבר נישואין הראשונים מפילים

זו היא למעוטי כנס ולבסוף גירש אלא אי סבר לה כרבא דאמר לעולם חד תנא הוא וזו ואין צ״ל זו קתני זו היא למעוטי מאי על כרחך כרבי ירמיה סבירא ליה

ולרבא הניחא אי סבר לה כרב אשי זו היא למעוטי מת בלא גירש אלא אי סבר לה כרב נחמן זו היא למעוטי מאי ע״כ כרב אשי סבירא ליה:

מתני׳ וכולן שהיו בהן קדושין או גרושין בספק הרי אלו הצרות חולצות ולא מתייבמות כיצד ספק קדושין זרק לה קדושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה זהו ספק קדושין

ספק גרושין כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד זהו ספק גרושין:

גמ׳ ואילו בגרושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה לא קתני

מאי טעמא אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק

אמר ליה אביי אי הכי בקדושין נמי נימא אשה זו בחזקת היתר ליבם עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק

התם לחומרא

האי חומרא דאתי לידי קולא הוא זימנין דאזיל הוא ומקדש לה לאחותה קדושי ודאי

ואי נמי זימנין דאתא אחר ומקדש לה לדידה קדושי ודאי וכיון דאסר לה מר לצרה לייבומי אמרי דקמא קדושין ודבתרא לאו קדושין

דף לא עמוד א

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא א״ה גירושין נמי ליתני וליצרכה חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא

אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין בכך כלום אחזקה קא קיימא

איתיביה אביי נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת

אמאי הכא נמי נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק

וכי תימא ה״נ לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשכיחי גזרו בהו רבנן מפולת דלא שכיחי לא גזרו בהו רבנן

אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו לייבומי לצרה מפולת מי קמו בהו רבנן במפולת

וגבי גירושין מי לא תנן והתנן היתה עומדת ברה״ר וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת

ואמרינן למאי הלכתא דאי כהן הוא אסורה ליה ואי ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת

הא איתמר עלה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא בשתי כיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא דאורייתא ומתניתין דהכא בכת אחת דה״ל ספיקא דרבנן

וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת דומיא דקדושין מה קדושין בכת אחת אף גרושין בכת אחת וקדושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בב׳ כיתי עדים אי בב׳ כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום

קיימי עדים וקאמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן היא דאמרי׳ אוקי תרי לבהדי תרי ואשה אוקמה אחזקה

מידי דהוה אנכסי דבר שטיא דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה זבין ואמר רב אשי אוקי תרי להדי תרי

דף לא עמוד ב

וארעא אוקמא בחזקת בר שטיא

אלא אמר אביי (איוב לו, לג) יגיד עליו ריעו תנא בקידושין וה״ה לגירושין תנא בגירושין וה״ה לקידושין

א״ל רבא אי יגיד עליו ריעו מאי זהו דקתני

אלא אמר רבא כל שיש בקידושין יש בגירושין ויש בגירושין מה שאין בקידושין וזהו דגירושין לאו דוקא אלא משום דתנא זהו בקידושין תנא נמי זהו בגירושין וזהו דקידושין למעוטי מאי למעוטי זמן דליכא בקידושין

ומפני מה לא תקנו זמן בקידושין הניחא למ״ד משום פירי ארוסה לית לה פירי

אלא למ״ד משום בת אחותו ליתקין זמן

משום דאיכא דמקדש בכספא ואיכא דמקדש בשטרא לא תקון רבנן זמן

א״ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי והא עבדא דאיכא דקני בכספא ואיכא בשטרא ותקון רבנן זמן התם רובא בשטרא הכא רובא בכספא

אב״א משום דלא אפשר היכי ליעביד לינחה גבי דידה מחקה ליה לינחה גבי דידיה זמנין דבת אחותו היא ומחפה עלה

לינחה גבי עדים אי דזכירי ליתו ליסהוד ואי לא זמנין דחזו מכתבא ואתו מסהדי ורחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם

אי הכי בגירושין נמי נימא הכי התם להצלה דידה קאתי הכא לחובה דידה קאתי:

מתני׳ ג׳ אחין נשואין ג׳ נכריות ומת אחד מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות

שנאמר (דברים כה, ה) ומת אחד מהן יבמה יבא עליה שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת ב׳ יבמין רבי שמעון אומר מייבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה:

גמ׳ ואי זיקת ב׳ יבמין דאורייתא חליצה נמי לא תיבעי אלא מדרבנן וגזירה שמא יאמרו ב׳ יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות

ונייבם לחדא וניחלוץ לחדא גזירה שמא יאמרו בית אחד מקצתו בנוי

דף לב עמוד א

ומקצתו חלוץ

ויאמרו אי דמייבם והדר חליץ הכי נמי

אלא גזירה דילמא חליץ ברישא והדר מייבם וקם ליה באשר לא יבנה ורחמנא אמר כיון שלא בנה שוב לא יבנה

אמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה אבל היא אסורה דמחלפה בבעלת גט

איכא דאמרי אמר רבא נתן גט למאמרו הותרה אפי׳ היא מאי טעמא מאי דעבד בה שקליה:

מתני׳ שני אחין נשואין שתי אחיות ומת אחד מהן ואחר כך מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת:

גמ׳ פשיטא השתא ומה התם דלא מידחיא מהאי ביתא לגמרי אמרת לא הכא דקא מידחיא מהאי ביתא לגמרי לא כ״ש תנא הא תנא ברישא והך חזיא להיתירא ושריא והדר חזיא לאיסורא ואיידי דחביבה ליה אקדמה ומשנה לא זזה ממקומה

ת״ר בא עליה חייב עליה משום אשת אח ומשום אחות אשה דברי רבי יוסי רבי שמעון אומר אינו חייב אלא משום אשת אח בלבד והא תניא ר״ש אומר אינו חייב אלא משום אחות אשה בלבד

לא קשיא כאן שנשא חי ואח״כ נשא מת כאן שנשא מת ואח״כ נשא חי

ור׳ שמעון היכא דנשא מת ואח״כ נשא חי כיון דאיסור אחות אשה לא חייל תתייבם יבומי

אמר רב אשי איסור אחות אשה מיתלא תלי וקאי אי פקע איסור אשת אח אתי איסור אחות אשה וחייל והילכך לא פקע

וסבר רבי יוסי איסור חל על איסור והא תניא עבר עבירה שיש בה שתי מיתות נידון בחמורה רבי יוסי אומר נידון בזיקה הראשונה הבאה עליו

ותניא כיצד אמר רבי יוסי נידון בזיקה הראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש ונעשית חמותו נידון באשת איש

דף לב עמוד ב

אמר ר׳ אבהו מודה ר׳ יוסי באיסור מוסיף

תינח היכא דנשא חי ואח״כ נשא מת מגו דאתוסף איסור לגבי אחים אתוסף איסור לגבי דידיה

אלא היכא דנשא מת ואח״כ נשא חי מאי איסור מוסיף איכא

וכ״ת מגו דאיתסר בכולהו אחוותא האי איסור כולל הוא

אלא אמר רבא מעלה אני עליו כאילו עשה שתים ואינו חייב אלא אחת וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן מעלה אני עליו כאילו עשה ב׳ ואינו חייב אלא אחת מאי נפקא מינה לקברו בין רשעים גמורים

ובפלוגתא דאיתמר זר ששימש בשבת רבי חייא אומר חייב שתים בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת קפץ רבי חייא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי שתים קפץ בר קפרא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי אחת

התחיל רבי חייא לדון שבת לכל נאסרה כשהותרה במקדש אצל כהנים הותרה לכהנים הותרה ולא לזרים יש כאן משום זרות ויש כאן משום שבת התחיל בר קפרא לדון שבת לכל נאסרה כשהותרה במקדש הותרה אין כאן אלא זרות

בעל מום ששימש בטומאה רבי חייא אומר חייב שתים בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת קפץ ר׳ חייא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי שתים קפץ בר קפרא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי אחת

התחיל ר״ח לדון טומאה לכל נאסרה כשהותרה במקדש אצל כהנים תמימים הותרה לכהנים תמימים הותרה ולא לבעלי מומין יש כאן משום בעלי מומין ויש כאן משום טומאה התחיל בר קפרא לדון טומאה לכל נאסרה כשהותרה במקדש הותרה אין כאן אלא משום בעל מום

זר שאכל מליקה ר׳ חייא אומר חייב שתים בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת קפץ רבי חייא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי שתים קפץ בר קפרא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי אחת

התחיל רבי חייא לדון נבלה לכל נאסרה כשהותרה במקדש אצל כהנים הותרה לכהנים הותרה ולא לזרים יש כאן משום זרות ויש כאן משום מליקה התחיל בר קפרא לדון נבלה לכל נאסרה כשהותרה במקדש הותרה אין כאן אלא משום זרות

דף לג עמוד א

במאי קמיפלגי באיסור כולל ואליבא דר׳ יוסי רבי חייא סבר רבי יוסי באיסור כולל מיחייב תרתי בר קפרא סבר לא מיחייב אלא חדא

ומאי איסור כולל איכא הכא בשלמא זר מעיקרא שרי במלאכה ואסור בעבודה אתיא לה שבת מגו דקא מיתסר במלאכה מיתסר נמי בעבודה

בעל מום מעיקרא שרי באכילה ואסור בעבודה איטמי ליה מגו דקא מיתסר באכילה מיתסר נמי בעבודה אלא מליקה בבת אחת היא דמשכחת לה באיסור כולל לא משכחת לה

אלא קמיפלגי באיסור בבת אחת ואליבא דר׳ יוסי רבי חייא סבר רבי יוסי באיסור בת אחת מיחייב תרתי ובר קפרא סבר לא מיחייב אלא חדא

והכא מאי איסור בת אחת איכא הכא זר ששימש בשבת כגון דאייתי שתי שערות בשבת דהויא להו זרות ושבת בהדי הדדי

בעל מום נמי כגון דאייתי שתי שערות ואיטמי ליה דהויא ליה בעל מום וטומאה בהדי הדדי א״נ שחתך אצבעו בסכין טמאה

בשלמא לרבי חייא כי אתנייה לדידיה אליבא דר׳ יוסי כי אתנייה לבר קפרא אליבא דר״ש אלא לבר קפרא ר׳ חייא שקורי קא משקר

אלא קמיפלגי באיסור בת אחת ואליבא דר״ש בשלמא לר׳ חייא קא מישתבע לאפוקי לר׳ שמעון מחזקיה אלא לבר קפרא למה ליה לאשתבועי קשיא

בשלמא לבר קפרא כי אתנייה רבי לדידיה אליבא דר׳ שמעון כי אתנייה לרבי חייא אליבא דרבי יוסי אלא לרבי חייא בר קפרא שקורי קא משקר

אמר לך ר׳ חייא כי אתנייה רבי לדידיה תרתי לפטור אתנייה

דף לג עמוד ב

ואיסור כולל אתנייה ואליבא דר׳ שמעון וחזיא לבר קפרא לזר שאכל מליקה ואיידי דדמיא לה ערבה בהדייהו ועיין בה ולא אשכח אלא בבת אחת

וסבר מדהא בבת אחת הא נמי בבת אחת ומדהנך לפטור הנך נמי לפטור

מיתיבי זר ששימש בשבת ובעל מום ששימש בטומאה יש כאן משום זרות ומשום שבת ומשום בעל מום ומשום טומאה דברי רבי יוסי ר״ש אומר אין כאן אלא משום זרות ובעל מום בלבד ואילו מליקה שיירה

למאן שיירה אילימא לרבי יוסי השתא ר׳ יוסי באיסור כולל מיחייב שתים באיסור בת אחת מיבעיא אלא לאו לר׳ שמעון ובאיסור כולל הוא דפטר אבל באיסור בבת אחת מיחייב תיובתא דבר קפרא תיובתא

זר ששימש בשבת במאי אי בשחיטה שחיטה בזר כשרה ואי בקבלה והולכה טלטול בעלמא הוא

אי בהקטרה והא״ר יוסי הבערה ללאו יצאתה

אמר רב אחא בר יעקב בשחיטת פרו של כהן גדול וכדברי האומר שחיטת פרו של כהן גדול בזר פסולה אי הכי מאי איריא זר אפילו כהן הדיוט נמי שזר אצלו קאמר

מתקיף לה רב אשי מידי חטאות קתני או לאוי קתני אלא איסורי בעלמא קא חשיב למאי נפקא מינה לקוברו בין רשעים גמורים:

מתני׳ שנים שקידשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה הרי אלו חייבין משום אשת איש ואם היו אחין משום אשת אח ואם היו אחיות משום אשה אל אחותה ואם היו נדות משום נדה

ומפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן ואם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירים אותן מיד ואם היו כהנות נפסלו מן התרומה:

גמ׳ החליפו מידי ברשיעי עסקינן ותו הא דתני רבי חייא הרי כאן שש עשרה חטאות אי במזיד מי איכא קרבן אמר רב יהודה תני הוחלפו

הכי נמי מסתברא דקתני סיפא אם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירין אותן מיד ואי במזיד מי שריא הא לא קשיא פיתוי קטנה אונס נינהו ואונס בישראל מישרא שרי

אלא דקתני מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן הא לאו מעוברות שריין ואי במזיד מי שרי אלא לאו שמע מינה הוחלפו שמע מינה

דף לד עמוד א

ומאן האי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת

אמר רב יהודה אמר רב ר״מ היא דתניא יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד

טמא שאכל חלב והוא נותר מן מוקדשין ביוה״כ

ר׳ מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב אמרו לו אינו מן השם

ור״מ אליבא דמאן אי אליבא דרבי יהושע האמר טעה בדבר מצוה פטור אלא אליבא דרבי אליעזר

איבעית אימא לעולם אליבא דרבי יהושע כי קאמר רבי יהושע טעה בדבר מצוה פטור הנ״מ גבי תינוקות דזמנו בהול אבל האי כיון דאין זמנו בהול לא

והרי תרומה דאין זמנו בהול וקפטר דתנן היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ורבי יהושע פוטר

הא איתמר עלה אמר רב ביבי בר אביי הכא בתרומה בערב הפסח עסקינן דזמנה בהול

ואי בעית אימא באיסור בת אחת ואליבא דר׳ שמעון

בשלמא כולהו משכחת להו דשוינהו שליח ושוו אינהו שליח ופגע שליח בשליח אלא נדות היכי משכחת לה

אמר רב עמרם אמר רב בשופעות מתוך י״ג לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר לחיובי אינהי:

מפרישים אותן: והא אין אשה מתעברת בביאה ראשונה אמר ר״נ אמר רבה בר אבוה שבעלו ושנו ואלא הא דתנא ר׳ חייא הרי כאן ט״ז חטאות תלתין ותרתין הויין

וליטעמיך לר׳ אליעזר דמחייב על כל כח וכח טובא הויין אלא דבכח ראשון קחשיב ה״נ דביאה ראשונה קחשיב

א״ל רבא לרב נחמן

דף לד עמוד ב

והא תמר בביאה ראשונה איעברא א״ל תמר באצבע מעכה דאמר רבי יצחק כל מועכות של בית רבי תמר שמן ולמה נקרא שמן תמר ע״ש תמר שמעכה באצבעה והא הוו ער ואונן ער ואונן שמשו שלא כדרכן

מיתיבי כל עשרים וארבעה חדש דש מבפנים וזורה מבחוץ דברי ר׳ אליעזר א״ל הללו אינו אלא כמעשה ער ואונן

כמעשה ער ואונן ולא כמעשה ער ואונן כמעשה ער ואונן דכתיב (בראשית לח, ט) והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה ולא כמעשה ער ואונן דאילו התם שלא כדרכה והכא כדרכה

בשלמא אונן דכתיב ביה ושחת ארצה אלא ער מנלן אמר רב נחמן בר יצחק דכתיב (בראשית לח, י) וימת גם אותו אף הוא באותו מיתה מת בשלמא אונן משום לא לו יהיה הזרע אלא ער מ״ט עבד הכי כדי שלא תתעבר ויכחיש יפיה

ת״ר (ויקרא טו, כד) אותה פרט לכלה דברי רבי יהודה וחכ״א פרט לשלא כדרכה אמר ליה הון בריה דרב נחמן לרב נחמן לימא קא סבר רבי יהודה התורה חסה על תכשיטי כלה אמר ליה לפי שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה

במאי קמיפלגי רבנן סברי שכבת זרע פרט להעראה אותה פרט לשלא כדרכה ורבי יהודה סבר שלא כדרכה והעראה משכבת זרע נפקא אותה פרט לכלה

כי אתא רבין א״ר יוחנן כל ששהתה אחר בעלה עשר שנים ונשאת שוב אינה יולדת אמר רב נחמן לא שנו אלא שאין דעתה להנשא אבל דעתה להנשא מתעברת אמר ליה רבא לבת רב חסדא קא מרנני רבנן אבתריך אמרה ליה אנא דעתאי עלך הואי

ההיא דאתיא לקמיה דרב יוסף אמרה לו ר׳ אנא שהיתי אחר בעלי עשר שנים וילדתי א״ל בתי אל תוציאי לעז על דברי חכמים אמרה ליה לנכרי נבעלתי

אמר שמואל וכולן צריכות להמתין שלשה חדשים חוץ מגיורת ומשוחררת קטנה אבל קטנה בת ישראל צריכה להמתין ג׳ חדשים

ובמאי אי במיאון והאמר שמואל דלא בעיא ואי בגט האמרה שמואל חדא זימנא דאמר שמואל מיאנה בו אינה צריכה להמתין שלשה חדשים נתן לה גט צריכה להמתין שלשה חדשים אלא בזנות

דף לה עמוד א

וגזרו רבנן קטנה משום גדולה

ומי גזרינן קטנה משום גדולה והתנן אם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירין אותן מיד אמר רב גידל אמר רב הוראת שעה היתה מכלל דהואי אלא כהוראת שעה היתה וחילוף לא שכיח

לישנא אחרינא אמרי לה אמר שמואל כולן צריכות להמתין שלשה חדשים חוץ מגיורת ומשוחררת גדולה [אבל] קטנה בת ישראל אינה צריכה להמתין ג׳ חדשים במאי אי במיאון האמרה שמואל חדא זימנא אי בגט הא קאמר שמואל דבעיא דאמר שמואל מיאנה בו אינה צריכה להמתין שלשה חדשים נתן לה גט צריכה להמתין שלשה חדשים אלא בזנות וזנות בקטנה לא שכיח

גיורת ומשוחררת דשכיח בהו זנות ליגזור הוא דאמר כרבי יוסי דתניא הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין ג׳ חדשים דברי רבי יהודה רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד אמר רבה מ״ט דרבי יוסי קסבר אשה מזנה משמשת במוך כדי שלא תתעבר

א״ל אביי בשלמא גיורת כיון דדעתה לאיגיורי מנטרה נפשה כדי להבחין בין זרע שנזרע בקדושה ובין זרע שנזרע שלא בקדושה שבויה ושפחה נמי דשמעי ממרייהו ומנטרי נפשייהו אלא יוצאת בשן ועין היכי משכחת לה

וכי תימא כל דממילא מודה ר׳ יוסי והתנן אנוסה ומפותה צריכה להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ יהודה רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד

אלא אמר אביי אשה מזנה מתהפכת שלא תתעבר ואידך חיישינן שמא לא נתהפכה יפה יפה:

ואם היו כהנות כו׳: כהנות אין ישראלית לא אימא אם היו נשי כהנים נשי כהנים אין נשי ישראלים לא

והאמר רב עמרם הא מילתא אמר לן רב ששת ואנהרינהו לעיינין ממתניתין אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמותרת לבעלה פסולה לכהונה

אמר רבא הכי קאמר אם היו כהנות נשואות לישראל נפסלו מן התרומה דבי נשייהו:

הדרן עלך ארבעה אחין

דף לה עמוד ב

מתני׳ החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה

אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה

הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא יוציא וחייבין בקרבן

ואם אין ולד של קיימא יקיים

ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין באשם תלוי:

גמ׳ איתמר החולץ למעוברת והפילה רבי יוחנן אמר אינה צריכה חליצה מן האחין ר״ל אמר צריכה חליצה מן האחין

ר׳ יוחנן אמר א״צ חליצה מן האחין חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה ור״ל אמר צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה

במאי קמפלגי איבעית אימא קרא ואיבעית אימא סברא

איבעית אימא סברא רבי יוחנן סבר אם יבא אליהו ויאמר דהא דאיעברא מפולי מפלה מי לאו בת חליצה ויבום היא השתא נמי תגלי מילתא למפרע

ור״ל אמר תגלי מילתא למפרע לא אמרינן

ואיבעית אימא קרא רבי יוחנן סבר (דברים כה, ה) ובן אין לו אמר רחמנא והא לית ליה ור״ל סבר ובן אין לו עיין עליו

איתיביה ר׳ יוחנן לר״ל אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה משום הכי פסלה אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה אמאי פסלה מן הכהונה

א״ל מדרבנן ולחומרא בעלמא

א״ד איתיביה ריש לקיש לר׳ יוחנן אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה היינו דקתני פסלה מן הכהונה לחומרא ולא קתני אינה צריכה חליצה מן האחין

אלא לדידך אינה צריכה חליצה מן האחין מיבעי ליה א״ל אין הכי נמי ואיידי דתנא רישא לא פסלה תנא סיפא פסלה

איתיביה רבי יוחנן לר״ל אין הולד של קיימא יקיים בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה משום הכי קתני יקיים

אלא לדידך דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה יחזור ויבעול ויקיים מיבעי ליה מאי יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא סגי

איכא דאמרי איתיביה ר״ל לרבי יוחנן אין הולד של קיימא יקיים בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה היינו דקתני יקיים יחזור ויבעול ויקיים דלא סגי בלאו הכי

אלא לדידך רצה יוציא רצה יקיים מיבעי ליה אה״נ איידי דתנא רישא יוציא תנא נמי סיפא יקיים

מיתיבי הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא ולד בן קיימא אדרבה כי הוי הולד בן קיימא מיפטרה צרתה אלא אימא שמא לא יהא הולד בן קיימא

ואי ס״ד ביאת מעוברת שמה ביאה אמאי לא תנשא צרתה תיפטר בביאה של חבירתה

אמר אביי בביאה כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה כי פליגי בחליצה

רבי יוחנן סבר חליצת מעוברת שמה חליצה ביאת מעוברת לא שמה ביאה ר״ל סבר ביאת מעוברת לא שמה ביאה וחליצת מעוברת לא שמה חליצה

אמר ליה רבא מה נפשך אי ביאת מעוברת שמה ביאה חליצת מעוברת שמה חליצה ואי ביאת מעוברת לא שמה ביאה חליצת מעוברת נמי לא שמה חליצה דהא קי״ל

דף לו עמוד א

דכל העולה ליבום עולה לחליצה וכל שאין עולה ליבום אינו עולה לחליצה

אלא אמר רבא הכי קאמר הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא ולד בן קיימא וביאת מעוברת לא שמה ביאה וחליצת מעוברת לא שמה חליצה והולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם

תניא כוותיה דרבא הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא ולד בן קיימא ואין ביאה וחליצה פוטרת אלא ולד פוטר והולד אין פוטרה עד שיצא לאויר העולם

טעמא דשמא יהא ולד בן קיימא הוא הא לא הוי ולד בן קיימא מיפטר צרתה לימא תיהוי תיובתא דר״ל

אמר לך ר״ל הכי קתני הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא לא יהא הולד בן קיימא וחליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה

וא״ת הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן ולד אין פוטר עד שיצא לאויר העולם

א״ר אלעזר אפשר איתא להא דריש לקיש ולא תנן לה במתניתין נפק דק ואשכח דתנן האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעלך הרי זו לא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה

בשלמא יבומי לא שמא יהא ולד בן קיימא ויפגע באיסור אשת אח דאורייתא אלא לא תחלוץ אמאי בשלמא תחלוץ בתוך ט׳ ותנשא בתוך ט׳ לא היינו ספק

אלא תחלוץ בתוך תשעה ותנשא לאחר תשעה

ולטעמיך תחלוץ ותנשא לאחר ט׳

אלא בר מינה דההיא דאביי בר אבא ורב חיננא בר אביי דאמרי תרוייהו שמא יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה

ולצרכה דלמא איכא איניש דהוי בחליצה ולא הוי בהכרזה ואתי למימר קשרי חלוצה לכהן

א״ל אביי מידי לא תחלוץ ולא תתייבם קתני לא תנשא ולא תתייבם קתני בלא חליצה אבל אי חליץ לה הכי נמי דשריא

תניא כוותיה דריש לקיש החולץ למעוברת והפילה צריכה חליצה מן האחין

אמר רבא הלכתא כוותיה דר״ל בהני תלת חדא הא דאמרן אידך דתנן המחלק נכסיו על פיו ריבה לאחד ומיעט לאחד והשוה להם את הבכור דבריו קיימין

ואם אמר משום ירושה לא אמר כלום כתב בין בתחלה בין בסוף בין באמצע משום מתנה דבריו קיימין

דף לו עמוד ב

ואמר ר״ל לעולם לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני ירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה וירשום

ואידך דתנן הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול למכור מפני שנתנן לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב מכר האב מכורין עד שימות הוא מכר הבן אין ללוקח כלום עד שימות האב

ואיתמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב ר׳ יוחנן אמר לא קנה לוקח וריש לקיש אמר קנה לוקח

ר׳ יוחנן אמר לא קנה לוקח קנין פירות כקנין הגוף דמי

ור״ל אמר קנה לוקח קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי:

אין הולד של קיימא כו׳: תנא משום רבי אליעזר אמרו יוציא בגט

אמר רבא ר׳ מאיר ור׳ אליעזר אמרו דבר אחד רבי אליעזר הא דאמרן

ר״מ דתניא לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים יוציא ולכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס

א״ל אביי ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ אליעזר הכא אלא משום דקפגע באיסור אשת אח דאורייתא אבל התם דרבנן כרבנן סבירא ליה

אי נמי עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם אלא משום דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה אבל הכא מדאורייתא מפרש פרשי מינה

אמר רבא ולדברי חכמים יוציאה בגט אמר מר זוטרא דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ש״מ

א״ל רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי התם תנן רשב״ג אומר כל ששהא באדם ל׳ יום אינו נפל הא לא שהא ספיקא הוי

ואיתמר מת בתוך ל׳ יום ועמדה ונתקדשה

רבינא משמיה דרבא אמר אם אשת ישראל היא חולצת ואם אשת כהן היא אינה חולצת

רב משרשיא משמיה דרבא אמר אחת זו ואחת זו חולצת

אמר ליה רבינא לרב משרשיא

דף לז עמוד א

באורתא אמר רבא הכי ובצפרא הדר ביה א״ל שריתו יהא רעוא דתשתרו אף תרבא

הכא גבי מעוברת חבירו ומינקת חבירו הנשואה לכהן מאי מי עבוד רבנן תקנתא לכהן או לא

אמר ליה הכי השתא בשלמא התם כיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דרשב״ג דאמרי אע״ג דלא שהא ולד מעליא הוי גבי אשת כהן כיון דלא אפשר עבדינן כרבנן

אבל הכא כמאן נעביד אי כר׳ מאיר הא אמר יוציא ולא יחזיר עולמית ואי כרבנן האמרי בגט

איתמר קדשה בתוך שלשה וברח פליגי בה רב אחא ורפרם חד אמר משמתינן ליה וחד אמר עירוקיה מסתייה הוה עובדא ואמר להו רפרם עירוקיה מסתייה:

ספק בן תשע וכו׳: אמר ליה רבא לרב נחמן לימא הלך אחר רוב נשים ורוב נשים לתשעה ילדן

אמר ליה נשי דידן לשבעה ילדן א״ל נשי דידכו הוו רובא דעלמא

א״ל הכי קאמינא רוב נשים ילדן לתשעה ומיעוט לשבעה וכל היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה וזו הואיל ולא הוכר עוברה לשליש ימיה איתרע ליה רובא

אי כל היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה הא מדלא הוכר לשליש ימיה עוברה ודאי בר שבעה לבתראה הוא אלא אימא רוב היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה והאי מדלא הוכר לשליש ימיה איתרע ליה רובא

ת״ר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר מספק רבי אליעזר בן יעקב אומר אין ממזר מספק

מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ספק ממזר ואסור בממזרת ר׳ אליעזר אומר אינו ספק ממזר אלא ודאי ממזר ומותר בממזרת

רבא אמר הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר ודאי מספק ומותר בממזרת ורבי אליעזר בן יעקב אומר אין ודאי ממזר מספק אלא ספק ממזר ואסור בממזרת

וקמיפלגי בדרבי אלעזר דתנן רבי אלעזר אומר ודאן בודאן מותר ודאן בספקן וספקן בודאן וספקן בספקן אסור

ואלו הן ספקן שתוקי ואסופי וכותי

ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר׳ אלעזר כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי הלל שנה עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי וישראלי חללי גירי חרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי וכולן מותרין לבא זה בזה

ואת אמרת הלכה כרבי אלעזר

אביי סבר לה כשמואל דאמר הלכה כהלל ומוקי לה רבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא

רבא סבר לה כרב דאמר הלכה כר׳ אלעזר ומוקי לה לדרבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי

דף לז עמוד ב

הלכתא אהלכתא

אמר אביי מנא אמינא לה דכל ספיקא לר׳ אליעזר בן יעקב כודאי משוי ליה

דתניא ר׳ אליעזר בן יעקב אומר הרי שבא על נשים הרבה ואין יודע על איזהו מהן בא וכן היא שבאו עליה אנשים הרבה ואינה יודעת מאיזה מהן קבלה נמצא אב נושא את בתו ואח נושא את אחותו ונתמלא כל העולם כולו ממזרין ועל זה נאמר (ויקרא יט, כט) ומלאה הארץ זמה

ורבא אמר לך הכי קאמר זו מה היא

יתר על כן אמר ר׳ אליעזר בן יעקב לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה במדינה אחרת שמא יזדווגו זה לזה ונמצא אח נושא את אחותו

איני והא רב כי איקלע לדרדשיר [מכריז] ואמר מאן הויא ליומא ורב נחמן כי איקלע לשכנציב [מכריז] ואמר מאן הויא ליומא

שאני רבנן דפקיע שמייהו

והאמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים

רבנן שלוחייהו הוו משדרי ומודעי להו ואיבעית אימא לרבנן יחודי בעלמא הוא דמייחדי להו דאמר מר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו

תנא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא ישא אדם אשתו ודעתו לגרשה משום שנאמר (משלי ג, כט) אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך:

ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא

ספק אמר אנא בר מיתנא הוא ונכסי דידי הוא ויבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי בנכסי הוי ממון המוטל בספק וממון המוטל בספק חולקין

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ונכסי דידי הוא בני יבם אמרי את אחינו את ומנתא הוא דאית לך בהדן

סבור רבנן קמיה דרב משרשיא למימר מתניתין היא דתנן הוא אינו יורש אותם והם יורשין אותו

והכא איפכא התם אמרי ליה אייתי ראיה ושקול

הכא אמר להו אייתו ראיה ושקולו

אמר להו רב משרשיא מי דמי התם אינהו ודאי ואיהו ספק הכא אידי ואידי ספק

אלא אי דמיא למתני׳ [להא] דמיא לספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם גופיה דהתם אמרי ליה אייתי ראיה דאחונא את ושקול

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם לבתר דפלג יבם בנכסי מיתנא

בני יבם אמרי אייתי ראיה דאחונא את ושקול אמר להו ספק מה נפשייכו אי אחוכון אנא הבו לי מנתא בהדייכו ואי בר מיתנא אנא הבו לי פלגא דפלג אבוכון בהדאי

ר׳ אבא אמר רב קם דינא ר׳ ירמיה אמר הדר דינא

לימא בפלוגתא דאדמון ורבנן קמיפלגי דתנן מי שהלך למדינת הים ואבדה לו דרך שדהו אדמון אמר ילך בקצרה וחכ״א יקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר

והוינן בה לרבנן שפיר קאמר אדמון ואמר רב יהודה אמר רב הכא במאי עסקינן כגון שהקיפוה ארבעה בני אדם מארבע רוחות

א״ה מ״ט דאדמון ואמר רבא בארבעה דאתו מכח ארבעה וארבעה דאתו מכח חד כולי עלמא לא פליגי דמצו מדחי ליה

כי פליגי בחד דאתי מכח ארבעה אדמון סבר מצי א״ל מכל מקום דרכי גבך הוא ורבנן סברי דא״ל אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו

לימא ר׳ אבא דאמר כרבנן

ור׳ ירמיה דאמר כאדמון

אמר לך ר׳ אבא אנא דאמרי אפילו כאדמון עד כאן לא קאמר אדמון התם אלא משום דא״ל ממה נפשך

דף לח עמוד א

דרכי חד גבך הוא אבל הכא מי איכא למימר הכי

ורבי ירמיה אמר לך אנא דאמרי אפי׳ לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא משום דא״ל אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו אבל הכא מי איכא למימר הכי

ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא יבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי

הוי יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא ובני יבם אמרי אחונא את ומנתא אית לך בהדן

פלגא דקמודי להו שקלי תילתא דקא מודו ליה שקל פש להו דנקא הוי ממון המוטל בספק וחולקין

סבא ויבם בנכסי ספק או סבא וספק בנכסי יבם

הוי ממון המוטל בספק וחולקין:

מתני׳ שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב״ש וב״ה שמוכרת ונותנת וקיים

מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב״ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב״ה אומרים נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים ויוצאין עמה בחזקת יורשי האב

כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון:

גמ׳ מ״ש רישא דלא פליגי ומ״ש סיפא דפליגי

אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה וסיפא דנפלה כשהיא נשואה

וקסבר עולא זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה

דף לח עמוד ב

זיקת נשואה עושה ספק נשואה

זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה דאי ס״ד ודאי ארוסה מודים ב״ה שמוכרת ונותנת וקיים

והתנן נפלו לה נכסים משנתארסה ב״ש אומרים תמכור וב״ה אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים אלא ש״מ זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה

זיקת נשואה עושה ספק נשואה דאי ס״ד ודאי נשואה ב״ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב

והתנן נפלו לה נכסים משנישאת אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלקוחות אלא שמע מינה זיקת נשואה עושה ספק נשואה

אמר ליה רבה אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות

אלא אמר רבה אידי ואידי דנפלה כשהיא נשואה וזיקת נשואה עושה ספק נשואה רישא דאיהי קיימא הוה לה איהי ודאי ואינהו ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי

סיפא דמתה הללו באין לירש והללו באין לירש ויחלוקו

איתיביה אביי ולב״ש אין ספק מוציא מידי ודאי והתנן נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל מורישיו והיו עליו כתובת אשה וב״ח

יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואחר כך מת האב וב״ח אומר האב מת ראשון ואח״כ מת הבן

ב״ש אומרים יחלוקו וב״ה אומרים נכסים בחזקתן

והא הכא יורשי האב ודאי וב״ח ספק וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי

קסברי ב״ש שטר העומד לגבות כגבוי דמי

ומנא תימרא דתנן מתו בעליהן עד שלא שתו ב״ש אומרים נוטלות כתובתן ואינן שותות וב״ה אומרים או שותות או לא נוטלות כתובתן

או שותות (במדבר ה, טו) והביא האיש את אשתו אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובתן

והא הכא דספק הוא ספק זנאי ספק לא זנאי וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי אלא ש״מ שטר העומד לגבות כגבוי דמי

ואביי לותביה מהא דלמא כתובת אשה שאני משום חינא

ולותביה כתובה דמתניתין

לא פליגי ולא והא קתני מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב״ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב״ה אומרים נכסים בחזקתן

הכי קאמר מתה מה יעשה בכתובתה ושבקה נכסים הנכנסים והיוצאים עמה ב״ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב״ה אומרים נכסים בחזקתן

אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני יורשי האב עם יורשי הבעל ש״מ

אביי אמר רישא דנפלו לה כשהיא שומרת יבם סיפא דנפלו לה כשהיא תחתיו דבעל

דף לט עמוד א

וקסבר אביי ידו כידה

א״ל רבא אי דנפלי לה כשהיא תחתיו דבעל דכ״ע לא פליגי דידו עדיפא מידה

אלא אידי ואידי דנפלו לה כשהיא שומרת יבם רישא דלא עבד בה מאמר סיפא דעבד בה מאמר

וקסבר רבא מאמר לב״ש עושה ודאי ארוסה וספק נשואה ודאי ארוסה לדחות בצרה וספק נשואה לחלוק בנכסים

איתמר משמיה דר׳ אלעזר כוותיה דרבא ואיתמר משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא כוותיה דאביי

ומי אמר רבי אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר מאמר לב״ש אינה קונה אלא לדחות בצרה בלבד

איפוך ואי בעית אימא לעולם לא תיפוך אמר לך רבי אלעזר כי אמרי אנא דלא סגי לה בגט אלא דבעי נמי חליצה לחלוק בנכסים דלא קני מי אמרי

אמר רב פפא דיוקא דמתניתין כוותיה דאביי ואע״ג דקשיא מתה

דקתני נכסים הנכנסים ויוצאים עמה מאי נכנסין ומאי יוצאין לאו נכנסין לרשות הבעל ויוצאים מרשות הבעל לרשות האב

ואע״ג דקשיא מתה אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות

ותו לא מידי:

כנסה הרי היא כו׳: למאי הלכתא א״ר יוסי בר חנינא לומר שמגרשה בגט ומחזירה

מגרשה בגט פשיטא סד״א הואיל וכתיב (דברים כה, ה) ולקחה לו לאשה ויבמה אמר רחמנא ועדיין יבומי הראשון עליה בחליצה אין בגט לא קמ״ל

מחזירה פשיטא סד״א מצוה דרמיא רחמנא עליה עבדה השתא תיקום עליה באיסור אשת אח קמ״ל

ואימא הכי נמי אמר קרא ולקחה לו לאשה כיון שלקחה הרי היא כאשתו לכל דבר:

ובלבד שתהא כתובתה כו׳: מ״ט אשה הקנו לו מן השמים

ואי לית לה מן הראשון תקינו לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:

מתני׳ מצוה בגדול לייבם לא רצה מהלכין על כל האחין לא רצו חוזרין אצל גדול ואומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם

תלה בקטן עד שיגדיל או בגדול עד שיבא ממדינת הים או חרש או שוטה אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם:

גמ׳ איתמר ביאת קטן וחליצת גדול פליגי בה ר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי חד אמר ביאת קטן עדיפא וחד אמר חליצת גדול עדיפא

מאן דאמר ביאת קטן עדיפא דהא מצוה בייבום ומאן דאמר חליצת גדול עדיפא במקום גדול ביאת קטן לאו כלום היא

תנן לא רצה מחזירין על כל האחין מאי לאו לא רצה לייבם אלא לחלוץ וקתני מהלכין אצל האחין שמע מינה ביאת קטן עדיפא

לא לא רצה לחלוץ ולא לייבם דכוותה גבי האחין לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם אמאי חוזרים אצל הגדול למיכפייה לכפייה לדידהו כיון דמצוה עליה דידיה רמיא לדידיה כייפינן

תנן תלה בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו ואי ביאת קטן עדיפא אמאי אין שומעין לו נינטר דלמא גדיל ומייבם

וליטעמיך ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו אמאי נינטר דלמא אתי וחליץ אלא כל שהויי מצוה לא משהינן

דף לט עמוד ב

אית דאמרי בביאה כולי עלמא לא פליגי דביאת קטן עדיפא כי פליגי בחליצת קטן

והכי איתמר חליצת קטן וחליצת גדול פליגי בה ר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי חד אמר חליצת גדול עדיפא וחד אמר כי הדדי נינהו

מאן דאמר חליצת גדול עדיפא דהא מצוה בגדול ואידך כי אמרינן מצוה בגדול לענין יבום אבל לענין חליצה כהדדי נינהו

תנן לא רצו חוזרין אצל גדול מאי לאו לא רצו לייבם אלא לחלוץ וקתני חוזרין אצל גדול וש״מ חליצת גדול עדיפא

לא לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם דכוותיה גבי גדול לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם אלא אמאי חוזרין אצל גדול למכפייה לכפייהו לדידהו כיון דמצוה עליה דידיה רמיא לדידיה כייפינן

ת״ש תלה בגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו ואי ס״ד חליצת גדול עדיפא אמאי אין שומעין לו נינטר דלמא אתי וחליץ

ולטעמיך בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו אמאי נינטר דלמא גדיל ומייבם (אי נמי אתי איהו ומייבמה) אלא כל שהויי מצוה לא שהינן

תנן התם מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה עכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום

אמר רב אין כופין כי אתו לקמיה דרב אמר להו אי בעית חלוץ אי בעית ייבם בדידך תלא רחמנא (דברים כה, ז) ואם לא יחפוץ האיש הא אם חפץ אי בעי חליץ אי בעי ייבם

ואף רב יהודה סבר אין כופין מדאתקין רב יהודה בגיטא דחליצה איך פלונית בת פלוני אקרבת ית פלוני יבמה קדמנא לבי דינא ואשתמודעינהו דאחוה דמיתנא מאבא ניהו ואמרי ליה אי צבית ליבם יבם ואי לא איטלע לה רגליך דימינא

ואיטלע לה רגלא דימינא ושרת סיניה מעל רגלוהי וירקת באנפוהי רוקא דמתחזיא לבי דינא על ארעא

ורבי חייא בר אויא מסיים בה משמיה דרב יהודה ואקרינהו מה דכתיב בספר אורייתא דמשה

אשתמודעינהו פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעדים וחד אמר אפילו קרוב אפילו אשה והלכתא גלויי מילתא בעלמא הוא ואפילו קרוב ואפילו אשה:

בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה מצות יבום קודמת למצות חליצה ועכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום

אמר רמי בר חמא א״ר יצחק חזרו לומר מצות יבום קודמת למצות חליצה א״ל רב נחמן בר יצחק אכשור דרי

מעיקרא סברי לה כאבא שאול ולבסוף סברי לה כרבנן

דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי ולשום אישות ולשום דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר וחכמים אומרים (דברים כה, ה) יבמה יבא עליה מכל מקום

מאן תנא להא דתנו רבנן יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון ת״ל יבמה יבא עליה מצוה

מאן תנא אמר רבי יצחק בר אבדימי אבא שאול היא וה״ק יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה לשם נוי כונסה רצה לשום אישות כונסה

נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון ת״ל יבמה יבא עליה למצוה

רבא אמר אפי׳ תימא רבנן והכי קאמר יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה בכלל היתר רצה כונסה רצה אינו כונסה

נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון רצה כונסה רצה אינו כונסה רצה אינו כונסה

הא אגידה ביה בכדי תיפוק אלא אימא רצה כונסה רצה חולץ לה ת״ל יבמה יבא עליה מצוה

אימא רישא (ויקרא ו, ט) מצות תאכל במקום קדוש מצוה

דף מ עמוד א

שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון ת״ל מצות תאכל במקום קדוש מצוה

בשלמא לרבא דאמר הא מני רבנן היא הכא הכי קאמר מצות תאכל במקום קדוש מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה אוכלה רצה אינו אוכלה (נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון) רצה אוכלה רצה אינו אוכלה

רצה אינו אוכלה והכתיב (שמות כט, לג) ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין

אלא רצה הוא אוכלה רצה כהן אחר אוכלה ת״ל מצות תאכל במקום קדוש מצוה

אלא לרב יצחק בר אבדימי דאמר אבא שאול היא הכא מאי תרי גווני איכא

וכי תימא רצה לתאבון אוכלה רצה אכילה גסה אוכלה אכילה גסה מי שמה אכילה והאמר ר״ל האוכל אכילה גסה ביוה״כ פטור מלא תעונה

אלא רצה מצה אוכלה רצה חמץ אוכלה

והכתיב (ויקרא ו, י) לא תאפה חמץ חלקם ואמר ריש לקיש ואפילו חלקם לא תאפה חמץ אלא רצה מצה אוכלה רצה חלוט אוכלה

האי חלוט היכי דמי אי מצה היא הא מצה היא ואי לא מצה היא מצות אמר רחמנא

לא לעולם אימא לך מצה היא ולהכי תנא ביה קרא לעכב

אלא חלוט מצה היא דקאמרינן למאי הלכתא לומר שאדם יוצא בה ידי חובתו בפסח אע״פ דחלטיה מעיקרא כיון דהדר אפייה בתנור לחם עוני קרינא ביה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח:

מתני׳ החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה ואם יש שם אב נכסים של אב הכונס את יבמתו זכה בנכסים של אחיו ר׳ יהודה אומר בין כך ובין כך אם יש שם אב נכסים של אב:

גמ׳ פשיטא סד״א חליצה במקום יבום קיימא ונשקול כולהו נכסי קמ״ל

אי הכי הרי הוא כאחד מן האחים אינו אלא כאחד מן האחים מיבעי ליה

אלא סד״א הואיל ואפסדה מיבום לקנסיה קמ״ל:

אם יש שם אב: דאמר מר אב קודם לכל יוצאי ירכו:

הכונס את יבמתו וכו׳: מ״ט (דברים כה, ו) יקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי קם:

ר׳ יהודה אומר וכו׳: אמר עולא הלכה כר׳ יהודה וכן א״ר יצחק נפחא הלכה כר׳ יהודה

ואמר עולא ואיתימא ר׳ יצחק נפחא מ״ט דר׳ יהודה דכתיב (דברים כה, ו) והיה הבכור אשר תלד כבכור מה בכור אין לו בחיי האב אף האי נמי אין לו בחיי האב

אי מה בכור נוטל פי שנים לאחר מיתת האב אף האי נוטל פי שנים לאחר מיתת האב

מידי יקום על שם אביו כתיב יקום על שם אחיו כתיב ולא על שם אביו

אימא היכא דליכא אב דלשקול נחלה תתקיים מצות יבום היכא דאיכא אב [דלא] שקיל נחלה לא תתקיים מצות יבום

מידי יבום בנחלה תלה רחמנא יבומי מיבמי ואי איכא נחלה שקולי ואי לא לא שקיל

יתיב ר' חנינא קרא קמיה דר' ינאי ויתיב וקאמר הלכה כר' יהודה א"ל פוק קרי קרייך לברא אין הלכה כר' יהודה

תני תנא קמיה דרב נחמן אין הלכה כר' יהודה א"ל אלא כמאן כרבנן פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים

א"ל אסמייה א"ל לא את הלכה אתנייך ומוקשה הוא דאקשי לך ואפכת ולמאי דאפכת שפיר אפכת:

מתני' החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו

דף מ עמוד ב

הוא אסור באמה ובאם אמה ובאם אביה ובבתה ובבת בתה ובבת בנה ובאחותה בזמן שהיא קיימת והאחין מותרין

והיא אסורה באביו ובאבי אביו ובבנו ובבן בנו באחיו ובבן אחיו

מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו ואסור בצרת קרובת חלוצתו:

גמ' איבעיא להו גזרו שניות בחלוצה או לא

בערוה דאורייתא גזרו בהו רבנן שניות בחלוצה לא גזרו רבנן שניות או דלמא לא שנא

ת"ש הוא אסור באמה ובאם אמה ואילו אם אם אמה לא קתני

דלמא היינו טעמא דלא תני משום דקבעי למיתני סיפא והאחין מותרין ואי תנא אם אם אמה ה"א האחין מותרין דוקא באם אם אמה אבל באם אמה ובאמה לא

וליתני אם אם אמה וליתני האחין מותרין בכולן קשיא

ת"ש היא אסורה באביו ובאבי אביו קתני מיהא אבי אביו מאי לאו משום חולץ דהויא לה כלת בנו

לא משום מיתנא דהויא לה כלת בנו

ת"ש ובבן בנו מאי לאו משום חולץ דהויא לה (משום) אשת אבי אביו

לא משום מיתנא והויא לה אשת אחי אבי אביו

הא אמימר מכשר באשת אחי אבי אביו

אמימר מוקי לה בבר ברא דסבא

אי הכי היינו אחיו ובן אחיו תנא אחיו מן האב וקתני אחיו מן האם

ת"ש דתני ר' חייא ארבע מדברי תורה וארבע מדברי סופרים אב ובנו אחיו ובן אחיו מדברי תורה אבי אביו ואבי אמו בן בנו ובן בתו מד"ס

קתני מיהא אבי אביו מאי לאו משום חולץ והויא לה כלת בנו

לא משום מיתנא דהויא לה כלת בנו

ת"ש אבי אמו מאי לאו משום חולץ דהויא לה כלת בתו

לא משום מיתנא דהויא לה כלת בתו

ת"ש ובן בנו מאי לאו משום חולץ דהויא לה אשת אבי אביו

לא משום מיתנא דהויא לה אשת אחי אבי אביו

והא אמימר מכשיר באשת אחי אבי אביו אמימר מוקים לה משום חולץ וקסבר גזרו שניות בחלוצה

ת״ש ובבן בתו מאי לאו משום חולץ דהויא לה אשת אבי אמו

לא משום מיתנא דהויא לה אשת אחי אבי אמו והא גבי שניות דערוה לא גזרו

אלא לאו משום חולץ ושמע מינה גזרו שניות בחלוצה שמע מינה:

מותר אדם וכו׳: אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל הבא על צרת חלוצה הולד ממזר מאי טעמא באיסורה קיימא

אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו אי אמרת בשלמא צרה אבראי משום הכי מותר באחותה

אלא אי אמרת צרה כחלוצה דמיא אמאי מותר

לימא תיהוי תיובתא דרבי יוחנן דאמר בין הוא בין אחין אין חייבין לא על החלוצה כרת ולא על צרתה כרת

אמר לך רבי יוחנן ותסברא אחות חלוצה דאורייתא והאמר ר״ל כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי תורה אחות חלוצה מדברי סופרים

מאי שנא האי ומאי שנא האי

דף מא עמוד א

הך דאזלא בהדה לבי דינא גזרו בהו רבנן האי דלא אזלא בהדה לבי דינא לא גזרו בהו רבנן:

מתני׳ החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת חולצת ולא מתיבמת וכן המגרש את אשתו ונשא אחיו את אחותה ומת הרי זו פטורה

שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום רבי יהודה בן בתירא אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך מעשה

חלץ לה אחיו או כנסה יכנוס את אשתו מתה היבמה יכנוס את אשתו מת יבם יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה:

גמ׳ מאי וכן אימא אבל המגרש

אמר ריש לקיש כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי תורה אחות חלוצה מדברי סופרים:

שומרת יבם שקידש וכו׳: אמר שמואל הלכה כדברי רבי יהודה בן בתירא

איבעיא להו מתה אשתו מהו ביבמתו רב ורבי חנינא דאמרי תרוייהו מתה אשתו מותר ביבמתו שמואל ורב אסי דאמרי תרוייהו מתה אשתו אסור ביבמתו

אמר רבא מאי טעמא דרב משום דהואי יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון

מתיב רב המנונא ג׳ אחין ב׳ נשואין ב׳ אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואחר כך מת אחיו השני

ואחר כך מתה אשתו אחריו אותה יבמה חולצת ולא מתיבמת

ואמאי תיהוי כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון

אישתיק לבתר דנפק אמר אמאי לא אמרת ליה רבי אלעזר היא דאמר כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית

הדר אמר אימור דא״ר אלעזר היכא דלא חזיא בשעת נפילה אבל היכא דחזיא בשעת נפילה מי אמר

הדר אמר אין והתניא רבי אלעזר אומר מתה יבמתו מותר באשתו מתה אשתו אותה יבמה חולצת ולא מתיבמת

לימא שמואל ורב אסי דאמרי כר׳ אלעזר

אפי׳ תימא כרבנן עד כאן לא קמיפלגי רבנן עליה דרבי אלעזר אלא משום דמנפילה ואילך לא מיתסר עלייהו אבל הכא דאיתסר אפילו רבנן מודו:

מתני׳ היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיש לה שלשה חדשים וכן כל שאר הנשים לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים אחד בתולות ואחד בעולות אחד גרושות ואחד אלמנות אחד נשואות ואחד ארוסות

רבי יהודה אומר הנשואות יתארסו והארוסות ינשאו חוץ מן הארוסות שביהודה מפני שלבו גס בה

ר׳ יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה

דף מא עמוד ב

מפני האיבול:

גמ׳ בשלמא לא תתייבם שמא יהיה הולד בן קיימא וקא פגע באיסור אשת אח דאורייתא אלא לא תחלוץ אמאי

לימא תיהוי תיובתא דר״י דאמר חליצת מעוברת שמה חליצה ולאו מי אותביניה לר׳ יוחנן חדא זימנא לימא מהא נמי תיהוי תיובתא

לא הכא היינו טעמא שמא יהא ולד בן קיימא ונמצאת אתה מצריכה כרוז לכהונה

ונצרכה דלמא איכא דהואי בחליצה ולא הוי בהכרזה ומפסלוה מן הכהונה

תינח אלמנה גרושה מאי איכא למימר משום דמפסיד לה מזונות

תינח נשואה ארוסה גרושה מאי איכא למימר

אלא משום דרבי יוסי דתניא מעשה באדם אחד שבא לפני רבי יוסי א״ל מהו לחלוץ בתוך ג׳ א״ל לא תחלוץ ותחלוץ ומה בכך

קרא עליו מקרא זה (דברים כה, ז) אם לא יחפוץ הא אם חפץ יבם כל העולה לייבום עולה לחליצה כו׳

מתיב רב חיננא הספקות חולצות ולא מתיבמות

מאי ספקות אילימא ספק קדושין אמאי לא מתיבמות תתייבם ואין בכך כלום

אלא לאו ספק שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו מהן קידש וקתני חולצת

הכי השתא התם אם יבא אליהו ויאמר דהא קידש בת חליצה וייבום היא

הכא אם יבא אליהו ויאמר דהא לא איעברה מי משגח ביה ויבמינן לה הא קטנה דלאו בת איעבורי היא ואפ״ה צריכה להמתין ג׳ חדשים

ת״ר יבמה שלשה חדשים הראשונים נזונת משל בעל מכאן ואילך אינה נזונת לא משל בעל ולא משל יבם

עמד בדין וברח נזונת משל יבם

נפלה לפני יבם קטן (מאי) מיבם לית לה מבעל מאי

פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר אית לה וחד אמר לית לה והלכתא לית לה משמיא קנסוה

ת״ר יבמה שחלצו לה אחים בתוך שלשה צריכה להמתין שלשה חדשים

דף מב עמוד א

לאחר ג׳ אין צריכה להמתין ג׳ חדשים

הוי הג׳ חדשים שאמרו משעת מיתת הבעל ולא משעת חליצת היבם

מ״ש מגט דרב אמר משעת נתינה ושמואל אמר משעת כתיבה

אמר רבא ק״ו איסור כרת התרת איסור לאו לא כ״ש:

וכן שאר כל הנשים: בשלמא יבמה כדאמרן אלא שאר כל הנשים אמאי

אמר רב נחמן אמר שמואל משום דאמר קרא (בראשית יז, ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני

מתיב רבא לפיכך גר וגיורת צריכין להמתין ג׳ חדשים הכא מאי להבחין איכא

ה״נ איכא להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה

רבא אמר גזירה שמא ישא את אחותו מאביו וייבם אשת אחיו מאמו

ויוציא את אמו לשוק ויפטור את יבמתו לשוק

מתיב רב חנניה בכולן אני קורא בהן משום תקנת ערוה וכאן משום תקנת ולד ואם איתא כולהו משום תקנת ערוה

האי משום תקנת ולד דלא לפגע בהו ערוה

בשלמא תמתין ב׳ חדשים ותנשא לא דהיינו ספיקא אי בר תשעה לקמא אי בר שבעה לבתרא

אלא תמתין חדש אחד ותנשא ואי לשבעה ילדה האי בר שבעה לבתרא הוא ואי לתמניא ילדה האי בר תשעה לקמא הוא

אי נמי לתמניא ילדה איכא למימר דבתרא הוא דלמא אישתהויי אישתהא חדש אחד ואיעבר

ותמתין שני חדשים ומחצה ותנשא דאי לשבעה ילדה האי בר שבעה לבתרא הוא ואי לשיתא ופלגא ילדה האי בר תשעה לקמא הוא דאי בר בתרא הוא בר שיתא ופלגא לא חיי

א״נ לשיתא ופלגא ילדה איכא למימר דבתרא הוא דאמר מר זוטרא אפילו למאן דאמר יולדת לט׳ אינה יולדת למקוטעין ילדה לז׳ יולדת למקוטעין

שנאמר (שמואל א א, כ) ויהי לתקופות הימים מיעוט תקופות ב׳ מיעוט ימים ב׳

ותמתין משהו ותנשא וכי מלו שלשה חדשים לבדקה

אמר רב ספרא אין בודקין את הנשואות שלא יתגנו על בעליהן ונבדקה בהלוכה

אמר רמי בר חמא אשה מחפה עצמה כדי שיירש בנה בנכסי בעלה

היכא דקים לן דמעוברת היא תנשא אלמה תניא לא ישא אדם מעוברת חברו ומינקת חברו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית

גזרה שמא תעשה עוברה סנדל אי הכי דידיה נמי

אי למ״ד במוך במוך ואי למ״ד מן השמים ירחמו מן השמים ירחמו

הכא נמי אי למאן דאמר במוך במוך אי למאן דאמר מן השמים ירחמו מן השמים ירחמו

אלא משום דחסה אי הכי דידיה נמי דידיה חייס עילויה הכא נמי חייס עילויה

אלא סתם מעוברת למניקה קיימא

דף מב עמוד ב

דלמא איעברה ומעכר חלבה וקטלה ליה אי הכי דידיה נמי דידיה ממסמסא ליה בביציים וחלב דידה נמי ממסמסא ליה בבצים וחלב לא יהב לה בעל וליתבעיניה ליורשים אמר אביי אשה בושה לבא לבית דין והורגת את בנה:

אחת בתולות ואחת בעולות: הי ניהו בתולות והי ניהו ארוסות הי ניהו בעולות והי ניהו נשואות

א״ר יהודה הכי קאמר אחת בתולות ואחת בעולות שנתארמלו או שנתגרשו בין מן האירוסין בין מן הנשואין

ר׳ אלעזר לא על לבי מדרשא אשכחיה לר׳ אסי אמר ליה מאי אמור רבנן בבי מדרשא אמר ליה הכי א״ר יוחנן הלכה כר׳ יוסי

מכלל דיחידאה פליג עליה אין והתניא הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה או שהיה לה כעס בבית בעלה או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה היא חולה

או שהפילה אחר מיתת בעלה או שהיתה עקרה או זקנה או קטנה או אילונית או שאינה ראויה לילד צריכה להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה מתיר ליארס ולינשא מיד

אמר רבי חייא בר אבא חזר בו רבי יוחנן אמר רב יוסף אי הדר ביה ממתני׳ דכרמא הדר ביה דתניא אמר ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כולן צריכות להמתין שלשה חדשים

אמר ליה ר׳ ירמיה לר׳ זריקא כי עיילת לקמיה דר׳ אבהו רמי ליה מי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להם שלשה חדשים אחת בתולות ואחת בעולות

אמר ליה דרמא לך הא לא חש לקמחיה סתם ואח״כ מחלוקת היא ואין הלכה כסתם דאמר רב פפא ואיתימא ר׳ יוחנן מחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם סתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם

מסתמיך ואזיל ר׳ אבהו אכתפיה דרבי נחום שמעיה מנקיט ואזיל הלכתא מיניה בעא מיניה מחלוקת ואחר כך סתם מאי א״ל הלכה כסתם סתם ואחר כך מחלוקת מאי אמר ליה אין הלכה כסתם

סתמא דמתני׳ ומחלוקת בברייתא מאי א״ל הלכה כסתם מחלוקת במתני׳ וסתמא בברייתא מאי א״ל

דף מג עמוד א

וכי רבי לא שנאה ר׳ חייא מנין לו

אמר ליה והא תנן מסרק של פשתן שניטלו שיניו ונשתיירו בו שתים טמאות ואחת טהורה וכולן שניטלו אחת אחת בפני עצמן טמאות

של צמר שניטלו שיניו אחת מבינתים טהור נשתיירו בו ג׳ במקום אחד טמא היתה החיצונה אחת מהן טהור ניטלו ב׳ ועשאן למלקט טמאות אחת והתקינה לנר או למיתוח טמאה

וקי״ל דאין הלכה כאותה משנה אמר ליה בר מינה דההיא דר׳ יוחנן ור״ל דאמרי תרוייהו זו אינה משנה

מ״ט אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אידי בריה דרב איקא משום דקשיא רישא לסיפא דקתני של צמר שניטלו שיניו אחת מבינתים טהור הא נשתיירו בו שתים במקום אחד טמא והדר תני נשתיירו בו ג׳ טמא ג׳ אין שתים לא

ומאי קושיא דלמא הא בגווייתא הא בברייתא

אלא מהכא דקתני וכולן שניטלו אחת אחת בפני עצמן טמאות ואע״ג דלא התקינה אימא סיפא אחת והתקינה לנר או למיתוח טמאה התקינה אין לא התקינה לא

אמר אביי ומאי קושיא דלמא הא בקתייהו הא בלא קתייהו

א״ר פפא ומאי קושיא ודלמא הא בקטינתא הא באלימתא

אלא משום דמסיימי בה דווקני זו דברי ר״ש

שלח ר׳ חייא בר אבין מארסין תוך ג׳ וכן עושים מעשה

וכן היה ר׳ אלעזר מלמדנו משום רבי חנינא הגדול רובו של ראשון ורובו של שלישי ואמצעי שלם

אמימר שרא ליארס ביום תשעים אמר ליה רב אשי לאמימר והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו צריכה להמתין ג׳ חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו ההוא לענין מינקת איתמר דרב ושמואל דאמרי תרוייהו צריכה להמתין כ״ד חודש חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום שנתארסה בו

והא ההוא דעבד סעודת אירוסין ביום תשעים ואפסדיה רבא לסעודתיה ההיא סעודת נשואין הואי

והלכתא צריכה להמתין כ״ד חודש חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום שנתארסה בו וצריכה להמתין ג׳ חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו:

חוץ מן האלמנה וכו׳: אמר רב חסדא ק״ו ומה במקום שאסור לכבס מותר ליארס מקום שמותר לכבס אינו דין שמותר ליארס

מאי היא דתנן שבת שחל תשעה באב בתוכה אסור לספר ולכבס ובחמישי מותר מפני כבוד השבת ותניא קודם הזמן הזה העם ממעטין בעסקיהם מלישא ומליתן מלבנות ולנטוע ומארסין אבל לא כונסין ואין עושין סעודת אירוסין

כי תניא ההיא קודם דקודם (תניא)

אמר רבא וקודם דקודם נמי ק״ו ומה במקום שאסור לישא וליתן מותר ליארס מקום שמותר לישא וליתן אינו דין שמותר ליארס

לא תימא דרבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו אלא אימא כל הנשים ינשאו

דף מג עמוד ב

ולית ליה לרבי יוסי להבחין

לית ליה ואיבעית אימא לעולם אית ליה ואימא רבי יוסי אומר כל ארוסות גרושות ינשאו

אי הכי היינו ר׳ יהודה איכא בינייהו נשואה ליארס רבי יהודה סבר נשואה מותרת ליארס ורבי יוסי סבר נשואה אסורה ליארס

וסבר ר׳ יוסי נשואה אסורה ליארס והתניא רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול וכמה איבול שלה שלשים יום וכולן לא ינשאו עד שיהו להן ג׳ חדשים

האי מאי קושיא אילימא דקתני רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו מי אלימא ממתני׳ דאוקימנא בארוסות גרושות ינשאו ה״נ כל ארוסות גרושות ינשאו

אלא מסיפא דקתני וכולן לא ינשאו עד שיהו להן ג׳ חדשים אינסובי הוא דלא הא איתרוסי שפיר דמי

אמר רבא תריץ ואימא הכי ר׳ יוסי אומר כל ארוסות גרושות ינשאו חוץ מן האלמנה מפני האיבול וכמה איבול שלה שלשים יום ונשואות לא יתארסו עד שיהא להן שלשה חדשים

ואלמנה מן האירוסין מי אית לה איבול והתני רבי חייא בר אמי אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה

אלא תנאי היא דתניא מראש חדש ועד התענית העם ממעטין מעסקיהן מלישא ומליתן מלבנות ולנטוע ומליארס ומלישא שבת שחל תשעה באב בתוכה אסור לספר ולכבס (ואסור ליארס) וי״א כל החדש אסור

מתקיף לה רב אשי ממאי דליארס ליארס ממש דלמא למיעבד סעודת אירוסין הוא דאסור הא ליארס שפיר דמי

אי הכי מלישא לינשא נמי למיעבד סעודת נשואין הוא דאסור הא לישא שפיר דמי הכי השתא בשלמא נשואין בלא סעודה איכא שמחה אלא אירוסין בלא סעודה מי איכא שמחה

אלא אמר רב אשי שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה ושאני אבילות דרבים מאבילות דיחיד:

מתני׳ ארבעה אחין נשואין ארבע נשים ומתו אם רצה הגדול שבהם לייבם את כולן הרשות בידו

מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה

דף מד עמוד א

היתה אחת כשרה ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מייבם מייבם לכשרה:

גמ׳ ארבעה אחין ס״ד אלא אימא ארבעה מאחין:

הרשות בידו: ושבקי ליה והתניא (דברים כה, ח) וקראו לו זקני עירו הן ולא שלוחן ודברו אליו מלמד שמשיאין לו עצה הוגנת לו

שאם היה הוא ילד והיא זקנה הוא זקן והיא ילדה אומרין לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך אצל שכמותך ואל תשים קטטה בביתך

לא צריכא דאפשר ליה א"ה אפילו טובא נמי עצה טובה קמ"ל ד' אין טפי לא כי היכי דנמטייה עונה בחדש:

מי שהיה נשוי וכו': ונייבם לתרוייהו א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אמר קרא (דברים כה, ט) אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא בונה ואין בונה שני בתים

ונחלוץ לתרוייהו אמר מר זוטרא בר טוביה אמר קרא (דברים כה, י) בית חלוץ הנעל בית אחד הוא חולץ ואין חולץ שני בתים

ונייבם לחדא ונחלוץ לחדא אמר קרא (דברים כה, ז) אם לא יחפוץ הא חפץ ייבם כל העולה ליבום עולה לחליצה כל שאין עולה לייבום אין עולה לחליצה

ועוד שלא יאמרו בית מקצתו בנוי ומקצתו חלוץ ויאמרו אי דמייבם והדר חליץ הכי נמי אלא [דלמא] חליץ והדר מייבם וקם ליה בלא יבנה

ואימא כי איכא חדא תתקיים מצות יבום כי איכא תרתי לא תתקיים מצות יבום

א"כ צרת ערוה דאסר רחמנא למה לי השתא ב' בעלמא אמרת לאו בני חליצה ויבום נינהו צרת ערוה מיבעיא

אלמה לא אצטריך סד"א ערוה אבראי קיימא ותתייבם צרתה קמ"ל דאסירא

אלא יבמתו יבמתו ריבה:

היתה אחת כשרה: אמר רב יוסף כאן שנה רבי לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם:

מתני' המחזיר גרושתו והנושא חלוצתו והנושא קרובת חלוצתו יוציא והולד ממזר דברי ר"ע

וחכ"א אין הולד ממזר ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר:

גמ' וסבר ר' עקיבא הנושא קרובת חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו

הכי נמי מסתברא דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים

ודלמא הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי כריתות הא קתני לה לקמן איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע ר"ש התימני אומר כל שחייבין עליו כרת בידי שמים והלכה כדבריו

ודלמא קסתים לן תנא כר"ש התימני א"כ ליתני שאר חייבי כריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה

[ודלמא] לעולם לא איירי בה ואיידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו תני נמי קרובת גרושתו

אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב קראו ביתו

אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו

דף מד עמוד ב

שהולד פגום לכהונה מאן הכל מודים שמעון התימני דאע"ג דאמר שמעון התימני אין ממזר מחייבי לאוין נהי דממזר לא הוי פגום מיהא הוי

מק"ו מאלמנה ומה אלמנה לכ"ג שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום

איכא למיפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת

ועוד היא תועבה כתיב ואין בניה תועבין

ועוד תניא המחזיר גרושתו והנושא חלוצתו והנושא קרובת חלוצתו ר״ע אומר אין לו בה קדושין ואינה צריכה הימנו גט והיא פסולה וולדה פסול וכופין אותו להוציא וחכ״א יש לו בה קדושין וצריכה הימנו גט והיא כשרה וולדה כשר

למאן לאו לכהונה לא לקהל אי הכי היא כשרה למאן אילימא לקהל פשיטא משום דזניא אפסלה לקהל אלא לאו לכהונה

ומדהיא לכהונה ולדה נמי לכהונה מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא

הכי נמי מסתברא דקתני רישא היא פסולה וולדה פסול היא פסולה למאן אילימא לקהל משום דזניא אפסלה ליה לקהל אלא לאו לכהונה

וולדה פסול למאן אילימא לכהונה הא לקהל כשר האמר רבי עקיבא הולד ממזר אלא פשיטא לקהל

ומדרישא הא כדאיתא והא כדאיתא סיפא נמי הא כדאיתא והא כדאיתא

והיא תועבה נמי היא תועבה ואין צרתה תועבה אבל בניה תועבין

אלא אלמנה קשיא מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת

אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רב יוסף אמר ר׳ שמעון ברבי הכל מודים בבא על חייבי כריתות שהולד פגום מאן הכל מודים רבי יהושע דאע״ג דאמר ר׳ יהושע אין ממזר מחייבי כריתות נהי דממזר לא הוי פגום מיהא הוי

מק״ו מאלמנה ומה אלמנה לכ״ג שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום

וכ״ת מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת הכא נמי כיון שבעלה עשאה זונה

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכל מודים בעבד ועובד כוכבים הבא על בת ישראל שהולד ממזר

מאן הכל מודים שמעון התימני דאע״ג דאמר שמעון התימני אין ממזר מחייבי לאוין ה״מ

דף מה עמוד א

מחייבי לאוין דתפסי בהו קדושין אבל הכא עובד כוכבים ועבד כיון דלא תפסי בהו קדושין כחייבי כריתות דמי

מיתיבי עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר רבי שמעון בן יהודה אומר אין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת

אלא אמר רב יוסף מאן הכל מודים רבי אף על גב דרבי אומר אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר״ע שהיה עושה חלוצה כערוה וליה לא סבירא ליה בעובד כוכבים ועבד מודה דכי אתא רב דימי אמר רב יצחק בר אבודימי משום רבינו עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר

רבי אחא שר הבירה ור׳ תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו פרוק הנהו שבוייתא דאתו מארמון לטבריא הוה חדא דאעברא מעובד כוכבים ואתו לקמיה דר׳ אמי אמר להו ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר ור׳ חנינא דאמרי עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר

אמר רב יוסף רבותא למחשב גברי הא רב ושמואל בבבל ורבי יהושע בן לוי ובר קפרא בארץ ישראל ואמרי לה חלופי בר קפרא ועיילי זקני דרום דאמרי עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר

אלא אמר רב יוסף רבי היא דכי אתא רב דימי אמר רבי יצחק בר אבודימי משום רבינו אמרו עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר

רבי יהושע בן לוי אומר הולד מקולקל למאן אילימא לקהל הא אמר רבי יהושע הולד כשר אלא לכהונה דכולהו אמוראי דמכשרי מודו שהולד פגום לכהונה

מק״ו מאלמנה מה אלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום

מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת הכא נמי כיון שנבעלה פסלה

דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון מנין לעובד כוכבים ועבד הבא על הכהנת ועל הלויה ועל הישראלית שפסלוה שנאמר (ויקרא כב, יג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין להם אלמנות וגירושין בה

אמר ליה אביי מאי חזית דסמכת אדרב דימי סמוך אדרבין דכי אתא רבין אמר רבי נתן ורבי יהודה הנשיא מורים בה להיתירא ומאן רבי יהודה הנשיא רבי

ואף רב מורה בה היתירא דההוא דאתא לקמיה דרב אמר ליה עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל מהו

אמר ליה הולד כשר אמר ליה הב לי ברתך לא יהיבנא לך

אמר שימי בר חייא לרב אמרי אינשי גמלא במדי אקבא רקדא הא קבא והא גמלא והא מדי ולא רקדא

א״ל אי ניהוי כיהושע בן נון לא יהיבנא ליה ברתי א״ל אי הוה כיהושע בן נון אי מר לא יהיב ליה אחריני יהבי ליה האי אי מר לא יהיב ליה אחריני לא יהבי ליה

לא הוה קאזיל מקמיה יהיב ביה עיניה ושכיב

ואף רב מתנה מורה בה להיתירא ואף רב יהודה מורה בה להיתירא דכי אתא לקמיה דרב יהודה א״ל זיל איטמר או נסיב בת מינך וכי אתא לקמיה דרבא א״ל או גלי או נסיב בת מינך

שלחו ליה בני בי מיכסי לרבה מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל מהו א״ל השתא עבד כולו אמרי׳ כשר חציו מיבעיא

אמר רב יוסף מרא דשמעתא

דף מה עמוד ב

מנו רב יהודה והא אמר רב יהודה מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל אותו ולד אין לו תקנה

כי איתמר דרב יהודה כגון דקדיש בת ישראל דנמצא צד עבדות שבו משתמש באשת איש

והאמרי נהרדעי משמיה דרבי יעקב לדברי הפוסל פוסל אפילו בפנויה לדברי המכשיר מכשיר אפי׳ באשת איש

ושניהם לא למדוה אלא מאשת אב מאן דפסיל סבר מה אשת אב דלא תפסי בה קדושין [הולד ממזר] אף כל דלא תפסי בה קדושין הולד ממזר

ומאן דמכשר סבר מה אשת אב דלדידיה לא תפסי בה קדושין לאחריני תפסי בה קדושין לאפוקי עובד כוכבים ועבד דלא תפסי בהו קדושין כלל

אלא כי איתמר דרב יהודה כגון שבא על אשת איש ונמצא צד חירות שבו משתמש באשת איש

אמר רבינא אמר לי רב גזא איקלע ר׳ יוסי בר אבין לאתרין והוה עובדא בפנויה ואכשר באשת איש ופסיל א״ר ששת לדידי אמר לי רב גזא לא ר׳ יוסי בר אבין הוה אלא רבי יוסי ברבי זבידא הוה ואכשר בין בפנויה בין באשת איש א״ל רב אחא בריה דרבה לרבינא איקלע אמימר לאתרין ואכשר בין בפנויה בין באשת איש

והלכתא עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר בין בפנויה בין באשת איש

רבא אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל ואע״ג דאמר מר (דברים יז, טו) שום תשים עליך מלך כל משימות שאתה משים אל יהו אלא מקרב אחיך האי כיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה

עבדיה דרבי חייא בר אמי אטבלה להיא עובדת כוכבים לשם אנתתא אמר רב יוסף יכילנא לאכשורי בה ובברתה

בה כדרב אסי דאמר רב אסי מי לא טבלה לנדותה

בברתה עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר

ההוא דהוו קרו ליה בר ארמייתא אמר רב אסי מי לא טבלה לנדותה ההוא דהוו קרו ליה בר ארמאה אמר ריב״ל מי לא טבל לקריו

אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלוקח עבד מן העובד כוכבים וקדם וטבל לשם בן חורין קנה עצמו בן חורין מאי טעמא

דף מו עמוד א

עובד כוכבים גופא לא קני ליה מאי דקני ליה הוא דמקני ליה לישראל וכיון דקדם וטבל לשם בן חורין אפקעיה לשעבודיה

כדרבא דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד

מתיב רב חסדא מעשה בבלוריא הגיורת שקדמו עבדיה וטבלו לפניה ובא מעשה לפני חכמים ואמרו קנו עצמן בני חורין לפניה אין לאחריה לא

אמר רבא לפניה בין בסתם בין במפורש לאחריה במפורש אין בסתם לא

אמר רב אויא לא שנו אלא בלוקח מן העובד כוכבים אבל עובד כוכבים גופיה קני

דכתיב (ויקרא כה, מה) וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו אתם קונים מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה מזה

ולא הם קונים מכם למאי אילימא למעשה ידיו אטו עובד כוכבים לא קני ליה לישראל למעשה ידיו והכתיב (ויקרא כה, מז) או לעקר משפחת גר ואמר מר משפחת גר זה העובד כוכבים אלא לאו לגופיה וקאמר רחמנא אתם קונין מהם אפילו גופיה

פריך רב אחא אימא בכספא ובטבילה קשיא

אמר שמואל וצריך לתקפו במים

כי האי דמנימין עבדיה דרב אשי בעא לאטבולי מסריה ניהלייהו לרבינא ולרב אחא ברי׳ דרבא אמר להו חזו דמינייכו קבעית ליה רמו ליה ארויסא בצואריה ארפו ליה וצמצמו ליה

ארפו ליה כי היכי דלא להוי חציצה צמצמו ליה כי היכי דלא לקדים ולימא להו לשם בן חורין אני טובל בהדי דדלי רישיה ממיא אנחו ליה זולטא דטינא אורישיה ואמרו ליה זיל אמטי לבי מרך

א״ל רב פפא לרבא חזי מר הני דבי פפא בר אבא דיהבי זוזי לאינשי לכרגייהו ומשעבדי בהו כי נפקי צריכי גיטא דחירותא או לא

א״ל איכו שכיבי לא אמרי לכו הא מילתא הכי א״ר ששת מוהרקייהו דהני בטפסא דמלכא מנח ומלכא אמר מאן דלא יהיב כרגא משתעבד למאן דיהיב כרגא

ר׳ חייא בר אבא איקלע לגבלא חזא בנות ישראל דמעברן מגרים שמלו ולא טבלו וחזא חמרא דישראל דמזגי עובדי כוכבים ושתו ישראל וחזא תורמוסין דשלקי עובדי כוכבים ואכלי ישראל ולא אמר להו ולא מידי

אתא לקמיה דר׳ יוחנן א״ל צא והכרז על בניהם שהם ממזרים ועל יינם משום יין נסך ועל תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים לפי שאינן בני תורה

על בניהן שהם ממזרים ר׳ יוחנן לטעמיה דאמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן לעולם אין גר עד שימול ויטבול וכיון דלא טביל עובד כוכבים הוא ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר

ועל יינם משום יין נסך משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב

ועל תורמוסן משום בשולי עובדי כוכבים לפי שאינן בני תורה הא בני תורה שרי והאמר רב שמואל בר רב יצחק משמי׳ דרב כל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי עובדי כוכבים והא תורמוס אינו נאכל כמות שהוא חי ויש בו משום בשולי עובדי כוכבים

ר׳ יוחנן כאידך לישנא סבירא ליה דאמר רב שמואל בר רב יצחק משמי׳ דרב כל שאין עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בשולי עובדי כוכבים וטעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי

ת״ר גר שמל ולא טבל ר״א אומר הרי זה גר שכן מצינו באבותינו שמלו ולא טבלו טבל ולא מל ר׳ יהושע אומר הרי זה גר שכן מצינו באמהות שטבלו ולא מלו וחכמים אומרים טבל ולא מל ולא טבל אין גר עד שימול ויטבול

ורבי יהושע נמי נילף מאבות ור״א נמי נילף מאמהות וכי תימא אין דנין אפשר משאי אפשר

והתניא ר״א אומר מנין לפסח דורות שאין בא אלא מן החולין נאמר פסח במצרים ונאמר פסח בדורות מה פסח האמור במצרים אין בא אלא מן החולין אף פסח האמור לדורות אין בא אלא מן החולין

א״ל ר׳ עקיבא וכי דנין אפשר משאי אפשר א״ל אע״פ שאי אפשר ראיה גדולה היא ונלמד הימנה

אלא

דף מו עמוד ב

בטבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי דמהני כי פליגי במל ולא טבל רבי אליעזר יליף מאבות ורבי יהושע באבות נמי טבילה הוה

מנא ליה אילימא מדכתיב (שמות יט, י) לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם ומה במקום שאין טעון כבוס טעון טבילה מקום שטעון כבוס אינו דין שטעון טבילה

ודלמא נקיות בעלמא

אלא מהכא (שמות כד, ח) ויקח משה את הדם ויזרוק על העם וגמירי דאין הזאה בלא טבילה

ורבי יהושע טבילה באמהות מנלן סברא הוא דאם כן במה נכנסו תחת כנפי השכינה

א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן לעולם אינו גר עד שימול ויטבול פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים

מאן חכמים רבי יוסי

דתניא הרי שבא ואמר מלתי ולא טבלתי מטבילין אותו ומה בכך דברי ר׳ יהודה רבי יוסי אומר אין מטבילין

לפיכך מטבילין גר בשבת דברי ר׳ יהודה ור׳ יוסי אומר אין מטבילין

אמר מר לפיכך מטבילין גר בשבת פשיטא כיון דא״ר יהודה בחדא סגיא היכא דמל לפנינו מטבילין מאי לפיכך

מהו דתימא לרבי יהודה טבילה עיקר וטבילה בשבת לא דקא מתקן גברא קמ״ל דר׳ יהודה או הא או הא בעי

ר׳ יוסי אומר אין מטבילין פשיטא דכיון דאמר רבי יוסי תרתי בעינן תקוני גברא בשבת לא מתקנינן

מהו דתימא לר׳ יוסי מילה עיקר והתם הוא דלא הואי מילה בפנינו אבל היכא דהויא מילה בפנינו אימא ליטבל זה בשבתא קמ״ל דרבי יוסי תרתי בעי

אמר רבה עובדא הוה בי רבי חייא בר רבי ורב יוסף מתני רבי אושעיא בר רבי ורב ספרא מתני ר׳ אושעיא בר׳ חייא דאתא לקמיה גר שמל ולא טבל א״ל שהי כאן עד למחר ונטבלינך

ש״מ תלת ש״מ גר צריך שלשה וש״מ אינו גר עד שימול ויטבול וש״מ אין מטבילין גר בלילה ונימא ש״מ נמי בעינן מומחין דלמא דאיקלעו

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גר צריך ג׳ משפט כתיב ביה

ת״ר מי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו ת״ל אתך במוחזק לך בא ועדיו עמו מנין ת״ל (ויקרא יט, לג) וכי יגור אתך גר בארצכם

דף מז עמוד א

אין לי אלא בארץ בח״ל מנין תלמוד לומר אתך בכל מקום שאתך אם כן מה ת״ל בארץ בארץ צריך להביא ראיה בח״ל אין צריך להביא ראיה דברי ר׳ יהודה וחכמים אומרים בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה

בא הוא ועדיו עמו קרא למה לי אמר רב ששת דאמרי שמענו שנתגייר בב״ד של פלוני סד״א לא ליהמנייהו קמ״ל

בארץ אין לי אלא בארץ בח״ל מנין ת״ל אתך בכל מקום שאתך והא אפיקתיה חדא מאתך וחדא מעמך

וחכ״א בין בארץ בין בח״ל צריך להביא ראיה ואלא הא כתיב בארץ

ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד״א משום טיבותא דארץ ישראל קמגיירי והשתא נמי דליכא טיבותא איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני קמ״ל

א״ר חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן הלכה בין בארץ בין בח״ל צריך להביא ראיה פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה קראי קמ״ל

ת״ר (דברים א, טז) ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו מכאן א״ר יהודה גר שנתגייר בב״ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר

מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו נתגיירתי ביני לבין עצמי א״ל רבי יהודה יש לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א״ל הן א״ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך

[ומי] א״ר יהודה אבנים לא מהימן והתניא (דברים כא, יז) יכיר יכירנו לאחרים מכאן א״ר יהודה נאמן אדם לומר זה בני בכור וכשם שנאמן לומר זה בני בכור כך נאמן לומר בני זה בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא וחכ״א אינו נאמן

א״ר נחמן בר יצחק ה״ק ליה לדבריך עובד כוכבים אתה ואין עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בנים הן יש לך בני בנים הן א״ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך

תניא נמי הכי ר׳ יהודה אומר נאמן אדם לומר על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן

והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא ההוא לענין יכיר איתמר

תנו רבנן גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד

ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו ענשן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה

וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

דף מז עמוד ב

לא רוב טובה ולא רוב פורענות ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו

קיבל מלין אותו מיד נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלין אותו שניה נתרפא מטבילין אותו מיד ושני ת״ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו

אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני ת״ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות

אחד גר ואחד עבד משוחרר ובמקום שנדה טובלת שם גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה

אמר מר גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות מ״ט דאי פריש נפרוש דא״ר חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב (ישעיהו יד, א) ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב:

ומודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני: מ״ט א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון

(ומודיעים אותו עון שכחה ופאה): ואין מרבים עליו ואין מדקדקים עליו: אמר רבי אלעזר מאי קראה דכתיב (רות א, יח) ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה

אמרה לה אסיר לן תחום שבת (רות א, טז) באשר תלכי אלך אסיר לן יחוד (רות א, טז) באשר תליני אלין

מפקדינן שש מאות וי״ג מצות (רות א, טז) עמך עמי אסיר לן עבודת כוכבים (רות א, טז) ואלהיך אלהי ארבע מיתות נמסרו לב״ד (רות א, יז) באשר תמותי אמות ב׳ קברים נמסרו לב״ד (רות א, יז) ושם אקבר

מיד ותרא כי מתאמצת היא וגו׳:

קיבל מלין אותו מיד: מ״ט שהויי מצוה לא משהינן:

נשתיירו בו ציצין המעכבין המילה וכו׳: כדתנן אלו הן ציצין המעכבין המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה וא״ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה רוב גובהה של עטרה:

נתרפא מטבילין אותו מיד: נתרפא אין לא נתרפא לא מאי טעמא משום דמיא מרזו מכה:

ושני ת״ח עומדים על גביו: והא א״ר חייא א״ר יוחנן גר צריך שלשה הא א״ר יוחנן לתנא תני שלשה:

טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו: למאי הלכתא דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל ישראל מומר קרינא ביה וקידושיו קידושין:

אחד גר ואחד עבד משוחרר: קסלקא דעתך לקבל עליו עול מצות ורמינהו במה דברים אמורים בגר אבל בעבד משוחרר אין צריך לקבל

אמר רב ששת לא קשיא הא ר״ש בן אלעזר הא רבנן

דתניא (דברים כא, יג) ובכתה את אביה ואת אמה וגו׳ בד״א שלא קבלה עליה אבל קבלה עליה מטבילה ומותר בה מיד

ר״ש בן אלעזר אומר אע״פ שלא קבלה עליה כופה ומטבילה לשם שפחות וחוזר ומטבילה לשם שחרור ומשחררה

דף מח עמוד א

ומותר בה מיד

אמר רבא מאי טעמא דרבי שמעון בן אלעזר דכתיב (שמות יב, מד) כל עבד איש מקנת כסף עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד איש אתה מל בעל כרחו ואי אתה מל בן איש בעל כרחו

ורבנן אמר עולא כשם שאי אתה מל בן איש בעל כרחו כך אי אתה מל עבד איש בעל כרחו ואלא הכתיב כל עבד איש ההוא מיבעי ליה לכדשמואל

דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור שנאמר כל עבד איש מקנת כסף עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד שיש לו רשות לרבו עליו קרוי עבד ושאין רשות לרבו עליו אין קרוי עבד

מתקיף לה רב פפא אימור דשמעת להו לרבנן ביפת תואר דלא שייכא במצות אבל עבד דשייך במצות הכי נמי דאפי׳ רבנן מודו

דתניא אחד גר ואחד לוקח עבד מן העובד כוכבים צריך לקבל הא לוקח מישראל אין צריך לקבל

מני אי רבי שמעון בן אלעזר האמר לוקח מן העובד כוכבים נמי אין צריך לקבל אלא לאו רבנן וש״מ דלוקח מן העובד כוכבים צריך לקבל אבל לוקח מישראל אין צריך לקבל

ואלא קשיא אחד גר ואחד עבד משוחרר כי תניא ההיא לענין טבילה תניא

תנו רבנן (דברים כא, יב) וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה רבי אליעזר אומר תקוץ רבי עקיבא אומר תגדיל

אמר רבי אליעזר נאמרה עשיה בראש ונאמרה עשיה בצפרנים מה להלן העברה אף כאן העברה רבי עקיבא אומר נאמר עשיה בראש ונאמר עשיה בצפרנים מה להלן ניוול אף כאן ניוול

וראיה לדברי רבי אליעזר (שמואל ב יט, כה) ומפיבושת בן שאול ירד לקראת המלך לא עשה רגליו ולא עשה שפמו מאי עשיה העברה

ת״ר (דברים כא, יג) ובכתה את אביה ואת אמה

דף מח עמוד ב

ר׳ אליעזר אומר אביה אביה ממש אמה אמה ממש ר״ע אומר אביה ואמה זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר (ירמיהו ב, כז) אומרים לעץ אבי אתה וגו׳

ירח ימים ירח שלשים יום ר״ש בן אלעזר אומר תשעים יום ירח שלשים ימים שלשים ואחר כן שלשים

מתקיף לה רבינא אימא ירח שלשים ימים שלשים ואחר כן כי הני קשיא

ת״ר מקיימין עבדים שאינם מלין דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין מקיימין אמר ליה ר׳ ישמעאל הרי הוא אומר (שמות כג, יב) וינפש בן אמתך א״ל בלוקח עבד בין השמשות ולא הספיק למולו הכתוב מדבר

דכ״ע מיהת וינפש בן אמתך בעבד ערל כתיב מאי משמע דתניא וינפש בן אמתך בעבד ערל הכתוב מדבר אתה אומר בעבד ערל או אינו אלא בעבד מהול כשהוא אומר (דברים ה, יג) למען ינוח עבדך ואמתך כמוך הרי עבד מהול אמור הא מה אני מקיים וינפש בן אמתך בעבד ערל

והגר זה גר תושב אתה אומר זה גר תושב או אינו אלא גר צדק כשהוא אומר וגרך אשר בשעריך הרי גר צדק אמור הא מה אני מקיים והגר זה גר תושב

אמר רבי יהושע בן לוי הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למול מגלגל עמו עד י״ב חדש לא מל חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים

אמרוה רבנן קמיה דרב ספא כמאן דלא כר׳ עקיבא דאי ר״ע האמר אין מקיימין אמר להו רב ספא אפילו תימא ר׳ עקיבא הני מילי היכא דלא פסקא למילתיה אבל היכא דפסקא למילתיה פסקא

אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר לי אי הכי כי אמר ליה ר״ע בלוקח עבד בין השמשות לישני ליה הא חדא מתרי טעמי קאמר

שלח רבין משמיה דרבי אילעאי וכל רבותי אמרו לי משמו איזהו עבד ערל שמותר לקיימו זה שלקחו רבו על מנת שלא למולו אמרוה רבנן קמיה דרב ספא כמאן דלא כרבי עקיבא דאי ר״ע האמר אין מקיימין אמר להו רב ספא אפילו תימא רבי עקיבא ה״מ היכא דלא אתני בהדיה אבל היכא דאתני אתני

אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא וא״ל אי הכי כי קאמר ליה רבי עקיבא בלוקח עבד בין השמשות ולא הספיק למולו לישני ליה הא

וליטעמיך לישני ליה הך אלא חד מתרי ותלת טעמי קאמר

יתיב רבי חנינא בר פפי ורבי אמי ור׳ יצחק נפחא אקילעא דרבי יצחק נפחא ויתבי וקאמרי עיר אחת היתה בארץ ישראל ולא רצו עבדיה למול וגלגלו עמהם עד שנים עשר חדש וחזרו ומכרום לעובדי כוכבים

כמאן כי האי תנא דתניא הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למול מגלגל עמו עד שנים עשר חדש לא מל חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אין משהין אותו בארץ ישראל מפני הפסד טהרות ובעיר הסמוכה לספר אין משהין אותו כל עיקר שמא ישמע דבר וילך ויאמר לחברו עובד כוכבים

תניא רבי חנניא בנו של רבן גמליאל אומר מפני מה גרים בזמן הזה מעונין ויסורין באין עליהן מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח רבי יוסי אומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא מפני מה מעונין לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות כישראל אבא חנן אומר משום ר׳ אלעזר לפי שאין עושין מאהבה אלא מיראה

אחרים אומרים מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה אמר ר׳ אבהו ואיתימא ר׳ חנינא מאי קראה (רות ב, יב) ישלם ה׳ פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה׳ אלהי ישראל אשר באת לחסות וגומר:

דף מט עמוד א

מתני׳ איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר״ע שמעון התימני אומר כל שחייבים עליו כרת בידי שמים והלכה כדבריו ורבי יהושע אומר כל שחייבין עליו מיתת בית דין

אמר רבי שמעון בן עזאי מצאתי מגלת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש לקיים דברי רבי יהושע

אשתו שמתה מותר באחותה גרשה ומתה מותר באחותה נשאת לאחר ומתה מותר באחותה יבמתו שמתה מותר באחותה חלץ לה ומתה מותר באחותה נשאת לאחר ומתה מותר באחותה:

גמ׳ מ״ט דרבי עקיבא דכתיב (דברים כג, א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה

וסבר לה כר׳ יהודה דאמר באנוסת אביו הכתוב מדבר דהויא לה חייבי לאוין

וסמיך ליה (דברים כג, ג) לא יבא ממזר בקהל ה׳ אלמא מהני הוי ממזר

ולרבי סימאי דמרבה שאר חייבי לאוין דלאו דשאר ולרבי ישבב דמרבה אפילו חייבי עשה

נפקא להו מולא

ושמעון התימני סבר לה כרבנן דאמרי בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר דהויא לה חייבי כריתות וסמיך ליה לא יבא ממזר אלמא מחייבי כריתות הוי ממזר

ורבי יהושע לכתוב רחמנא לא יגלה לא יקח (ולא יגלה) למה לי אלא לאו הכי קאמר מלא יקח עד לא יגלה הוי ממזר טפי לא הוי ממזר

אמר אביי הכל מודים בבא על הנדה

דף מט עמוד ב

ועל הסוטה שאין הולד ממזר

נדה דהא תפסי בה קידושין שנאמר (ויקרא טו, כד) ותהי נדתה עליו אפי׳ בשעת נדתה תפסי בה קידושין

סוטה נמי דהא תפסי בה קידושין

תניא נמי הכי הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה ועל שומרת יבם שאין הולד ממזר

ואביי שומרת יבם מספקא ליה אי כרב אי כשמואל:

א״ר שמעון בן עזאי כו׳: תני שמעון בן עזאי אומר מצאתי מגלת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש וכתוב בה משנת ר׳ אליעזר בן יעקב קב ונקי וכתוב בה מנשה הרג את ישעיה

אמר רבא מידן דייניה וקטליה אמר ליה משה רבך אמר (שמות לג, כ) כי לא יראני האדם וחי ואת אמרת (ישעיהו ו, א) וארא את ה׳ יושב על כסא רם ונשא משה רבך אמר (דברים ד, ז) מי כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו ואת אמרת (ישעיהו נה, ו) דרשו ה׳ בהמצאו משה רבך אמר (שמות כג, כו) את מספר ימיך אמלא ואת אמרת (מלכים ב כ, ו) והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה

אמר ישעיה ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה ואי אימא ליה אישוייה מזיד אמר שם איבלע בארזא אתיוה לארזא ונסרוה כי מטא להדי פומא נח נפשיה משום דאמר (ישעיהו ו, ה) ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב

מכל מקום קשו קראי אהדדי

וארא את ה׳ כדתניא כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה

דרשו ה׳ בהמצאו הא ביחיד הא בצבור ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים

את מספר ימיך אמלא תנאי היא דתניא את מספר ימיך אמלא

דף נ עמוד א

אלו שני דורות זכה משלימין לו לא זכה פוחתין לו דברי ר׳ עקיבא וחכמים אומרים זכה מוסיפים לו לא זכה פוחתין לו

אמרו לו לרבי עקיבא הרי הוא אומר והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה אמר להם משלו הוסיפו לו תדע שהרי נביא עומד ומתנבא (מלכים א יג, ב) הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא נולד מנשה

ורבנן מי כתיב מחזקיה לבית דוד כתיב אי מחזקיה נולד אי מאינש אחרינא:

אשתו שמתה וכו׳ יבמתו שמתה וכו׳: אמר רב יוסף כאן שנה רבי משנה שאינה צריכה:

הדרן עלך החולץ

מתני׳ רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חליצה אחר חליצה וחכמים אומרים יש גט אחר גט ויש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה כלום

כיצד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה עשה מאמר וחליצה צריכה הימנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו כמצותה

נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום

חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום

דף נ עמוד ב

אחת יבמה אחת ליבם אחד ואחת שתי יבמות ליבם אחד כיצד עשה מאמר בזו ומאמר בזו צריכות שני גיטין וחליצה מאמר בזו וגט לזו צריכה גט וחליצה מאמר בזו ובעל את זו צריכות ב׳ גיטין וחליצה מאמר בזו וחלץ לזו הראשונה צריכה גט

גט לזו וגט לזו צריכות הימנו חליצה גט לזו ובעל את זו צריכה גט וחליצה גט לזו ומאמר בזו צריכה גט וחליצה גט לזו וחלץ לזו אין אחר חליצה כלום

חלץ וחלץ או חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין יבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמין ליבמה אחת

חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר ונתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין בתחלה בין באמצע בין בסוף

והבעילה בזמן שהיא בתחלה אין אחריה כלום באמצע ובסוף יש אחריה כלום רבי נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום:

גמ׳ עד כאן לא פליגי אלא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר אבל גט אחד ביבמה [ומאמר אחד ביבמה] מהני מ״ט

אמור רבנן גט ביבמה מהני משום דמהני בעלמא דאי אמרת לא מהני אמרי גט להוציאה וחליצה להוציאה ומדגט לא מהני חליצה נמי לא מהני ואתי למיבעל אחר חליצה

ומאי טעמא אמור רבנן מאמר ביבמה מהני משום דמהני בעלמא דאי אמרת לא מהני אמרי מאמר לקנות וביאה לקנות ומדמאמר לא מהני ביאה נמי לא מהניא ואתי למיבעל אחר ביאה

ומ״ט אמור רבנן ביאה פסולה יש אחריה כלום

אמרי אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר היא גזירה ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה

ומ״ט אמור רבנן האי חליצה פסולה אין אחריה כלום אמרי מאי לגזור נגזור חליצה אחר הגט משום חליצה אחר חליצה כל כי הני תחלוץ ותיזיל ליגזור חליצה אחר מאמר משום חליצה אחר ביאה אטו חליצה אחר מאמר מי לא בעיא גט למאמרו חליצה אחר ביאה נמי בעיא גט לביאתו

אמר רבא

דף נא עמוד א

מ״ט דר״ג דמספקא ליה גט אי דחי אי לא דחי מאמר אי קני אי לא קני גט אי דחי אי לא דחי אי קמא דחי בתרא מאי קעביד אי קמא לא דחי בתרא נמי לא דחי

מאמר אי קני אי לא קני אי קמא קני בתרא מאי קעביד ואי קמא לא קני בתרא נמי לא קני

איתיביה אביי ומודה ר״ג שיש גט אחר מאמר ומאמר אחר הגט וגט אחר ביאה ומאמר ומאמר אחר ביאה וגט

ואי מספקא ליה לר״ג תהוי כביאה דלכתחלה ותקני דהא תנן הבעילה בזמן שהיא בתחלה אין אחריה כלום

אלא אמר אביי לעולם פשיטא ליה לר״ג בגט דדחי ומאמר דקני מיהו אמור רבנן הא יבמה בחד צד מהני בה גט ובחד צד מהני בה מאמר גט אחר גט לא דחי דהא דחה ליה קמא ומאמר אחר מאמר לא קני דהא קני ליה קמא גט אחר מאמר ומאמר אחר הגט האי מילתא קא דחי והאי מילתא קא קני

ורבנן כל חד וחד תקינו ליה רבנן גט ומאמר ביבמה

והאי ביאה פסולה עדיפא ממאמר וגריעא ממאמר עדיפא ממאמר דאילו מאמר אחר מאמר לא מהני ואילו ביאה אחר מאמר מהני וגריעא ממאמר דאילו מאמר אחר הגט קני לכוליה שיורא דגט ואילו ביאה אחר הגט לא קניא ליה לכוליה שיורא דגט

ת״ר כיצד אר״ג אין גט אחר גט שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד ונתן גט לזו וגט לזו ר״ג אומר חולץ לראשונה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה

וחכמים אומרים נתן גט לזו וגט לזו אסור בקרובות שתיהן וחליצה לאחת מהן וכן אתה אומר בשני יבמים ויבמה אחת

כיצד אמר ר״ג אין מאמר אחר מאמר שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד ועשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה וחכמים אומרים נותן גט לשתיהן ואסור בקרובות שתיהן וחליצה לאחת מהן וכן אתה אומר בשני יבמים ויבמה אחת

אמר מר נותן גט לזו וגט לזו ר״ג אומר חולץ לראשונה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה לימא תיהוי תיובתא דשמואל דאמר שמואל חלץ לבעלת הגט לא נפטרה צרה

אמר לך שמואל כי אמרי אנא אליבא דמאן דאמר יש זיקה ור״ג סבר אין זיקה

ומדר״ג סבר אין זיקה

דף נא עמוד ב

רבנן סברי יש זיקה וקתני סיפא וכן אתה אומר בשני יבמין ויבמה אחת לימא תיהוי תיובתא דרבה בר רב הונא אמר רב דאמר רבה בר רב הונא אמר רב חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין

אמר לך רבה בר רב הונא בין לר״ג בין לרבנן סברי אין זיקה והכא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר קמיפלגי

אמר מר עשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה מכדי קסבר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר ראשונה נמי תתייבם גזירה דלמא אתי לייבומי לשניה

אמר רבי יוחנן רבן גמליאל וב״ש ור״ש ובן עזאי ורבי נחמיה כולהו סבירא להו מאמר קונה קנין גמור רבן גמליאל הא דאמרן

ב״ש דתנן שלשה אחין שנים מהם נשואין לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח״כ מת אחיו השני ב״ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה

ר״ש דתניא אמר להו ר״ש לחכמים אם ביאת ראשון ביאה ביאת שני אינה ביאה אם ביאת ראשון אינה ביאה ביאת שני נמי אינה ביאה והא ביאת בן תשע דכמאמר שויוה רבנן וקאמר ר׳ שמעון אינה ביאה

בן עזאי דתניא בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד ר׳ נחמיה דתנן ר׳ נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והא ביאה פסולה דכמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום:

כיצד עשה מאמר כו׳:

דף נב עמוד א

האי גט אחר גט הוא אמר רב יהודה הכי קאמר גט אחר הגט ומאמר אחר מאמר כדאמרן יבם אחד ויבמה אחת כיצד התרתן עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה:

עשה מאמר ובעל הרי זו כמצותה: לימא מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא מצות יבמה מקדש ואח״כ בועל אימא אף זה כמצותה

פשיטא סד״א כיון דאמר מר העושה מאמר ביבמתו פרחה הימנו זיקת יבמין וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין אימא לאו מצוה קעביד קמ״ל

גופא אמר רב הונא מצות יבמין מקדש ואחר כך בועל ואם בעל ועשה מאמר קנה אם בעל ועשה מאמר פשיטא דהא קניה בביאה אלא אימא אם בעל בלא מאמר קנה

והתניא לוקה מכת מרדות מדרבנן

דרב מנגיד מאן דמקדש בביאה ומאן דמקדש בשוקא ומאן דמקדש בלא שדוכי

ומאן דמבטל גיטא ומאן דמסר מודעא אגיטא

ומאן דפקיר שליחא דרבנן ומאן דשהי שמתא דרבנן עליה תלתין יומין ולא אתי לבי דינא ותבע לשמתיה

ועל חתנא דדאיר בבי חמוהי דדאיר אין דחליף לא והא ההוא דחליף אבבא דבי חמוהי ונגדיה רב ששת ההוא מידם הוה דיים מחמתיה

נהרדעי אמרי בכולהו לא מנגיד רב אלא למקדש בביאה ובלא שדוכי ואיכא דאמרי אפילו בשדוכי נמי משום פריצותא

ת״ר כיצד מאמר נתן לה כסף או שוה כסף ובשטר כיצד בשטר כיצד כדאמרן כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי אמר אביי ה״ק שטר כתובת יבמין כיצד

כתב לה אנא פלוני בר פלוני קבילית ית פלונית יבמתי עלי לזון ולפרנסה כראוי ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה

בעא מיניה אביי מרבה נתן לה גט ואמר הרי את מגורשת הימני ואי את מותרת לכל אדם מהו גט יבמה דרבנן הוא גט דמהני באשת איש מהני ביבמה גט דלא מהני באשת איש לא מהני ביבמה או דלמא אתי לאחלופי בגיטא

[א״ל חיישינן דלמא אתי לאחלופי בגיטא] מתקיף לה רבה בר חנן אלא מעתה יהיב לה ניירא בעלמא ה״נ דפסלה א״ל התם לא פסיל בכהונה הכא קפסיל בכהונה

דתניא (ויקרא כא, ז) ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפילו לא נתגרשה אלא מאישה לא יקחו והיינו ריח הגט שפוסל בכהונה

אמר רמי בר חמא הרי אמרו אמר אחד ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה

דף נב עמוד ב

ולאשה בעלמא אין גט מפני שאין בידו לגרשה בעי רמי בר חמא ליבמתו מהו כיון דאגידא ביה כארוסתו דמיא או דלמא כיון דלא עבד בה מאמר לא תיקו

בעי רב חנניה כתב גט לזיקתו ולא למאמרו למאמרו ולא לזיקתו מהו מאמר עילוי זיקה קא רמי והוה ליה כמגרש חצי אשה והמגרש חצי אשה לא עשה ולא כלום או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי

ותפשוט ליה מדרבא דאמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה לרבא פשיטא ליה לרב חנניה מיבעיא ליה מאי תיקו:

חלץ ועשה מאמר: אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכ"א יש אחר חליצה כלום

ומי מצית מוקמת לה כרבי עקיבא והא קתני רישא נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה ואי רבי עקיבא כיון דיהב לה גט מי מהני בה מאמר

והתניא רבי עקיבא אומר מנין לנותן גט ליבמתו שנאסרה עליו עולמית שנאמר (דברים כד, ד) לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה אחר שילוח

אמר רב אשי גט יבמין מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

תניא נמי הכי אמר רבי אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר' עקיבא שהיה עושה חלוצה כערוה אבל חכמים אומרים יש אחר חליצה כלום ואני אומר אימתי בזמן שקדשה לשום אישות אבל קדשה לשום יבמות אין אחר חליצה כלום

תניא אידך החולץ ליבמתו וחזר וקדשה רבי אומר אם קדשה לשום אישות צריכה הימנו גט לשום יבמות אין צריכה הימנו גט וחכמים אומרים בין שקדשה לשום אישות בין שקדשה לשום יבמות צריכה הימנו גט

אמר רב יוסף מ"ט דרבי עשאוה כעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קני

א"ל אביי מי דמי התם לא קא מכוין למיקני הכא קא מכוין למיקני הא לא דמיא אלא לעודר בנכסי גר זה וכסבור של גר אחר הוא דקני

אלא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון דאמר לה התקדשי לי במאמר יבמין רבי סבר מאמר עילוי זיקה קא רמי ואתאי חליצה אפקעתה לזיקה ורבנן סברי האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי מעיקרא אילו אמר לה התקדשי לי במאמר יבמין מי לא מהני השתא נמי מהני

רבא אמר אי דאמר לה במאמר יבמין כולי עלמא לא פליגי דמהניא והכא במאי עסקינן כגון דאמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין רבי סבר

דף נג עמוד א

יש זיקה ואתאי חליצה אפקעתיה לזיקה ורבנן סברי אין זיקה מעיקרא אילו אמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין מי לא מהני השתא נמי מהני

רב שרביא אמר בחליצה כשירה אי דאמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין כ"ע לא פליגי דלא מהני והכא בחליצה פסולה קמיפלגי מר סבר חליצה פסולה פוטרת ומר סבר חליצה פסולה אינה פוטרת

רב אשי אמר דכ"ע חליצה פסולה אינה פוטרת והכא ביש תנאי בחליצה קמיפלגי מר סבר יש תנאי בחליצה ומר סבר אין תנאי בחליצה

רבינא אמר דכ"ע יש תנאי בחליצה והכא בתנאי כפול קמיפלגי מר סבר בעינן תנאי כפול ומר סבר לא בעינן תנאי כפול:

חלץ ועשה מאמר ונתן גט ובעל וכו': וניתני נמי אין אחר ביאה כלום אביי ורבא דאמרי תרוייהו תני אין אחר ביאה כלום ותנא דידן התרת יבמה לשוק עדיפא ליה:

אחד יבמה אחת אחד שתי יבמות: מתני' דלא כבן עזאי דתניא בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד:

כיצד מאמר לזו וכו': לימא מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרתה

ותיובתא דרב יוסף מי קתני חולץ חלץ קתני דיעבד:

גט לזו וגט לזו כו׳: לימא מסייע ליה לרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא חליצה פסולה צריכה לחזר על כל האחין מאי צריכות צריכות דעלמא:

גט לזו וחלץ לזו: לימא מסייע ליה לשמואל ותהוי תיובתא דרב יוסף מי קתני חולץ חלץ קתני דיעבד:

חלץ וחלץ או חלץ וכו׳: וליתני נמי אין אחר ביאה כלום אביי ורבא דאמרי תרוייהו תני אין אחר ביאה כלום ותנא דידן התרת יבמה לשוק עדיפא ליה:

בין יבם אחד לשתי יבמות כו׳: בשלמא לרבי יוחנן דאמר כולה ביתא בלאו קאי איצטריך לאשמועינן דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין

אלא לר״ל דאמר כולה ביתא בכרת קאי איצטריך לאשמועינן דאין קדושין תופסין בחייבי כריתות

אמר לך ר״ל וליטעמיך סיפא דקתני בעל ועשה מאמר איצטריך לאשמועינן דאין קדושין תופסין באשת איש

אלא איידי דתנא התרת יבם אחד ויבמה אחת תנא נמי שתי יבמות ויבם אחד ואיידי דתנא שתי יבמות ויבם אחד תנא נמי שתי יבמין ויבמה אחת:

דף נג עמוד ב

חלץ ועשה מאמר ונתן וכו׳: בשלמא חלץ ועשה מאמר איצטריך סד״א נגזור מאמר דבתר חליצה אטו מאמר דקמי חליצה קמ״ל דלא גזרינן אלא חלץ ונתן גט למה לי

ולטעמיך אימא סיפא בעל ועשה מאמר בעל ונתן גט בשלמא בעל ונתן גט איצטריך סד״א נגזור גט דבתר בעילה אטו גט דקמי בעילה קמ״ל דלא גזרינן אבל בעל ועשה מאמר למה לי

אלא איידי דתנא חלץ ועשה מאמר תנא נמי בעל ועשה מאמר ואיידי דבעי למיתני בעל ונתן גט תנא נמי חלץ ונתן גט:

בזמן שהיא וכו׳: מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר משום רבי מאיר אחת בעילה ואחת חליצה בתחלה אין אחריה כלום באמצע ובסוף יש אחריה כלום

ושלש מחלוקת בדבר תנא קמא סבר ביאה דאיכא למיגזר גזרינן חליצה דליכא למיגזר לא גזרינן

ור׳ נחמיה סבר ביאה נמי ליכא למיגזר ודקאמרת ליגזור ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה כיון דחליצה דאורייתא מידע ידעי ודקאמרת ליגזור ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה כיון דביאה דאורייתא הא מידע ידיעי ואבא יוסי בן חנן סבר לה כרבנן דגזרי בביאה וגזר חליצה משום ביאה:

הדרן עלך רבן גמליאל

מתני׳ **הבא** על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפי׳ הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה

וכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה או פסולות כגון אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין פסלה ולא חילק בין ביאה לביאה:

גמ׳ מאי אפי׳

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה אי נמי הוא מזיד והיא קמכוונה למצוה אלא אפי׳ הוא שוגג והיא מזידה דתרוייהו לא קמכוונו לשם מצוה אפילו הכי קנה תני ר׳ חייא אפי׳ שניהם שוגגים שניהם מזידים שניהם אנוסים

אנוס דמתניתין היכי דמי אילימא כשאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה והאמר רבא אין אונס לערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת

אלא בישן והאמר רב יהודה

דף נד עמוד א

ישן לא קנה ביבמתו אלא בנתקע והא אמר רבה נפל מן הגג ונתקע חייב בארבעה דברים וביבמתו לא קנה

אלא כגון שנתכוון לאשתו ותקפתו יבמתו ובא עליה שניהם אנוסים דבי רבי חייא היכי דמי כגון שנתכוון לאשתו ותקפוהו עובדי כוכבים ודבקום זה בזה ובא עליה

מנא הני מילי דתנו רבנן (דברים כה, ה) יבמה יבא עליה מצוה דבר אחר יבמה יבא עליה בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון

והא אפיקתיה למצוה למצוה (דברים כה, ז) מואם לא יחפוץ האיש נפקא הא חפץ יבם וכי אתא קרא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון

תניא אידך יבמה יבא עליה כדרכה ולקחה שלא כדרכה ויבם ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה ויבמה בעל כרחה ד״א יבמה יבא עליה בין בשוגג כו׳

והא אפיקתי׳ לכדרכה ההוא (דברים כה, ז) מלהקים לאחיו שם נפקא במקום שמקים שם וכי אתא קרא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון

גופא אמר רב יהודה ישן לא קנה ביבמתו דאמר קרא יבמה יבא עליה עד דמכוין לה לשם ביאה והתניא בין ער [בין ישן אימא בין ערה בין ישנה

והתניא בין ער] הוא בין ישן הוא בין ערה היא בין ישנה היא הכא במאי עסקינן במתנמנם ה״ד מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר

גופא אמר רבה נפל מן הגג ונתקע חייב בארבעה דברים וביבמתו לא קנה בנזק בצער בשבת ברפוי אבל בושת לא מיחייב דאמר מר אין חייב על הבושת עד שיתכוון

אמר רבא נתכוון להטיח בכותל והטיח ביבמתו לא קנה להטיח בבהמה והטיח ביבמה קנה דהא קמכוין לשם ביאה בעולם:

אחד המערה: אמר עולא מנין להעראה מן התורה שנאמר (ויקרא כ, יח) ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה מכאן להעראה מן התורה

אשכחן נדה שאר עריות מנין וכ״ת נילף מנדה מה לנדה שכן מטמאה את בועלה

אלא אתיא מאשת אח דכתיב (ויקרא כ, כא) ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא וכי אשת אחיו [לעולם] נדה היא אלא כנדה מה נדה בהעראה אף אשת אח בהעראה

מה לאשת אח שכן בידו לרבות דאי בעי מקדש ואזיל כי אלפא

אלא אתיא מאחות אב ואחות אם דכתיב (ויקרא כ, יט) וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה איכא למיפרך מה לאחות אב ואחות אם שכן איסור הבא מאליו

מחדא לא אתיא תיתי [חדא] מתרתי מהי תיתי תיתי מאשת אח ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן אסורין משום שאר

אלא תיתי מנדה ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן איסור הבא מאליו אלא תיתי מנדה ואשת אח דמאי פרכת

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא מה לנדה ואשת אח שכן אין להם היתר בחיי אוסרן תאמר באשת איש שכן יש לה היתר בחיי אוסרה

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אטו נדה ואשת אח בחיי אוסרן הוא דאין להם היתר אבל לאחר מכאן יש להם היתר נדה

דף נד עמוד ב

ביומי תליא מילתא אשת אח בבנים תליא רחמנא

אלא פריך הכי מה לנדה ואשת אח שכן אין אוסרן מתירן תאמר באשת איש שאוסרה מתירה

אלא אמר ר׳ יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא (ויקרא יח, כט) כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות הוקשו כל העריות כולן לנדה מה נדה בהעראה אף כל בהעראה

ואלא נדה דכתיבא גבי אשת אח למה לי לכדרב הונא דאמר רב הונא רמז ליבמה מן התורה מנין מנין הא כתיב יבמה יבא עליה אלא רמז ליבמה שאסורה בחיי בעלה מנין

האי סברא היא מדאמר רחמנא לאחר מיתת בעלה שריא מכלל דבחיי בעלה אסורה

ודלמא לאחר מיתת בעלה מצוה בחיי בעלה רשות אי נמי לאחר מיתת בעלה אין בחיי בעלה לא ולאו הבא מכלל עשה עשה

אמר קרא (ויקרא כ, כא) ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא וכי אשת אחיו נדה היא אלא כנדה מה נדה אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן בשעת איסורא בכרת אף אשת אח [נמי] אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן בחיי בעלה בכרת

אלא העראה דכתיבא גבי אחות אב ואחות אם למה לי

לכדבעא מיניה רבינא מרבא המערה בזכור מהו בזכור משכבי אשה כתיבא

אלא המערה בבהמה מהו אמר ליה אם אינו ענין להעראה דכתיבא גבי אחות אב ואחות אם דאתיא בהקישא מדרבי יונה תנהו ענין להעראה דבהמה

מכדי בהמה חייבי מיתות בית דין היא מאי טעמא כתיב להעראה דידה גבי חייבי כריתות לכתוב גבי מיתת בית דין ונילף מיתת ב״ד ממיתת ב״ד

איידי דכוליה קרא לדרשא אתי כתיב ביה נמי הא מילתא לדרשא

מאי דרשא דתניא (ויקרא יח, יב) ערות אחות אביך לא תגלה בין מן האב בין מן האם אתה אומר בין מן האב בין מן האם או אינו אלא מן האב ולא מן האם

ודין הוא חייב כאן וחייב באחותו מה אחותו בין מן האב בין מן האם אף כאן בין מן האב בין מן האם

או כלך לדרך זו חייב כאן וחייב בדודתו מה דודתו מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם

נראה למי דומה דנין איסור הבא מאליו מאיסור הבא מאליו ואל תוכיח דודתו שאין איסור הבא מאליו

או כלך לדרך זה דנין קרובי האב מקרובי האב ואל תוכיח אחותו שקרובי עצמו

תלמוד לומר ערות אחות אביך לא תגלה בין מן האב בין מן האם ערות אחות אמך לא תגלה בין מן האב בין מן האם

למה לי למכתבא באחות אב למה לי למכתבא באחות אם אמר רבי אבהו צריכי דאי כתב רחמנא באחות אב שכן יש לה חייס אבל אחות אם אימא לא

ואי כתב רחמנא באחות אם שכן ודאית אבל אחות אב אימא לא צריכא

ודודתו דפשיטא ליה לתנא דמן האב ולא מן האם מנא ליה

אמר רבא אתיא דודו דודו כתיב הכא (ויקרא כ, כ) ערות דודו גלה וכתיב התם (ויקרא כה, מט) או דודו או בן דודו יגאלנו מה להלן מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם

והתם מנלן אמר קרא ממשפחתו יגאלנו משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה

והדתנן אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה מאביה מתה ונשא אחותה מאמה מתה ונשא אחותה מאביה מתה ונשא אחותה מאמה

מותר בראשונה ובשלישית ובחמישית ופוטרות צרותיהן ואסור בשניה וברביעית ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה מותר בשניה וברביעית ופוטרות צרותיהן ואסור בשלישית ובחמישית

דף נה עמוד א

אלמא אחות אשתו בין מן האב בין מן האם אסורות מנלן יליף מאחותו מה אחותו בין מן האב בין מן האם אף כאן בין מן האב בין מן האם

ולילף מדודתו מה דודתו מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם מסתברא מאחותו הוה ליה למילף שכן קרובי עצמו מקרובי עצמו

אדרבה מדודתו הוה ליה למילף שכן דבר על ידי קדושין מדבר שעל ידי קדושין אלא מאשת אח ילפינן דשכן דבר על ידי קדושין וקרובי עצמו

ואשת אח גופה מנ״ל דתניא (ויקרא יח, טז) ערות אשת אחיך לא תגלה בין מן האב בין מן האם

אתה אומר בין מן האב בין מן האם או אינו אלא מן האב ולא מן האם ודין הוא חייב כאן וחייב באחותו מה אחותו בין מן האב בין מן האם אף כאן בין מן האב בין מן האם

או כלך לדרך זו חייב כאן וחייב בדודתו מה דודתו מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם

נראה למי דומה דנין קרובי עצמו מקרובי עצמו ואל תוכיח דודתו שקרובי האב או כלך לדרך זו דנין דבר שעל ידי קדושין מדבר שעל ידי קדושין ואל תוכיח אחותו שאיסור הבא מאליו

ת״ל ערות אחיך היא בין מן האב בין מן האם

ואימא אידי ואידי באשת אח מן האב חדא דיש לה בנים בחיי בעלה וחדא דאין לה בנים בחיי בעלה אין לה בנים בחיי בעלה מדרב הונא נפקא

ואימא אידי ואידי באשת אח מן האב חדא דיש לה בנים בחיי בעלה וחדא דיש לה בנים לאחר מיתת בעלה

יש לה בנים לאחר מיתת בעלה לא צריכא קרא מדאמר רחמנא שאין לה בנים מותרת הא יש לה בנים אסורה

ודלמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם יש לה בנים שריא לעלמא ושריא ליבם אי נמי אין לה בנים מצוה יש לה בנים רשות

אי נמי אין לה בנים אין יש לה בנים לא ולאו הבא מכלל עשה עשה

כתב קרא אחרינא (ויקרא כ, כא) ערות אחיו גלה

ואימא אשת אח מן האם כאשת אח מן האב מה אשת אח מן האב לאחר מיתת בעלה שריא אף אשת אח מן האם לאחר מיתת בעלה שריא אמר קרא היא בהווייתה תהא

אחותו דכתב בה כרת למה לי

לכדרבי יוחנן דאמר ר׳ יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת

ולרבי יצחק דאמר כל חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצתה כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות לחלק מנלן

נפקא ליה (ויקרא יח, יט) מואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה

דודתו דכתב בה רחמנא ערירים יהיו ל״ל לכדרבה דרבה רמי כתיב (ויקרא כ, כא) ערירים יהיו וכתיב (ויקרא כ, כ) ערירים ימותו הא כיצד יש לו בנים קוברן אין לו בנים הולך ערירי

ואיצטריך למכתב ערירים יהיו ואיצטריך למכתב ערירים ימותו דאי כתב רחמנא ערירים יהיו ה״א עד חטאיה אבל מחטאיה ואילך לא כתב רחמנא ערירים ימותו ואי כתב רחמנא ערירים ימותו ה״א מחטאיה ואילך אבל מעיקרא לא צריכא:

הראה דחייבי לאוין מנלן

מדגלי רחמנא (ויקרא יט, כ) שכבת זרע גבי שפחה חרופה מכלל דחייבי לאוין בהראה

אדרבה מדגלי רחמנא הראה בחייבי כריתות מכלל דחייבי לאוין בגמר ביאה אמר רב אשי אם כן לשתוק קרא משפחה חרופה

הראה דחייבי לאוין דכהונה מנלן אתיא (ויקרא כ, יד) קיחה (ויקרא כא, ז) קיחה

דחייבי עשה מנא לן

דף נה עמוד ב

אתיא ביאה ביאה

יבמה לשוק מנלן אי למאן דאמר לאו לאו אי למאן דאמר עשה עשה

אלא יבמה ליבם מנלן אתיא ביאה ביאה

אשה לבעלה מנלן אתיא קיחה קיחה

אמר רבא למה לי דכתב רחמנא שכבת זרע בשפחה חרופה שכבת זרע באשת איש שכבת זרע בסוטה

דשפחה חרופה כדאמרן דאשת איש פרט למשמש מת

הניחא למאן דאמר משמש מת בעריות פטור אלא למ״ד חייב מאי איכא למימר אלא פרט למשמש מתה דסד״א [הואיל] לאחר מיתה נמי איקרי שארו אימא ליחייב עלה באשת איש קמ״ל

דסוטה למה לי לכדתניא שכבת זרע פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה א״ל רבא משכבי אשה כתיב

אלא אמר רבא פרט לשקינא לה דרך אברים א״ל אביי פריצותא אסר רחמנא

אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ״ד הראה זו הכנסת עטרה אלא למ״ד זו נשיקה מאי איכא למימר

אלא לעולם לשקינא לה דרך אברים ואיצטריך סד״א בקפידא דבעל תלה רחמנא והא קא קפיד קמ״ל

אמר שמואל הראה זו נשיקה משל לאדם שמניח אצבעו על פיו אי אפשר שלא ידחוק הבשר

כי אתא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן גמר ביאה בשפחה חרופה זו הכנסת עטרה מתיב רב ששת שכבת זרע אינו חייב אלא על ביאת המירוק מאי לאו מירוק גיד לא מירוק עטרה

כי אתא רב דימי א״ר יוחנן הראה זו הכנסת עטרה אמרו ליה והא רבה בר בר חנה לא אמר הכי אמר להו או איהו שקראי או אנא שקרי

כי אתא רבין א״ר יוחנן הראה זו הכנסת עטרה אדרבה בר בר חנה ודאי פליג אדשמואל מי לימא פליג

לא מנשיקה ועד הכנסת עטרה הראה קרי לה

כי אתא רב שמואל בר יהודה א״ר יוחנן הראה זו הכנסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה ממש

דף נו עמוד א

מכאן ואילך אינו אלא נשיקה ופטור עליה ופליג אדשמואל:

אחד המערה ואחד הגומר קנה: מאי קנה רב אמר קנה לכל ושמואל אמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה לירש בנכסי אחיו ולפוטרה מן הייבום

מן הנשואין לד״ה אכלה דהא הות קאכלה מעיקרא כי פליגי מן האירוסין רב אמר אוכלת דהא רבי רחמנא ביאת שוגג כמזיד

ושמואל אמר כי רבי רחמנא לאוקמיה במקום בעל לאלומי מבעל לא

ואזדא שמואל לטעמיה דאמר רב נחמן אמר שמואל כל שהבעל מאכיל יבם מאכיל וכל שאין הבעל מאכיל יבם אינו מאכיל

מיתיבי בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת ובזו יפה כח היבם מכח הבעל

בשלמא לרב ניחא אלא לשמואל קשיא

אמר לך שמואל אימא הכי ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת בתרומה כנס ואח״כ נתחרש אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת

ומאי בזו דאילו בעל חרש מעיקרא לא אוכלת ואילו יבם חרש מעיקרא אכלה

ואיכא דאמרי מן האירוסין ד״ה לא אכלה דהא לא אכלה בחיי בעל

כי פליגי מן הנשואין רב אמר אוכלת דהא הות אכלה מעיקרא ושמואל אמר אינה אוכלת כי רבי רחמנא ביאת שוגג כמזיד לדברים האמורים בפרשה אבל לכל מילי לא

והאמר רב נחמן אמר שמואל כל שהבעל מאכיל יבם מאכיל אימא כל ביאה שהבעל מאכיל בה יבם מאכיל בה וכל ביאה שאין הבעל מאכיל בה אין היבם מאכיל בה

מיתיבי בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת ובזו יפה כח יבם מכח בעל בשלמא לרב מתרץ כדתריץ מעיקרא אלא לשמואל קשיא קשיא:

ת״ר בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת נולד לה בן אוכלת מת הבן רבי נתן אומר אוכלת וחכמים אומרים אינה אוכלת

מאי טעמא דרבי נתן אמר רבה הואיל שכבר אכלה א״ל אביי אלא מעתה בת ישראל שניסת לכהן ומית ליה תיכול שכבר אכלה אלא כיון דמית ליה פקע ליה קדושתיה מינה הכא נמי כיון דמית ליה פקע קדושתיה מינה

אלא אמר רב יוסף קסבר ר׳ נתן נשואי חרש מאכילין בתרומה ולא גזרינן נשואי חרש אטו קדושי חרש א״ל אביי אי הכי נולד לה בן למה לי משום רבנן

וליפלוג רבי נתן עלייהו ברישא שביק להו לרבנן עד דמסיימי מילתייהו והדר פליג עלייהו אי הכי ליתני מת הבן אינה אוכלת רבי נתן אומר אוכלת קשיא:

וכן הבא על אחת מכל העריות: אמר רב עמרם הא מלתא אמר לן רב ששת

דף נו עמוד ב

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין אשת ישראל שנאנסה אע״פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה ותנא תונא וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות

מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד ולא שנא באונס ולא שנא ברצון וקתני פסלה

לא מאי וכן אהעראה הערה דמאן אילימא דעריות למימרא דעריות ילפי׳ מיבמה אדרבה יבמה ילפינן מעריות דעיקר הערה בעריות כתיב

אלא מאי וכן אשלא כדרכה דעריות אדרבה עיקר משכבי אשה בעריות כתיב

אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין

אמר רבא אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום זונה משום זונה אין משום טומאה לא אימא אף משום זונה

מתיב רבי זירא (במדבר ה, יג) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע״פ שנתפשה אסורה ואי זו זו אשת כהן

ולאו הבא מכלל עשה עשה

אמר רבה הכל היו בכלל זונה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא

ואיכא דאמרי אמר רבה אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה משום זונה אין משום זונה לא אלמא באונס לא קרינא ביה זונה

מתיב רבי זירא והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאף על פי שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן ולאו הבא מכלל עשה עשה

אמר רבא הכל היו בכלל (דברים כד, ד) אחרי אשר הוטמאה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא:

מתני׳ אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין

נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות:

גמ׳ תניא אמר ר״מ ק״ו ומה קדושי רשות אין מאכילין קדושי עבירה לא כ״ש

אמרו לו לא אם אמרת בקידושי רשות שכן אין לו להאכיל במקום אחר תאמר בקדושי עבירה שכן יש לו להאכיל במקום אחר

א״ר אלעזר א״ר אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל באנו למחלוקת ר״מ ורבי אלעזר ור״ש

לר״מ דאמר משתמרת לביאה פסולה דאורייתא לא אכלה הא נמי לא אכלה לר׳ אלעזר ור׳ שמעון דאמרי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה

דף נז עמוד א

הא נמי אכלה ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבי אלעזר ורבי שמעון התם אלא דיש לו להאכיל במקום אחר אבל הכא דאין לו להאכיל במקום אחר לא

וכי תימא הכא נמי יש לו להאכיל בבת גרים והא מיבעיא בעי לה רבי יוחנן מרבי אושעיא ולא פשיט ליה

איתמר אביי אמר הואיל ומאכילה בלא ידעה

רבא אמר הואיל ומאכילה בעבדיו ושפחותיו הכנענים

אביי לא אמר כרבא קנין דאישות מקנין דאישות ילפינן ולא ילפינן קנין דאישות מקנין דעבדים

ורבא לא אמר כאביי שאני התם שכבר אכלה ואביי שכבר אכלה לא אמרינן דאי לא תימא הכי בת ישראל שניסת לכהן ומית תיכול שכבר אכלה ורבא התם פקע קניניה הכא לא פקע קניניה

גופא בעא מיניה רבי יוחנן מרבי אושעיא פצוע דכא כהן שנשא בת גרים מהו שיאכילנה בתרומה אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי לסוף אתא גברא רבה אחרינא ובעא מיניה מילתא [אחריתא] ופשט ליה ומנו ריש לקיש א״ל רבי יהודה נשיאה לר׳ אושעיא אטו ר׳ יוחנן לאו גברא רבה הוא אמר ליה דקבעי מינאי מילתא דלית לה פתרי

למאן אי לרבי יהודה בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי לא אכלה אי בקדושתיה קאי לא אכלה דהא אמר מר בת גר זכר כבת חלל זכר

אי לאו בקדושתיה קאי לא אכלה דהא אמר קהל גרים איקרי קהל

ואי לר׳ יוסי בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי אכלה בקדושתיה קאי אכלה דהא אמר אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה אי לאו בקדושתיה קאי אכלה דהא אמר קהל גרים לא איקרי קהל

אלא אליבא דהאי תנא דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר אשה בת גרים לא תנשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל

והכי קמיבעיא ליה כשרות מיתוספא בה ואכלה או דלמא קדושה מיתוספא בה ולא אכלה

תא שמע כי אתא רבי אחא בר חיננא מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה מנין לפצוע דכא כהן שנשא בת גרים שמאכילה בתרומה שנאמר (ויקרא כב, יא) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגו׳ יאכל בו

למאן אילימא לרבי יהודה האמר בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי לא אכלה ואי לרבי יוסי ל״ל קרא האמר בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי אכלה אלא לאו לרבי אליעזר בן יעקב וש״מ כשרות איתוספא בה ואכלה ש״מ

איתמר רב אמר

דף נז עמוד ב

יש חופה לפסולות ושמואל אמר אין חופה לפסולות

אמר שמואל ומודה לי אבא בתינוקת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד הואיל ואין לה ביאה אין לה חופה

אמר רבא אף אנן נמי תנינא בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין עליה משום אשת איש ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון

נשאת לכהן אוכלת בתרומה בא עליה אחד מכל הפסולין פסלה

בת שלש שנים ויום אחד הוא דמפסלה בביאה מפסלה בחופה הא פחותה מבת שלש שנים ויום אחד דלא מפסלה בביאה לא מפסלה נמי בחופה שמע מינה

אמר רמי בר חמא יש חופה לפסולות באנו למחלוקת רבי מאיר ורבי אלעזר ורבי שמעון

דף נח עמוד א

לרבי מאיר דאמר קדושין פסלי חופה נמי פסלה לר׳ אלעזר ור׳ שמעון דאמרי קדושין לא פסלי חופה נמי לא פסלה

וממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר״מ התם אלא בקדושין דקני לה אבל חופה דלא קנה לה לא

א״נ עד כאן לא קאמרי רבי אלעזר ורבי שמעון התם אלא בקדושין דלא קריבי לביאה אבל חופה דקריבא לביאה הכי נמי דפסלה

אלא אי איכא למימר בפלוגתא דהני תנאי דתניא נישאו זו וזו כשרות ופסולות או שנכנסו לחופה ולא נבעלו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

נכנסו מכלל דנישאו נישאו ממש

אלא לאו כגון שנכנסו לחופה ולא נבעלו וקתני אוכלות משלו ואוכלות בתרומה

רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר כל שביאתה מאכילתה חופתה מאכילתה וכל שאין ביאתה מאכילתה אין חופתה מאכילתה

ממאי דלמא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה כר׳ מאיר סבירא ליה דאמר קדושין לא אכלה

האי כל שאין ביאתה מאכילתה אין חופתה מאכילתה כל שאין ביאתה מאכילתה אין כספה מאכילתה מיבעי ליה דלמא איידי דאמר ת״ק חופה אמר איהו נמי חופה

אמר רב עמרם הא מילתא אמר לן רב ששת ואנהרינהו לעיינין ממתניתין יש חופה לפסולות ותנא תונא אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה

האי ארוסה היכי דמי אילימא דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקה לה כשהיא ארוסה ארוסה בת משתיא היא והא תנן ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה

אלא דקני לה כשהיא ארוסה ואיסתתרה וקמשקה לה כשהיא נשואה מי בדקי לה מיא והתניא (במדבר ה, לא) ונקה האיש מעון בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו

אלא דקני לה כשהיא ארוסה ואיסתתרה ונכנסה לחופה ולא נבעלה ושמע מינה יש חופה לפסולות

אמר רבא ותסברא דהא מתרצתא היא והא כי אתא רבי אחא בר חנינא מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה (במדבר ה, כ) מבלעדי אישך מי שקדמה שכיבת בעל לבועל ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל

אמר רמי בר חמא משכחת לה כגון שבא עליה ארוסה בבית אביה

דכוותה גבי שומרת יבם שבא עליה יבם בבית חמיה

דף נח עמוד ב

שומרת יבם קרית לה אשתו מעליא היא דהא אמר רב קנה לכל כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה

מידי הוא טעמא אלא לרב הא אמר רב קנה לכל הכא במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר וב״ש היא דאמרי מאמר קונה קנין גמור

אי הכי היינו ארוסה ולטעמיך נשואה וכנוסה לאו חדא מילתא היא אלא נשואה דידיה וכנוסה דחבריה הכא נמי ארוסה דידיה ושומרת יבם דחבריה

רב פפא אמר האי תנא הוא דתניא אין מקנין לה לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה אבל מקנין אותה להשקותה כשהיא נשואה

רב נחמן בר יצחק אמר על ידי גלגול

שלח רב חנינא משמיה דרבי יוחנן העושה מאמר ביבמתו [ויש לו אח] אפילו הוא כהן והיא כהנת פסלה מן התרומה

למאן אילימא לרבי מאיר אימר דאמר רבי מאיר משתמרת לביאה פסולה לא אכלה מדאורייתא דרבנן מי אמר ואלא לרבי אלעזר ורבי שמעון השתא משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה דרבנן מיבעיא

אלא כי אתא רבין אמר עשה בה מאמר ביבמתו דברי הכל אכלה יש לו אח חלל דברי הכל אינה אוכלת לא נחלקו אלא שנתן לה גט רבי יוחנן אמר אוכלת ריש לקיש אמר אינה אוכלת

רבי יוחנן אמר אוכלת אפילו לרבי מאיר דאמר אינה אוכלת הני מילי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אבל דרבנן אכלה

וריש לקיש אמר אינה אוכלת אפילו לר״א ורבי שמעון דאמרי אוכלת הני מילי דיש לו להאכיל במקום אחר אבל הכא כיון דאין לו להאכיל במקום אחר לא

וכי תימא הכא נמי יש לו להאכילה בחוזרת חוזרת פסקה מיניה וקרובה לבי נשא אבל הא אגידא ביה:

נתארמלו או נתגרשו וכו׳: בעא מיניה רבי חייא בר יוסף משמואל כהן גדול שקדש את הקטנה ובגרה תחתיו

דף נט עמוד א

מהו בתר נישואין אזלינן או בתר אירוסין אזלינן

א״ל תניתוה נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות

אמר ליה לשוויה חללה לא קמיבעיא לי דביאה היא דמשוויה חללה כי קמיבעיא לי (ויקרא כא, יג) והוא אשה בבתוליה יקח מאי קיחה דקדושין בעינן או קיחה דנישואין בעינן

אמר ליה הא נמי תניתוה אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס שאני התם דכתיב (ויקרא כא, יד) יקח אשה

הכא נמי כתיב אשה אחת ולא שתים

ומה ראית הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה:

מתני׳ כהן גדול לא ישא אלמנה בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנשואין ולא ישא את הבוגרת ר׳ אלעזר ור׳ שמעון מכשירין בבוגרת [ולא ישא את מוכת עץ]:

גמ׳ תנו רבנן (ויקרא כא, יד) אלמנה לא יקח בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין פשיטא מהו דתימא לילף אלמנה אלמנה מתמר מה להלן מן הנישואין אף כאן מן הנישואין קמ״ל

ואימא הכי נמי דומיא דגרושה מה גרושה בין מן הנישואין בין מן האירוסין אף אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

ולא ישא את הבוגרת: תנו רבנן והוא אשה בבתוליה יקח פרט לבוגרת שכלו לה בתוליה דברי ר׳ מאיר ר׳ אלעזר ור׳ שמעון מכשירין בבוגרת

במאי קא מיפלגי רבי מאיר סבר בתולה אפילו מקצת בתולים משמע בתוליה עד דאיכא כל הבתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא כדרכה לא

ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי בתולה בתולה שלימה משמע בתוליה ואפי׳ מקצת בתולים בבתוליה עד שיהיו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא כדרכה

אמר רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה מתיב רבא (דברים כב, יט) ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט

היכי דמי אלימא בכדרכה מאי איריא משום אלמנה תיפוק ליה משום דהויא לה בעולה אלא לאו שלא כדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא

דף נט עמוד ב

הא מני ר׳ מאיר היא ורב דאמר כר׳ אלעזר

אי כרבי אלעזר מאי איריא משום בעולה תיפוק ליה דהויא לה זונה דהא א״ר אלעזר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה

אמר רב יוסף כגון שנבעלה לבהמה דהתם משום בעולה איכא משום זונה ליכא

אמר ליה אביי ממה נפשך אי בעולה הויא זונה נמי הויא ואי זונה לא הויא בעולה נמי לא הויא וכי תימא מידי דהויא אמוכת עץ שלא כדרכה אם כן אין לך אשה שכשרה לכהונה שלא נעשית מוכת עץ על ידי צרור

אלא אמר רבי זירא בממאנת

אמר רב שימי בר חייא נבעלה לבהמה כשרה לכהונה תניא נמי הכי נבעלה למי שאינו איש אע״פ שבסקילה כשרה לכהונה

כי אתא רב דימי אמר מעשה בריבה אחת בהיתלו שהיתה מכבדת את הבית ורבעה כלב כופרי מאחריה והכשירה רבי לכהונה אמר שמואל ולכהן גדול בימי רבי כהן גדול מי הוה אלא ראויה לכהן גדול

א״ל רבא מפרקין לרב אשי מנא הא מילתא דאמור רבנן אין זנות לבהמה דכתיב (דברים כג, יט) לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב

ותנן אתנן כלב ומחיר זונה מותרין (משום) שנאמר (דברים כג, יט) גם שניהם שנים ולא ארבעה

ת״ר אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא ישא ואם נשא נשוי אנוסת חבירו ומפותת חבירו לא ישא ואם נשא ר׳ אליעזר בן יעקב אומר הולד חלל וחכמים אומרים הולד כשר:

אם נשא נשוי: אמר רב הונא אמר רב ומוציא בגט ואלא הא דקתני אם נשא נשוי אמר רב אחא בר יעקב לומר

דף ס עמוד א

שאין משלם קנס במפותה

אזל רב גביהה מבי כתיל אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי אמר ליה והא רב ור׳ יוחנן דאמרי תרוייהו בוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם נשא נשוי

אלמא סופה להיות בוגרת תחתיו סופה להיות מוכת עץ תחתיו הכא נמי סופה להיות בעולה תחתיו קשיא:

אנוסת חבירו ומפותת חבירו לא ישא ואם נשא ר׳ אלעזר בן יעקב אומר הולד חלל וחכמים אומרים הולד כשר: אמר רב הונא אמר רב הלכה כר׳ אליעזר בן יעקב וכן אמר רב גידל אמר רב הלכה כרבי אליעזר בן יעקב

איכא דאמרי אמר רב הונא אמר רב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב סבר לה כרבי אלעזר

ומי סבר לה כותיה והא קיימא לן משנת ר׳ אליעזר בן יעקב קב ונקי ואילו בהא אמר רב עמרם אמר רב אין הלכה כרבי אלעזר קשיא

רב אשי אמר ביש חלל מחייבי עשה קמיפלגי רבי אליעזר בן יעקב סבר יש חלל מחייבי עשה ורבנן סברי אין חלל מחייבי עשה

מ״ט דראב״י דכתיב (ויקרא כא, יד) אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה וגו׳ וכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו אכולהו

ורבנן אלה הפסיק הענין ורבי אליעזר בן יעקב אמר אלה למעוטי נדה

כמאן אזלא הא דתניא מאלה אתה עושה חלל ואי אתה עושה חלל מנדה כמאן כרבי אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב נכתביה לאלה לבסוף קשיא

תנו רבנן אחותו ארוסה רבי מאיר ור׳ יהודה אומרים מטמא לה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין מטמא לה אנוסה ומפותה ד״ה אין מטמא לה ומוכת עץ אין מטמא לה דברי ר׳ שמעון שהיה ר׳ שמעון אומר ראויה לכ״ג מטמא לה שאין ראויה לכ״ג אין מטמא לה

ובוגרת מטמא לה דברי כל אדם

מאי טעמא דר״מ ור׳ יהודה דדרשי הכי (ויקרא כא, ג) ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ומפותה

יכול שאני מוציא אף מוכת עץ ת״ל (ויקרא כא, ג) אשר לא היתה לאיש מי שהוייתה על ידי איש יצאה זו שאין הוייתה על ידי איש הקרובה לרבות הארוסה אליו לרבות הבוגרת

הא למה לי קרא והאמר רבי מאיר בתולה אפילו מקצת בתולה משמע איצטריך סלקא דעתך אמינא נילף בתולה בתולה מהתם מה להלן נערה אף כאן נמי נערה קא משמע לן

ורבי יוסי ורבי שמעון מאי טעמייהו דרשי הכי ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ומפותה ומוכת עץ אשר לא היתה פרט לארוסה הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה אליו לרבות את הבוגרת הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה

דף ס עמוד ב

והא אמר רבי שמעון ראויה לכהן גדול מטמא לה שאין ראויה לכהן גדול אין מטמא לה שאני התם דרבי רחמנא קרובה

א״ה מוכת עץ נמי [רבי] קרובה אחת ולא שתים ומה ראית הא אתעביד בה מעשה הא לא אתעביד בה מעשה

ורבי יוסי מדשבקיה לבר זוגיה מכלל דבמוכת עץ כרבי מאיר סבירא ליה מנא ליה מלא היתה לאיש

והא אפיקתיה חד מלא היתה וחד מלאיש

אליו לרבות הבוגרת והא אמר ר׳ שמעון בתולה בתולה שלימה משמע טעמא דידיה נמי התם מהכא דדריש הכי מדאליו לרבות הבוגרת מכלל דבתולה בתולה שלימה משמע

תניא ר׳ שמעון בן יוחי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשירה לכהונה שנאמר (במדבר לא, יח) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם והרי פנחס עמהם

ורבנן לעבדים ולשפחות אי הכי בת שלש שנים ויום אחד נמי

כדרב הונא דרב הונא רמי כתיב (במדבר לא, יז) כל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו הא אינה יודעת קיימו מכלל דהטף בין ידעו בין לא ידעו קיימו וכתיב (במדבר לא, יח) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם הא ידעי הרוגו

הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר

תניא נמי הכי וכל אשה יודעת איש בראויה ליבעל הכתוב מדבר אתה אומר בראויה ליבעל או אינו אלא נבעלה ממש כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר

מנא ידעי אמר רב הונא בר ביזנא אמר ר׳ שמעון חסידא העבירום לפני הציץ כל שפניה מוריקות בידוע שהיא ראויה ליבעל כל שאין פניה מוריקות בידוע שאינה ראויה ליבעל אמר רב נחמן סימן לעבירה הדרוקן

כיוצא בדבר אתה אומר (שופטים כא, יב) וימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעו איש למשכב זכר מנא ידעי אמר רב כהנא הושיבום על פי חבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף

ונעבריהו לפני הציץ אמר רב כהנא בריה דרב נתן (שמות כח, לח) לרצון להם כתיב לרצון ולא לפורענות אי הכי במדין נמי אמר רב אשי להם כתיב להם לרצון ולא לפורענות ולעובדי כוכבים אפילו לפורענות

אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן יוחאי אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך

מאי כללא דאמר ר׳ יהושע בן לוי עיר אחת היתה בארץ ישראל שקרא עליה ערער ושגר רבי את רבי רומנוס ובדקה ומצא בה בת גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה רבי לכהונה אמר ליה בפירוש שמיע לי

ואי מכללא מאי דלמא שאני התם הואיל ואנסיב אנסיב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי תרוייהו בוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם נשא נשוי

הכי השתא בשלמא התם סופה להיות בוגרת תחתיו סופה להיות בעולה תחתיו הכא סופה להיות זונה תחתיו

רב ספרא מתני לה מכללא וקשיא ליה ומשני ליה הכי

ההוא כהנא דאנסיב גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד אמר ליה ר״נ בר יצחק מאי האי אמר ליה דאמר רבי יעקב בר אידי אמר ר׳ יהושע בן לוי הלכה כר״ש בן יוחאי אמר ליה זיל אפיק ואי לא מפיקנא לך ר׳ יעקב בר אידי מאונך

תניא וכן היה ר״ש בן יוחאי אומר

דף סא עמוד א

קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל שנא׳ (יחזקאל לד, לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם

מיתיבי (במדבר לא, מ) ונפש אדם ששה עשר אלף משום בהמה

(יונה ד, יא) אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו (ובהמה רבה) משום בהמה

(במדבר לא, יט) כל הורג נפש וכל נוגע בחלל תתחטאו דלמא איקטיל חד מישראל ורבנן לא נפקד ממנו איש ור׳ שמעון בן יוחי לא נפקד ממנו איש לעבירה

רבינא אמר נהי דמעטינהו קרא מאטמויי באהל דכתיב (במדבר יט, יד) אדם כי ימות באהל ממגע ומשא מי מעטינהו קרא:

מתני׳ אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס ומעשה ביהושע בן גמלא שקדש את מרתא בת ביתוס ומנהו המלך להיות כה״ג וכנסה שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט ונתמנה להיות כה״ג אע״פ שעשה בה מאמר הרי זה לא יכנוס:

גמ׳ ת״ר מנין שאם אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול שיכנוס ת״ל (ויקרא כא, יד) יקח אשה א״ה שומרת יבם נמי אשה ולא יבמה:

מעשה ביהושע וכו׳: מנהו אין נתמנה לא אמר רב יוסף קטיר קחזינא הכא דאמר רב אסי תרקבא דדינרי עיילה ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלכא עד דמוקי ליה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי:

מתני׳ כהן גדול שמת אחיו חולץ ולא מייבם:

גמ׳ קא פסיק ותני לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה ל״ת ועשה אלא מן האירוסין יבא עשה וידחה את לא תעשה

גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה:

מתני׳ כהן הדיוט לא ישא אילונית אלא א״כ יש לו אשה ובנים רבי יהודה אומר אע״פ שיש לו אשה ובנים לא ישא אילונית שהיא זונה האמורה בתורה וחכמים אומרים אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות:

גמ׳ א״ל ריש גלותא לרב הונא מ״ט משום פריה ורביה אפריה ורביה כהנים הוא דמפקדי וישראל לא מפקדי אמר ליה משום דקא בעי למיתני סיפא רבי יהודה אומר אע״פ שיש לו אשה

דף סא עמוד ב

ויש לו בנים לא ישא אילונית שהיא זונה האמורה בתורה דאזונה כהנים הוא דמפקדי וישראל לא מפקדי משום הכי קתני כהן

אמר רב הונא מאי טעמא דר׳ יהודה דכתיב (הושע ד, י) אכלו ולא ישבעו הזנו ולא יפרוצו כל ביאה שאין בה פירצה אינה אלא בעילת זנות

תניא רבי אליעזר אומר כהן לא ישא את הקטנה אמר ליה רב חסדא לרבה פוק עיין בה דלאורתא בעי לה רב הונא מינך נפק עיין בה רבי אליעזר סבר לה כרבי מאיר וסבר לה כרבי יהודה

סבר לה כרבי מאיר דחייש למיעוטא וסבר לה כרבי יהודה דאמר אילונית זונה הויא

וכרבי מאיר מי סבר לה והתניא קטן וקטנה לא חולצין ולא מיבמין דברי רבי מאיר אמרו לו לרבי מאיר יפה אמרת שאין חולצין (דברים כה, ז) איש כתיב בפרשה ומקשינן אשה לאיש אלא מאי טעמא אין מיבמין

[א״ל] קטן שמא ימצא סריס קטנה שמא תמצא אילונית ונמצאו פוגעין בערוה ותניא קטנה מתייבמת ואינה חולצת דברי רבי אליעזר

וכרבי יהודה מי סבר לה והתניא זונה זונה כשמה דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר זונה זו מופקרת רבי מתיא בן חרש אומר אפי׳ הלך בעלה להשקותה ובא עליה בדרך עשאה זונה

רבי יהודה אומר זונה זו אילונית וחכמים אומרים אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות ר׳ אליעזר אומר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה

אלא אמר רב אדא בר אהבה הכא בכ״ג עסקינן לאימת קני לה לכי גדלה בעולה היא

אמר רבא מכלי לב אי דקדשה אבוה מההיא שעתא הוא דקני לה ואי דקדשה נפשה הא רבי אליעזר היא ולא רבנן

אלא אמר רבא לעולם בכהן הדיוט וחיישינן שמא תתפתה עליו א״ה ישראל נמי פתויי קטנה אונס הוא ואונס בישראל מישרא שרי

רב פפא אמר בכ״ג והאי תנא הוא דתניא (ויקרא כא, ג) בתולה יכול קטנה ת״ל אשה אי אשה יכול בוגרת ת״ל בתולה הא כיצד יצתה מכלל קטנות ולכלל בגרות לא באתה

רב נחמן בר יצחק אמר האי תנא הוא דתניא בתולה אין בתולה אלא נערה וכן הוא אומר (בראשית כד, טז) והנערה טובת מראה מאד בתולה

ר׳ אלעזר אומר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה אמר רב עמרם אין הלכה כרבי אלעזר:

מתני׳ לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא א״כ יש לו בנים ב״ש אומרים שני זכרים וב״ה אומרים זכר ונקבה שנאמר (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם:

גמ׳ הא יש לו בנים מפריה ורביה בטיל מאשה לא בטיל מסייעא ליה לרב נחמן אמר שמואל דאמר אע״פ שיש לו לאדם כמה בנים אסור לעמוד בלא אשה שנאמר (בראשית ב, יח) לא טוב היות האדם לבדו

ואיכא דאמרי הא יש לו בנים בטיל מפריה ורביה ובטיל נמי מאשה נימא תיהוי תיובתא דרב נחמן אמר שמואל לא אין לו בנים נושא אשה בת בנים יש לו בנים נושא אשה דלאו בת בנים נפקא מינה למכור ספר תורה בשביל בנים:

בית שמאי אומרים שני זכרים: מאי טעמייהו דבית שמאי ילפינן ממשה דכתיב (דברי הימים א כג, טו) בני משה גרשום ואליעזר ובית הלל ילפינן מברייתו של עולם ובית שמאי לילפי מברייתו של עולם אין דנין אפשר

דף סב עמוד א

משאי אפשר ובית הלל נמי לילפו ממשה אמרי לך משה מדעתיה הוא דעבד דתניא שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום פירש מן האשה ושיבר הלוחות והוסיף יום אחד

פירש מן האשה מאי דרש אמר ומה ישראל שלא דברה עמהם שכינה אלא לפי שעה וקבע להם זמן אמרה תורה (שמות יט, טו) אל תגשו אל אשה אני שמיוחד לדבור בכל שעה ושעה ולא קבע לי זמן על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום שנאמר (דברים ה, ל) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי

שיבר את הלוחות מאי דרש אמר ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלש עשרה מצות אמרה תורה (שמות יב, מג) כל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה

והסכימה דעתו לדעת המקום דכתיב (שמות לד, א) אשר שברת ואמר ריש לקיש אמר ליה הקב״ה למשה יישר כחך ששברת

הוסיף יום אחד מדעתו מאי דרש דכתיב (שמות יט, י) וקדשתם היום ומחר היום כמחר מה מחר לילו עמו אף היום לילו עמו ולילה דהאידנא נפק ליה ש״מ תרי יומי לבר מהאידנא והסכימה דעתו לדעת המקום דלא שריא שכינה עד שבתא

תניא רבי נתן אומר ב״ש אומרים שני זכרים ושתי נקבות ובה״א זכר ונקבה

א״ר הונא מ״ט דרבי נתן אליבא דב״ש דכתיב (בראשית ד, ב) ותוסף ללדת את אחיו את הבל הבל ואחותו קין ואחותו וכתיב (בראשית ד, כה) כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין ורבנן אודויי הוא דקא מודית

תניא אידך ר׳ נתן אומר ב״ש אומרים זכר ונקבה ובה״א או זכר או נקבה אמר רבא מ״ט דר׳ נתן אליבא דב״ה שנא׳ (ישעיהו מה, יח) לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד לה שבת

איתמר היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר ר׳ יוחנן אמר קיים פריה ורביה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה רבי יוחנן אמר קיים פריה ורביה דהא הוו ליה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי

ואזדו לטעמייהו דאיתמר היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר רבי יוחנן אמר אין לו בכור לנחלה דהא הוה ליה ראשית אונו וריש לקיש אמר יש לו בכור לנחלה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי

וצריכא דאי אשמעינן בההיא קמייתא בההיא קאמר רבי יוחנן משום דמעיקרא נמי בני פריה ורביה נינהו אבל לענין נחלה דלאו בני נחלה נינהו אימא מודי ליה לריש לקיש

ואי איתמר בהא בהא קאמר ריש לקיש אבל בההיא אימא מודה ליה לר׳ יוחנן צריכא

איתיביה ר׳ יוחנן לר״ל (מלכים ב כ, יב) בעת ההיא שלח בראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל וגו׳ א״ל בהיותן עובדי כוכבים אית להו חייס נתגיירו לית להו חייס

אמר רב הכל מודין בעבד שאין לו חייס דכתיב (בראשית כב, ה) שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור מיתיבי (שמואל ב ט, י) ולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים אמר רב אחא בר יעקב כפר בן בקר

א״ה ה״נ שאני התם דיחסינהו בשמייהו ובשמא דאבוהון והכא לא מפרש ואיבעית אימא יחסינהו בדוכתא אחריתי באבוהון ובאבא דאבוהון דכתיב (מלכים א טו, יח) וישלחם המלך אסא אל בן הדד בן טברימון בן חזיון מלך ארם היושב בדמשק לאמר

איתמר היו לו בנים ומתו רב הונא אמר קיים פריה ורביה רבי יוחנן אמר לא קיים

רב הונא אמר קיים משום דרב אסי דאמר רב אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף שנאמר (ישעיהו נז, טז) כי רוח מלפני יעטוף וגו׳ ורבי יוחנן אמר לא קיים פריה ורביה לשבת יצרה בעינן והא ליכא

מיתיבי

דף סב עמוד ב

בני בנים הרי הן כבנים כי תניא ההיא להשלים

מיתיבי בני בנים הרי הם כבנים מת אחד מהם או שנמצא סריס לא קיים פריה ורביה תיובתא דרב הונא תיובתא:

בני בנים הרי הם כבנים: סבר אביי למימר ברא לברא וברתא לברתא וכ״ש ברא לברתא אבל ברתא לברא לא א״ל רבא לשבת יצרה בעיא והא איכא

דכולי עלמא מיהת תרי מחד לא ולא והא אמרי ליה רבנן לרב ששת נסיב איתתא ואוליד בני ואמר להו בני ברתי בני נינהו

התם דחויי קמדחי להו דרב ששת איעקר מפירקיה דרב הונא

אמר ליה רבה לרבא בר מארי מנא הא מילתא דאמור רבנן בני בנים הרי הן כבנים אילימא מדכתיב (בראשית לא, מג) הבנות בנותי והבנים בני אלא מעתה והצאן צאני הכי נמי אלא דקנית מינאי הכא נמי דקנית מינאי

אלא מהכא (דברי הימים א ב, כא) ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד ותלד לו את שגוב וכתיב (שופטים ה, יד) מני מכיר ירדו מחוקקים וכתיב (תהלים ס, ט) יהודה מחוקקי

מתניתין דלאו כרבי יהושע דתניא רבי יהושע אומר נשא אדם אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנא׳ (קהלת יא, ו) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים

ר״ע אומר למד תורה בילדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנא׳ בבקר זרע את זרעך וגו׳ אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה

והיה העולם שמם עד שבא ר״ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר״מ ור׳ יהודה ור׳ יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה

תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר׳ חייא בר אבין כולם מתו מיתה רעה מאי היא א״ר נחמן אסכרה

א״ר מתנא הלכה כרבי יהושע

אמר רבי תנחום א״ר חנילאי כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה בלא שמחה דכתיב (דברים יד, כו) ושמחת אתה וביתך בלא ברכה דכתיב (יחזקאל מד, ל) להניח ברכה אל ביתך בלא טובה דכתיב (בראשית ב, יח) לא טוב היות האדם לבדו

במערבא אמרי בלא תורה בלא חומה דכתיב (איוב ו, יג) האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני בלא חומה דכתיב (ירמיהו לא, כב) נקבה תסובב גבר

רבא בר עולא אמר בלא שלום דכתיב (איוב ה, כד) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא

אמר ריב״ל כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקדה נקרא חוטא שנאמר וידעת כי שלום אהלך וגו׳ ואמר ריב״ל חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך שנא׳ וידעת כי שלום אהלך וגו׳

הא מהכא נפקא מהתם נפקא ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך א״ר יוסף לא נצרכה אלא סמוך לווסתה

וכמה אמר רבא עונה והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מיטרידי

ת״ר האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפירקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך האוהב את שכיניו והמקרב את קרוביו והנושא את בת אחותו

דף סג עמוד א

והמלוה סלע לעני בשעת דחקו עליו הכתוב אומר (ישעיהו נח, ט) אז תקרא וה׳ יענה תשוע ויאמר הנני:

סי׳ אש״ה וקרק״ע עז״ר זא״ת שת״י הברכו״ת תגר״י פחת״י: א״ר אלעזר כל אדם שאין לו אשה אינו אדם שנאמר (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם ואמר רבי אלעזר כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם שנא׳ (תהלים קטו, טז) השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם

ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב (בראשית ב, יח) אעשה לו עזר כנגדו זכה עוזרתו לא זכה כנגדו ואיכא דאמרי ר׳ אלעזר רמי כתיב כנגדו וקרינן כניגדו זכה כנגדו לא זכה מנגדתו

אשכחיה רבי יוסי לאליהו א״ל כתיב אעשה לו עזר במה אשה עוזרתו לאדם א״ל אדם מביא חיטין חיטין כוסס פשתן פשתן לובש לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו

וא״ר אלעזר מאי דכתיב (בראשית ב, כג) זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי מלמד שבא אדם על כל בהמה וחיה ולא נתקררה דעתו עד שבא על חוה

ואמר ר׳ אלעזר מאי דכתיב (בראשית יב, ג) ונברכו בך כל משפחות האדמה אמר ליה הקב״ה לאברהם שתי ברכות טובות יש לי להבריך בך רות המואביה ונעמה העמונית כל משפחות האדמה אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל (בראשית יח, יח) כל גויי הארץ אפילו ספינות הבאות מגליא לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל

ואמר רבי אלעזר עתידים כל בעלי אומניות שיעמדו על הקרקע שנאמר (יחזקאל כז, כט) וירדו מאניותיהם כל תופשי משוט מלחים כל חובלי הים על הארץ יעמדו ואמר ר׳ אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר חזיא להההיא ארעא דשדי ביה כרבא לפותיא א״ל אי תשדייה לאורכיך הפוכי בעיסקא טב מינך

רב על לביני שיבלי חזנהו דקא נייפן אמר להו אי נייפת איתנופי הפוכי בעיסקא טב מינך אמר רבא מאה זוזי בעיסקא כל יומא בשרא וחמרא מאה זוזי בארעא מילחא וחפורה ולא עוד אלא מגניא ליה באראעא ומרמיא ליה תיגרי

אמר רב פפא זרע ולא תזבין אע״ג דכי הדדי נינהו הני מברכן זבין ולא תיזול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה

טום ולא תשפיץ שפוץ ולא תיבני שכל העוסק בבנין מתמסכן קפוץ זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחית דרגא נסיב איתתא סק דרגא בחר שושבינא

א״ר אלעזר בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר (צפניה ג, ו) הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב (צפניה ג, ז) אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר

רב הוה מיפטר מרבי חייא אמר ליה רחמנא ליצלך ממידי דקשה ממותא ומי איכא מידי דקשה ממותא נפק דק ואשכח (קהלת ז, כו) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו׳ רב הוה קא מצערא ליה דביתהו כי אמר לה עבידי לי טלופחי עבדא ליה חימצי חימצי עבדא ליה טלופחי

כי גדל חייא בריה אפיך לה אמר ליה איעליא לך אמך אמר ליה אנא הוא דקא אפיכנא לה אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי דנפיק מינך טעמא מלפך את לא תעביד הכי שנאמר (ירמיהו ט, ד) למדו לשונם דבר שקר העוה וגו׳

רבי חייא הוה קא מצערא ליה דביתהו כי הוה משכח מידי צייר ליה בסודריה ומייתי ניהלה אמר ליה רב והא קא מצערא ליה למר א״ל דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו

דף סג עמוד ב

מן החטא מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה (קהלת ז, כו) ומוצא אני מר ממות את האשה א״ל כגון מאן כגון אמך

והא מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה אין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה שנאמר (משלי ה, יח) יהי מקורך ברוך ושמח מאשת נעוריך וא״ל כגון מאן כגון אמך מתקיף תקיפא ועבורי מיעברא במלה

היכי דמי אשה רעה אמר אביי מקשטא ליה תכא ומקשטא ליה פומא רבא אמר מקשטא ליה תכא ומהדרא ליה גבא

אמר רבי חמא בר חנינא כיון שנשא אדם אשה עונותיו מתפקקין שנאמר (משלי יח, כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה׳ במערבא כי נסיב אינש איתתא אמרי ליה הכי מצא או מוצא מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב מוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה

אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה דכתיב (משלי כב, י) גרש לץ ויצא מדון וישבות דין וקלון ואמר רבא אשה רעה וכתובתה מרובה צרתה בצדה דאמרי אינשי בחברתה ולא בסילתא ואמר רבא קשה אשה רעה כיום סגריר שנאמר (משלי כז, טו) דלף טורד ביום סגריר ואשת מדינים נשתוה

ואמר רבא בא וראה כמה טובה אשה טובה וכמה רעה אשה רעה כמה טובה אשה טובה דכתיב מצא אשה מצא טוב אי בגוה משתעי קרא כמה טובה אשה טובה שהכתוב משבחה אי בתורה משתעי קרא כמה טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה כמה רעה אשה רעה דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה אי בגוה משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שהכתוב מגנה אי בגיהנם משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שגיהנם נמשלה בה

(ירמיהו יא, יא) הנני מביא רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה זו אשה רעה וכתובתה מרובה (איכה א, יד) נתנני ה׳ בידי לא אוכל קום אמר רב חסדא אמר מר עוקבא בר חייא זו אשה רעה וכתובתה מרובה במערבא אמרו זה שמזונותיו תלוין בכספו

(דברים כח, לב) בניך ובנותיך נתונים לעם אחר אמר רב חנן בר רבא אמר רב זו אשת האב (דברים לב, כא) בגוי נבל אכעיסם אמר רב חנן בר רבא אמר רב זו אשה רעה וכתובתה מרובה רבי אליעזר אומר אלו הצדוקים וכן הוא אומר (תהלים יד, א) אמר נבל בלבו אין אלהים וגו׳

במתניתא תנא אלו אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי שמהלכין ערומים בשוק שאין לך משוקץ ומתועב לפני המקום יותר ממי שמהלך בשוק ערום רבי יוחנן אמר אלו חברים אמרו ליה לר׳ יוחנן אתו חברי לבבל שגא נפל אמרו ליה מקבלי שוחדא תריץ יתיב

גזרו על ג׳ מפני ג׳ גזרו על הבשר מפני המתנות גזרו על המרחצאות מפני הטבילה

קא מחטטי שכבי מפני ששמחים ביום אידם שנאמר (שמואל א יב, טו) והיתה יד ה׳ בכם ובאבותיכם אמר רבה בר שמואל זו חטוטי שכבי דאמר מר בעון חיים מתים מתחטטין

א״ל רבא לרבה בר מארי כתיב (ירמיהו ח, ב) לא יאספו ולא יקברו לדומן על פני האדמה יהיו וכתיב (ירמיהו ח, ג) ונבחר מות מחיים אמר ליה נבחר מות לרשעים שלא יחיו בעולם הזה ויחטאו ויפלו בגיהנם

כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכתיב טובה בחיק ירא אלהים תנתן אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא מצרעתו אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים

העלם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תט אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה כניצוץ מבעיר גחלת ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה

אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר בא ואיננו נמצא מצטער על העולם שאין שלו מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סוד לאחד מאלף

אמר רבי אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר (ישעיהו נז, טז) כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי תניא רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר (בראשית ט, ו) שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתיב בתריה ואתם פרו ורבו

רבי יעקב אומר כאילו ממעט הדמות שנאמר (בראשית ט, ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתיב בתריה ואתם פרו וגו׳ בן עזאי אומר כאילו שופך דמים וממעט הדמות שנאמר ואתם פרו ורבו

אמרו לו לבן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להן בן עזאי ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים

תניא אידך רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם וסמיך ליה ואתם פרו וגו׳ רבי אלעזר בן עזריה אומר כאילו ממעט הדמות בן עזאי אומר וכו׳ אמרו לו לבן עזאי יש נאה דורש וכו׳

ת״ר (במדבר י, לו) ובנחה יאמר שובה ה׳ רבבות אלפי ישראל

דף סד עמוד א

מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה לא נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל

אבא חנן אמר משום רבי אליעזר חייב מיתה שנאמר (במדבר ג, ד) ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתו אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר (בראשית יז, ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך בזמן שזרעך אחריך שכינה שורה אין זרעך אחריך על מי שורה על העצים ועל האבנים:

מתני׳ נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי לבטל גירשה מותרת לינשא לאחר ורשאי השני לשהות עמה י׳ שני ואם הפילה מונה משעה שהפילה:

גמ׳ ת״ר נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה יוציא ויתן כתובה שמא לא זכה להבנות ממנה

אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (בראשית טז, ג) מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען ללמדך שאין ישיבת חו״ל עולה לו מן המנין לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים אין עולין לו מן המנין

א״ל רבא לרב נחמן ולילף מיצחק דכתיב (בראשית כה, כ) ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו׳ וכתיב (בראשית כה, כו) ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם א״ל יצחק עקור היה

א״ה אברהם נמי עקור היה ההוא מיבעי ליה לכדר׳ חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי לייחס בהן שנותיו של יעקב

אמר רבי יצחק אבינו עקור היה שנאמר (בראשית כה, כא) ויעתר יצחק לה׳ לנכח אשתו על אשתו לא נאמר אלא לנוכח מלמד ששניהם עקורים היו א״ה ויעתר לו ויעתר להם מיבעי ליה לפי שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע

א״ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב״ה מתאוה לתפלתן של צדיקים א״ר יצחק למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב״ה ממדת רגזנות למדת רחמנות אמר רבי אמי אברהם ושרה טומטמין היו שנאמר (ישעיהו נא, א) הביטו אל צור

דף סד עמוד ב

חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם וכתיב (ישעיהו נא, ב) הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה שרה אמנו אילונית היתה שנאמר (בראשית יא, ל) ותהי שרי עקרה אין לה ולד אפי׳ בית ולד אין לה

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב לא שנו אלא בדורות הראשונים ששנותיהן מרובות אבל בדורות האחרונים ששנותיהן מועטות שתי שנים ומחצה כנגד שלשה עיבורים רבה אמר רב נחמן שלש שנים כנגד שלש פקידות דאמר מר בר״ה נפקדו שרה רחל וחנה

אמר רבה ליתנהו להני כללי מכדי מתני׳ מאן תקין רבי והא בימי דוד אימעוט שני דכתיב (תהלים צ, י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה

והאי שמא לא זכה להבנות הימנה ודלמא איהי דלא זכיא איהי כיון דלא מפקדא אפריה ורביה לא מיענשה

איני והא אמרו ליה רבנן לר׳ אבא בר זבדא נסיב איתתא ואוליד בני ואמר להו אי זכאי הוו לי מקמייתא התם דחוי קא מדחי להו לרבנן דר׳ אבא בר זבדא איעקר מפרקיה דרב הונא

רב גידל איעקר מפרקיה דרב הונא רבי חלבו איעקר מפרקיה דרב הונא רב ששת איעקר מפרקיה דרב הונא רב אחא בר יעקב אחדתיה סוסכינתא תליוה בארזא דבי רב ונפק מיניה כהוצא ירקא אמר רב אחא בר יעקב שיתין סבי הוינא וכולהו איעקור מפרקיה דרב הונא לבר מאנא דקיימי בנפשאי (קהלת ז, יב) החכמה תחיה בעליה:

גירשה מותרת וכו׳: שני אין שלישי לא

מתניתין מני רבי היא דתניא מלה הראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר שלישי תמול רביעי לא תמול

והתניא איפכא הי מינייהו אחריניתא

ת״ש דאמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן מעשה בארבע אחיות בצפורי שמלה ראשונה ומת שניה ומת שלישית ומת רביעית באת לפני רבן שמעון בן גמליאל אמר לה אל תמולי

ודלמא אי אתיא שלישית נמי הוה אמר לה א״כ מאי אסהדותיה דר׳ חייא בר אבא ודלמא הא קמ״ל דאחיות מחזקות

אמר רבא השתא דאמרת אחיות מחזקות לא ישא אדם אשה לא ממשפחת נכפין ולא ממשפחת מצורעים והוא דאתחזק תלתא זימני

מאי הוה עלה כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר עובדא הוה קמיה דר׳ יוחנן בכנישתא דמעון ביוה״כ שחל להיות בשבת ומלה ראשונה ומת שניה ומת שלישית באה לפניו אמר לה לכי ומולי

א״ל אביי חזי דקשרית איסורא וסכנתא

סמך עלה אביי ואזל נסבה לחומה ברתא דאיסי בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה דנסבה רחבא דפומבדיתא ושכיב רב יצחק בריה דרבה בר בר חנה ושכיב ונסבה הוא ושכיב

אמר רבא ומי איכא דעביד עובדא בנפשיה כי האי והא איהו דאמר אבין דסמכא יצחק סומקא לאו בר סמכא אבין ישנו בחזרה יצחק סומקא אינו בחזרה ועוד אימר דפליגי לענין מילה בנישואין מי פליגי

אין והתניא ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא

בשלמא גבי מילה איכא משפחה דרפי דמא ואיכא משפחה דקמיט דמא אלא נישואין מ״ט א״ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרב הונא מעין גורם ורב אשי אמר מזל גורם

מאי בינייהו איכא בינייהו דאירסה ומית אי נמי דנפל מדיקלא ומית

א״ל רב יוסף בריה דרבא לרבא בעי מיניה מרב יוסף הלכה כרבי ואמר לי אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ואמר לי אין אחוכי אחיך בי

א״ל לא סתמי היא ופשיט לך נישואין ומלקיות כרבי וסתות ושור המועד כרבן שמעון בן גמליאל

נישואין הא דאמרן מלקיות דתנן מי שלקה ושנה ב״ד כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שתהא כריסו נבקעת וסתות דתנן אין האשה

דף סה עמוד א

קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים ואין מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלש פעמים ושור המועד דתנן אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו שלשה פעמים:

ת״ר ניסת לראשון ולא היו לה בנים לשני ולא היו לה בנים לשלישי לא תנשא אלא למי שיש לו בנים נישאת למי שאין לו בנים תצא בלא כתובה

איבעיא להו נישאת לשלישי ולא היו לה בנים מהו דליתבעוה הנך קמאי מי מצו אמרי לה איגלאי מילתא דאת הוא דגרמת או דלמא מצית אמרה להו השתא הוא דכחשי מסתברא מצית אמרה להו השתא הוא דכחשי

איבעיא להו נישאת לרביעי והיו לה בנים מהו דתיתבעיה לשלישי אמרינן לה שתיקותיך יפה מדיבוריך דמצי אמר לה אנא אדעתא דהכי לא גרשתיך

מתקיף לה רב פפא אי איהי שתקא אנן מי שתקינן נמצא גט בטל ובניה ממזרין אלא אמרינן השתא הוא דברייתא:

הוא אמר מינה והיא אמרה מיניה אמר רבי אמי דברים שבינו לבינה נאמנת וטעמא מאי היא קיימא לה ביורה כחץ הוא לא קים ליה ביורה כחץ

אמר איהו איזיל אינסיב איתתא ואיבדוק נפשאי אמר רבי אמי אף בזו יוציא ויתן כתובה שאני אומר כל הנושא אשה על אשתו יוציא ויתן כתובה רבא אמר נושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאית ליה למיזייניהי

דף סה עמוד ב

הוא אמר אפלת בגו עשר והיא אמרה לא אפלית א״ר אמי אף בזו היא נאמנת דאם איתא דהפילה נפשה בעקרתה לא מחזקה

הפילה וחזרה והפילה וחזרה והפילה הוחזקה לנפלים הוא אמר אפילה תרי והיא אמרה תלת אמר רבי יצחק בן אלעזר עובדא הוה בי מדרשא ואמרו היא מהימנא דאם איתא דלא אפלה נפשה בניפלי לא מחזקה:

מתני׳ האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר (בראשית א, כח) ויברך אותם אלהים ויאמר להם [אלהים] פרו ורבו:

גמ׳ מנא הני מילי אמר ר׳ אילעא משום ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אמר קרא (בראשית א, כח) ומלאו את הארץ וכבשוה איש דרכו לכבש ואין אשה דרכה לכבש

אדרבה וכבשוה תרתי משמע אמר רב נחמן בר יצחק וכבשה כתיב רב יוסף אמר מהכא (בראשית לה, יא) אני אל שדי פרה ורבה ולא קאמר פרו ורבו

ואמר רבי אילעא משום ר׳ אלעזר בר׳ שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע רבי אבא אומר חובה שנאמר (משלי ט, ח) אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך

וא״ר אילעא משום רבי אלעזר בר׳ שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום שנאמר (בראשית נ, טז) אביך צוה וגו כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו׳

ר׳ נתן אומר מצוה שנאמר (שמואל א טז, ב) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וגו׳

דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו דמעיקרא כתיב (בראשית יח, יב) ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי:

רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אתמר רבי יוחנן ור׳ יהושע בן לוי חד אמר הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וחד אמר אין הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה

תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר אין הלכה דיתיב ר׳ אבהו וקאמר משמיה דרבי יוחנן הלכה ואהדרינהו רבי אמי ורבי אסי לאפייהו

ואיכא דאמרי רבי חייא בר אבא אמר ואהדרינהו רבי אמי ורבי אסי לאפייהו אמר רב פפא בשלמא למאן דאמר רבי אבהו אמרה משום כבוד בי קיסר לא אמרו ליה ולא מידי אלא למאן דאמר רבי חייא בר אבא אמרה לימרו ליה לא אמר רבי יוחנן הכי

מאי הוה עלה ת״ש דאמר ר׳ אחא בר חנינא אמר ר׳ אבהו אמר ר׳ אסי עובדא הוה קמיה דרבי יוחנן בכנישתא דקיסרי ואמר יוציא ויתן כתובה ואי ס״ד לא מפקדה כתובה מאי עבידתה

דלמא בבאה מחמת טענה

כי ההיא דאתאי לקמיה דר׳ אמי אמרה ליה הב לי כתובה אמר לה זיל לא מיפקדת אמרה ליה מסיבו דילה מאי תיהוי עלה דהך אתתא אמר כי הא ודאי כפינן

ההיא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמר לה לא מיפקדת אמרה ליה לא בעיא הך אתתא חוטרא לידה ומרה לקבורה אמר כי הא ודאי כפינן

יהודה וחזקיה תאומים היו אחד נגמרה צורתו לסוף תשעה ואחד נגמרה צורתו לתחלת שבעה יהודית דביתהו דר׳ חייא הוה לה צער לידה שנאי מנא ואתיא לקמיה דר׳ חייא ואמרה אתתא מפקדא אפריה ורביה אמר לה לא אזלא אשתיא סמא דעקרתא

לסוף איגלאי מילתא אמר לה איכו ילדת לי חדא כרסא אחריתא דאמר מר יהודה וחזקיה אחי פזי וטוי

דף סו עמוד א

אחוותא

ולא מיפקדי והאמר רב אחא בר רב קטינא א״ר יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין אמר רב נחמן בר יצחק מנהג הפקר נהגו בה:

מתני׳ אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה עבדי צאן ברזל יאכלו

ואלו הן עבדי מלוג אם מתו מתו לה ואם הותירו הותירו לה אע״פ שהוא חייב במזונותן הרי אלו לא יאכלו בתרומה ואלו הן עבדי צאן ברזל אם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו הואיל והוא חייב באחריותן הרי אלו יאכלו בתרומה

בת ישראל שניסת לכהן והכניסה לו עבדים בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו יאכלו בתרומה ובת כהן שניסת לישראל והכניסה לו עבדים בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו לא יאכלו בתרומה:

גמ׳ ועבדי מלוג לא יאכלו בתרומה אמאי להוי כקנינו שקנה קנין דתניא מנין לכהן שנשא אשה וקנה עבדים שיאכלו בתרומה שנאמר (ויקרא כב, יא) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו

ומנין לאשה שקנתה עבדים ועבדיו שקנו עבדים שיאכלו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו קנינו שקנה קנין אוכל

כל האוכל מאכיל כל שאין אוכל אינו מאכיל

ולא והרי ערל וכל הטמאים שאינן אוכלין ומאכילין התם פומייהו כאיב להו

והרי ממזר שאין אוכל ומאכיל

אמר רבינא קנין אוכל קאמר קנין אוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל

ורבא אמר מדאורייתא מיכל אכלי ורבנן הוא דגזרי בהו כדי שתאמר אני איני אוכלת עבדי אינן אוכלין זונה היא אצלו הלכך אתי לאפוקה

רב אשי אמר גזירה שמא תאכיל לאחר מיתה

אלא מעתה בת ישראל שנשאת לכהן לא תאכיל גזירה שמא תאכיל לאחר מיתה

אלא אמר רב אשי באלמנה כהנת דאתיא לאורויי מעיקרא אכלי בתרומה דבי נשא אינסבי ליה להאי אכלי בתרומה דגבראי והשתא הדרי לי למילתיה קמייתא ולא ידעה דמעיקרא לא שויתה לנפשה חללה השתא שויתה לנפשה חללה

תינח אלמנה כהנת אלמנה בת ישראל מאי איכא למימר באלמנותה לא פליגי רבנן

איתמר המכנסת שום לבעלה היא אומרת כלי אני נוטלת והוא אומר דמים אני נותן הדין עם מי רב יהודה אמר

דף סו עמוד ב

הדין עמה ור׳ אמי אמר הדין עמו

רב יהודה אמר הדין עמה משום שבח בית אביה דידה הוי ר׳ אמי אמר הדין עמו כיון דאמר מר אם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו הואיל וחייב באחריותן יאכלו אמר רב ספרא מי קתני והן שלו הואיל וחייב באחריותן קתני ולעולם לאו דידיה נינהו

וכל היכא דחייב באחריותן אכלי בתרומה והתנן ישראל ששכר פרה מכהן הרי זה יאכילנה כרשיני תרומה כהן ששכר פרה מישראל אע״פ שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה

ותסברא נהי נמי דמחייב בגנבה ואבדה באונסיה בכחשה ובנפחת דמיה מי מיחייב הא לא דמיא אלא לסיפא ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה אבל כהן ששם פרה מישראל יאכילנה כרשיני תרומה

יתיב רבה ורב יוסף בשילהי פרקיה דרב נחמן ויתבי וקאמרי תניא כותיה דרב יהודה ותניא כותיה דרבי אמי תניא כותיה דר׳ אמי עבדי צאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה

תניא כותיה דרב יהודה המכנסת שום לבעלה אם רצה הבעל למכור לא ימכור ולא עוד אלא אפילו הכניס לה שום משלו אם רצה הבעל למכור לא ימכור מכרו שניהם לפרנסה זה היה מעשה לפני רשב״ג ואמר הבעל מוציא מיד הלקוחות

אמר רבא אמר רב נחמן הלכה כרב יהודה א״ל רבא לרב נחמן והתניא כותיה דר׳ אמי אע״ג דתניא כותיה דר׳ אמי מסתברא טעמא דרב יהודה משום שבח בית אביה

ההיא איתתא דעיילה ליה לגברא איצטלא דמילתא בכתובתה שכיב שקלוה יתמי ופרסוה אמיתנא

אמר רבא קנייה מיתנא אמר ליה נאנאי בריה דרב יוסף בריה דרבא לרב כהנא והאמר רבא אמר רב נחמן הלכה כרב יהודה אמר ליה מי לא מודה רב יהודה דמחוסר גוביינא וכיון דמחוסר גוביינא ברשותיה קאי

רבא לטעמיה דאמר רבא הקדש חמץ

דף סז עמוד א

ושחרור מפקיעין מידי שעבוד

א״ר יהודה הכניסה לו שני כלים באלף זוז ושבחו ועמדו על שני אלפים אחד נוטלתו בכתובתה ואחד נותנת דמים ונוטלתו מפני שבח בית אביה

מאי קא משמע לן שבח בית אביה דידה הוי הא אמרה רב יהודה חדא זימנא מהו דתימא ה״מ היכא דמטיא למשקל בכתובתה אבל מיתן דמי ומישקל לא קמ״ל:

מתני׳ בת ישראל שניסת לכהן ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר שהעובר פוסל ואינו מאכיל דברי ר׳ יוסי

אמרו לו מאחר שהעדת לנו על בת ישראל לכהן אף בת כהן לכהן ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר:

גמ׳ איבעיא להו טעמא דרבי יוסי משום דקסבר עובר במעי זרה זר הוא או דלמא ילוד מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל

למאי נפקא מינה לעובר במעי כהנת מאי אמר רבה היינו טעמא דרבי יוסי דקסבר עובר במעי זרה זר הוא רב יוסף אמר ילוד מאכיל שאין ילוד אינו מאכיל

מיתיבי אמרו לו לר׳ יוסי מאחר שהעדת לנו על בת ישראל לכהן בת כהן לכהן מהו אמר להם זו שמעתי וזו לא שמעתי

אי אמרת בשלמא עובר במעי זרה זר הוא היינו דקא״ל זו שמעתי וזו לא שמעתי אלא אי אמרת ילוד מאכיל שאין ילוד אין מאכיל מאי זו שמעתי וזו לא שמעתי איהי היא קשיא

אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר׳ יוסי אבל חכמים אומרים יש לו בנים אוכלים משום בנים אין לו בנים אוכלים משום אחים אין לו אחים אוכלים משום משפחה כולה

זו ולא ס״ל הא א״ל שמואל לרב חנא בגדתאה פוק אייתי לי בי עשרה דאימא לך באנפייהו המזכה לעובר קנה אלא זו וס״ל מאי קמ״ל דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי

ומי פליגי מתיב רבי זכאי זו עדות העיד ר׳ יוסי מפי שמעיה ואבטלין והודו לו אמר רב אשי מי קתני וקבלו והודו לו קתני דמסתבר טעמיה

ת״ר הניח בנים אלו ואלו אוכלים הניחה מעוברת אלו ואלו אין אוכלים הניח בנים והניחה מעוברת עבדי מלוג אוכלים כדרך שהיא אוכלת עבדי צאן ברזל לא יאכלו מפני חלקו של עובר שהעובר פוסל ואינו מאכיל דברי ר׳ יוסי

רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו הבת מאכלת הבן אינו מאכיל ר״ש בן יוחי אומר זכרים יאכלו כולן נקבות לא יאכלו שמא ימצא עובר זכר ואין לבנות במקום הבן כלום

מאי איריא שמא ימצא עובר זכר תיפוק ליה דנקבה נמי פסלה חדא ועוד קאמר חדא דנקבה נמי פסלה ועוד שמא ימצא עובר זכר ואין לבנות במקום הבן כלום

זכרים יאכלו והאיכא עובר קסבר

דף סז עמוד ב

אין חוששין למיעוטא ואיבעית אימא לעולם קסבר חוששין למיעוטא דעבדינן ליה תקנתא כרב נחמן אמר שמואל

דאמר רב נחמן אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב״ד מעמידין להם אפוטרופוס ובורר להם חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אומר הגדילו אין יכולין למחות דא״כ מה כח ב״ד יפה

לימא דרב נחמן תנאי היא לא דכ״ע אית להו דרב נחמן והכא בחוששין למיעוטא קמיפלגי

ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי אומר משום אביו הבת מאכיל הבן אינו מאכיל מ״ש בן דלא מאכיל משום חלקו של עובר בת נמי לא תאכיל מפני חלקו של עובר

אמר אביי הכא בנכסים מועטים עסקינן וכגון דאיכא בן בהדי בת

מה נפשך אי האי דמעברא בן הוא לא עדיף מהאי דקאי אי בת היא אמאי אכלה בתקנתא דרבנן כמה דלא נפק לאויר העולם לא תקינו רבנן

במאי אוקימתא בנכסים מועטים אימא סיפא שמא ימצא העובר זכר ואין לבנות במקום בן כלום אדרבה נכסים מועטים דבנות נינהו סיפא אתאן לנכסים מרובין

ונכסים מועטים דבנות נינהו והאמר רבי אסי א״ר יוחנן יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו

ואלא מאי בת דקתני אם א״ה היינו ר׳ יוסי כולה ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי קתני לה:

מתני׳ העובר והיבם והאירוסין והחרש ובן תשע שנים ויום אחד פוסלין ולא מאכילין

ספק שהוא בן ט׳ שנים ויום אחד ספק שאינו ספק הביא ב׳ שערות וספק שלא הביא

נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע אי זה מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת:

גמ׳ העובר: אי בת כהן לישראל היא פסיל לה (ויקרא כב, יג) כנעוריה פרט למעוברת אי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל לה ילוד מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל:

היבם: אי בת כהן לישראל היא פסיל לה (ויקרא כב, יג) ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יבם אי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל לה (ויקרא כב, יא) קנין כספו אמר רחמנא והא קנין דאחיו הוא:

והאירוסין: אי בת כהן לישראל היא פסיל לה

דף סח עמוד א

דהא קניה בהויה ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל לה משום דעולא:

והחרש: אי בת כהן לישראל היא פסיל לה דהא קניה בתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו בר קנין הוא:

ובן תשע שנים וכו׳: קס״ד בשומרת יבם לבן תשע ויום אחד למאי אי למיפסל קטן נמי מיפסל פסיל אי לאכולי גדול נמי לא מאכיל

אמר אביי הכא ביבם בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו עסקינן דמדאורייתא קניא ליה סד״א הואיל ומדאורייתא קניא ליה וביאתו ביאה אימא לוכיל קמ״ל עשו ביאת בן ט׳ שנים ויום אחד כמאמר בגדול

א״ל רבא אי הכי סיפא דקתני ספק בן ט׳ שנים ויום אחד ספק שאינו השתא ודאי בן ט׳ לא מאכיל ספק מיבעיא

אלא אמר רבא בבן תשע שנים ויום אחד דהנך פסולים קתני דפסלי בביאתן וכדתניא בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לויה וישראלית פסלוה

והא מדקתני סיפא אם אינן ראוין לבא בישראל הרי אלו פוסלים מכלל דרישא לאו בפסולים עסקינן רישא פסולי קהל סיפא פסולי כהונה:

גופא בן ט׳ שנים ויום א׳ גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לויה וישראלית פסלן

רבי יוסי אומר כל שזרעו פסול פוסל כל שאין זרעו פסול אינו פוסל רשב״ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכל שאין אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו:

מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב אמר קרא (ויקרא כב, יב) ובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה

האי מיבעי ליה דקאמר רחמנא בת כהן דמינסבא לזר לא תיכול

ההיא (ויקרא כב, יג) מושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל נפקא מדקאמר רחמנא ושבה אל בית אביה תאכל מכלל דמעיקרא לא אכלה

אי מההיא הוה אמינא לאו הבא מכלל עשה עשה כתב רחמנא האי ללאו [לאו] (ויקרא כב, י) מוכל זר לא יאכל קדש נפקא

דף סח עמוד ב

ההוא מיבעי ליה לגופיה תרי וכל זר כתיבי

ואכתי מיבעי ליה לכדר׳ יוסי בר׳ חנינא דא״ר יוסי ברבי חנינא וכל זר זרות אמרתי לך ולא אנינות דרבי יוסי ברבי חנינא מן זר וכל זר נפקא

ואכתי מיבעי ליה לכדתניא כשהיא חוזרת חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק ואמר רב חסדא אמר רבינא בר רב שילא מאי קרא דכתיב (ויקרא כב, יב) ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל לא תאכל במורם מן הקדשים

א״כ לכתוב קרא היא בקדשים לא תאכל מאי בתרומת הקדשים שמעת מינה תרתי

אשכחן כהנת לויה וישראלית מנלן כדא״ר אבא אמר רב בת ובת הכא נמי בת ובת

כמאן כר״ע דדריש ווין אפילו תימא רבנן כוליה ובת קרא יתירא הוא

אשכחן לתרומה לכהונה מנלן אטו לויה וישראלית לא לכהונה מרבינן להו דאי לתרומה בנות מיכל תרומה נינהו

אלמה לא משכחת לה דקאכלה בשביל בנה

בשביל בנה ק״ו ומה כהנת דבקדושה דנפשה אכלה פסיל לה לויה וישראלית דלא אכלה אלא בשביל בנה לא כ״ש

והיא הנותנת כהנת דקדיש גופה פסיל לה הא דלא קדיש גופה לא פסיל לה אלא לכהונה ק״ו מגרושה ומה גרושה שמותרת בתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה בתרומה אינו דין שפסולה לכהונה

וכי מזהירין מן הדין גלוי מילתא בעלמא הוא

ואימא נבעלה לפסול לה חייבי כריתות כי תהיה אמר רחמנא הנך דאית בהו הויה חייבי כריתות לאו בני הויה

אי הכי עובד כוכבים ועבד לא ליפסלו הנך פסלי מדרבי ישמעאל דא״ר יוחנן משום רבי ישמעאל מנין לעובד כוכבים ועבד שבא על בת ישראל ועל כהנת ולויה שפסלוה שנאמר (ויקרא כב, יג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו׳

דף סט עמוד א

מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין

אשכחן כהנת לויה וישראלית מנא לן כדאמר ר׳ אבא אמר רב בת ובת ה״נ בת ובת

כמאן כרבי עקיבא דדריש ווי אפילו תימא רבנן כולה ובת קרא יתירא הוא

ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כי לית ליה זרע קאכלה כי אית ליה זרע לא אכלה מי שאין לו אלמנות וגירושין בה אע״ג דאית ליה זרע נמי תיכול

אם כן רבויי לויה וישראלית למה לי

ולרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומאי כי תהיה לאיש זר כי תיבעל אלמנה וגרושה למה לי

אלמנה להחמיר עליה וגרושה להקל עליה וצריכא דאי אשמעינן אלמנה אלמנה הוא דכי לית לה זרע אכלה משום דחזיא לכהונה אבל גרושה דלא חזיא לכהונה אימא אע״ג דלית לה זרע לא אכלה ואי אשמעינן גרושה גרושה הוא דכי אית לה זרע לא אכלה משום דלא חזיא לכהונה אבל אלמנה דחזיא לכהונה אימא אע״ג דאית לה זרע נמי תיכול צריכא

ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו לאיש זר אמר רחמנא מי שזר אצלה מעיקרא לאפוקי האי דלא זר אצלה מעיקרא הוא

אי הכי חלל דלאו זר הוא מעיקרא לא לפסול אמר קרא (ויקרא כא, טו) לא יחלל זרעו בעמיו מקיש זרעו לו מה הוא פוסל אף זרעו נמי פוסל

ואימא משעת הויה דומיא דכהן גדול באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה אף האי נמי בביאה

ואימא עד דאיכא הויה וביאה דומיא דכ״ג באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה לחודה אף האי נמי בביאה לחודה

ורבי יוסי אומר כל שזרעו פסול פוסל וכל שאין זרעו פסול אינו פוסל מאי איכא בין ת״ק לרבי יוסי

אמר ר׳ יוחנן מצרי שני ואדומי שני איכא בינייהו

ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה ת״ק סבר מה כ״ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל אף האי נמי פוסל

ורבי יוסי סבר ככהן גדול מה כהן גדול שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול דכתיב (דברים כג, ט) בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה׳:

רשב״ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכו׳: מאי איכא בין ר׳ יוסי לרבן שמעון בן גמליאל

אמר עולא גר עמוני ומואבי איכא בינייהו ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה רבי יוסי סבר מה כהן גדול באלמנה שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל

רשב״ג סבר מה כהן גדול באלמנה שכל זרעו פסול ופוסל אף שכל זרעו פסול ופוסל לאפוקי עמוני ומואבי דאין כל זרעו פסול דאמר מר עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית:

מתני׳ האונס והמפתה והשוטה לא פוסלין ולא מאכילין ואם אינן ראויין לבא בישראל הרי אלו פוסלין כיצד (היה) ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה

דף סט עמוד ב

עיברה לא תאכל בתרומה נחתך העובר במעיה תאכל היה כהן שבא על בת ישראל לא תאכל בתרומה עיברה לא תאכל ילדה תאכל נמצא כחו של בן גדול משל אב

העבד פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום זרע כיצד בת ישראל לכהן בת כהן לישראל וילדה הימנו בן והלך הבן ונכבש על השפחה וילדה הימנו בן הרי זה עבד היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה בת כהן לישראל תאכל בתרומה

ממזר פוסל ומאכיל כיצד בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל וילדה הימנו בת והלכה הבת ונישאת לעבד או לעובד כוכבים וילדה הימנו בן הרי זה ממזר היתה אם אמו בת ישראל לכהן תאכל בתרומה בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה

כהן גדול פעמים שהוא פוסל כיצד בת כהן לישראל וילדה הימנו בת והלכה הבת וניסת לכהן וילדה הימנו בן ה״ז ראוי להיות כהן גדול עומד ומשמש על גבי המזבח מאכיל את אמו ופוסל אם אמו זאת אומרת לא כבני כ״ג שהוא פוסלני מן התרומה:

גמ׳ תנינא להא דת״ר שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו נשותיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום

כיצד היה ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה עיברה לא תאכל כיון דעיברה לא תאכל ליחוש שמא עיברה מי לא תנן מפרישין אותן ג׳ חדשים שמא מעוברות הן

אמר רבה בר רב הונא ליוחסין חששו לתרומה לא חששו ולתרומה לא חששו והתניא הרי זה גיטיך שעה אחת קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד

אלא אמר רבה בר רב הונא בנישואין חששו בזנות לא חששו

ובנישואין מי חששו והתניא בת כהן שנישאת לישראל ומת טובלת ואוכלת בתרומה לערב

אמר רב חסדא טובלת ואוכלת עד ארבעים דאי לא מיעברא הא לא מיעברא ואי מיעברא עד ארבעים מיא בעלמא היא

אמר ליה אביי אי הכי אימא סיפא הוכר עוברה במעיה תהא מקולקלת למפרע מאי מקולקלת עד ארבעים

איתמר הבא על ארוסתו בבית חמיו רב אמר הולד ממזר ושמואל אמר הולד שתוקי אמר רבא מסתברא מילתיה דרב דדיימא מעלמא אבל לא דיימא מעלמא בתרא דידיה שדינן ליה

אמר רבא מנא אמינא לה דקתני ילדה תאכל היכי דמי אילימא דדיימא מעלמא ילדה אמאי תאכל אלא לאו מיניה דיימא ולא דיימא מעלמא

ומה התם דלהאי איסורא ולהאי איסורא בתרא דידיה שדינן ליה הכא דלהאי איסורא ולהאי היתירא לא כל שכן

א״ל אביי לעולם אימא לך כל היכא דדיימא מיניה אע״ג דלא דיימא מעלמא אמר רב הולד ממזר מ״ט דאמרינן מדאפקרא נפשה לגבי ארוס אפקרא נפשה לעלמא ומתני׳ שהיו שניהם חבושים בבית האסורין

איכא דאמרי בבא עליה כ״ע לא פליגי דבתריה דידיה שדינן ליה והכי איתמר ארוסה שעיברה רב אמר הולד ממזר ושמואל אמר הולד שתוקי אמר רבא מסתברא מילתיה דרב דלא דיימא מיניה ודיימא מעלמא

דף ע עמוד א

אבל דיימא מניה אע״ג דדיימא מעלמא בתריה דידיה שדינן ליה

אמר רבא מנא אמינא לה דקתני ילדה תאכל היכי דמי אילימא דדיימא מניה ולא דיימא מעלמא צריכא למימר דתיכול אלא לאו דדיימא נמי מעלמא

ומה התם דלהאי איסורא ולהאי איסורא בתריה דידיה שדינן ליה הכא דלהאי איסורא ולהאי היתירא לא כל שכן

א״ל אביי לעולם אימא לך כל היכא דדיימא מעלמא אע״ג דדיימא מניה אמר רב הולד ממזר ומתני׳ בדלא דיימא כלל:

העבד פוסל משום ביאה כו׳: מ״ט אמר קרא (שמות כא, ד) האשה וילדיה תהיה וגו׳:

ממזר פוסל ומאכיל: ת״ר (ויקרא כב, יג) וזרע אין לה אין לי אלא זרעה זרע זרעה מנין ת״ל וזרע אין לה מכל מקום

אין לי אלא זרע כשר זרע פסול מנין ת״ל וזרע אין לה עיין עלה

והא אפיקתיה לזרע זרעה זרע זרעה לא איצטריך קרא בני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול

א״ל ר״ל לרבי יוחנן כמאן כר״ע דאמר יש ממזר מחייבי לאוין אפילו תימא רבנן בעובד כוכבים ועבד מודו דכי אתא רב דימי א״ר יצחק בר אבדימי משום רבינו עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר:

כ״ג פעמים שפוסל: ת״ר הריני כפרת בן בתי כוזא שמאכילני בתרומה ואיני כפרת בן בתי כדא שפוסלני מן התרומה:

מתני׳ הערל וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה נשיהן ועבדיהן יאכלו בתרומה

פצוע דכא וכרות שפכה הן ועבדיהן יאכלו ונשיהן לא יאכלו ואם לא ידעה משנעשה פצוע דכא וכרות שפכה הרי אלו יאכלו

ואי זהו פצוע דכא כל שנפצעו הביצים שלו ואפילו אחת מהן וכרות שפכה כל שנכרת הגיד ואם נשתייר מעטרה אפי׳ כחוט השערה כשר:

גמ׳ תניא א״ר אלעזר מנין לערל שאין אוכל בתרומה נאמר (שמות יב, מה) תושב ושכיר בפסח ונאמר (ויקרא כב, י) תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל אסור בו אף תושב ושכיר האמור בתרומה ערל אסור בו

רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר (ויקרא כב, ד) איש איש לרבות הערל

אמר מר ר״א אומר נאמר תושב ושכיר בפסח ונאמר תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל אסור בו אף תושב ושכיר האמור בתרומה ערל אסור בו

מופנה דאי לאו מופנה איכא למיפרך מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא לאיי אפנויי מופנה

הי מופנה אי דתרומה מצרך צריכי דתניא תושב זה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים

ויאמר תושב ואל יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כל שכן

אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל בא שכיר ולימד על תושב שאף על פי שקנוי קנין עולם אין אוכל

אלא דפסח מופני האי תושב ושכיר דכתב רחמנא בפסח מאי ניהו אי נימא תושב ושכיר ממש משום דהוה ליה תושב ושכיר איפטר ליה מפסח והא קיימא לן גבי תרומה דלא אכיל

דף ע עמוד ב

אלמא לא קני ליה רביה הכא נמי לא קני ליה רביה אלא לאפנויי

ואכתי מופנה מצד אחד הוא ושמעינן ליה לר׳ אלעזר דאמר מופנה מצד אחד למדין ומשיבין

כיון דלגופיה לא צריך שדי חד אלמד ושדי חד אמלמד והוה ליה גזירה שוה מופנה משני צדדין

אי מה פסח אונן אסור בו אף תרומה אונן אסור בה

א״ר יוסי בר חנינא אמר קרא (זר) (ויקרא כב, י) וכל זר זרות אמרתי לך ולא אנינות אימא ולא ערלות הא כתיב (ויקרא כב, י) תושב ושכיר

ומה ראית מסתברא ערלות הו״ל לרבויי שכן (מעשי״ם כרותי״ם בדב״ר העב״ד) מחוסר מעשה ומעשה בגופו וענוש כרת וישנו לפני הדבור ומילת זכריו ועבדיו מעכבת

אדרבה אנינות הוה ליה לרבויי שכן ישנה בכל שעה ונוהגת באנשים ונשים ואין בידו לתקן את עצמו הנך נפישן

רבא אמר בלא הנך נפישן נמי לא מצית אמרת שבקינן ערלות דכתיב בגופיה דפסח וילפינן אנינות מפסח דפסח גופיה ממעשר גמרינן

אי מה פסח מילת זכריו ועבדיו מעכבת אף תרומה מילת זכריו ועבדיו מעכבת

אמר קרא (שמות יב, מד) ומלתה אותו אז יאכל בו מילת זכריו ועבדיו מעכבת בו מלאכול בפסח ואין מילת זכריו ועבדיו מעכבת בתרומה

אי הכי אימא (שמות יב, מח) כל ערל לא יאכל בו בו אינו אוכל אבל אוכל הוא בתרומה הא כתיב תושב ושכיר

ומה ראית מסתברא ערלות דגופיה הוה ליה לרבויי שכן מעשה בגופו וענוש כרת אדרבה מילת זכריו ועבדיו הוה ליה לרבויי שכן ישנה בכל שעה

הנך נפישן ואב״א בלא [הנך] נפישן נמי לא מצית אמרת מי איכא מידי דערלות דגופיה לא מעכבא ביה ערלות דאחריני מעכבא ביה

השתא דאמרת בו לדרשה הוא דאתא (שמות יב, מג) כל בן נכר לא יאכל בו למה לי בו

דף עא עמוד א

המרת דת פוסלת ואין המרת דת פוסלת במעשר

כל ערל לא יאכל בו למה לי בו אינו אוכל אבל אוכל הוא במצה ומרור

ואיצטריך למכתב ערל ואיצטריך למכתב כל בן נכר דאי כתב רחמנא ערל משום דמאיס אבל בן נכר דלא מאיס אימא לא ואי כתב רחמנא כל בן נכר משום דאין לבו לשמים אבל ערל דלבו לשמים אימא לא צריכא

(שמות יב, ט) ממנו ממנו למה לי לכדרבה א״ר יצחק

אמר מר ר״ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר (ויקרא כב, ד) איש איש לרבות את הערל ואימא לרבות את האונן א״ר יוסי בר׳ חנינא אמר קרא (ויקרא כב, י) וכל זר זרות אמרתי לך ולא אנינות

אימא ולא ערלות הא כתיב איש איש

ומה ראית מסתברא ערלות הוה ליה לרבויי שכן מעשי״ם כרותי״ם בדב״ר העב״ד מחוסר מעשה ומעשה בגופו וענוש כרת וישנו לפני הדבור ומילת זכריו ועבדיו מעכבת

אדרבה אנינות הוה ליה לרבויי שכן ישנה בכל שעה ונוהגת באנשים ונשים ואין בידו לתקן עצמו

הנך נפישן רבא אמר בלא הנך נפישן נמי לא מצית אמרת אמר קרא איש איש איזהו דבר שישנו באיש ואינו באשה הוי אומר זה ערלות

ורבי עקיבא האי תושב ושכיר מאי עביד ליה אמר רב שמעיא לאתויי ערבי מהול וגבעוני מהול

והני מולין נינהו והא תנן קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים קונם שאני נהנה למולין מותר במולי עובדי כוכבים ואסור בערלי ישראל

אלא לאתויי גר שמל ולא טבל וקטן שנולד כשהוא מהול וקסבר צריך להטיף ממנו דם ברית

ור׳ אליעזר לטעמיה דאמר גר שמל ולא טבל גר מעליא הוא וקסבר קטן כשנולד מהול אין צריך להטיף ממנו דם ברית

ור׳ אליעזר האי איש איש מאי עביד ליה דברה תורה כלשון בני אדם

בעי רב חמא בר עוקבא קטן ערל מהו לסוכו בשמן של תרומה ערלות שלא בזמנה מעכבא או לא מעכבא

א״ר זירא ת״ש אין לי אלא מילת זכריו בשעת עשיה ועבדיו בשעת אכילה מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת״ל (שמות יב, מח) אז אז לגזירה שוה

בשלמא עבדיו משכחת לה דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה כגון דזבנינהו ביני ביני

אלא זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה היכי משכחת לה לאו דאתילוד בין עשיה לאכילה ש״מ ערלות שלא בזמנה הויא ערלות

אמר רבא ותסברא (שמות יב, מח) המול לו כל זכר אמר רחמנא ואז יקרב לעשותו והאי לאו בר מהילא הוא אלא הכא במאי עסקינן כגון שחלצתו חמה

וניתוב ליה כל שבעה (דאמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל שבעה) דיהבינן ליה כל שבעה ונימהליה מצפרא בעינן

דף עא עמוד ב

מעת לעת

והתני לודאה יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת

לא עדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת

רב פפא אמר כגון דכאיב ליה עיניה לינוקא ואיתפח ביני וביני

רבא אמר כגון שהיו אביו ואמו חבושין בבית האסורין

רב כהנא בריה דרב נחמיה אמר כגון טומטום שנקרע ונמצא זכר ביני וביני

רב שרביא אמר כגון שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור

ומי חיי והתניא כיון שיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא כן אין יכול לחיות אפילו שעה אחת

הכא במאי עסקינן כגון דזנתיה אישתא אישתא דמאן אילימא אישתא דידיה אי הכי כל שבעה בעי אלא דזנתיה אישתא דאימיה ואיבעית אימא ה״מ היכא דלא מעוי אבל היכא דמעוי מחייא חיי

אמר ר׳ יוחנן משום רבי בנאה ערל מקבל הזאה שכן מצינו באבותינו שקבלו הזאה כשהן ערלים שנאמר (יהושע ד, יט) והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון

בעשרה לא מהילי משום חולשא דאורחא הזאה אימת עביד להו לאו כשהן ערלים

ודלמא לא עבוד פסח כלל לא ס״ד דכתיב (יהושע ה, י) ויעשו את הפסח

מתקיף לה מר זוטרא ודלמא פסח הבא בטומאה היה א״ל רב אשי תניא בהדיא מלו וטבלו ועשו פסחיהן בטהרה

אמר רבה בר יצחק אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר (יהושע ה, ב) בעת ההיא אמר ה׳ אל יהושע עשה לך חרבות צורים וגו׳

ודלמא הנך דלא מהול דכתיב (יהושע ה, ה) כי מולים היו כל העם היוצאים וכל העם הילודים וגו׳

א״כ מאי שוב אלא לאו לפריעה ומאי שנית

לאקושי סוף מילה לתחלת מילה מה תחלת מילה מעכבת אף סוף מילה מעכבין בו דתנן אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את [רוב] העטרה ואין אוכל בתרומה

אמר רבינא ואיתימא רב ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה

ובמדבר מאי טעמא לא מהול איבעית אימא משום חולשא דאורחא

דף עב עמוד א

ואיבעית אימא משום דלא נשיב להו רוח צפונית דתניא כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נשבה להם רוח צפונית

מאי טעמא איבעית אימא משום דנזופים הוו ואי בעית אימא דלא נבדור ענני כבוד

א״ר פפא הלכך יומא דעיבא ויומא דשותא לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה והאידנא דדשו בה רבים (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה׳:

ת״ר כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה שנא׳ (שמות יב, כט) ויהי בחצי הלילה וה׳ הכה כל בכור וגו׳ מאי תלמודא הא קמ״ל דעת רצון מילתא היא

א״ר הונא דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל

מיתיבי משוך צריך שימול מדרבנן ודקארי לה מאי קארי לה הא צריך קתני

קטעי בסיפא ר׳ יהודה אומר לא ימול מפני שסכנה היא לו אמרו לו והלא הרבה מלו בימי בן כוזיבא והולידו בנים ובנות שנאמר (בראשית יז, יג) המול ימול אפי׳ מאה פעמים ואומר (בראשית יז, יד) את בריתי הפר לרבות את המשוך

מאי ואומר וכי תימא האי המול ימול לרבות ציצין המעכבים את המילה ת״ש את בריתי הפר לרבות את המשוך

הוא סבר מדקא נסיב לה הש״ס קרא דאורייתא היא ולא היא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

מיתיבי טומטום אין אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלין משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים אנדרוגינוס אוכל בתרומה ואין אוכל בקדשים טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים

קתני מיהת משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלין תיובתא דרב הונא תיובתא

אמר מר טומטום אינו אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלים נשיו לטומטום מנא ליה אילימא דקדיש דתניא טומטום שקידש קדושיו קדושין נתקדש קדושיו קדושין

אימר דאמר לחומרא לקולא מי אמרינן ספק אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה

אמר אביי כשביציו ניכרות מבחוץ

רבא אמר מאי נשיו אמו אמו פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאין מוליד אינו מאכיל קמ״ל

ת״ש טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים בשלמא לאביי תנא רישא ערל ודאי וקתני סיפא ספק ערל

אלא לרבא טומטום דסיפא ל״ל מאי טומטום ערל

השתא ספק ערל לא אכיל ודאי ערל אכיל מה טעם קאמר מה טעם טומטום אינו אוכל בתרומה מפני שספק ערל הוא וערל אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים

לימא כתנאי משוך (ונולד כשהוא מהול) וגר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו ושאר כל הנימולים לאיתויי מי שיש לו שתי ערלות אינן נימולין אלא ביום רבי אלעזר בר שמעון אומר בזמנו

דף עב עמוד ב

אין נימולין אלא ביום שלא בזמנו נימולין ביום ובלילה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר משוך דאורייתא ומר סבר משוך דרבנן

ותסברא קטן שעבר זמנו מי איכא למ״ד דרבנן

אלא דכולי עלמא משוך דרבנן וקטן שעבר זמנו דאורייתא והכא בהא קמיפלגי מר סבר דרשינן וביום ומר סבר לא דרשינן וביום

כי הא דיתיב רבי יוחנן וקדריש נותר בזמנו אינו נשרף אלא ביום שלא בזמנו נשרף בין ביום בין בלילה

ואיתיביה רבי אלעזר לרבי יוחנן אין לי אלא נימול לשמיני שאין נימול אלא ביום מנין לרבות לתשעה לעשרה לאחד עשר לשנים עשר (מנין) תלמוד לומר וביום

ואפילו למאן דלא דריש וא״ו וא״ו וה״י דריש אישתיק

בתר דנפק א״ל רבי יוחנן לר״ל ראיתי לבן פדת שיושב ודורש כמשה מפי הגבורה א״ל ר״ל דידיה היא מתניתא היא היכא תנא ליה בתורת כהנים נפק תנייה בתלתא יומי וסברה בתלתא ירחי

אמר רבי אלעזר ערל שהזה הזאתו כשרה מידי דהוה אטבול יום שאע״פ שאסור בתרומה כשר בפרה

מה לטבול יום שכן מותר במעשר אטו אנן לאכילה קאמרינן אנן לנגיעה קאמרינן ומה טבול יום שאסור בנגיעה דתרומה מותר בפרה ערל שמותר בנגיעה אינו דין שמותר בפרה

תניא נמי הכי ערל שהזה הזאתו כשרה ומעשה היה והכשירו חכמים הזאתו

מיתיבי טומטום שקידש קידושו פסול מפני שהוא ספק ערל וערל פסול לקדש ואנדרוגינוס שקידש קידושו כשר רבי יהודה אומר אף אנדרוגינוס שקידש קדושיו פסולים מפני שספק אשה ואשה פסולה מלקדש קתני מיהא ערל וספק ערל פסול מלקדש

אמר רב יוסף האי תנא תנא דבי רבי עקיבא הוא דמרבי ליה לערל כטמא דתניא ר״ע אומר (ויקרא כב, ד) איש איש לרבות הערל

אמר רבא הוה יתיבנא קמיה דרב יוסף וקשיא לי לא לישתמיט תנא וליתני הערל והטמא ולימא ר׳ עקיבא היא

ולא והא קתני הערל והטמא פטורים מן הראייה התם משום דמאיס

ואזדו לטעמייהו דתניא הכל כשרים לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוגינוס

מאי טעמא דרבנן דכתיב (במדבר יט, יז) ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת הנך דפסלי באסיפה פסולין בקידוש הנך דכשרין באסיפה כשרים בקידוש

ורבי יהודה אמר לך א״כ נימא קרא ולקח מאי ולקחו דאפי׳ הנך דפסולין התם כשרים הכא

אי הכי אשה נמי ונתן ולא ונתנה ורבנן אי כתיב ולקח ונתן הוה אמינא שקיל חד ויהיב חד כתב רחמנא ולקחו

ואי כתב רחמנא ולקחו ונתנו ה״א דשקלי תרי ויהבי תרי כתב רחמנא ולקחו ונתן דאפי׳ שקלי תרי ויהיב חד

דף עג עמוד א

(במדבר יט, יט) והזה הטהור על הטמא טהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שכשר בפרה

בעו מיניה מרב ששת ערל מהו במעשר כי היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות יליף נמי מעשר מפסח לענין ערלות

או דלמא חמור מקל יליף קל מחמור לא יליף

אמר להו תניתוה התרומה והבכורים חייבים עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרים

והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר

ואם איתא ניתני ערל אסור בהן מה שאין כן במעשר

תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר

שייר דקא תני סיפא יש במעשר ובבכורים מה שאין כן בתרומה שהמעשר והבכורים טעונין הבאת מקום וטעונין וידוי ואסור לאונן ורבי שמעון מתיר וחייבין בביעור ור״ש פוטר

ואילו אסור לבער מהן בטומאה

דף עג עמוד ב

ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מה שאין כן בתרומה לא קתני אלמא תני ושייר:

ואסורין לאונן ור״ש מתיר מנא להו דכתיב (דברים יב, יז) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך וגו׳ ותרומת ידך ואמר מר תרומת ידך אלו בכורים ואיתקש בכורים למעשר מה מעשר אסור לאונן אף בכורים אסור לאונן

ור״ש תרומה קרינהו רחמנא מה תרומה מותרת לאונן אף בכורים מותר לאונן

וחייבין בביעור ור״ש פוטר מר מקיש ומר לא מקיש

ואסור לבער מהן בטומאה ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מנלן דתניא ר׳ שמעון אומר (דברים כו, יד) לא בערתי ממנו בטמא בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא

והיכא מוזהר על אכילתו איני יודע טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה (ויקרא כב, ו) נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים

הכי קמיבעיא ליה טומאת עצמו מנין ת״ל לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ולהלן הוא אומר (דברים טו, כב) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל ותנא דבי רבי ישמעאל אפי׳ טמא וטהור אוכלין על שולחן אחד בקערה אחת ואינן חוששין וקאמר רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך תאכלנו הכא לא תיכול:

משא״כ בתרומה מנא לן אמר ר׳ אבהו א״ר יוחנן דאמר קרא לא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמא

ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו קל וחומר הוא ומה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ״ש

אי הכי תרומה נמי ק״ו הוא הא כתיב ממנו

ומה ראית מסתברא קדש לא ממעיטנא שכן פנקעכ״ס

פגול נותר קרבן מעילה כרת ואסור לאונן

אדרבה תרומה לא ממעיטנא שכן מחפ״ז מיתה וחומש ואין לה פדיון ואסורה לזרים

הנך נפישן ואיבעית אימא כרת עדיפא:

ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מה שאין כן בתרומה מילקא הוא דלא לקי הא איסורא איכא מנלן אמר קרא בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר ולאו הבא מכלל עשה עשה

אמר רב אשי מרישא נמי שמעת מינה דתנא ושייר מדלא קתני

דף עד עמוד א

ונוהגין בשאר שני שבוע ואין להם פדיון מה שאין כן במעשר ש״מ

ת״ש נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה הרי זה אינו אוכל לא בתרומה ולא בפסח ולא בקדשים ולא במעשר מאי לאו מעשר דגן לא מעשר בהמה

מעשר בהמה היינו קדשים וליטעמיך מי לא תנן פסח וקתני קדשים

בשלמא פסח וקדשים צריכי דאי תנא פסח משום דערלות בפסח כתיבא אבל קדשים אימא לא ואי תנא קדשים ה״א מאי קדשים פסח אלא מעשר בהמה למה לי

אלא מעשר ראשון ור׳ מאיר היא דאמר מעשר ראשון אסור לזרים

ת״ש מדתני ר׳ חייא בר רב מדפתי ערל אסור בשתי מעשרות מאי לאו אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה הכא נמי מעשר ראשון ור׳ מאיר

ת״ש אונן אסור במעשר ומותר בתרומה ובפרה טבול יום אסור בתרומה ומותר בפרה ובמעשר מחוסר כפורים אסור בפרה ומותר בתרומה ובמעשר ואם איתא ניתני ערל אסור בתרומה ומותר בפרה ובמעשר

האי תנא דבי רבי עקיבא היא דמרבי ליה לערל כטמא דתניא רבי עקיבא אומר (ויקרא כב, ד) איש איש לרבות את הערל

ומאן תנא דפליג עליה דרבי עקיבא תנא דרבי יוסף הבבלי היא דתניא שרפת אונן ומחוסר כפורים כשרה רבי יוסף הבבלי אומר אונן כשרה מחוסר כפורים פסולה

ואף ר׳ יצחק סבר ערל אסור במעשר דא״ר יצחק מנין לערל שאסור במעשר נאמר ממנו במעשר ונאמר ממנו בפסח מה ממנו האמור בפסח ערל אסור בו אף ממנו האמור במעשר ערל אסור בו

מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא לאיי אפנויי מופני

מאי מופני אמר רבא א״ר יצחק תלתא (שמות יב, ט) ממנו כתיבי בפסח חד לגופיה וחד לגזירה שוה וחד

למאן דאמר בא הכתוב ליתן לך עשה אחר לא תעשה איידי דכתיב נותר כתיב נמי ממנו ולמאן דאמר ליתן לו בקר שני לשריפתו איידי דכתיב עד בקר כתיב נמי ממנו

תלתא ממנו כתיבי במעשר חד לגופיה וחד לדרבי אבהו א״ר יוחנן וחד לדריש לקיש

דאמר ריש לקיש א״ר סמיא מנין למעשר שני שנטמא שמותר לסוכו שנאמר (דברים כו, יד) ולא נתתי ממנו למת למת הוא דלא נתתי הא לחי דומיא דמת נתתי איזה דבר ששוה בחיים ובמתים הוי אומר זו סיכה

מתקיף לה מר זוטרא ואימא ליקח לו ארון ותכריכים אמר רב הונא בריה דרב יהושע ממנו מגופו רב אשי אמר לא נתתי דומיא דלא אכלתי מה להלן מגופו אף כאן מגופו

ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר למדין ואין משיבין אלא למ״ד למדין ומשיבין מאי איכא למימר

הך דרבי אבהו מדרב נחמן אמר רבה בר אבוה נפקא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מאי דכתיב (במדבר יח, ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסקה תחת תבשילך:

וכל הטמאים כו׳: מנא הני מילי א״ר יוחנן משום ר׳ ישמעאל אמר קרא (ויקרא כב, ד) איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב וגו׳ אי זהו דבר ששוה

דף עד עמוד ב

בזרעו של אהרן הוי אומר זו תרומה ואימא בחזה ושוק אינה בחוזרת

תרומה נמי אינה בחללה חללה לאו זרעו דאהרן היא

וממאי דהאי עד אשר יטהר עד דאיכא הערב שמש אימא עד דמייתי כפרה

לא ס״ד דתנא דבי ר׳ ישמעאל בזב בעל שתי ראיות ובמצורע מוסגר הכתוב מדבר דומיא דטמא נפש מה טמא נפש דלאו בר כפרה הוא הני נמי דלאו בני כפרה נינהו

ואימא הני מילי דלאו בר כפרה אבל דבר כפרה עד דמייתי כפרה

ותו הא דתנן טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרה אוכל בקדשים מנא לן

אמר רבא אמר רב חסדא תלתא קראי כתיבי כתיב (ויקרא כב, ו) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים הא רחץ טהור וכתיב (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וכתיב (ויקרא יב, ח) וכפר עליה הכהן וטהרה הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים

ואיפוך אנא מסתברא תרומה עדיפא שכן מחפ״ז

אדרבה מעשר עדיפא שכן הד״ס ט״ב

אפי׳ הכי מיתה עדיפא

רבא אמר בלא מיתה עדיפא נמי לא מצית אמרת אמר קרא נפש איזהו דבר ששוה בכל נפש הוי אומר זה מעשר

ואכתי הני מילי היכא דלאו בר כפרה אבל היכא דבר כפרה עד דמייתי כפרה

אמר אביי תרי קראי כתיבי ביולדת כתיב (ויקרא יב, ד) עד מלאת ימי טהרה כיון שמלאו ימיה טהרה וכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה הא כיצד כאן לתרומה כאן לקדשים

ואיפוך אנא מסתברא קדש חמור שכן פנקעכ״ס

אדרבה תרומה חמורה שכן מחפ״ז הנך נפישן

רבא אמר בלא הנך נפישן לא מצית אמרת אמר קרא וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל שהיא טמאה ואי ס״ד בקדשים איקרי כאן (ויקרא ז, יט) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל אלא שמע מינה בתרומה

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי ומי מצית אמרת תרומה כתיבא הכא והתניא (ויקרא יב, ב) דבר אל בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין תלמוד לומר אשה ואי סלקא דעתך בתרומה גיורת ושפחה בנות מיכל תרומה נינהו

אמר רבא ולא

דף עה עמוד א

והכתיב (ויקרא יב, ד) בכל קדש לא תגע לרבות התרומה אלא קרא מילי מילי קא חשיב

ותלתא קראי בתרומה למה לי צריכי דאי מעד אשר יטהר לא הוה ידענא במאי כתב רחמנא ובא השמש וטהר

ואי כתב רחמנא ובא השמש ה״מ דלאו בר כפרה אבל דבר כפרה אימא עד דמייתי כפרה כתב רחמנא עד מלאת

ואי כתב רחמנא עד מלאת הוה אמינא אפילו בלא טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר

ולהך תנא דפליג עליה דתנא דבי ר׳ ישמעאל דאמר בזב בעל ג׳ ראיות ובמצורע מוחלט הכתוב מדבר והאי עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה תרי קראי בקדשים ל״ל

צריכי דאי כתב רחמנא ביולדת משום דמרובה טומאתה אבל בזב אימא לא ואי כתב רחמנא בזב דלא הותר מכללו אבל יולדת אימא לא צריכא

(ויקרא יא, לב) במים יובא וטמא עד הערב למה לי א״ר זירא לנגיעה

דתניא וטמא יכול לכל ת״ל וטהר אי וטהר יכול לכל ת״ל וטמא הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה

ואיפוך אנא מסתברא כי היכי דחמירא אכילה דתרומה מאכילה דמעשר ה״נ חמירא נגיעה דתרומה מנגיעה דמעשר

ואיבעית אימא נגיעה דתרומה מהכא נפקא (ויקרא יב, ד) בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע

ת״ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה ובנגיעה נטילת נשמה ליכא

והאי דאפקיה בלשון נגיעה הכי קאמר נגיעה כאכילה:

פצוע דכא וכו׳: מאן תנא משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה א״ר אלעזר במחלוקת שנויה ורבי אלעזר ורבי שמעון היא

ר׳ יוחנן אמר אפי׳ תימא ר׳ מאיר שאני הכא שכבר אכלה

ור׳ אלעזר שכבר אכלה לא אמרינן דאי לא תימא הכי בת ישראל שנשאת לכהן ומת בעלה תאכל שכבר אכלה

ורבי יוחנן התם פקע קנייניה הכא לא פקע קנייניה:

איזהו פצוע: תנו רבנן איזהו פצוע דכא כל שנפצעו ביצים שלו ואפילו אחת מהן ואפי׳ ניקבו ואפילו נמוקו ואפילו חסרו אמר רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא סריס חמה וכשר

סריס חמה ס״ד אלא הרי הוא כסריס חמה וכשר

וניקב לא מוליד והא ההוא גברא דסליק לדיקלא

דף עה עמוד ב

וחרזיה סילוא בביצים ונפק מיניה כחוט דמוגלא ואוליד הא שלח שמואל לקמיה דרב ואמר ליה צא וחזר על בניו מאין הם

אמר רב יהודה אמר שמואל פצוע דכא בידי שמים כשר אמר רבא היינו דקרינן פצוע ולא קרינן הפצוע

במתניתא תנא נאמר (דברים כג, ב) לא יבא פצוע ונאמר (דברים כג, ג) לא יבא ממזר מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם

אמר רבא פצוע בכולן דך בכולן כרות בכולן פצוע בכולן בין שנפצע הגיד בין שנפצעו ביצים בין שנפצעו חוטי ביצים דך בכולן בין שנידך הגיד בין שנידכו ביצים בין שנידכו חוטי ביצים כרות [בכולן] בין שנכרת הגיד בין שנכרתו ביצים בין שנכרתו חוטי ביצים

אמר ליה ההוא מרבנן לרבא ממאי דהאי פצוע דכא באותו מקום אימא מראשו אמר ליה מדלא מנה ביה דורות ש״מ באותו מקום

ודלמא האי דלא מנה בו דורות דאיהו הוא דאסור בריה ובר בריה כשר

דומיא דכרות שפכה מה כרות שפכה באותו מקום אף האי נמי באותו מקום

וכרות שפכה גופיה ממאי דבאותו מקום הוא אימא משפתיה שפכה כתיב במקום ששופך

ואימא מחוטמו מי כתיב בשפוך כרות שפכה כתיב מי שעל ידי כריתה שופך שלא על ידי כריתה אינו שופך אלא מקלח לאפוקי האי דאידי ואידי שופך הוא

במתניתא תנא נאמר לא יבא פצוע דכא ונאמר לא יבא ממזר מה להלן באותו מקום אף כאן באותו מקום

ניקב למטה מעטרה שכנגדו למעלה מעטרה סבר רבי חייא בר אבא לאכשורי א״ל רבי אסי הכי אמר ריב״ל עטרה כל שהיא מעכבת:

ואם נשתייר מעטרה כו׳: יתיב רבינא וקמיבעיא ליה מלא החוט שאמרו על פני כולה או על פני רובה אמר ליה רבא תוספאה לרבינא מלא החוט על פני רובה וכלפי רישא

א״ר הונא כקולמוס כשרה כמרזב פסולה האי שליט בה אוירא והאי לא שליט בה אוירא ורב חסדא אמר כמרזב כשרה כקולמוס פסולה האי גריד והאי לא גריד

אמר רבא כוותיה דרב הונא מסתברא האי לא שליט בה אוירא והאי שליט בה אוירא אי משום גרידותא מידי דהוה אברזא דחביתא

אמר ליה רבינא למרימר הכי אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא בין כקולמוס בין כמרזב כשרה מיהו מיבעיא ליה למטה מעטרה או למעלה פשיטא דלמעלה מעטרה דאי ס״ד למטה מעטרה אפילו נכרת הגיד נמי ורבינא לשבושי למרימר הוא דבעי

ההוא עובדא דהוה במתא מחסיא שפייה מר בר רב אשי כקולמוס ואכשריה ההוא עובדא דהוה בפומבדיתא איסתתים גובתא דשכבת זרע ואפיק במקום קטנים סבר רב ביבי בר אביי לאכשורי אמר רב פפי משום דאתו

דף עו עמוד א

ממולאי אמריתו מילי מוליתא במקומה מבשלה שלא במקומה לא מבשלה

אמר רב יהודה אמר שמואל ניקב ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר הוי בה רבא היכא אילימא למטה מעטרה אפי׳ נכרת נמי אלא בעטרה עצמה איתמר נמי אמר רב מרי בר מר אמר מר עוקבא אמר שמואל ניקב בעטרה עצמה ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר

שלח ליה רבא בריה דרבה לרב יוסף ילמדנו רבינו היכי עבדינן א״ל מייתינן נהמא חמימא דשערי ומנחינן ליה אבי פוקרי ומקרי וחזינן ליה

אמר אביי אטו כ״ע יעקב אבינו הואי דכתיב ביה (בראשית מט, ג) כחי וראשית אוני שלא ראה קרי מימיו

אלא אמר אביי מעברינן קמיה בגדי צבעונין אמר רבא אטו כ״ע ברזילי הגלעדי הוא אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא

ת״ר ניקב פסול מפני שהוא שותת נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו זהו למעוטי מאי למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום

שלח ליה רב אידי בר אבין לאביי היכי עבדינן מייתינן שערתא ומסרטינן ליה ומייתינן תרבא ושייפינן ומייתינן שומשנא גמלא ומנכתינן ליה ופסקינן ליה לרישיה ודוקא שערתא אבל פרזלא מזרף זריף וה״מ קטן אבל גדול מיקפולי מיקפל

אמר רבה בר רב הונא המטיל מים משתי מקומות פסול אמר רבא לית הלכתא לא כברא ולא כאבא ברא הא דאמרן אבא דא״ר הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה

ואפילו לרבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ה״מ איש אבל אשה פריצותא בעלמא:

מתני׳ פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בגיורת ומשוחררת ואינן אסורין אלא מלבא בקהל שנאמר (דברים כג, ב) לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה׳:

גמ׳ בעו מיניה מרב ששת פצוע דכא כהן מהו בגיורת ומשוחררת בקדושתיה קאי ואסיר או דלמא לאו בקדושתיה קאי ושרי

א״ל רב ששת תניתוה פצוע דכא ישראל מותר בנתינה ואי ס״ד בקדושתיה קאי אקרי כאן (דברים ז, ג) לא תתחתן בם

אמר רבא אטו התם משום קדושה ולאו קדושה הוא דלמא מוליד בן ואזיל פלח לעבודת כוכבים וה״מ בהיותן עובדי כוכבים כי מגיירי בישראל שרו ורבנן הוא דגזרו בהו וכי גזרו בהו רבנן בהנך דבני אולודי אבל האי דלאו בר אולודי לא גזרו ביה רבנן

אלא מעתה ממזר דבר אולודי הכי נמי דאסיר והא תנן ממזרים ונתינים מותרים לבא זה בזה אלא כי גזור רבנן בכשרים בפסולים לא גזור רבנן

הדר אמר רבא לאו מילתא היא בהיותן עובדי כוכבים לית להו חתנות נתגיירו אית להו חתנות

מתיב רב יוסף (מלכים א ג, א) ויתחתן שלמה את בת פרעה מלך מצרים גיורי גיירה והא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה מידי הוא טעמא אלא לשולחן מלכים

דף עו עמוד ב

הא לא צריכא ליה

[ותיפוק ליה] דהא מצרית ראשונה היא וכי תימא הנך אזלי לעלמא והני אחריני נינהו

והא תניא א״ר יהודה מנימין גר מצרי היה לי חבר מתלמידי ר״ע אמר אני מצרי ראשון ונשאתי מצרית ראשונה אשיא לבני מצרית שניה כדי שיהא בן בני ראוי לבא בקהל

אמר רב פפא אנן משלמה ליקו ונתיב שלמה לא נסיב מידי דכתיב ביה (מלכים א יא, ב) מן הגוים אשר אמר ה׳ אל בני ישראל לא תבואו בהם והם לא יבואו בכם אכן יטו את לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה לאהבה אלא קשיא ויתחתן

מתוך אהבה יתירה שאהבה מעלה עליו הכתוב כאילו נתחתן בה

א״ל רבינא לרב אשי והא אנן תנן פצוע דכא וכרות שפכה מותרים בגיורת ומשוחררת הא בנתינה אסירי

א״ל וליטעמיך אימא סיפא ואינן אסורין אלא מלבא בקהל הא בנתינה שרו אלא מהא ליכא למשמע מינה:

מתני׳ עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהם מותרות מיד

מצרי ואדומי אינם אסורים אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות ר״ש מתיר את הנקבות מיד א״ר שמעון ק״ו הדברים ומה אם במקום שאסר את הזכרים איסור עולם התיר את הנקבות מיד מקום שלא אסר את הזכרים אלא עד שלשה דורות אינו דין שנתיר את הנקבות מיד

אמרו לו אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה אמר להם לא כי הלכה אני אומר:

גמ׳ מנא ה״מ א״ר יוחנן דאמר קרא (שמואל א יז, נה) וכראות שאול את דוד יוצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך אם ידעתי ולא ידע ליה והכתיב (שמואל א טז, כא) ויאהבהו מאד ויהי לו נושא כלים אלא אאבוה קא משאיל

ואביו לא ידע ליה והכתיב (שמואל א יז, יב) והאיש בימי שאול זקן בא באנשים ואמר רב ואיתימא רבי אבא זה ישי אבי דוד שנכנס באוכלוסא ויצא באוכלוסא

ה״ק שאול אי מפרץ אתי אי מזרח אתי אי מפרץ אתי מלכא הוי שהמלך פורץ לעשות דרך ואין ממחין בידו אי מזרח אתי חשיבא בעלמא הוי

מ״ט אמר ליה שאל עליה דכתיב (שמואל א יז, לח) וילבש שאול את דוד מדיו כמדתו וכתיב ביה בשאול (שמואל א ט, ב) משכמו ומעלה גבוה מכל העם א״ל דואג האדומי עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו מ״ט דקאתי מרות המואביה

א״ל אבנר תנינא עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית אלא מעתה ממזר ולא ממזרת ממזר כתיב מום זר

מצרי ולא מצרית שאני הכא דמפרש טעמא דקרא (דברים כג, ה) על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם היה להם לקדם אנשים לקראת אנשים ונשים לקראת נשים אישתיק

מיד ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה העלם התם קרי ליה נער הכא קרי ליה עלם הכי קא אמר ליה הלכה נתעלמה ממך צא ושאל בבית המדרש שאל אמרו ליה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית

דף עז עמוד א

אקשי להו דואג כל הני קושייתא אישתיקו בעי לאכרוזי עליה מיד (שמואל ב יז, כה) ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש וכתיב (דברי הימים א ב, יז) יתר הישמעאלי אמר רבא מלמד שחגר חרבו כישמעאל ואמר כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית

ומי מהימן והאמר רבי אבא אמר רב כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו שאני הכא דהא שמואל ובית דינו קיים

מכל מקום קשיא הכא תרגמו (תהלים מה, יד) כל כבודה בת מלך פנימה במערבא אמרי ואיתימא ר׳ יצחק אמר קרא (בראשית יח, ט) ויאמרו אליו איה שרה אשתך וגו׳

כתנאי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר (דברים כג, ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של איש לקדם וכו׳

דרש רבא מאי דכתיב (תהלים קטז, טז) פתחת למוסרי אמר דוד לפני הקב״ה רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם רות המואביה ונעמה העמונית

דרש רבא מאי דכתיב (תהלים מ, ו) רבות עשית אתה ה׳ אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד אמר לו עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו

דרש רבא מאי דכתיב (תהלים מ, ח) אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי שבמגילת ספר כתוב עלי התם כתיב (בראשית יט, טו) הנמצאות הכא כתיב (תהלים פט, כא) מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו

אמר עולא א״ר יוחנן בת גר עמוני כשרה לכהונה א״ל רבא בר עולא לעולא כמאן אי כר׳ יהודה הא אמר בת גר זכר כבת חלל זכר ואי כרבי יוסי פשיטא הא אמר אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה

וכ״ת בהנך דראוין לבא בקהל אבל האי דאין ראוי לבא בקהל לא מנא ליה

דיליף מכ״ג באלמנה מה לכ״ג באלמנה שכן ביאתו בעבירה

חלל יוכיח מה לחלל שכן יצירתו בעבירה

כ״ג יוכיח וחזר הדין

לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה אף כאן שאינו ברוב קהל ובתו פסולה

מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה

דלמא ודאי בעמוני שנשא בת ישראל קאמרת אע״ג דביאתו בעבירה בתו כשרה א״ל אין

דכי אתא רבין א״ר יוחנן בת גר עמוני ובת מצרי שני רבי יוחנן אמר כשרה ור״ל אמר פסולה ר״ל אמר פסולה דיליף לה מכ״ג באלמנה ר׳ יוחנן אמר כשרה

דף עז עמוד ב

דתני רבי זכאי קמיה דר׳ יוחנן (ויקרא כא, יד) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה להביא גיורת מכנה שהיא כשרה לכהונה ואמר ליה אני שונה עמיו מעמיו להביא בתולה הבאה מב׳ עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא

מאי שני עממין אילימא עמוני שנשא עמונית ומאי משני עממין דזכרים אסורין ונקבות מותרות היינו גיורת מכנה אלא בעמוני שנשא בת ישראל

ואיכא דאמרי אמר ליה אני שונה עמיו מעמיו להביא בתולה הבאה משני עממין ומעם שיש בו שני עממין ואת אמרת גיורת מכנה ותו לא

ולהך לישנא בת מצרי שני דכשרה לכהונה מנא ליה וכי תימא דיליף מעמוני שנשא בת ישראל מה לעמוני שנשא בת ישראל שכן נקבות מותרות

מצרי שני שנשא מצרית שניה יוכיח

מה למצרי שני שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה

עמוני שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין וכו׳

אמר רב יוסף היינו דשמענא ליה לרב יהודה דאמר עמיו מעמיו ולא ידענא מאי קאמר

כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי תנא קמיה אשה עמונית כשרה בנה מעמוני פסול ובתה מעמוני כשרה במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה

אמר ליה פוק תני לברא מאי דאמרת אשה עמונית כשרה עמוני ולא עמונית בנה מעמוני פסול דהא עמוני הוא

ובתה מעמוני כשרה למאי אילימא לבא בקהל השתא אמה כשרה היא מיבעיא אלא לכהונה

במה דברים אמורים בעמוני ועמונית שנתגיירו אבל בתה מעמוני פסולה מאי בתה מעמוני אילימא עמוני שנשא עמונית היינו גיורת מכנה אלא עמוני שנשא בת ישראל א״ל פוק תני לברא:

מצרי ואדומי אינן אסורין וכו׳: מאי תשובה

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן משום דאיכא למימר עריות יוכיחו שלא אסר בהן אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות

מה לעריות שכן כרת ממזר יוכיח

מה לממזר שכן אינו ראוי לבא בקהל לעולם עריות יוכיחו וחזר הדין

לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאסורין ואחד זכרים ואחד נקבות אף אני אביא מצרי ומצרית שיהיו אסורין אחד זכרים ואחד נקבות

מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת

ורבנן מחלל דחייבי עשה וכר׳ אליעזר בן יעקב

ומאי לא כי הכי קאמר להו לדידי לא סבירא לי דר׳ אליעזר בן יעקב לדידכו דסבירא לכו כר״א בן יעקב הלכה אני אומר

תניא אמר להן ר״ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות

ת״ר בנים ולא בנות דברי ר״ש אמר ר׳ יהודה הרי הוא אומר (דברים כג, ט) בנים אשר יולדו להם דור שלישי הכתוב תלאן בלידה

א״ר יוחנן אי לאו דאמר ר׳ יהודה הכתוב תלאן בלידה לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש כיון דאמר מר קהל גרים איקרי קהל

דף עח עמוד א

מצרי שני במאי יטהר דלמא דאי עבר ונסיב דאי לא כתיב קרא

הרי ממזר דאי וכתביה קרא דאי לאיסורא כתב דאי להיתרא לא כתב

הרי מחזיר גרושתו דאי להיתרא וכתביה התם משום עיקר איסורא הוא דכתביה

ת״ר אם נאמר בנים למה נאמר דורות ואם נאמר דורות למה נאמר בנים אם נאמר בנים ולא נאמר דורות הייתי אומר בן ראשון ושני אסור שלישי מותר לכך נאמר דורות

ואם נאמר דורות ולא נאמר בנים הייתי אומר לאותן העומדים על הר סיני לכך נאמר בנים

להם מהם מנה להם הלך אחר פסולן

ואיצטריך למיכתב להם ואיצטריך למיכתב אשר יולדו דאי כתב רחמנא אשר יולדו ה״א מבניהם מנה כתב רחמנא להם ואי כתב רחמנא להם ה״א מצרית מעוברת שנתגיירה היא ובנה חד כתב רחמנא אשר יולדו

ואיצטריך למיכתב להם הכא ואיצטריך למיכתב לו גבי ממזר

דאי כתב רחמנא הכא משום דבא מטיפה פסולה אבל ממזר דבא מטיפה כשרה אימא לא

ואי כתב רחמנא גבי ממזר משום דאין ראוי לבא בקהל לעולם אבל הכא אימא לא צריכא

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שלישי הואי אלמא קסבר בתר דידיה שדינן ליה

מתיב רב יוסף רבי טרפון אומר יכולין ממזרים ליטהר כיצד ממזר נשא שפחה הולד עבד שחררו נמצא בן חורין אלמא בתר דידה שדינן ליה שאני התם דאמר קרא (שמות כא, ד) האשה וילדיה תהיה לאדוניה

מתיב רבא אמר ר׳ יהודה מנימין גר מצרי היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא ואמר אני מצרי ראשון ונשאתי מצרית ראשונה אשיא לבני מצרית שניה כדי שיהא בן בני ראוי לבא בקהל ואי ס״ד בתריה דידיה שדינן ליה אפילו ראשונה נמי הא אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני ראשונה

כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שני הואי אלמא בתר אימיה שדינן ליה

אמר ליה אביי אלא הא דאמר ר׳ יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה מתכפר בה רצה מתכפר בולדה

אי אמרת בשלמא עובר לאו ירך אמו הוא הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות ואמר רב אושעיא הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה

אלא אי אמרת עובר ירך אמו הוא הוה ליה ולד חטאת וולד חטאת למיתה אזיל

אישתיק א״ל דלמא שאני התם דכתיב אשר יולדו הכתוב תלאו בלידה א״ל קרקפנא חזיתיה לרישך ביני עמודי כי אמר רבי יוחנן להא שמעתא

טעמא דכתיב אשר יולדו הא בעלמא בתר אבוה שדינן ליה אלא הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה אמאי אין צריך טבילה

וכי תימא משום דרבי יצחק דאמר רבי יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ

דף עח עמוד ב

והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ שאני עובר דהיינו רביתיה

כי אתא רבינא א״ר יוחנן באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם באומות הלך אחר הזכר כדתניא מנין לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד שנאמר (ויקרא כה, מה) וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו

יכול אפי׳ אחד מן הכנענים שבא על אחת מן האומות והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ת״ל אשר הולידו בארצכם מן הנולדים בארצכם ולא מן הגרים בארצכם:

נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם: במאי אילימא במצרי שנשא עמונית מאי פגום שבשניהם אית בה עמוני ולא עמונית אלא בעמוני שנשא מצרית אי זכר הוי שדייה בתר עמוני אי נקבה הוי שדייה בתר מצרית:

מתני׳ ממזרין ונתינין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות:

גמ׳ אמר ריש לקיש ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת יליף עשירי עשירי מעמוני ומואבי מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות

אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי אהני גזירה שוה מעשירי ואילך

והאנן תנן ממזרים ונתינין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות לא קשיא הא כמאן דאמר דון מינה ומינה

הא כמאן דאמר דון מינה ואוקי באתרא

שאלו את רבי אליעזר ממזרת לאחר עשרה דרי מהו אמר להם מי יתן לי דור שלישי ואטהרנו אלמא קסבר ממזרא לא חיי וכן אמר רב הונא ממזרא לא חיי

והא אנן תנן ממזרין אסורין ואיסורן איסור עולם אמר רבי זירא לדידי מפרשא לי מיניה דרב יהודה דידיע חיי דלא ידיע לא חיי דידיע ולא ידיע עד תלתא דרי חיי טפי לא חיי

ההוא דהוי בשבבותיה דר׳ אמי אכריז עליה דממזרא הוה בכי ואזיל אמר ליה חיים נתתי לך

אמר רב חנא בר אדא נתינים דוד גזר עליהם שנאמר (שמואל ב כא, ב) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו׳

מאי טעמא גזר עלייהו דכתיב (שמואל ב כא, א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה שנה ראשונה אמר להם שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכם דכתיב (דברים יא, טז) ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו׳ בדקו ולא מצאו

שניה אמר להם שמא עוברי עבירה יש בכם דכתיב (ירמיהו ג, ג) וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך וגו׳ בדקו ולא מצאו

שלישית אמר להם שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכם ואין נותנין דכתיב (משלי כה, יד) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר בדקו ולא מצאו

אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד ויבקש דוד את פני ה׳ מאי היא אמר ריש לקיש ששאל באורים ותומים

מאי משמע א״ר אלעזר אתיא פני פני כתיב הכא ויבקש דוד את פני ה׳ וכתיב התם (במדבר כז, כא) ושאל לו במשפט האורים לפני ה׳

ויאמר ה׳ אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים אל שאול שלא נספד כהלכה ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן

קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה וקא תבע על אשר המית הגבעונים אין דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (צפניה ב, ג) בקשו את ה׳ כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו

אמר דוד שאול נפקו להו

דף עט עמוד א

תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה

נתינים ניקרינהו ונפייסינהו (שמואל ב כא, ב) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכו את נחלת ה׳ ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו׳ יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה׳ וגו׳ מיפייס ולא פייסינהו

אמר שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנין וגומלי חסדים רחמנים דכתיב (דברים יג, יח) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך ביישנין דכתיב (שמות כ, כ) בעבור תהיה יראתו על פניכם גומלי חסדים דכתיב (בראשית יח, יט) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו׳ כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו

(שמואל ב כא, ח) ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזילי המחולתי מאי שנא הני אמר רב הונא העבירום לפני ארון כל שארון קולטו למיתה כל שאין ארון קולטו לחיים

מתיב רב חנא בר קטינא (שמואל ב כא, ז) ויחמול המלך על מפיבושת בן יהונתן בן שאול שלא העבירו

וכי משוא פנים יש בדבר אלא שהעבירו וקלטו ובקש עליו רחמים ופלטו ואכתי משוא פנים יש בדבר אלא שבקש רחמים שלא יקלטנו הארון

והא כתיב (דברים כד, טז) לא יומתו אבות על בנים וגו׳ אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא

(שמואל ב כא, י) ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה והא כתיב (דברים כא, כג) לא תלין נבלתו על העץ

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא שהיו עוברים ושבים אומרים מה טיבן של אלו הללו בני מלכים הם ומה עשו פשטו ידיהם בגרים גרורים אמרו אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו ומה בני מלכים כך בני הדיוטות על אחת כמה וכמה ומה גרים גרורים כך ישראל על אחת כמה וכמה

מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף שנאמר (מלכים א ה, כט) ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמנים אלף חוצב בהר ודלמא ישראל הוו לא סלקא דעתך דכתיב (מלכים א ט, כב) ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד

ודלמא דוגזר בעלמא אלא מהכא (דברי הימים ב ב, טז) ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו׳] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו׳] ויעש מהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר

ונתינים דוד גזר עליהם משה גזר עליהם דכתיב (דברים כט, י) מחוטב עציך עד שואב מימיך משה גזר להההוא דרא דוד גזר לכולי דרא

ואכתי יהושע גזר עלייהו דכתיב (יהושע ט, כז) ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה׳ יהושע גזר בזמן שבית המקדש קיים דוד גזר בזמן שאין בית המקדש קיים

דף עט עמוד ב

בימי רבי בקשו להתיר נתינים אמר להם רבי חלקנו נתיר חלק מזבח מי יתיר

ופליגא דר׳ חייא בר אבא דאמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן חלק עדה לעולם אסור חלק מזבח בזמן שבית המקדש קיים אסור אין בית המקדש קיים שרי:

מתני׳ אמר רבי יהושע שמעתי שהסריס חולץ וחולצין לאשתו והסריס לא חולץ ולא חולצין לאשתו ואין לי לפרש

א״ר עקיבא אני אפרש סריס אדם חולץ וחולצין לאשתו מפני שהיתה לו שעת הכושר סריס חמה לא חולץ ולא חולצין לאשתו מפני שלא היתה לו שעת הכושר

ר׳ אליעזר אומר לא כי אלא סריס חמה חולץ וחולצין לאשתו מפני שיש לו רפואה סריס אדם לא חולץ ולא חולצין לאשתו מפני שאין לו רפואה

העיד ר׳ יהושע בן בתירא על בן מגוסת שהיה בירושלים סריס אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי ר״ע

הסריס לא חולץ ולא מייבם וכן איילונית לא חולצת ולא מתייבמת

הסריס שחלץ ליבמתו לא פסלה בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנות וכן איילונית שחלצו לה אחין לא פסלוה בעלוה פסלוה מפני שבעילתה בעילת זנות:

גמ׳ מכדי שמעינן לר״ע דאמר חייבי לאוין כחייבי כריתות דמו וחייבי כריתות לאו בני חליצה וייבום נינהו

אמר ר׳ אמי הכא במאי עסקינן כגון שנשא אחיו גיורת ור״ע סבר לה כר׳ יוסי דאמר קהל גרים לא אקרי קהל

אי הכי יבומי נמי מייבם אין הכי נמי ואיידי דאמר ר׳ יהושע חולץ אמר איהו נמי חולץ

דיקא נמי דקתני העיד ר׳ יהושע בן בתירא על בן מגוסת שהיה בירושלים סריס אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי ר״ע ש״מ

מתיב רבה פצוע דכא וכרות שפכה סריס אדם והזקן או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהם נשים ולהם אחין ועמדו אחין ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו

מתו אחין ועמדו הן ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או חלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאמר (דברים כג, ב) לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה׳ אלמא בקהל עסקינן

אלא אמר רבה כגון שנפלה לו ולבסוף נפצע

אמר ליה אביי וליתי איסור פצוע ונידחי עשה דייבום מי לא תנן ר״ג אומר אם מיאנה מיאנה

ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה אלמא אתי איסור אחות אשה ודחי הכא נמי ניתי איסור פצוע ונידחי

אלא אמר רב יוסף האי תנא הך תנא דבי רבי עקיבא היא דאמר מחייבי לאוין דשאר הוי ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוי ממזר

איקרי כאן (דברים כה, ז) להקים לאחיו שם והא לאו בר הכי הוא

אמר רבא אם כן אין לך אשה שכשרה ליבם שלא נעשה בעלה סריס חמה שעה אחת קודם למיתתו

לר׳ אליעזר פירוקא דרבא פירכא היא

התם כחישותא דאתחילה ביה

היכי דמי סריס חמה אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן כל

דף פ עמוד א

שלא ראה שעה אחת בכשרותו מנא ידעינן אמר אביי כל המטיל מים ואינו עושה כיפה

ממאי הואי דאפיה אימיה בטיהרא ושתיא שיכרא מרקא אמר רב יוסף היינו דשמענא לאמי דאמר כל שממעי אמו לקוי ולא ידענא מאי ניהו

וליחוש שמא הבריא בינתים כיון דתחלתו וסופו לקוי לא חיישינן

מתיב רב מרי רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר בודקין אותו שלש פעמים בתוך שמונים יום

לחד אבר חיישינן לכוליה גופא לא חיישינן:

רבי אליעזר אומר לא כי וכו׳: ורמינהו בן עשרים שנה ולא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסריס לא חולץ ולא מייבם בת עשרים ולא הביאה שתי שערות יביאו ראיה שהיא בת עשרים והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת דברי בית הלל ובית שמאי אומרים זה וזה בני שמנה עשרה

רבי אליעזר אומר הזכר כדברי ב״ה ונקבה כדברי ב״ש מפני שהאשה ממהרת לבא לפני האיש

אמר רמי בר דיקולי אמר שמואל חזר בו ר׳ אליעזר איבעיא להו מהי הדר ביה תא שמע דתניא רבי אליעזר אומר סריס חמה חולץ וחולצין לאשתו שכן במינן מתרפאין באלכסנדריא של מצרים

רבי אלעזר אומר לעולם לא הדר ביה וכי תנן ההיא לעונשין

איתמר אכל חלב מבן שתים עשרה [ויום אחד] עד בן שמנה עשרה ונולדו בו סימני סריס ולאחר מכאן הביא שתי שערות רב אמר נעשה סריס למפרע ושמואל אמר קטן היה באותה שעה

מתקיף לה רב יוסף לרב אילונית לרבי מאיר יהא לה קנס

אמר ליה אביי מקטנותה יצתה לבגר

א״ל כל כי הני מילי מעלייתא יתאמרו משמאי דתניא אין הסריס נידון כבן סורר ומורה לפי שאין בן סורר ומורה נידון אלא בחתימת זקן התחתון ואין אילונית נידונית כנערה המאורסה שמקטנותה יצתה לבגר

אמר רבי אבהו סימני סריס ואילונית ובן שמנה אין עושין בהן מעשה עד שיהו בן עשרים

ובן שמנה מי קחיי והתניא בן שמנה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו אבל אמו שוחה עליו ומניקתו

דף פ עמוד ב

מפני הסכנה הכא במאי עסקינן כשגמרו סימניו דתניא איזהו בן שמנה כל שלא כלו לו חדשיו רבי אומר סימנין מוכיחין עליו שערו וצפרניו שלא גמרו טעמא דלא גמרו הא גמרו אמרינן האי בר ז׳ הוא ואישתהויי הוא דאישתהי

אלא הא דעבד רבא תוספאה עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים ואישתהי עד תריסר ירחי שתא ואכשריה כמאן כרבי דאמר משתהא

כיון דאיכא רבן שמעון בן גמליאל דאמר משתהי כרבים עבד דתניא רשב״ג אומר כל ששהה ל׳ יום באדם אינו נפל

ת״ר איזהו סריס חמה כל שהוא בן עשרים ולא הביא שתי שערות ואפילו הביא לאחר מכאן הרי הוא כסריס לכל דבריו ואלו הן סימניו כל שאין לו זקן ושערו לקוי ובשרו מחליק רשב״ג אומר משום רבי יהודה בן יאיר כל שאין מימיו מעלין רתיחות

ויש אומרים כל המטיל מים ואין עושה כיפה ויש אומרים כל ששכבת זרעו דוחה ויש אומרים כל שאין מימי רגליו מחמיצין אחרים אומרים כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו מעלה הבל רבי שמעון בן אלעזר אומר כל שקולו לקוי ואין ניכר בין איש לאשה

ואיזו היא אילונית כל שהיא בת עשרים ולא הביאה ב׳ שערות ואפי׳ הביאה לאחר מכאן הרי היא כאילונית לכל דבריה ואלו הן סימניה כל שאין לה דדים ומתקשה בשעת תשמיש רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין לה שיפולי מעים כנשים רבי שמעון בן אלעזר אומר כל שקולה עבה ואינה ניכרת בין אשה לאיש

איתמר סימני סריס רב הונא אמר עד שיהו כולם רבי יוחנן אמר אפי׳ באחד מהן היכא דהביא שתי שערות בזקן כולי עלמא לא פליגי דעד שיהו כולן כי פליגי בשלא הביא

אלא הא דאמר להו רבה בר אבוה לרבנן עיינו ביה ברב נחמן אי בשרו מעלה הבל איתיב ליה ברת כמאן כרב הונא לא רב נחמן סיכי דיקנא הויא ליה:

הסריס לא חולץ ולא מייבם וכן אילונית וכו׳: קתני סריס דומיא דאילונית מה אילונית בידי שמים אף סריס בידי שמים וסתמא כרבי עקיבא דאמר בידי אדם אין בידי שמים לא:

הסריס שחלץ ליבמתו לא פסלה כו׳: טעמא דבעלה הוא הא אחר לא

דף פא עמוד א

לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר שומרת יבם שזינתה פסולה ליבמה לא הוא הדין אפילו לאחר נמי ואיידי דתנא רישא בדידיה תנא נמי סיפא בדידיה:

וכן איילונית שחלצו לה אחין כו׳: טעמא דבעלוה הא לא בעלוה לא כמאן דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר איילונית זונה היא:

מתני׳ סריס חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה רבי יוסי ור״ש אומרים אנדרוגינוס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה

ר׳ יהודה אומר טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ מפני שהוא כסריס אנדרוגינוס נושא אבל לא נישא ר׳ אליעזר אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר׃

גמ׳ פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאינו מוליד אינו מאכיל קמ״ל׃

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אנדרוגינוס׃ אמר ר״ל מאכילה בתרומה ואין מאכילה בחזה ושוק רבי יוחנן אומר אף מאכילה בחזה ושוק ולריש לקיש מאי שנא חזה ושוק דאורייתא תרומה נמי דאורייתא

הכא במאי עסקינן בתרומה בזמן הזה דרבנן אבל בזמן שבהמ״ק קיים מאי לא אדתני אין מאכילה בחזה ושוק ליפלוג וליתני בדידה בד״א בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא

הכי נמי קאמר כשהוא מאכילה מאכילה בתרומה בזה״ז דרבנן ואין מאכילה בזמן חזה ושוק ואפילו בתרומה דרבנן דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא

ור׳ יוחנן אמר אף מאכילה בחזה ושוק א״ל ר׳ יוחנן לר״ל מי סברת תרומה בזה״ז דרבנן א״ל אין שאני שונה עיגול בעגולים עולה

אמר ליה והלא אני שונה חתיכה בחתיכות עולה מי סברת כל שדרכו לימנות שנינו את שדרכו לימנות שנינו

מאי היא דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות

דף פא עמוד ב

כולן ידלקו דברי ר׳ מאיר וחכ״א יעלו באחד ומאתים שהיה ר״מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש וחכ״א אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ר״ע אומר שבעה

אלו הן אגוזי פרך ורמוני בדן וחביות סתומות וחלפי תרדין וקולחי כרוב ודלעת יונית ור״ע מוסיף אף ככרות של בעה״ב הראוין לערלה ערלה לכלאי הכרם כלאי הכרם

ר׳ יוחנן סבר את שדרכו לימנות שנינו וריש לקיש סבר כל שדרכו לימנות שנינו

מאי חתיכה דתניא חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות של חטאות טהורות וכן פרוסה של לחם הפנים טמאה שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים טהורות תעלה רבי יהודה אומר לא תעלה

אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות וכן פרוסה של לחם הפנים טהורה שנתערבה במאה פרוסות של חולין טהורות דברי הכל לא תעלה

קתני מיהת רישא תעלה אמר רבי חייא בריה דרב הונא בנימוחה

אי הכי מאי טעמא דר׳ יהודה

דף פב עמוד א

רבי יהודה לטעמיה דאמר מין במינו לא בטיל

אבל לא נימוח מאי לא תעלה אדתני אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות לא תעלה ניפלוג וניתני בדידה בד״א בשנימוחה אבל לא נימוחה לא תעלה

טהורות בטהורות עדיף ליה

ולר״ל מאי שנא רישא ומ״ש סיפא א״ר שישא בריה דרב אידי רישא בטומאת משקין דרבנן סיפא דאורייתא

אבל טומאת שרץ מאי לא תעלה

אדתני סיפא אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות לא תעלה ניפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בטומאת משקין אבל בטומאת שרץ לא טהורה בטהורות עדיף ליה

רבה אמר רישא איסור לאו סיפא איסור כרת

והא רבה הוא דאמר כל בדאורייתא לא שנא איסור לאו ולא שנא איסור כרת קשיא

רב אשי אמר סיפא משום דהוי ליה דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל

והא דרב אשי בדותא היא למאן אי לכהן מישרא שרי אי לישראל לעולם אסור אלא הא דרב אשי בדותא היא

וסבר ר׳ יוחנן תרומה בזמן הזה דאורייתא והתניא שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו בתוך אלו הרי אלו מותרים שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה וחולין בתוך חולין נפלו

ואמר ריש לקיש והוא שרבו חולין על התרומה ור׳ יוחנן אמר אע״פ שלא רבו חולין על התרומה

בשלמא לריש לקיש קסבר בדרבנן נמי רבויא הוא דבעינן אלא לרבי יוחנן קשיא

הא מני רבנן היא

דף פב עמוד ב

ואנא דאמרי כרבי יוסי

דתניא בסדר עולם (דברים ל, ה) אשר ירשו אבותיך וירשתה ירושה ראשונה ושניה יש להן ושלישית אין להן

וא״ר יוחנן מאן תנא סדר עולם רבי יוסי

וסבר רבי יוחנן בדרבנן לא בעינן רבויא והא תנן מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות נתן סאה ונטל סאה כשר וא״ר יהודה בר שילא אמר ר׳ אסי א״ר יוחנן עד רובו

מאי לאו דנשתייר רובו לא דלא נשקול רובו

ואיבעית אימא שאני הכא דאיכא למימר שאני אומר

תנן אנדרוגינוס נושא תני אם נשא

והא נושא קתני וליטעמיך מאי אבל לא נישא אלא מאי נישא דיעבד נושא נמי דיעבד

אמרי לא נושא לכתחלה משמע אבל לא נישא דיעבד נמי לא

והא מדקתני סיפא רבי אליעזר אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר מכלל דת״ק ספוקי מספקא ליה

בין למר בין למר מפשט פשיטא ליה איכא בינייהו סקילה משני מקומות דמר סבר חייבין עליו סקילה משני מקומות ומר סבר כזכר

אמר רב

דף פג עמוד א

ליתא למתניתין מקמי ברייתא דתניא רבי יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה הוא ולא הכריעו בו חכמים אם זכר אם נקבה

אדרבה ליתא לברייתא מקמי מתניתין מדשבקיה רבי יוסי לבר זוגיה ש״מ הדר ביה

ושמואל אמר ליתא לברייתא מקמי מתניתין אדרבה ליתא למתניתין מקמי ברייתא דהא שמעינן ליה לשמואל דחייש ליחידאה הני מילי כי לא מתעקרא מתניתין אבל כי מתעקרא מתניתין לא חייש

אמרי בי רב משמיה דרב הלכה כרבי יוסי באנדרוגינוס ובהרכבה ושמואל אמר בקושי ובקידוש

אנדרוגינוס הא דאמרן הרכבה דתנן אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה ואם נטע והבריך והרכיב יעקור רבי יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת בשלשה ימים שוב אינה קולטת רבי יוסי ור׳ שמעון אומרים שתי שבתות

ואמר ר״נ אמר רבה בר אבוה לדברי האומר שלשים צריך שלשים ושלשים לדברי האומר שלשה צריך שלשה ושלשים לדברי האומר שתי שבתות צריך שתי שבתות ושלשים

ושמואל אמר בקושי וקידוש קושי דתנן

כמה יהא קישויה ר״מ אומר או ארבעים או חמשים יום רבי יהודה אומר דייה חדשה רבי יוסי ור׳ שמעון אומרים אין קישוי יותר משתי שבתות

קידוש דתנן המסכך גפנו על גבי תבואתו של חברו הרי זה קדש וחייב באחריותו דברי רבי מאיר רבי יוסי ורבי שמעון אומרים

דף פג עמוד ב

אין אדם אוסר דבר שאינו שלו

איבעיא להו באנדרוגינוס מה לי אמר שמואל ת״ש דאמר שמואל לרב ענן ליתא לברייתא מקמי מתני׳

הרכבה מה לי אמר שמואל תא שמע דא״ל שמואל לרב ענן תני כמאן דאמר שלשה ושלשים

קושי מה לי אמר רב תיקו

קידוש מה לי אמר רב אמר רב יוסף ת״ש דאמר רב הונא אמר רב אין הלכה כרבי יוסי אמר ליה אביי מאי חזית דסמכת אהא דאמר רב אדא אמר רב הלכה כרבי יוסי אמרי בי רב מנו רב הונא ורב הונא אמר אין הלכה:

רבי יהודה אומר טומטום וכו׳: א״ר אמי מאי עביד ליה רבי יהודה לטומטום דבירי דאותבוה אבי כורסיה ואיקרע ואוליד שבע בנין ור׳ יהודה א״ל חזר על בניו מאין הם

תניא ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר טומטום לא יחלוץ שמא יקרע ונמצא סריס חמה אטו כל דמקרע זכר הוי הכי קאמר שמא יקרע ונמצא נקבה ואפילו נמצא זכר שמא ימצא סריס חמה

מאי בינייהו אמר רבא לפסול במקום אחין ולחלוץ שלא במקום אחין איכא בינייהו

אמר רב שמואל בר יהודה א״ר אבא אחוה דר׳ יהודה בר זבדי אמר רב יהודה אמר רב אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה משתי מקומות מיתיבי רבי אליעזר אמר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כבזכר בד״א בזכרות שלו אבל בנקבות שלו פטור

הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי סימאי אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה משתי מקומות מ״ט דרבי סימאי אמר רבא בר המדורי אסברא לי (ויקרא יח, כב) ואת זכר לא תשכב משכבי אשה אי זהו זכר שיש בו שני משכבות הוי אומר זה אנדרוגינוס

ורבנן אע״ג דאית ביה שני משכבות את זכר כתיב

ורבנן זכר גרידא מנא להו מאשה באשה שלא כדרכה מנא להו מואשה

אמר רב שזבי אמר רב חסדא לא לכל א״ר אליעזר אנדרוגינוס זכר מעליא הוא שאם אתה אומר כן במוקדשין יקדש

ומנלן דלא קדש דת״ר הנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן ומחיר וטומטום ואנדרוגינוס מטמאין בגדים אבית הבליעה

רבי אליעזר אומר טומטום ואנדרוגינוס אין מטמאין בגדים אבית הבליעה שהיה ר״א אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם:

אר״נ בר יצחק אף אנן נמי תנינא רבי אליעזר אומר

דף פד עמוד א

הכלאים וטרפה ויוצא דופן טומטום ואנדרוגינוס לא קדושין ולא מקדשין

ואמר שמואל לא קדושין בתמורה ולא מקדשין בעושה תמורה ש״מ:

ר׳ אליעזר אומר חייבין עליו סקילה כזכר: תניא א״ר כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר׳ אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרנגולים של בית בוקיא ולא הניחוני ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו רבי אליעזר אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר:

הדרן עלך הערל

מתני׳ **יש מותרות** לבעליהן ואסורות ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן מותרות לאלו ולאלו ולאלו ואסורות לאלו ולאלו

ואלו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן כהן הדיוט שנשא את האלמנה ויש לו אח כ״ג חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר

ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן

ואלו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן כ״ג שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן

ואלו אסורות לאלו ולאלו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר אסורות לאלו ולאלו ושאר כל הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן

שניות מד״ס שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייה ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה

אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר וכופין אותו להוציא

אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה:

גמ׳ מאי איריא דתני נשא ליתני קידש

וכ״ת טעמא דנשא דהוה ליה עשה ולא תעשה אבל קידש אתי עשה ודוחה לא תעשה והא כולה פירקין עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי לא תעשה

משום דקבעי למיתני סיפא כ״ג שנשא את האלמנה דוקא נשא דשוייה חללה אבל קידש שריא ליה תנא נמי רישא נשא

ואדתני משום סיפא ליתני משום מציעתא כ״ג שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט אלא משום בת בוקתא דקבעי למיתני חלל שנשא כשרה טעמא דנשא דשוייה חללה אבל קידש שריא ליה משום הכי קתני נשא

ומאי איריא דקתני אלמנה ליתני בתולה

דף פד עמוד ב

וכי תימא קסבר האי תנא נישואין הראשונים מפילין הרי חלל שנשא כשרה ולא אמרינן נישואין הראשונים מפילין

הא ודאי משום סיפא משום דקבעי למיתנא סיפא כ״ג שנשא את האלמנה יש לו אח כ״ג או כהן הדיוט דוקא אלמנה אבל בתולה חזיא ליה משום הכי קתני אלמנה

מתקיף לה רב פפא אם איתא להא דכי אתא רב דימי אמר ר׳ יוחנן מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שני הוי לתני נמי

מצרי שני שנשא שתי מצריות אחת ראשונה ואחת שנייה והיו לו בנים מראשונה ושנייה אי נסוב כי אורחייהו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן

ואי איפוך ונסוב מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן מותרות לאלו ולאלו גיורות אסורות לאלו ולאלו אילוניות

תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר פצוע דכא

אי משום פצוע דכא לאו שיורא דהא תנא ליה חייבי לאוין

אטו חייבי לאוין מי לא קתני והדר תני והא קתני כהן הדיוט שנשא אלמנה וחלל שנשא כשרה

ההוא איצטריכא ליה לאשמועינן כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולין

והא קתני חלל שנשא כשרה וישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר הא נמי לא מהדר מיתנא היא דאשמועינן לאו שאין שוה בכל וקמשמע לן לאו השוה בכל

הא קתני ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל (וממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל) אלא לאו שמע מינה תנא ושייר ש״מ:

גופא אמר רב יהודה אמר רב לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולין לימא מסייע ליה חלל שנשא כשרה מאי לאו כהנת [הראויה לו] ומאי כשרה כשרה לכהונה

לא ישראלית ומאי כשרה כשרה לקהל

אי הכי יש לו אח כשר נמי כשר לקהל מכלל דהוא פסול לקהל אלא לאו כהן ומדהוא כהן היא כהנת מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא

מתיב רבין בר נחמן לא יקחו לא יקחו מלמד שהאשה מוזהרת על ידי האיש

אמר רבא כל היכא דהוא מוזהר היא מוזהרת וכל היכא דהוא לא מוזהר היא לא מזדהרא

והא מהכא נפקא מדרב יהודה אמר רב נפקא דאמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי רבי ישמעאל (במדבר ה, ו) איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה

אי מההיא הוה אמינא לאו השוה בכל אבל לאו שאינו שוה בכל לא

דף פה עמוד א

והרי טומאה דלאו שאין שוה בכל וטעמא דכתב רחמנא בני אהרן ולא בנות אהרן הא לאו הכי ה״א נשים חייבות מאי טעמא לאו משום דרב יהודה אמר רב

לא דגמרינן מלא יקחו

איכא דאמרי קיחה איצטריכא ליה ס״ד אמינא ליגמר מטומאה קמשמע לן

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע איקלעו להינצבו לאתריה דרב אידי בר אבין בעו מינייהו הוזהרו כשרות להנשא לפסולין או לא

אמר להו רב פפא תניתוה עשרה יוחסין עלו מבבל כהנים לוים וישראלים חללים גרים וחרורים וממזרים נתינים שתוקי ואסופי כהנים לוים ישראלים מותרין לבא זה בזה לוים ישראלים חללים גרים חרורים מותרין לבא זה בזה גירי חרורי וממזרי נתיני שתוקי ואסופי מותרים לבא זה בזה ואילו כהנות לחלל לא קתני

א״ל רב הונא בריה דרב יהושע כל היכא דהני נסבי מהני והני נסבי מהני קתני כהן כיון דאילו בעי למינסב חללה אסירא ליה לא קתני אתו לקמיה דרב אידי בר אבין אמר להו דרדקי הכי אמר רב יהודה אמר רב לא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים׃

שניות מדברי סופרים וכו׳׃ בעו מיניה בני בירי מרב ששת שניה לבעל ולא שניה ליבם יש לה כתובה מיבם או לא כיון דאמר מר כתובתה על נכסי בעלה הראשון לית לה

או דלמא כיון דאילו לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני אית לה

אמר להו רב ששת תניתוה כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואם היתה שניה לבעל אפי׳ מיבם אין לה

מכלל דאיכא דאית לה מיבם חסורי מיחסרא והכי קתני כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואי לית לה מראשון תקינו לה משני ואם היתה שניה לבעל אפי׳ מיבם אין לה׃

בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט יש להן מזונות או אין להן מזונות היכי דמי אילימא דיתבה תותיה בעמוד והוצא קאי מזונות אית לה לא צריכא שהלך הוא למדינת הים ולותה ואכלה מאי

מזוני תנאי כתובה נינהו מדאית לה כתובה אית לה מזוני או דלמא כתובה דלמשקל ומיפק אית לה מזוני דלמא תיעכב גביה לית לה א״ל לית לה

והתניא יש לה כי תניא ההיא לאחר מיתה

אית דאמר אמר ליה תניא יש לה הא בעמוד והוצא קאי ואלא התניא יש לה כי תניא ההיא לאחר מיתה

ת״ר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט יש לה כתובה פירות מזונות בלאות והיא פסולה וולדה פסול וכופין אותו להוציא שניות מדברי סופרים אין לה כתובה לא פירות לא מזונות ולא בלאות והיא כשירה וולדה כשר וכופין אותו להוציא

אמר ר״ש בן אלעזר מפני מה אמרו אלמנה לכ״ג יש לה כתובה מפני שהוא פסול והיא פסולה וכ״מ שהוא פסול והיא פסולה

דף פה עמוד ב

קנסו אותו כתובה ומפני מה אמרו שניות מדברי סופרים אין להן כתובה מפני שהוא כשר והיא כשרה וכל מקום שהוא כשר והיא כשרה קנסו אותה כתובה

רבי אומר הללו דברי תורה ודברי תורה אין צריכין חיזוק והללו דברי סופרים ודברי סופרים צריכין חיזוק דבר אחר זהו מרגילה וזו היא מרגילתו

דבר אחר מאן קתני לה איכא דאמר ר״ש בן אלעזר קתני לה ומה טעם קאמר מה טעם אמרו הוא פסול והיא פסולה קנסו אותו כתובה מפני שהוא מרגילה ומה טעם הוא כשר והיא כשרה קנסו אותה כתובה מפני שהיא מרגילתו

איכא דאמר רבי קתני לה וחלוצה קא קשיא ליה והא חלוצה דרבנן ואית לה כתובה הדר אמר כיון דפסיל לה מדרבנן זהו מרגילה וזו היא מרגילתו

מאי איכא בין רבי לרבי שמעון בן אלעזר אמר רב חסדא ממזרת ונתינה לישראל איכא בינייהו

מ״ד דאורייתא הא נמי דאורייתא מ״ד מפני שהוא מרגילה הא היא מרגלא ליה

ולרבי אליעזר דאמר הרי זה עבד וממזר הא לא מרגלא ליה ולא מידי אלא אמר רב יוסף מחזיר גרושה משניסת איכא בינייהו מאן דאמר דאורייתא הא נמי דאורייתא ומאן דאמר מפני שהוא מרגילה הא היא מרגלא ליה

ולרבי עקיבא דאמר יש ממזר מחייבי לאוין הא לא מרגלא ליה ולא מידי אלא אמר רב פפא בעולה לכ״ג איכא בינייהו מאן דאמר דאורייתא הא נמי דאורייתא ומאן דאמר מפני שהוא מרגילה הא היא מרגלא ליה

ולר׳ אליעזר בן יעקב דאמר יש חלל מחייבי עשה הא לא מרגלא ליה ולא מידי אלא אמר רב אשי מחזיר ספק סוטתו איכא בינייהו

מ״ד דאורייתא הא נמי דאורייתא ומ״ד מפני שהוא מרגילה הא היא מרגלא ליה ולר׳ מתיא בן חרש דאמר אפי׳ הלך בעלה להשקותה ובא עליה בדרך עשאה זונה הא לא מרגלא ליה ולא מידי אלא אמר מר בר רב אשי סוטה ודאי איכא בינייהו׃

מתני׳ בת ישראל מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל במעשר

בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר:

גמ׳ ותהא זרה זרה מי לא אכלה במעשר אמר רב נחמן אמר שמואל הא מני ר״מ היא דאמר מעשר ראשון אסור לזרים דתניא

דף פו עמוד א

תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דברי רבי מאיר רבי אלעזר בן עזריה מתירו לכהן מתירו מכלל דאיכא מאן דאסר אלא אימא נותנו אף לכהן

מ״ט דר׳ מאיר אמר רב אחא בריה דרבה משמיה דגמרא (במדבר יח, כד) כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה׳ תרומה מה תרומה אסורה לזרים אף מעשר ראשון אסור לזרים אי מה תרומה חייבין עליו מיתה וחומש אף מעשר חייבין עליו מיתה וחומש

אמר קרא (ויקרא כב, ט) ומתו בו כי יחללוהו ויסף חמישיתו עליו בו ולא במעשר עליו ולא על מעשר ורבנן מה תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל

וכדתניא רבי יוסי אומר יכול לא יהא חייב אלא על טבל שלא הורם ממנו כל עיקר הורם ממנו תרומה גדולה ולא הורם ממנו מעשר ראשון מעשר ראשון ולא מעשר שני ואפי׳ מעשר עני מנין

ת״ל (דברים יב, יז) לא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר (דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו מה שעריך האמור להלן מעשר עני אף שעריך האמור כאן מעשר עני ואמר רחמנא לא תוכל

ואי מהתם הוה אמינא ללאו אבל מיתה לא קמ״ל

לישנא אחרינא מעשר ראשון דטביל מדרבי יוסי נפקא אי מההיא ה״א ללאו אבל מיתה לא קמ״ל

במאי אוקימתא כר׳ מאיר אימא סיפא בת לוי מאורסת לכהן ובת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר הכא מאי זרות איכא אמר רב ששת מאי אינה אוכלת דקתני אינה נותנת רשות לתרום

מכלל דנשואה נותנת רשות אין והתניא (במדבר יח, לא) ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם לימד על נשואה בת ישראל שנותנת רשות לתרום

אתה אומר רשות לתרום או אינו אלא לאכול אמרת תרומה חמורה אוכלת מעשר הקל לא כל שכן אלא לימד על נשואה בת ישראל שנותנת רשות לתרום

מר בריה דרבנא אמר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות הניחא למאן דאמר משום ייחוד אלא למאן דאמר משום גרושה גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר

וליטעמיך גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה אלא גזירה משום גרושה בת ישראל

אי הכי מאי איריא מאורסת אפי׳ נשואה נמי איידי דתנא רישא מאורסת תנא נמי סיפא מאורסת

תנו רבנן תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דברי רבי עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר

דף פו עמוד ב

לכהן לכהן ולא ללוי אימא אף לכהן מאי טעמא דר׳ עקיבא דכתיב (במדבר יח, כו) ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם בלוים קא משתעי קרא ואידך כדר׳ יהושע ב״ל דאמר ר׳ יהושע ב״ל בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהם (יחזקאל מד, טו) והכהנים הלוים בני צדוק

ור״ע הכא לא מצית אמרת דכתיב (במדבר יח, לא) ואכלתם אותו בכל מקום מי שיכול לאוכלו בכל מקום יצא כהן שאין יכול לאוכלו בבית הקברות ואידך כל היכא דבעי דלא בעי חומה ואי אכיל ליה בטומאת הגוף לא לקי

ההיא גינתא דהוה שקיל רבי אלעזר בן עזריה מעשר ראשון מינה אזל ר״ע אהדריה לפתחא לבי קברי אמר עקיבא בתרמילו ואנא חיי

איתמר מפני מה קנסו לוים במעשר פליגי בה רבי יונתן וסביא חד אמר שלא עלו בימי עזרא וח״א כדי שיסמכו כהנים עליו בימי טומאתן

בשלמא למאן דאמר שלא עלו משום הכי קנסינהו אלא למ״ד כדי שיסמכו עליו כהנים בימי טומאתן משום כהנים קנסינהו ללוים אלא כולי עלמא קנסא שלא עלו בימי עזרא והכא בהא קמיפלגי מר סבר קנסא לעניים ומר סבר כהנים בימי טומאתן עניים נינהו

בשלמא למאן דאמר קנסא לעניים משום הכי אהדריה ר״ע לפתחא לבי קברי אלא למאן דאמר לכהנים אמאי אהדריה לפתחא לבי קברי הכי קאמר ליה אי דקא אתית בתורת קנסא אית לך ואי קא אתית בתורת חלוקה לית לך

ומנא לן דלא סליקו בימי עזרא דכתיב (עזרא ח, טו) ואקבצם אל הנהר הבא על אהוא ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם אמר רב חסדא בתחלה לא היו מעמידים שוטרי׳ אלא מן הלוים שנאמר (דברי הימים ב יט, יא) ושוטרים הלוים לפניכם עכשיו אין מעמידין שוטרים אלא מישראל שנאמר ושוטרים הרבים בראשיכם:

מתני׳ בת ישראל שניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה ניסת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר ניסת לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר מת ולה הימנו בן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר

מת בנה מישראל תאכל במעשר מת בנה מלוי תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר

דף פז עמוד א

בת כהן שניסת לישראל לא תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן לא תאכל בתרומה ניסת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר ניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה

מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה מת בנה מלוי לא תאכל במעשר מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה ועל זו נאמר (ויקרא כב, יג) ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל:

גמ׳ מת בנה מלוי תאכל בתרומה דהדרא אכלה משום בנה מנלן אמר ר׳ אבא אמר רב בת ובת

כמאן כר״ע דדריש ווי אפילו תימא רבנן כולא ובת קרא יתירא הוא

תנו רבנן כשהיא חוזרת חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק אמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא מאי קרא (ויקרא כב, יב) היא בתרומת הקדשים לא תאכל במורם מן הקדשים לא תאכל רב נחמן אמר רבה בר אבוה מלחם ולא כל לחם פרט לחזה ושוק

מתקיף לה רמי בר חמא אימא פרט להפרת נדרים אמר רבא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי ר׳ ישמעאל (במדבר ל, י) ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה מה ת״ל והלא מוצאה מכלל אב ומוצאה מכלל בעל

אלא הרי שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה או נתגרשה בדרך היאך אני קורא בה בית אביה של זו או בית בעלה של זו אלא לומר לך כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו יכול להפר

רב ספרא אמר מלחם אביה תאכל לחם ולא בשר רב פפא אמר מלחם אביה תאכל לחם הקנוי לאביה פרט לחזה ושוק דמשלחן גבוה קא זכו

ורבא אמר (ויקרא י, יד) ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו אתה ובניך ובנותיך אתך בזמן שאתך

אמר רב אדא בר אהבה תנא כשהיא חוזרת לבית אביה חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק בשביל בנה חוזרת אף לחזה ושוק

אזל רב מרדכי אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי אמר מהיכא קא מתרביא מובת מי עדיפא לה מינה התם כתיבי מיעוטי הכא לא כתיבי מיעוטי:

בת כהן שניסת לישראל וכו׳: ת״ר ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יבם כנעוריה פרט למעוברת

והלא דין הוא ומה במקום שלא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוטרה מן הייבום עשה עובר כילוד

מקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה אינו דין שנעשה עובר כילוד

לא מה לי עשה עובר כילוד לענין ייבום שהרי עשה מתים כחיים נעשה עובר כילוד לענין תרומה שלא עשה מתים כחיים ת״ל כנעוריה פרט למעוברת

ואיצטריך למכתב מעוברת ואיצטריך למכתב וזרע אין לה דאי כתב רחמנא וזרע אין לה מעיקרא חד גופא והשתא תרי גופי אבל מעוברת דמעיקרא חד גופא והשתא חד גופא אימא תיכול צריכא ואי כתב רחמנא מעוברת דמעיקרא גופא

דף פז עמוד ב

סריקא והשתא גופא מליא אבל זרע אין לה דמעיקרא גופא סריקא והשתא גופא סריקא אימא לא צריכא:

סימ״ן אמר ליה לא נעש״ה מעשי״ה במית״ה נעש״ה ולא נעשה בולד יבם ותרומה יבום ותרומה סימ״ן:

אמר ליה רב יהודה מדאסקרתא לרבא לא נעשה מתים כחיים לענין יבום מקל וחומר ומה במקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה לא עשה מתים כחיים מקום שלא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוטרה מן הייבום אינו דין שלא נעשה מתים כחיים

ת״ל (משלי ג, יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום

ונעשה מתים כחיים לענין תרומה מק״ו ומה במקום שלא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוטרה מן הייבום עשה מתים כחיים מקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה אינו דין שנעשה מתים כחיים ת״ל (ויקרא כב, יג) וזרע אין לה והא אין לה

ונעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לענין יבום מק״ו ומה במקום שלא עשה מתים כחיים לענין תרומה עשה ולד מן הראשון כולד מן השני מקום שעשה מתים כחיים לענין יבום אינו דין שנעשה ולד מן הראשון כולד מן השני ת״ל (דברים כה, ה) ובן אין לו והא אין לו

ולא נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לתרומה מק״ו מה במקום שעשה מתים כחיים לפוטרה מן הייבום לא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני מקום שלא עשה מתים כחיים לענין תרומה אינו דין שלא נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני תלמוד לומר אין לה והא יש לה:

הדרן עלך יש מותרות

מתני׳ האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך וניסת ואח״כ בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה

ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר

והולד ממזר מזה ומזה ולא זה וזה מטמא לה ולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה

היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה ובת לוי מן המעשר ובת כהן מן התרומה ואין יורשין של זה ויורשין של זה יורשין את כתובתה ואם מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין

ר׳ יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה הראשון רבי אלעזר אומר הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה ואין הולד ממנו ממזר

ואם ניסת שלא ברשות מותרת לחזור לו ניסת על פי ב״ד תצא ופטורה מן הקרבן

לא ניסת על פי ב״ד תצא וחייבת בקרבן יפה כח ב״ד שפוטרה מן הקרבן הורוה ב״ד לינשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן שלא התירוה אלא לינשא:

גמ׳ מדקתני סיפא נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו שלא ברשות ב״ד אלא בעדים מכלל דרישא ברשות ב״ד ובעד אחד אלמא עד אחד נאמן

ותנן נמי הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד ואשה מפי אשה ואשה מפי עבד ומפי שפחה אלמא עד אחד מהימן

ותנן נמי עד אחד אומר אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור טעמא דאמר לא אכלתי הא אישתיק מהימן אלמא עד אחד מהימן מדאורייתא

מנא לן דתניא (ויקרא ד, כג) או הודע אליו חטאתו ולא שיודיעוהו אחרים יכול אע״פ שאינו מכחישו יהא פטור תלמוד לומר או הודע אליו מ״מ

היכי דמי אילימא דאתו תרי ולא קא מכחיש להו קרא למה לי אלא לאו חד וכי לא קא מכחיש ליה מהימן ש״מ עד אחד נאמן וממאי דמשום דמהימן דלמא משום דקא שתיק ושתיקה כהודאה דמיא

תדע דקתני סיפא אמרו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור רבי מאיר מחייב אמר ר׳ מאיר קל וחומר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל

אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי רישא

דף פח עמוד א

מ״ט קא מחייבי רבנן אילימא משום דמהימן והא תרי בעלמא דאע״ג דקא מכחיש להו אינהו מהימני וקא פטרי רבנן אלא לאו משום דאישתיק ושתיקה כהודאה דמיא

אלא סברא היא מידי דהוה אחתיכה ספק של חלב ספק של שומן ואתא עד אחד ואמר ברי לי דשומן הוא דמהימן

מי דמי התם לא איתחזק איסורא הכא איתחזק איסורא דאשת איש ואין דבר שבערוה פחות משנים

הא לא דמיא אלא לחתיכה דודאי חלב ואתא עד אחד ואמר ברי לי דשומן הוה דלא מהימן מי דמי התם אפי׳ אתו בי מאה לא מהימני הכא כיון דכי אתו בי תרי מהימני חד נמי להימניה מידי דהוה אטבל הקדש וקונמות

האי טבל היכי דמי אי דידיה משום דבידו לתקנו אלא דאחר מאי קסבר

אי קא סבר תורם משלו על של חברו אינו צריך דעת בעלים משום דבידו לתקנו ואי קסבר צריך דעת בעלים ואמר אנא ידענא ביה דמתקן היא גופה מנלן

הקדש נמי אי קדושת דמים משום דבידו לפדותו אי קדושת הגוף אי דידיה משום דבידו לאיתשולי עליה אלא דאחר ואמר ידענא ביה דאיתשיל מריה עליה היא גופה מנלן

קונמות נמי אי קסבר יש מעילה בקונמות וקדושת דמים נחתא להו משום דבידו לפדותו ואי קסבר אין מעילה בקונמות ואיסור בעלמא הוא דרכיב להו אכתפיה אי דידיה משום דבידו לאיתשולי עליה

אלא דאחר ואמר אנא ידענא דאיתשיל מריה עליה היא גופה מנלן

אמר ר׳ זירא מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלה לא ליחמיר ולא ליקיל

משום עיגונא אקילו בה רבנן:

תצא מזה ומזה וכו׳: אמר רב לא שנו אלא שניסת בעד אחד אבל ניסת על פי שני עדים לא תצא מחכו עליה במערבא אתא גברא וקאי ואת אמרת לא תצא לא צריכא דלא ידעינן ליה

אי דלא ידעינן ליה בעד אחד אמאי תצא לא צריכא דאתו בי תרי ואמרי אנן הוינן בהדיה מכי נפק ועד השתא ואתון הוא דלא ידעיתו ליה דכתיב (בראשית מב, ח) ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו ואמר רב חסדא מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן

סוף סוף תרי ותרי נינהו

דף פח עמוד ב

והבא עליה באשם תלוי קאי אמר רב ששת כגון שניסת לאחד מעדיה

היא גופה באשם תלוי קיימא באומרת ברי לי אי הכי מאי למימרא אפי׳ רבי מנחם ברבי יוסי לא קאמר אלא כשבאו עדים ואח״כ ניסת אבל ניסת ואח״כ באו עדים לא אמר

דתניא שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם ניסת לא תצא ר׳ מנחם ברבי יוסי אמר תצא א״ר מנחם בר׳ יוסי אימת אני אומר תצא בזמן שבאו עדים ואח״כ ניסת אבל ניסת ואח״כ באו עדים הרי זו לא תצא

כי קאמר רב נמי בזמן שבאו עדים ואחר כך ניסת לאפוקי מדר׳ מנחם בר׳ יוסי ואיכא דאמר טעמא דניסת ואחר כך באו עדים אבל באו עדים ואח״כ ניסת תצא כמאן כר׳ מנחם בר׳ יוסי

מתיב רבא מנין שאם לא רצה דפנו ת״ל (ויקרא כא, ח) וקדשתו בעל כרחו

היכי דמי אילימא דלא ניסת לאחד מעדיה ולא קאמרה ברי לי צריכא למימר דדפנו אלא לאו דניסת לאחד מעדיה וקאמרה ברי לי וקתני דפנו אלמא מפקינן לה מיניה

איסור כהונה שאני ואיבעית אימא מאי דפנו דפנו בעדים ואבעית אימא כשבאו עדים ואח״כ ניסת ור׳ מנחם בר׳ יוסי היא

רב אשי אומר מאי לא תצא דקאמר רב לא תצא מהיתירה הראשון

הא אמרה רב חדא זימנא דתנן ניסת שלא ברשות מותרת לחזור לו ואמר רב הונא אמר רב הכי הלכתא חדא מכללא דחברתה איתמר

אמר שמואל לא שנו אלא שלא מכחשתו אבל מכחשתו לא תצא במאי עסקינן אילימא בבי תרי כי מכחשתא ליה מאי הוי אלא בחד טעמא דמכחשתו הא שתקה תצא

והאמר עולא כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים הכא במאי עסקינן בפסולי עדות וכדר׳ נחמיה

דתניא ר׳ נחמיה אומר כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באיש אחד כשני אנשים באיש אחד

ואיבעית אימא כל היכא דאתא עד אחד כשר מעיקרא אפילו מאה נשים כעד אחד דמיין הכא במאי עסקינן כגון דאתיא אשה מעיקרא

ותרצה לדר׳ נחמיה הכי ר׳ נחמיה אומר כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באשה אחת כשני אנשים באיש אחד אבל שתי נשים באיש אחד כפלגא ופלגא דמי:

צריכה גט מזה ומזה: בשלמא מראשון תבעי גט אלא משני אמאי זנות בעלמא הוא

אמר רב הונא גזירה שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט אי הכי סיפא דקתני אמרו לה מת בעלך ונתקדשה ואח״כ בא בעלה מותרת לחזור לו התם נמי נימא גירש זה וקדש זה ונמצאת אשת איש יוצאה שלא בגט

לעולם בעיא גט אי הכי נמצא זה מחזיר גרושתו משנתארסה כר׳ יוסי בן כיפר דאמר מן הנשואין אסורה מן האירוסין מותרת

הא מדקתני סיפא אע״פ

דף פט עמוד א

שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה מכלל דלא בעיא גט דאי בעיא גט אמאי לא פסלה מן הכהונה אלא סיפא אמרי קידושי טעות הוו

רישא נמי אמרי נישואי טעות הוו קנסוה רבנן סיפא נמי ליקנסוה רישא דעבדא איסורא קנסוה סיפא דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן:

אין לה כתובה: מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא תהא קלה בעיניו להוציאה:

אין לה פירות ולא מזונות ולא בלאות: תנאי כתובה ככתובה דמי:

נטלה מזה ומזה: פשיטא מהו דתימא כיון דתפשה לא מפקינן מינה קמ״ל:

הולד ממזר: תנן התם אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה במזיד לא עשה ולא כלום מאי לא עשה ולא כלום א״ר חסדא לא עשה ולא כלום כל עיקר דאפילו ההיא גריוא הדר לטיבליה

רב נתן ברבי אושעיא אמר לא עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה הוי רב חסדא לא אמר כרב נתן בר׳ אושעיא דאי אמרת הוי תרומה זימנין דפשע ולא מפריש

מאי שנא מהא דתנן התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצאת סרוח תרומה ויחזור ויתרום שוגג אמזיד קרמית שוגג לא עבד איסורא מזיד קעבד איסורא

ורמי שוגג אשוגג הכא קתני בשוגג תרומתו תרומה התם קתני תרומה ויחזור ויתרום

התם שוגג קרוב למזיד דאיבעי ליה למיטעמיה

ורמי מזיד אמזיד הכא קתני במזיד לא עשה כלום התם תנן התורם משאין נקוב על נקוב תרומה ויחזור ויתרום

בתרי מאני ציית בחד מנא לא ציית

ולרב נתן ברבי אושעיא דאמר לא עשה ולא כלום לתקן שירים אבל תרומה הוי

דף פט עמוד ב

מאי שנא מהא דתנן מן הנקוב על שאין נקוב תרומתו תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשר ממקום אחר

שאני הכא דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא כדרבי אלעאי דא״ר אלעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה דכתיב (במדבר יח, לב) ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו

ואם אין קדוש נשיאות חטא למה מיכן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה

א״ל רבה לרב חסדא לדידך דאמרת לא עשה ולא כלום כל עיקר דאפי׳ ההוא גריוא הדר לטיבליה מ״ט גזירה דלמא פשע ולא מפריש מי איכא מידי דמדאורייתא הוי תרומה ומשום דלמא פשע אפקוה רבנן לחולין וכי ב״ד מתנין לעקור דבר מן התורה

א״ל ואת לא תסברא והתנן הולד ממזר מזה ומזה בשלמא משני ממזר אלא מראשון אמאי אשתו היא וישראל מעליא הוא וקא שרינן ליה בממזרת

א״ל הכי אמר שמואל אסור בממזרת וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן אסור בממזרת ואמאי קרי ליה ממזר לאוסרו בבת ישראל

שלח ליה רב חסדא לרבה ביד רב אחא בר רב הונא ואין ב״ד מתנין לעקור דבר מן התורה והתניא מאימתי אדם יורש את אשתו קטנה ב״ש אומרים משתעמוד בקומתה וב״ה אומרים משתכנס לחופה רבי אליעזר אומר משתבעל ויורשה ומיטמא לה ואוכלת בגינו תרומה

ב״ש אומרים משתעמוד בקומתה אע״ג דלא נכנסה לחופה אימא משתעמוד בקומתה ותכנס לחופה והכי קאמרו ליה ב״ש לב״ה דקאמריתו משתכנס לחופה אי עמדה בקומתה מהניא לה חופה ואי לא לא מהניא לה חופה

ר׳ אליעזר אומר משתבעל והאמר ר׳ אליעזר אין מעשה קטנה כלום אימא משתגדיל ותבעל

קתני מיהת יורשה והא הכא דמדאורייתא אבוה ירית לה ומדרבנן ירית לה בעל הפקר ב״ד היה הפקר

דאמר ר׳ יצחק מנין שהפקר ב״ד היה הפקר שנא׳ (עזרא י, ח) כל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה

ר׳ אלעזר אמר מהכא (יהושע יט, נא) אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל וכי מה ענין ראשים אצל אבות אלא לומר לך מה אבות מנחילין בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין את העם כל מה שירצו

ומיטמא לה והא הכא דמדאורייתא אביה מיטמא לה ומדרבנן מיטמא לה בעל משום דהויא לה מת מצוה

ומי הוי מת מצוה והתניא אי זהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה הכא נמי כיון דלא ירתי לה קריא ולא ענו לה

דף צ עמוד א

ואוכלת בגינו תרומה בתרומה דרבנן ת״ש אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים שילם חולין טמאים סומכוס אומר משום ר׳ מאיר בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין

והוינן בה במזיד אין תשלומיו תשלומין תבא עליו ברכה דאכל מיניה מידי דלא קחזי ליה בימי טומאתו וקא משלם מידי דקחזי ליה בימי טומאתו

ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מיחסרא והכי קתני אכל תרומה טמאה משלם כל דהו אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורין שילם חולין טמאים סומכוס אומר משום ר׳ מאיר בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכ״א בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין

והא הכא דמדאורייתא תשלומי מעליא הוי דאי מקדש בהו כהן אשה תפסו לה קידושי ואמור רבנן אין תשלומיו תשלומין וקשרינן אשת איש לעלמא

מאי אין תשלומיו תשלומין דקאמר רבי מאיר דבעי למיהדר שלומי חולין טהורין אי הכי סומכוס היינו רבנן

אמר רב אחא בריה דרב איקא קנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו

תא שמע דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

והא הכא דמדאורייתא ארצויי מרצה דתניא על מה הציץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בצבור ואמרי רבנן לא הורצה וקא הדר מעייל חולין לעזרה

אמר רבי יוסי בר חנינא מאי לא הורצה דקאמר להתיר בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו בו

סוף סוף קמתעקרא אכילת בשר וכתיב (שמות כט, לג) ואכלו אתם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים א״ל שב ואל תעשה שאני

דף צ עמוד ב

אמר ליה בעאי לאותובך ערל הזאה

ואזמל סדין בציצית

וכבשי עצרת ושופר

ולולב השתא דשנית לן שב ואל תעשה לא מיעקר הוא כולהו נמי שב ואל תעשה נינהו

ת״ש (דברים יח, טו) אליו תשמעון אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה כגון אליהו בהר הכרמל הכל לפי שעה שמע לו

שאני התם דכתיב אליו תשמעון וליגמר מיניה מיגדר מילתא שאני:

ת״ש בטלו מבוטל דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו יכול לא לבטלו ולא להוסיף על תנאו א״כ מה כח ב״ד יפה

והא הכא דמדאורייתא בטל גט ומשום מה כח בית דין קא שרינן אשת איש לעלמא מאן דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין

א״ל רבינא לרב אשי התינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות

ת״ש א״ר אלעזר בן יעקב שמעתי שב״ד מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה ומעשה באדם אחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים והביאוהו לב״ד וסקלוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך

ושוב מעשה באדם אחד שהטיח באשתו תחת התאנה והביאוהו לבית דין והלקוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך מיגדר מילתא שאני:

ולא זה וזה מטמאין לה: מנלן דכתיב (ויקרא כא, ב) כי אם לשארו הקרוב אליו ואמר מר שארו זו אשתו

וכתיב (ויקרא כא, ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו יש בעל שמיטמא ויש בעל שאין מיטמא הא כיצד מיטמא הוא לאשתו כשרה ואינו מיטמא לאשתו פסולה:

ולא זה וזה זכאין במציאתה וכו׳: טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה כי היכי דלא תיהוי ליה איבה הכא תיהוי ליה איבה ואיבה:

ובמעשה ידיה: טעמא מאי אמרי רבנן מעשה ידיה לבעלה משום דקאכלה מזוני הכא כיון דמזוני לית לה מעשה ידיה לאו דידיה:

ולא מיפר נדריה: טעמא מאי אמר רחמנא בעל מיפר כדי שלא תתגנה הכא תתגנה ותתגנה:

היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה וכו׳:

דף צא עמוד א

פשיטא בת לוי מן המעשר איצטריכא ליה

ובת לוי מן המעשר מי מיפסלא בזנות והתני׳ לויה שנשבית או שנבעלה בעילת זנות נותנין לה מעשר ואוכלת אמר רב ששת קנסא:

בת כהן מן התרומה: אפי׳ בתרומה דרבנן:

ואין יורשיו של זה ויורשיו של זה יורשין כתובתה וכו׳: כתובה מאי עבידתה אמר רב פפא כתובת בנין דיכרין

פשיטא מהו דתימא לדידה דעבדא איסורא קנסוה רבנן לזרעה לא קנסו רבנן קמ״ל:

אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין: אחיו של ראשון חולץ מדאורייתא ולא מייבם מדרבנן אחיו של שני חולץ מדרבנן ולא מייבם לא מדאורייתא ולא מדרבנן:

ר׳ יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה וכו׳: אמר רב הונא בתראי מודו לקמאי קמאי לא מודו לבתראי

ר׳ שמעון מודי ליה לר׳ אלעזר דמה ביאה דעיקר איסורא לא קניס וכ״ש מציאתה ומעשה ידיה דממונא הוא ור׳ אלעזר לא מודי ליה לר׳ שמעון מציאתה ומעשה ידיה דממונא הוא לא קניס אבל ביאה דאיסורא הוא קניס

ותרוייהו מודו ליה לר׳ יוסי הני דיתבא תותיה לא קניס וכל שכן כתובה דלמשקל ומיפק קאי ורבי יוסי לא מודי להו כתובה דלמשקל ומיפק הוא דלא קניס אבל הני דיתבא תותיה קניס

רבי יוחנן אמר קמאי מודו לבתראי בתראי לא מודו לקמאי ר׳ יוסי מודי ליה לר׳ אלעזר כתובה דמדידיה לדידה לא קניס וכ״ש מציאתה ומעשה ידיה דמדידה לדידיה

ור׳ אלעזר לא מודי ליה מציאתה ומעשה ידיה הוא דמדידה לדידיה לא קניס אבל כתובה דמדידיה לדידה קניס

ותרוייהו מודו ליה לר׳ שמעון ומה הני דמחיים לא קנסי ביאה דלאחר מיתה לא כ״ש ור׳ שמעון לא מודי להו ביאה הוא דלאחר מיתה לא קניס אבל הני דמחיים קניס:

נשאת שלא ברשות וכו׳: אמר רב הונא אמר רב הכי הלכתא א״ל רב נחמן גנבא גנובי למה לך אי סבירא לך כרבי שמעון אימא הלכה כרבי שמעון דשמעתיך כרבי שמעון קאזלה

וכי תימא אי אמינא הלכה כרבי שמעון משמע אפילו בקמייתא אימא הלכה כר׳ שמעון באחרונה קשיא

א״ר ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתתא הלכה מכלל דפליגי מאי הוה לה למיעבד מיאנס אנסה

ועוד תניא כל עריות שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שניסת על פי ב״ד על פי בית דין הוא דבעיא גיטא על פי עדים לא בעיא גיטא

מני אילימא רבי שמעון על פי בית דין מי בעיא גט והתניא ר׳ שמעון אומר עשו ב״ד בהוראתן כזדון איש באשה על פי עדים כשגגת איש באשה אידי ואידי לא בעיא גט

אלא לאו רבנן היא

לעולם רבי שמעון היא ותריץ הכי ר״ש אומר עשו ב״ד בהוראתן ככוונת איש באשה [ובעיא גט] על פי עדים כשלא בכוונת איש באשה [ולא בעיא גט]

רב אשי אמר לענין איסורא קתני והכי קאמר עשו ב״ד בהוראתן כזדון איש באשה ומיתסרא על בעלה על פי עדים כשגגת איש באשה ולא מיתסרא על בעלה

דף צא עמוד ב

רבינא אמר לענין קרבן קתני עשו בית דין בהוראתן כזדון איש באשה ולא מתיא קרבן על פי עדים כשגגת איש באשה ומתיא קרבן

ואיבעית אימא הא קמייתא רבנן היא ותריץ הכי חוץ מאשת איש ושניסת ע״פ ב״ד

מתיב עולא מי אמרינן מאי הוה לה למיעבד והתנן כתב לשם מלכות שאינה הוגנת לשם מלכות מדי לשם מלכות יון לבנין הבית לחורבן הבית היה במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח

תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי לימא מאי הוה לה למיעבד איבעי לה לאקרויי לגיטא

אמר רב שימי בר אשי תא שמע הכונס את יבמתו והלכה צרתה ונשאת ונמצאת זו אילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי נימא מאי הוה לה למיעבד איבעי לה לאמתוני

אמר אביי תא שמע כל עריות שאמרו פוטרות צרותיהן הלכו צרות ונישאו ונמצאו אלו אילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי נימא מאי הוה לה למיעבד איבעי לה לאמתוני

אמר רבא תא שמע כתב סופר גט לאיש ושובר לאשה וטעה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה וזה לזה

ולאחר זמן הרי הגט יוצא מתחת ידי האיש ושובר מתחת ידי האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי נימא מאי הוה לה למיעבד איבעי לה לאקרויי לגיטא

אמר רב אשי תא שמע שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי נימא מאי הוה לה למיעבד איבעי לה לאקרויי לגיטא

אמר רבינא תא שמע כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה כו׳ איבעי לה לאקרויי לגיטא

רב פפא סבר למיעבד עובדא במאי הוה לה למיעבד אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא והתניא כל הני מתנייתא

אמר ליה ולאו שנינהו אמר ליה ואשינויי ליקו וליסמוך ופסק

אמר רב אשי ולקלא לא חיישינן הי קלא אילימא קלא דבתר נשואין הא אמרה רב אשי חדא זימנא דאמר רב אשי

דף צב עמוד א

כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן מהו דתימא הואיל ואתאי לבי דינא ושרינן כקלא דקמי נשואין דמי ותיתסר קמ״ל:

ניסת ע״פ ב״ד תצא וכו׳: אמר זעירי ליתא למתני׳ מדתני בי מדרשא דתני בי מדרשא הורו בית דין ששקעה חמה ולבסוף זרחה אין זו הוראה אלא טעות

ורב נחמן אמר הוראה היא

א״ר נחמן תדע דהוראה היא דבכל התורה כולה עד אחד לא מהימן והכא מהימן מ״ט לאו משום דהוראה היא אמר רבא תדע דטעות הוא דאילו הורו ב׳׳ד בחלב ובדם להיתירא והדר חזו טעמא לאיסורא כי הדרי ואמרי להיתירא לא משגחינן להו

ואילו היכא דאתא עד אחד שרינא אתו תרי אסרנא כי הדר אתא עד אחרינא שרינן לה מ״ט לאו משום דטעות הוא

ואף ר׳ אליעזר סבר דטעות הוא דתניא ר׳ אליעזר אומר יקוב הדין את ההר ותביא חטאת שמינה אי אמרת בשלמא דטעות הוא משום הכי מתיא קרבן אלא אי אמרת דהוראה היא אמאי מתיא קרבן

ודלמא קסבר ר׳ אליעזר יחיד שעשה בהוראת ב״ד חייב א״כ מה יקוב הדין את ההר:

הורוה ב״ד להנשא כו׳: מאי קלקלה ר׳ אליעזר אומר זינתה ר׳ יוחנן אמר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט

מאן דאמר זינתה כל שכן אלמנה לכהן גדול מאן דאמר אלמנה לכהן גדול אבל זינתה לא מ״ט [דאמרה] אתון הוא דשויתין פנויה

תניא כוותיה דר׳ יוחנן הורוה ב״ד להנשא והלכה וקלקלה כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט חייבת בקרבן על כל ביאה וביאה דברי ר׳ אלעזר

וחכ״א קרבן אחד על הכל ומודים חכמים לר׳ אלעזר שאם נשאת לחמשה בני אדם שחייבת בקרבן על כל אחד ואחד הואיל וגופין מוחלקין:

מתני׳ האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ואח״כ מת בנך ונשאת ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר

אמרו לה מת בנך ואח״כ מת בעליך ונתייבמה ואח״כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר אמרו לה מת בעליך וניסת ואח״כ אמרו לה קיים היה ומת תצא והולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר

אמרו לה מת בעליך ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו אע״פ שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה את זו דרש רבי אלעזר בן מתיא (ויקרא כא, ז) ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו אישה:

גמ׳ מאי ראשון ומאי אחרון אילימא ראשון לפני שמועה ואחרון לאחר שמועה ליתני הולד ממזר

משום דקבעי למיתני סיפא אמרו לה מת בעליך ונשאת ואח״כ א״ל קיים היה ומת הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר תנא נמי רישא ראשון ואחרון ממזר

ת״ר זו דברי ר״ע שהיה אומר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה ולימא אין ממזר מחייבי לאוין

האי תנא הך תנא דר״ע הוא דאמר מחייבי לאוין דשאר הוי ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוי ממזר אמר רב יהודה

דף צב עמוד ב

אמר רב מנין שאין קדושין תופסין ביבמה שנאמר (דברים כה, ה) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר לא תהא בה הויה לזר

ושמואל אמר בעניותינו צריכה גט מספקא ליה לשמואל האי לא תהיה אשת המת אי ללאו הוא דאתא אי דלא תפסי בה קדושין הוא דאתא

אמר ליה רב מרי בר רחל לרב אשי הכי אמר אמימר הלכה כוותיה דשמואל אמר רב אשי השתא דאמר אמימר הלכתא כוותיה דשמואל אם היה יבמה כהן חולץ לה ושריא ליה

איתגורי איתגר א״כ מצינו חוטא נשכר אלא אם היה יבמה ישראל נותן לה שני גט והותרה לו

אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב יבמה קדושין אין בה נשואין יש בה אי קדושין אין בה נשואין נמי אין בה אימא קדושין ונשואין אין בה

ואיבעית אימא מאי נשואין יש בה בזנות כדרב המנונא דא״ר המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

ואי בעית אימא לעולם כדאמרן מעיקרא קדושין אין בה נשואין יש בה דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים

א״ר ינאי בחבורה נמנו וגמרו אין קדושין תופסין ביבמה אמר ליה רבי יוחנן רבי לא משנתנו היא זו דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת א״ל אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותיה

א״ל ריש לקיש אי לאו דקלסך גברא רבה הוה אמינא לך אנא מתניתין רבי עקיבא היא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין

ואי ר״ע כי אמר לה לאחר שיחלוץ ליך יבמיך ליתפסי בה קידושי דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתנן

דף צג עמוד א

קונם שאני עושה לפיך אין צריך להפר

ר״ע אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו

הא איתמר עלה א״ר הונא בריה דרב יהושע באומרת יקדשו ידי לעושיהם דידים איתנהו בעלמא

ופליגא דרב נחמן בר יצחק דאמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כרבי ינאי ורבי ינאי כרבי חייא ור׳ חייא כרבי ורבי כרבי מאיר ור״מ כרבי אליעזר בן יעקב ור׳ אליעזר בן יעקב כר׳ עקיבא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם

רב הונא מאי היא דאיתמר המוכר פירות דקל לחברו אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו

ור״נ אמר אף משבאו לעולם יכול לחזור בו אמר רב נחמן מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה

רב דאמר רב הונא אמר רב האומר לחברו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קנה

רבי ינאי כרבי חייא דרבי ינאי הוה ליה אריסא דהוה מייתי ליה כנתא דפירי כל מעלי שבתא ההוא יומא נגה ליה ולא אתא שקל עשר מפירי דביתיה עלייהו אתא לקמיה דרבי חייא

א״ל שפיר עבדת דתניא (דברים יד, כג) למען תלמד ליראה את ה׳ אלהיך כל הימים אלו שבתות ויו״ט למאי הלכתא אילימא לעשורי ומיכל איצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן

דף צג עמוד ב

אלא לאו כי האי גוונא אמר ליה והא אקריון בחלמא קנה רצוץ מאי לאו הכי קאמרי לי (מלכים ב יח, כא) הנה בטחת לך על משענת הקנה הרצוץ הזה

לא הכי קאמרי לך (ישעיהו מב, ג) קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה

רבי דתניא (דברים כג, טז) לא תסגיר עבד אל אדוניו ר׳ אומר בלוקח עבד על מנת לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי א״ר נחמן בר יצחק דכתב ליה לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו

ר׳ מאיר דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שתמות אחותיך לאחר שיחלוץ לך יבמיך אינה מקודשת ר״מ אומר מקודשת

ר׳ אליעזר בן יעקב דתניא יתר על כן אמר ר׳ אליעזר בן יעקב אפי׳ אם אמר פירות ערוגה זו תלושים יהו תרומה על פירות ערוגה מחוברים או פירות ערוגה מחוברים על פירות זו תלושין לכשיביאו שליש ויתלשו והביאו שליש ונתלשו דבריו קיימין

ר׳ עקיבא דתנן קונם שאני עושה לפיך אינו צריך להפר ר״ע אומר יפר שמא תעדיף עליו יתר מן הראוי לו

בעו מיניה מרב ששת עד אחד ביבמה מהו טעמא דעד אחד משום דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר והכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דאיהי דייקא ומינסבא והכא כיון דזימנין דרחמא ליה לא דייקא ומינסבא

אמר להו רב ששת תניתוה אמרו לה מת בנך ואח״כ מת בעליך ונתייבמה ואחר כך אמרו לה חילוף הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר היכי דמי אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני

ועוד ממזר ספק ממזר הוא וכ״ת לא דק והא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש״מ דוקא קתני

אלא לאו ש״מ חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן

ואיכא דאמר הא לא תיבעי לך דאפילו איהי נמי מהימנא דתנן האשה שאמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתייבם כי תיבעי לך למישרי יבמה לעלמא

מ״ט דעד אחד משום דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דאיהי דייקא ומינסבא והא לא דייקא ומינסבא דמיסנא הוא

דף צד עמוד א

דסניא ליה אמר להו רב ששת תניתוה אמרו לה מת בעליך ואח״כ מת בנך ונשאת ואח״כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר

היכי דמי אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר ספק ממזר הוא וכ״ת לא דק הא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש״מ דדוקא קתני

אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי בעדי הזמה

הכא נמי בעדי הזמה

א״ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת״ש אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן

וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר

אלא כי איצטריך לר״ע איצטריך סד״א הואיל וא״ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אקלקולא דזרעא ודייקא קמ״ל (דאקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעא לא חיישא)

רבא אמר עד אחד נאמן ביבמה מק״ו לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן א״ל ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת

ואלא איהי מ״ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא עד אחד נמי דכיון דזמנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא:

זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו׳: אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר׳ אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא

מאי מרגניתא דתניא (ויקרא כא, ז) ואשה גרושה מאישה אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה:

מתני׳ מי שהלכה אשתו למדה״י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח״כ באת אשתו מותרת לחזור

דף צד עמוד ב

לו ומותר בקרובות שניה ושניה מותרת בקרוביו ואם מתה ראשונה מותר בשניה

אמרו לו מתה אשתו ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר׳ יוסי אומר כל שפוסל ע״י אחרים פוסל ע״י עצמו וכל שאין פוסל ע״י אחרים אינו פוסל ע״י עצמו:

גמ׳ ואע״ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ״ה אשת גיסו אסירא אשתו שריא ולא

אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו לימא מתניתין דלא כר״ע דאי ר״ע הויא לה אחות גרושתו

דתניא כל עריות שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב״ד ור״ע מוסיף אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר״ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות גרושתו

ולאו איתמר עלה א״ר גידל א״ר חייא בר יוסף אמר רב האי אשת אח היכי דמי כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב

והאי אחות אשה נמי היכי דמי כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב אלא נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין

אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי ר׳ עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר״ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה

דתניא (ויקרא כ, יד) באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן דברי ר׳ ישמעאל ר״ע אומר אותו ואת שתיהן

בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר׳ ישמעאל סבר חדא כתיב ור׳ עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר

אלא לרבא דאמר חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו

אמר ליה נהי דמיעטה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטה קרא

ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למ״ה לא דמי אשתו דבמזיד אסירא מדאוריי׳ בשוגג גזרו בה רבנן

דף צה עמוד א

אחות אשה דבמזיד לא אסירא מדאורייתא בשוגג לא גזרו בה רבנן ומנלן דלא אסירא דתניא (במדבר ה, יג) אותה אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה

שיכול והלא דין הוא ומה במקום שבא על איסור קל נאסר האוסר מקום שבא על איסור חמור אינו דין שנאסר האוסר

א״ר יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בבא על חמותו שפוסל את אשתו על מה נחלקו בבא על אחות אשתו שב״ש אומרים פוסל וב״ה אומרים לא פוסל א״ר יוסי לא נחלקו ב״ש וב״ה בבא על אחות אשתו שלא פוסל את אשתו על מה נחלקו בבא על חמותו שב״ש אומרים פוסל וב״ה אומרים לא פוסל

לפי שבתחלה הוא מותר בכל הנשים שבעולם והיא מותרת בכל האנשים שבעולם קדשה הוא אוסרה והיא אסרתו מרובה איסור שאסרה מאיסור שאסרתהו שהוא אסרה בכל אנשי׳ שבעולם והיא לא אסרתהו אלא בקרובותיה

והלא דין הוא ומה הוא שאסרה בכל אנשים שבעולם שגגה באסור לה אינה נאסרת במותר לה היא שלא אסרתהו אלא בקרובותיה שגג באסור לו אינו דין שלא נאסר לו במותר לו

וזה הדין לשוגג למזיד מנין ת״ל אותה אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה

אמר רבי אמי אמר ריש לקיש מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב (ויקרא כ, יד) באש ישרפו אותו ואתהן וכי כל הבית כולו בשרפה אם אינו ענין לשרפה תנהו ענין לאיסורא

אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כרבי יהודה ההוא דעבד איסורא בחמתיה אתייה רב יהודה נגדיה אמר ליה אי לאו דאמר שמואל אין הלכה כרבי יהודה אסריתה עלך איסורא דעלם:

מאי איסור קל אמר רב חסדא מחזיר גרושתו משנשאת

בא עליה האי אסרה עליה דהאי בא עליה אידך אסרה עליה דהאי

מה למחזיר גרושתו משנשאת שכן נטמא הגוף ואיסורה ברוב ואיסורה איסור עולם

אלא אמר ר״ל יבמה יבמה למאן אילימא לאחר וכדרב המנונא דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

מה ליבמה שכן נטמא הגוף ואיסורה ברוב

אלא יבמה לאחין עבד בה מאמר האי אסרה עליה דהאי בא עליה אידך אסרה עליה דהאי מאי איריא שבא עליה שני אפי׳ עבד בה נמי מאמר

הא לא קשיא כר״ג דאמר אין מאמר אחר מאמר אלא אפילו נתן לה גט ואפילו חלץ לה

אלא אמר רבי יוחנן סוטה סוטה למאן אילימא לבעל בא עליה בעל אסרה עליה דבועל מאי איריא בא עליה אפילו נתן לה גט ואפילו אמר אין אני משקה

אלא סוטה לבועל האי איסור קל הוא איסור חמור הוא דהיינו אשת איש

דף צה עמוד ב

אלא אמר רבא אשת איש וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן אשת איש ומאי קרי לה איסור קל שאין האוסרה אוסרה כל ימיו תניא נמי הכי אבא חנן אמר משום רבי אלעזר אשת איש

ומה במקום הבא על איסור קל שאין האוסרה אוסרה כל ימיו נאסר האוסר הבא על איסור חמור שהאוסרה אוסרה כל ימיו אינו דין שנאסר האוסרה

ת״ל אותה אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה:

רבי יוסי אומר כל שפוסל וכו׳: מאי קאמר ר׳ יוסי אילימא דקאמר תנא קמא דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים אשת גיסו אסירא ואשתו שריא

וקא״ל רבי יוסי כי היכי דאשתו שריא אשת גיסו נמי שריא אי הכי כל שאין פוסל ע״י אחרים אין פוסל ע״י עצמו כל שאין פוסל ע״י עצמו אינו פוסל ע״י אחרים מיבעיא ליה

ואלא כי היכי דאשת גיסו אסירא אשתו נמי אסירא התינח כל שפוסל כל שאינו פוסל מאי עבידתיה

א״ר אמי אריסא ניסת ע״פ ב״ד תצא ופטורה מן הקרבן על פי עדים תצא וחייבת בקרבן יפה כחו של ב״ד שפטרה מן הקרבן

וקאמר ת״ק ל״ש על פי עדים דאשת גיסו שריא ול״ש ע״פ בית דין דאשת גיסו אסירא

וקאמר ליה רבי יוסי על פי בית דין דפוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו על פי עדים דאינו פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו

רבי יצחק נפחא אמר לעולם אסיפא (הא דנסיב אשת גיסו והא דנסיב ארוסת גיסו) הא דאזלי ארוסתו וגיסו הא דאזלי אשתו וגיסו וקאמר תנא קמא לא שנא אשתו וגיסו ולא שנא ארוסתו וגיסו אשת גיסו אסירא ואשתו שריא

וקאמר ליה רבי יוסי אשתו וגיסו דליכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין דאינו פוסל על ידי אחר אינו פוסל על ידי עצמו ארוסתו וגיסו דאיכא למימר תנאה הוה ליה בקידושין ופוסל על ידי אחרים אף פוסל על ידי עצמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי מתקיף לה רב יוסף ומי אמר שמואל הכי והאתמר יבמה רב אמר הרי היא כאשת איש ושמואל אמר אינה כאשת איש ואמר רב הונא כגון שקדש אחיו את האשה והלך לו למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו

דרב אמר הרי היא כאשת איש ואסורה ליבם ושמואל אמר אינה כאשת איש ושריא ליה

א״ל אביי וממאי דכי אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אדרבי יצחק נפחא קאמר דלמא אדרבי אמי קאמר ואי נמי אדרבי יצחק נפחא ממאי דאפוסל

דף צו עמוד א

ודלמא אאינו פוסל אי נמי ממאי דאיתא לדרב הונא דלמא ליתא דרב הונא כלל ובדרב המנונא קמיפלגי דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

דרב אמר הרי היא כאשת איש ומיפסלא בזנות ושמואל אמר אינה כאשת איש ולא מיפסלא בזנות וא״נ בקדושין תופסין ביבמה קמיפלגי דרב אמר הרי היא כאשת איש ולא תפסי בה קדושין ושמואל אמר אינה כאשת איש ותפסי בה קדושין

והא אפליגו בה חדא זימנא חדא מכלל דחברתה איתמר:

מתני׳ אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה מאביה מתה ונשא אחותה מאמה מתה ונשא אחותה מאביה מתה ונשא אחותה מאמה ונמצאו כולן קיימות מותר בראשונה ובשלישית ובחמישית ופוטרות צרותיהן

ואסור בשניה וברביעית ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה מותר בשניה וברביעית ופוטרות צרותיהן ואסור בשלישית ובחמישית ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה:

בן תשע שנים ויום אחד הוא פוסל ע"י אחין והאחין פוסלין על ידו אלא הוא פוסל תחלה והאחין פוסלין תחלה וסוף

כיצד בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו פסל ע"י אחין באו עליה אחין ועשו בה מאמר נתנו גט או חלצו פוסלין על ידו:

גמ' אטו כולהו לאו לאחר מיתת ראשונה נינהו אמר רב ששת לאחר מיתת ראשונה ודאי:

בן תשע שנים וכו': בן תשע שנים ויום אחד תחלה פסיל בסוף לא פסיל והתני רב זביד ב"ר אושעיא העושה מאמר ביבמתו ואח"כ בא אחיו שהוא בן ט' שנים ויום אחד עליה פסלה

אמרי ביאה פסיל אפילו בסוף מאמר תחלה פסיל בסוף לא פסיל וביאה אפילו בסוף פסיל והא קתני אלא שהוא פוסל תחלה והן תחלה וסוף כיצד בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו וכו'

חסורי מיחסרא והכי קתני בן תשע שנים ויום אחד הוא פוסל תחלה והן פוסלין תחלה וסוף בד"א במאמר אבל ביאה פוסלת אפי' בסוף כיצד בן ט' שנים ויום אחד הבא על יבמתו פסל ע"י אחין

ומי אית ליה מאמר כלל ע"י אחין והתניא בן ט' שנים ויום אחד הוא פוסל בדבר אחד והאחין פוסלין על ידו בארבעה דברים הוא פוסל ע"י אחין בביאה והאחין פוסלין על ידו בביאה במאמר בגט בחליצה

ביאה דפסלה בין בתחלה בין בסוף פסיקא ליה מאמר דבתחילה פסיל בסוף לא פסיל לא פסיקא ליה

איתמר נמי אמר רב יהודה אמר שמואל יש לו גט וכן אמר רב תחליפא בר אבימי יש לו מאמר תניא נמי הכי יש לו גט ויש לו מאמר דברי ר"מ

וסבר ר"מ יש לו גט והתניא עשו ביאת בן תשע כמאמר בגדול ר"מ אומר עשו חליצת בן תשע כגט בגדול ואם איתא ליתני כגיטו אמר רב הונא בריה דרב יהושע אית ליה וזוטר

לר"ג דאמר אין גט אחר גט ה"מ בגדול אחר גדול וקטן אחר קטן אבל גדול אחר קטן מהני

לרבנן דאמרי יש גט אחר גט ה"מ בגדול אחר גדול או בקטן אחר קטן אבל קטן אחר גדול לא מהני:

דף צו עמוד ב

מתני' בן ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואח"כ בא עליה אחיו שהוא בן ט' שנים ויום אחד פוסל על ידו ר"ש אומר לא פוסל בן ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואח"כ בא על צרתה פוסל על ידי עצמו רבי שמעון אומר לא פוסל:

גמ' תניא אמר להם רבי שמעון לחכמים אם ביאה ראשונה ביאה ביאה שנייה אינה ביאה ואם ביאה ראשונה אינה ביאה ביאה שנייה נמי אינה ביאה

מתניתין דלא כבן עזאי דתניא בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת

ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד:

מתני' בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת חולצת ולא מתייבמת נשא אשה ומת הרי זו פטורה בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומשהגדיל נשא אשה אחרת ומת אם לא ידע את הראשונה משהגדיל הראשונה חולצת ולא מתייבמת והשנייה או חולצת או מתייבמת

רבי שמעון אומר מייבם לאי זו שירצה וחולץ לשנייה אחד שהוא בן ט' שנים ויום אחד ואחד שהוא בן עשרים שלא הביא שתי שערות:

גמ' אמר רבא הא דאמור רבנן זיקת שני יבמין מיחלץ חלצה יבומי לא מיבמה לא תימא היכא דאיכא צרה דאיכא למגזר משום צרה

דהא הכא ליכא צרה מיחלץ חלצה יבומי לא מיבמה:

נשא אשה ומת כו׳: תנינא להא דתנו רבנן שוטה וקטן שנשאו ומתו נשותיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום:

בן תשע וכו׳ משהגדיל וכו׳: ויעשו ביאת בן ט׳ כמאמר בגדול ותדחה צרה מיבום אמר רב לא עשו ביאת בן ט׳ כמאמר בגדול ושמואל אמר עשו ועשו וכן א״ר יוחנן עשו ועשו

ויעשו תנאי היא הך תנא דארבעה אחין גזר משום צרה

ואשמעינן בגדול וה״ה בקטן והאי דאמר גדול משום דבגדול קאי

והאי תנא דהכא סבירא ליה עשו ולא גזר משום צרה ואשמעינן בקטן והוא הדין בגדול והאי דקאמר בקטן דבקטן קאי

אזל ר׳ אלעזר אמר לשמעתא בי מדרשא ולא אמרה משמיה דר׳ יוחנן שמע רבי יוחנן איקפד עול לגביה רבי אמי ור׳ אסי אמרו ליה לא כך היה המעשה בבית הכנסת של טבריא בנגר שיש בראשו גלוסטרא

שנחלקו בו רבי אלעזר ורבי יוסי עד שקרעו ספר תורה בחמתן קרעו ס״ד אלא אימא שנקרע ס״ת בחמתן והיה שם רבי יוסי בן קיסמא אמר תמיה אני אם לא יהיה בית הכנסת זו עבודת כוכבים וכן הוה

הדר איקפד טפי אמר חברותא נמי

עול לגביה ר׳ יעקב בר אידי א״ל (יהושע יא, טו) כאשר צוה ה׳ את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה׳ את משה וכי על כל דבר שאמר יהושע היה אומר להם כך אמר לי משה אלא יהושע יושב ודורש סתם והכל יודעין שתורתו של משה היא אף ר׳ אלעזר תלמידך יושב ודורש סתם והכל יודעין כי שלך היא

אמר להם מפני מה אי אתם יודעין לפייס כבן אידי חברינו ורבי יוחנן מ״ט קפיד כולי האי דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (תהלים סא, ה) אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם יהי רצון

דף צז עמוד א

שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה״ז דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל ת״ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר אמר ר׳ יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא מאי קראה (שיר השירים ז, י) וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים

ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה״ז שפתותיהם דובבות בקבר:

אחד בן ט׳ שנים וכו׳: ורמינהו בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסריס לא חולץ ולא מייבם

בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות יביאו ראיה שהיא בת עשרים והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת

הא אתמר עלה א״ר שמואל בר יצחק אמר רב והוא שנולדו לו סימני סריס אמר רבא דיקא נמי דקתני והוא הסריס שמע מינה

וכי לא נולדו לו סימני סריס עד כמה תני דבי רבי חייא עד רוב שנותיו

כי אתו לקמיה דרבא אי כחוש אמר להו זילו אבריוהו ואי בריא אמר להו זילו אכחשוהו דהני סימנין זמנין דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

הדרן עלך האישה רבה

מתני׳ **נושאין על האנוסה** ועל המפותה האונס והמפתה על הנשואה חייב נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו:

גמ׳ תנינא להא דת״ר אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה ורמינהו הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה מדרבנן

וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לכתחלה כי תנן מתניתין לאחר מיתה

מנא הני מילי דת״ר בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה

א״ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב (ויקרא כ, יז) איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי

א״ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה

רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא כתיב (ויקרא יח, י) ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי

וכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין

איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליכא שאר:

רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו׳: אמר רב גידל אמר רב מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב (דברים כג, א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה

וממאי דבאנוסה כתיב דכתיב מעילויה דקרא (דברים כב, כט) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף

ורבנן אי הוה סמיך ליה כדקאמרת השתא דלא סמיך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה

ותיפוק ליה משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין

ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה

דף צז עמוד ב

אח מאב ולא מאם והוא בעלה דאם ואנא ברתה דאנתתיה אמר רמי בר חמא דלא כר׳ יהודה דמתני׳

אח הוא וברי הוא אחתיה אנא דהאי דדרינא אכתפאי משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בתו

שלמא לך ברי בת אחתיך אנא משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בת בתו

דלאי דדלו דוולא ליפול בכו סתר פתר דהאי דדרינא הוא בר ואנא ברת אחוה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בת בנו

בייא בייא מאח והוא אב והוא בעל והוא בר בעל והוא בעלה דאם ואנא ברתה דאיתתיה ולא יהיב פיתא לאחוה יתמי בני ברתיה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה בת וחזר ובא על אותה בת וחזר זקן ובא עליה והוליד ממנה בנים

אנא ואת אחי אנא ואבוך אחי אנא ואמך אחי משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד ממנה בן וקריא ליה אחתיה דאימא וקאמרה ליה הכי

אנא ואת בני אחי אנא ואבוך בני אחי אנא ואמך בני אחי הא בהיתירא נמי משכחת לה כגון ראובן שיש לו שתי בנות ואתא שמעון ונסב חדא מינייהו ואתא בר לוי ונסב חד מינייהו וקאמר ליה בריה דשמעון לבר בריה דלוי:

מתני׳ הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין אפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה:

גמ׳ בני יודן אמתא אשתחרור שרא להו רב אחא בר יעקב למינסב נשי דהדדי אמר ליה רבא והא רב ששת אסר א״ל הוא אסר ואנא שרינא

מן האב ולא מן האם כ״ע לא פליגי דשרי מן האם ולא מן האב כ״ע לא פליגי דאסיר

כי פליגי מן האב ומן האם מאן דשרי בתר אבא שדינן דהא בני פלניא קרו להו ורב ששת קרו להו נמי בני פלונית

ואיכא דאמר פליג רב אחא בר יעקב אפילו באחין מן האם ומ״ט גר שנתגייר כקטן שנולד דמי

תנן הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין מ״ט לאו משום דאסירי לא דאינה בתורת חליצה וייבום ושריא לעלמא ואינהו נמי שרו

והא קתני אפילו אי אמרת בשלמא אסירי היינו דקתני אפילו דאע״ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכשתי אמהות דמו אפילו הכי אסירי אלא אי אמרת שרו מאי אפילו

דאע״ג דתרוייהו לידתן בקדושה ואתי לאיחלופי בישראל אפ״ה שרי

איכא דאמרי הכי נמי מסתברא דשרו דקתני אפילו אי אמרת בשלמא שרו היינו דקתני אפילו דאע״ג דתרוייהו לידתן בקדושה דאתי לאיחלופי בישראל אפ״ה שרו אלא אי אמרת אסירי מאי אפי׳

דאע״ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה דכשתי אמהות דמי אפילו הכי אסירי

ת״ש שני אחים תאומים גרים וכן משוחררים לא חולצין ולא מייבמין ואין חייבין משום אשת אח היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה לא חולצין ולא מייבמין אבל חייבין משום אשת אח היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראלים לכל דבריהן קתני מיהת אין חייבין משום אשת אח חיובא ליכא

דף צח עמוד א

הא איסורא איכא ה״ה דאפילו איסורא נמי ליכא ואיידי דבעי למיתני סיפא אבל חייבין תנא נמי רישא אין חייבין

אמר רבא הא דאמור רבנן אין אב למצרי לא תימא משום דשטופי בזמה דלא ידיע אבל ידיע חיישינן אלא אפילו דידיע נמי לא חיישינן

דהא שני אחין תאומים דטפה אחת היה ונחלקה לשתים וקתני סיפא לא חולצין ולא מייבמין ש״מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב (יחזקאל כג, כ) בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם

ת״ש דאמר רבי יוסי מעשה בניפטיים הגר שנשא אשת אחיו מאמו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין אישות לגר ואלא גר דקדיש ה״נ לא תפסי בה קדושין אלא אימא אין איסור אשת אח לגר מאי לאו דנסבא אח כשהוא גר

לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ״ל

ת״ש דאמר בן יאסיין כשהלכתי לכרכי הים מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו אמרתי לו בני מי הרשך אמר לי הרי אשה ושבעה בניה על ספסל זה ישב ר׳ עקיבא ואמר שני דברים גר נושא אשת אחיו מאמו ואמר (יונה ג, א) ויהי דבר ה׳ אל יונה שנית לאמר שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו שכינה קתני מיהת גר נושא אשת אחיו מאמו מאי לאו דנסבא אחיו כשהוא גר

לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא נגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ״ל

ומי מהימן והאמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו

איבעית אימא מורה ובא היה ואיבעית אימא משום דקאמר הרי אשה ושבעה בניה ואיבעית אימא שאני הכא דקאמר מעשה אחרינא בהדה

אמר מר ויהי דבר ה׳ אל יונה שנית לאמר שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו והא כתיב (מלכים ב יד, כה) הוא השיב [את] גבול ישראל מלבא חמת עד ים הערבה כדבר ה׳ אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא

אמר רבינא על עסקי נינוה קאמר רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה׳ אשר דבר ביד עבדו הנביא כשם שנהפך לנינוה מרעה לטובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה לטובה

ת״ש גר שהיה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא

דף צח עמוד ב

מן האב יקיים אחות האם מן האם יוציא מן האב רבי מאיר אומר יוציא וחכמים אומרים יקיים שהיה רבי מאיר אומר כל ערוה שהיא משום שאר האם יוציא משום האב יקיים

ומותר באשת אחיו מאמו ובאשת אחי אביו ושאר כל העריות מותרות לו לאיתויי אשת האב

נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת לכתחלה לא יכנוס מתה אשתו מותר בחמותו ואיכא דתני אסור בחמותו

קתני מיהת מותר באשת אחיו מאי לאו דנסבה אחיו כשהוא גר לא דנסבה כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ״ל

אמר מר נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת לכתחלה לא יכנוס השתא אפוקי מפיק לכתחלה מיבעיא התם קאי והכי קאמר הך דאמור רבנן יקיים לכתחלה לא יכנוס

מתה אשתו מותר בחמותו ואיכא דתני אסור בחמותו חדא כר׳ ישמעאל וחדא כר׳ עקיבא

מאן דאסר כר׳ ישמעאל דאמר חמותו לאחר מיתה באיסורא קיימא וגבי גר גזרו ביה רבנן ומאן דשרי כרבי עקיבא דאמר חמותו לאחר מיתה קלש ליה איסורא וגבי גר לא גזרו ביה רבנן:

מתני׳ חמש נשים שנתערבו ולדותיהן הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו ארבעה חולצין לאחת ואחד מייבם אותה

הוא ושלשה חולצין לאחת ואחד מייבם נמצאו ארבע חליצות וייבום לכל אחת ואחת:

גמ׳ ודוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקפגע ביבמה לשוק

מאי הוא ושלשה חולצין לאחת דלא תימא ליבמינהו חד לכולהו אלא כל חד וחד מייבם חדא דלמא מתרמיא ליה דידיה

מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין האחין חולצין ושאין אחין מייבמין מאי קאמר אמר רב ספרא הכי קאמר מקצתן אחין מן האב ומקצתן אחין מן האם אחין מן האם חולצין ואחין מן האב מייבמין

מקצתן כהנים ומקצתן שאינן כהנים כהנים חולצין שאינן כהנים מייבמין מקצתן כהנים ומקצתן אחין מן האם אלו ואלו חולצין ולא מייבמין

דף צט עמוד א

תנו רבנן יש חולץ לאמו מספק לאחותו מספק לבתו מספק

כיצד אמו ואשה אחרת ולהן שני זכרים וחזרו וילדו שני זכרים במחבא ובא בנה של זו ונשא אמו של זה ובנה של זו נשא אמו של זה ומתו בלא בנים זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק

לאחותו מספק כיצד אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ובאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום ומתו בלא בנים חולץ לשתיהן נמצא חולץ לאחותו מספק

לבתו מספק כיצד אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ובאו אחיהן ונשאום ומתו בלא בנים זה חולץ לבתו מספק וזה חולץ לבתו מספק

תניא היה ר״מ אומר איש ואשה פעמים שמולידין חמש אומות

כיצד ישראל שלקח עבד ושפחה מן השוק ולהן שני בנים ונתגייר אחד מהן נמצא אחד גר ואחד עובד כוכבים הטבילן לשם עבדות ונזקקו זה לזה הרי כאן גר ועובד כוכבים ועבד שחרר את השפחה ובא עליה העבד הרי כאן גר ועובד כוכבים ועבד וממזר שחרר שניהם והשיאן זה לזה הרי כאן גר ועובד

כוכבים ועבד וממזר וישראל

מאי קמ״ל עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר

ת״ר יש מוכר את אביו להגבות אמו כתובתה כיצד ישראל לקח עבד ושפחה מן השוק ולהם בן ושחרר את השפחה ונשאה ועמד וכתב כל נכסיו לבנה נמצא זה מוכר את אביו להגבות לאמו כתובתה

מאי קא משמע לן כולה רבי מאיר היא ועבדא מטלטלי ומטלטלי משתעבדי לכתובה ואיבעית אימא הא קמשמע לן עבדא כמקרקע דמי:

מתני׳ האשה שנתערב ולדה בולד כלתה הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו בני הכלה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו בני

הזקנה או חולצין או מייבמין שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו

מתו הכשרים התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו לבני הכלה אחד חולץ ואחד מייבם

כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלים בתרומה וחולקין חלק אחד בגורן

דף צט עמוד ב

ואינן מטמאין למתים ואינן נושאין נשים בין כשרות בין פסולות הגדילו התערובות ושחררו זה את זה נושאין נשים ראויות לכהונה

ואינן מטמאין למתים ואם נטמאו אינן סופגין הארבעים ואינן אוכלין בתרומה ואם אכלו אינן משלמין קרן וחומש ואינן חולקין על הגורן ומוכרין את התרומה והדמים שלהן

ואינן חולקין בקדשי המקדש ואין נותנים להם קדשים ואין מוציאין שלהם מידיהם

ופטורין מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקיבה ובכורו יהא רועה עד שיסתאב ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים:

גמ׳ מתו הכשרים וכו׳: אלא הנך משום דאיערוב להו הוו להו פסולין א״ר פפא אימא ומתו הודאין:

לבני הכלה אחד חולץ וכו׳: דוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקפגע ביבמה לשוק:

כהנת שנתערב וכו׳: חלק אחד פשיטא אימא חלק כאחד

תנן כמ״ד אין חולקין תרומה לעבד אא״כ רבו עמו דתניא אין חולקין תרומה לעבד אא״כ רבו עמו דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר יכול שיאמר אם כהן אני תנו לי בשביל עצמי ואם עבד כהן אני תנו לי בשביל רבי

במקומו של ר׳ יהודה היו מעלין מתרומה ליוחסין במקומו של ר׳ יוסי לא היו מעלין מתרומה ליוחסין

תניא אמר רבי אלעזר בר צדוק מימי לא העדתי אלא עדות אחד והעלו עבד לכהונה על פי

העלו ס״ד השתא בהמתן של צדיקים אין הקב״ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כ״ש

אלא אימא בקשו להעלות עבד לכהונה על פי חזא באתריה דר׳ יוסי ואזל ואסהיד באתריה דרבי יהודה

ת״ר עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות ואלו הן חרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינוס והעבד והאשה והערל והטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו וכולן משגרין להם לבתיהם חוץ מטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו

בשלמא חרש שוטה וקטן לאו בני דיעה נינהו טומטום ואנדרוגינוס נמי

דף ק עמוד א

בריה בפני עצמה נינהו עבד נמי דלמא אתי לאסוקי מתרומה ליוחסין ערל וטמא משום דמאיסי נושא אשה שאינה הוגנת לו משום קנסא אלא אשה מאי טעמא לא

פליגי בה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע חד אמר משום גרושה וחד אמר משום יחוד

מאי בינייהו איכא בינייהו בי דרי דמקרב למתא ולא שכיחי בהו אינשי אי נמי דמרחק ושכיחי בה אינשי

וכולן משגרין להם לבתיהן חוץ מטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו אבל ערל משגרינן ליה מאי טעמא

משום דאניס טמא נמי הא אניס האי נפיש אונסיה והאי לא נפיש אונסיה

תנו רבנן העבד והאשה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות ובמקום שחולקין נותנין לאשה תחלה ופוטרין אותה מיד מאי קאמר

הכי קאמר במקום שחולקין מעשר עני נותנין לאשה תחלה מ״ט משום זילותא

אמר רבא מרישא כי הוו אתו גברא ואתתא לדינא קמאי הוה שרינא תיגרא דגברא ברישא אמינא דמיחייב במצות כיון דשמענא להא שרינא תיגרא דאתתא ברישא מ״ט משום זילותא:

הגדילו התערובות וכו׳: שיחררו אי בעי אין אי לא בעי לא ואמאי לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול אמר רבא אימא כופין אותן ומשחררין זה את זה:

נותנין עליהם חומרי וכו׳: למאי הלכתא אמר רב פפא למנחתם נקמצת כמנחת ישראל ואינה נאכלת כמנחת כהנים הא כיצד הקומץ קרב בעצמו והשירים קריבין בעצמן

איקרי כאן כל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו

א״ר יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי דמסיק להו לשום עצים כר׳ אלעזר דתניא רבי אלעזר אומר לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים

הניחא לר׳ אלעזר אלא לרבנן מאי איכא למימר דעביד לה כר׳ אלעזר ברבי שמעון דתניא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר הקומץ קרב לעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן ואפילו רבנן לא פליגי עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון אלא במנחת חוטא של כהנים דבת הקרבה היא אבל הכא אפי׳ רבנן מודו:

מתני׳ מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבעה לאחרון היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני חולצין ולא מייבמין וכן הוא להם חולץ ולא מייבם

דף ק עמוד ב

היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני שלא מאותה האם הוא חולץ ומייבם והם אחד חולץ ואחד מייבם

היה אחד ישראל ואחד כהן נושא אשה ראויה לכהן ואין מטמא למתים ואם נטמא אינו סופג את הארבעים אינו אוכל בתרומה ואם אכל אינו משלם קרן וחומש ואינו חולק על הגורן ומוכר התרומה והדמים שלו

ואינו חולק בקדשי הקדשים ואין נותנין לו את הקדשים ואין מוציאין את שלו מידו ופטור מן הזרוע והלחיים והקיבה ובכורו יהא רועה עד שיסתאב ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים

היו שניהם כהנים הוא אונן עליהם והם אוננים עליו הוא אינו מטמא להם והם אינן מטמאים לו הוא אינו יורש אותן אבל הם יורשין אותו

ופטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה עולה במשמרו של זה ושל זה ואינו חולק אם היו שניהם במשמר אחד נוטל חלק אחד:

גמ׳ דוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקא פגע ביבמה לשוק

אמר שמואל עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי מאי שתוקי אילימא שמשתקים אותו מנכסי אביו פשיטא מי ידעינן אבוה מנו אלא שמשתקין אותו מדין כהונה

מאי טעמא אמר קרא (במדבר כה, יג) והיתה לו ולזרעו אחריו בעינן זרעו מיוחס אחריו וליכא

מתקיף לה רב פפא אלא מעתה גבי אברהם דכתיב (בראשית יז, ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך התם מאי קא מזהר ליה רחמנא הכי קאמר ליה לא תנסב עובדת כוכבים ושפחה דלא ליזיל זרעך בתרה

מיתיבי ראשון ראוי להיות כהן גדול והא בעינן זרעו מיוחס אחריו וליכא זרעו מיוחס אחריו דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וכי גזור רבנן בזנות בנשואין לא גזור רבנן

ובזנות מי גזור רבנן והתנן מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה

מאי אחר בעלה אילימא אחר מיתת בעלה אימא סיפא הוא אונן עליהם והם אוננים עליו בשלמא הוא אונן עליהם משכחת לה בנשואין דשני וליקוט עצמות דקמא אלא הם אוננים עליו היכי משכחת לה קמא הא מית ליה

ואלא בגרושה ומאי אחר בעלה אחר גט בעלה אימא סיפא הוא אין מטמא להם והם אינן מטמאין לו בשלמא הן אין מטמאין לו לחומרא דכל חד וחד דלמא לאו בריה הוא אלא הוא אין מטמא להם אמאי

בשלמא לשני לא ליטמי ליה אלא לראשון ליטמי ליה ממה נפשך אי בריה הוא שפיר קא מטמא ליה ואי בר בתרא הוא שפיר קא מטמא ליה דחלל הוא

אלא לאו בזנות ומאי אחר בעלה אחר בועלה וקתני סיפא עולה במשמר של זה ושל זה ותיובתא דשמואל

אמר רב שמעיא בממאנת

ממאנת מי קא ילדה והתני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה וימות ואיזו היא קטנה מבת אחת עשרה שנה ויום אחד עד בת שתים עשרה שנה ויום אחד פחות מיכן או יתר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו שנאמר (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה׳

משכחת לה בקידושי טעות וכדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל (במדבר ה, יג) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת

ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת ואי זו זו שקדושיה קידושי טעות שאפילו בנה מורכב לה על כתפה ממאנת והולכת לה:

דף קא עמוד א

היו שניהם כהנים וכו׳: תנו רבנן הכה זה וחזר והכה זה קלל זה וחזר וקלל זה קלל שניהם בבת אחת הכה שניהם בבת אחת חייב רבי יהודה אומר בבת אחת חייב בזה אחר זה פטור

והתניא רבי יהודה אומר פטור בבת אחת תרי תנאי אליבא דרבי יהודה

מאי טעמא דמאן דפטר אמר רבי חנינא נאמר ברכה למטה ונאמר ברכה למעלה מה למעלה שאין בה שותפות אף למטה שאין בה שותפות ואיתקש הכאה לקללה:

ועולה במשמרו וכו׳: וכי מאחר דאינו חולק למה עולה למה עולה האמר בעינא דניעביד מצוה אלא עלה לא קתני אלא עולה בעל כרחו

אמר רב אחא בר חנינא אמר אביי אמר רבי אסי אמר ר׳ יוחנן משום פגם משפחה:

ואם היו שניהם במשמר כו׳: מאי שנא שני משמרות דלא דאזיל להא משמרה ומדחו ליה ואזיל להא משמרה ומדחו ליה משמר אחד נמי אזיל להאי בית אב ומדחו ליה

אמר רב פפא הכי קאמר אם היו שניהם משמר אחד ובית אב אחד נוטל חלק אחד:

הדרן עלך נושאין על האנוסה

מתני׳ **מצות חליצה** בשלשה דיינין ואפילו שלשתן הדיוטות חלצה במנעל חליצתה כשרה באנפיליא חליצתה פסולה בסנדל שיש לו עקב כשר ושאין לו עקב פסול

מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצה פסולה חלצה בסנדל שאין שלו או בסנדל של עץ או בשל שמאל בימין חליצה כשרה חלצה בגדול שהוא יכול להלוך בו או בקטן שהוא חופה את רוב רגלו חליצתה כשרה:

גמ׳ ומאחר דאפילו שלשה הדיוטות דיינין למה לי הא קמ״ל דבעינן בשלשה שיודעים להקרות כעין דיינים תנינא להא דתנו רבנן מצות חליצה בשלשה שיודעין להקרות כעין דיינים רבי יהודה אומר בחמשה

מ״ט דת״ק דתניא זקנים שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור׳ יהודה זקני שנים זקנים שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן ה׳

ות״ק האי זקני מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבויי אפילו שלשה הדיוטות

ורבי יהודה הדיוטות מנא ליה נפקא ליה מלעיני דאמר מר לעיני פרט לסומים

ומדאיצטריך לעיני למעוטי סומים ש״מ דאפילו הדיוטות דאי סלקא דעתך סנהדרין בעינן למה לי למעוטי סומין מדתני רב יוסף נפקא דתני רב יוסף כשם שב״ד מנוקים בצדק כך ב״ד מנוקים מכל מום

דף קא עמוד ב

שנאמר (שיר השירים ד, ז) כולך יפה רעיתי ומום אין בך ואידך ההוא לעיני מאי עביד ליה ההוא לכדרבא הוא דאתא דאמר רבא צריכי דייני למיחזי רוקא דקא נפיק מפומא דיבמה דכתיב לעיני הזקנים וירקה

ואידך נמי מיבעי ליה לכדרבא אין ה״נ ואלא הדיוטו׳ מנא ליה נפקא מבישראל ישראל כל דהו

ואידך האי ישראל מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתני רב שמואל בר יהודה בישראל בב״ד של ישראל ולא בב״ד של גרים

ואידך בישראל אחרינא כתיב ואידך מיבעי ליה לכדתניא א״ר יהודה פעם אחת היינו יושבין לפני רבי טרפון ובאה יבמה לחלוץ ואמר לנו ענו כולכם חלוץ הנעל

ואידך מונקרא נפקא

אלא מעתה וקראו שנים ודברו שנים הכי נמי לר׳ יהודה הרי כאן תשעה לרבנן הרי כאן שבעה

ההוא מיבעי ליה לכדתניא וקראו לו ולא שלוחם ודברו אליו מלמד שמשיאין לו עצה ההוגנת לו שאם היה הוא ילד והיא זקנה הוא זקן והיא ילדה אומרים לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך אצל שכמותך ואל תכניס קטטה לתוך ביתך

אמר רבא אר״נ הלכה חליצה בשלשה הואיל וסתם לן תנא כוותיה א״ל רבא לר״נ אי הכי מיאון נמי דתנן המיאון והחליצה בשלשה

וכ״ת הכי נמי והתניא מיאון בית שמאי אומרים ב״ד מומחין וב״ה אומרים בב״ד ושלא בב״ד אלו ואלו מודים שצריך שלשה ר׳ יוסי בר׳ יהודה ור׳ אלעזר ברבי יוסי מכשירין בשנים ואמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן הלכה כאותו הזוג

התם חד סתמא והכא תרי סתמי התם נמי תרי סתמי נינהו דתנן מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בב״ד

אלא התם תרי סתמי הכא תלתא סתמי

מכדי הא סתמא והא סתמא מה לי חד סתם מה לי תרי סתם מה לי תלתא אלא אמר רב נחמן בר יצחק הואיל וסתם במקום מחלוקת

דתנן סמיכת זקנים ועגלה ערופה בשלשה דברי ר׳ יוסי ר׳ יהודה אומר בחמשה החליצה והמיאונין בשלשה ולא קפליג ר׳ יהודה ש״מ הדר ביה ר׳ יהודה ש״מ:

אמר רבא צריכי דייני למיקבע דוכתא דכתיב (דברים כה, ז) ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבדי עובדא בחמשה כמאן כר׳ יהודה והא הדר ביה לפרסומי מילתא

רב אשי איקלע לבי רב כהנא אמר ליה סליק מר לגבן למלויי בי חמשה אמר רב כהנא הוה קאימנא קמיה דרב יהודה ואמר לי תא סק לזירזא דקני לאיצטרופי בי חמשה אמרו לו למה לי חמשה אמר להו כי היכי דליפרסם מילתא

רב שמואל בר יהודה הוה קאי קמיה דרב יהודה אמר ליה סק תא לזירזא דקני לאצטרופי בי חמשה לפרסומי מילתא אמר ליה תנינא בישראל בב״ד ישראל ולא בב״ד של גרים ואנא גר אנא

אמר רב יהודה כגון רב שמואל בר יהודה מפיקנא ממונא אפומיה מפיקנא ס״ד והא ע״פ שנים עדים אמר רחמנא אלא מרענא שטרא אפומיה

אמר רבא

דף קב עמוד א

גר דן את חבירו דבר תורה שנאמר (דברים יז, טו) שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה׳ אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך עליך הוא דבעינן מקרב אחיך אבל גר דן את חבירו גר

ואם היתה אמו מישראל דן אפי׳ ישראל ולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל שנאמר ונקרא שמו בישראל

אמר רבה אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל

ורב יוסף אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל

מאי בינייהו איכא בינייהו מנעל לכתחלה

ולמ״ד אפי׳ לכתחלה והתנן חלצה במנעל חליצתה כשרה דיעבד אין לכתחלה לא

ה״ה דאפילו לכתחלה ואיידי דבעי למיתני סיפא באנפיליא חליצתה פסולה דאפילו דיעבד תנא נמי רישא דיעבד

ומנעל לכתחלה תנאי היא דתניא א״ר יוסי פעם אחת הלכתי לנציבין מצאתי זקן אחד אמרתי לו כלום אתה בקי בר׳ יהודה בן בתירא אמר לי הן ועל שולחני הוא תדיר כלום ראית שחלץ ביבמה

אמר לי ראיתי שחלץ הרבה פעמים במנעל או בסנדל אמר לי וכי חולצין במנעל והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו אמרתי לו א״כ מה ראה ר׳ מאיר לומר חלצה במנעל חליצתה כשירה

רבי יעקב אומר משמו חולצין במנעל לכתחלה ומאן דאמר לכתחלה לא מאי טעמא

אילימא משום דהויא פנתא מעל וארקתא מעל דמעל והתורה אמרה מעל ולא מעל דמעל אי הכי אפילו דיעבד נמי לא

גזירה משום מנעל מרופט

אי נמי משום חצי מנעל

אמר רב אי לאו דחמיתיה לחביבי דחלץ בסנדל דאית לה שינצין אנא לא הואי חליצנא אלא בסנדלא דטייעא דמיהדק טפי והאי דידן אע״ג דאית ביה חומרתא קטרינן ביה מיתנא כי היכי דתהוי חליצתה מעלייתא:

סימן התרת יבמה סנדל: אמר רב יהודה אמר רב התרת יבמה לשוק בשמיטת רוב העקב

מיתיבי הותרו רצועות מנעל וסנדל או ששמט רוב הרגל חליצתה פסולה

טעמא דשמט הוא הא שמטה היא חליצתה כשרה רוב הרגל אין רוב העקב לא

לא היינו רוב הרגל היינו רוב העקב ואמאי קרו ליה רוב הרגל דכולא חיילא דכרעא עליה דחיס

מסייע ליה לר׳ ינאי דאמר ר׳ ינאי בין שהתיר הוא ושמטה היא בין שהתירה היא ושמט הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמיט היא בעי ר׳ ינאי קרעתהו מהו שרפתהו מהו גלויי כרעא בעינן והאיכא או דלמא חליצה בעינן וליכא תיקו

בעא מיניה רבי נחמיה מרבה שני מנעלים זה על גב זה מהו ה״ד אילימא דשלפתיה לעילאי וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל דמעל לא צריכא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי וקאי עילאי מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלויי כרעא בעינן וליכא

דף קב עמוד ב

ומי איכא כי האי גוונא אין דחזיוה רבנן לרב יהודה דנפק בחמשא זוזי מוקי לשוקא

אמר רב יהודה אמר רב יבמה שהגדילה בין האחין מותרת לינשא לאחד מן האחין ואין חוששין שמא חלצה סנדל לאחד מהן טעמא דלא חזינן הא חזינן חיישינן

והא תניא בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד הכי קאמר אע״ג דחזינן אין חוששין שמא כוונו

ואיכא דאמרי טעמא דלא חזינן הא חזינן חוששין ודקא תנא בעי כוונה הני מילי לאישתרויי לעלמא אבל לאחין מיפסלא

אמר רב יהודה אמר רב סנדל התפור בפשתן אין חולצין בו שנאמר (יחזקאל טז, י) ואנעלך תחש ואימא תחש אין מידי אחרינא לא נעל נעל ריבה

אי נעל נעל ריבה אפי׳ כל מילי נמי אם כן תחש מאי אהני ליה

בעא מיניה רבי אלעזר מרב הוא של עור ותריסיותיו של שער מהו אמר ליה מי לא קרינן ביה ואנעלך תחש אי הכי כולו של שער נמי ההוא קרקא מקרי

אמר ליה רב כהנא לשמואל ממאי דהאי וחלצה נעלו מעל רגלו מישלף הוא דכתיב (ויקרא יד, מ) וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע

ואימא זרוזי הוא דכתיב (במדבר לא, ג) החלצו מאתכם אנשים לצבא התם נמי שלופי מביתא לקרבא

והכתיב (איוב לו, טו) יחלץ עני בעניו בשכר עניו יחלצו מדינה של גיהנם

אלא הא דכתיב (תהלים לד, ח) חונה מלאך ה׳ סביב ליראיו ויחלצם בשכר יראיו יחלצם מדינה של גיהנם

אלא הא דכתיב (ישעיהו נח, יא) ועצמותיך יחליץ ואמר רבי אלעזר זו מעולה שבברכות ואמר רבא זרוזי גרמי אין משמע הכי ומשמע הכי דהכא אי ס״ד זרוזי הוא א״כ לכתוב רחמנא וחלצה נעלו ברגלו

אי כתב רחמנא ברגלו ה״א ברגלו אין בשוקו לא כתב רחמנא מעל רגלו דאפילו בשוקו א״כ לכתוב רחמנא במעל רגלו מאי מעל רגלו ש״מ מישלף הוא

אמר ליה ההוא מינא לר״ג עמא דחלץ ליה מריה מיניה דכתיב (הושע ה, ו) בצאנם ובבקרם ילכו לבקש את ה׳ ולא ימצאו חלץ מהם

אמר ליה שוטה מי כתיב חלץ להם חלץ מהם כתיב ואילו יבמה דחלצו לה אחין מידי משמא אית ביה:

באנפיליא חליצתה פסולה כו׳: למימרא דאנפיליא לאו מנעל הוא

ותנן נמי אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא באנפיליא ואין צריך לומר במנעל וסנדל לפי שאין נכנסין במנעל וסנדל לעזרה

ורמינהו אחד מנעל וסנדל ואנפיליא לא יטייל בהן לא מבית לבית ולא ממטה למטה

אמר אביי דאית ביה כתיתי ומשום תענוג אמר ליה רבא ומשום תענוג בלא מנעל ביום הכפורים מי אסירי והא רבה בר רב הונא כריך סודרא אכרעיה ונפיק אלא אמר רבא לא קשיא כאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד

ה״נ מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא יום הכפורים איום הכפורים דתניא לא יטייל אדם בקורדקיסין בתוך ביתו אבל מטייל הוא באנפילין בתוך ביתו אלא לאו ש״מ כאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד ש״מ

תניא כוותיה דרבא חלצה במנעל הנפרם שחופה את רוב הרגל בסנדל הנפחת שמקבל את רוב הרגל בסנדל של שעם ושל סיב בקב הקיטע במוק בסמיכת הרגלים באנפיליא של עור והחולצת מן הגדול

דף קג עמוד א

בין עומד בין יושב בין מוטה והחולצת מן הסומא חליצתה כשרה אבל במנעל הנפרם שאין חופה את רוב הרגל בסנדל הנפחת שאינו מקבל את רוב הרגל ובסמיכת הידים ובאנפיליא של בגד וחולצת מן הקטן חליצתה פסולה

קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ר׳ יוסי אוסר

באנפיליא של בגד אתאן לרבנן

אמר אביי מדסיפא רבנן רישא נמי רבנן ורישא במחופה עור

אמר ליה רבא אבל אין מחופה עור מאי פסול אי הכי אדתני סיפא באנפיליא של בגד ליפלוג בדידה בד״א במחופה עור אבל אין מחופה עור פסול

אלא אמר רבא מדרישא רבי מאיר סיפא נמי רבי מאיר האי מגין והאי לא מגין

אמר אמימר האי מאן דחליץ צריך למדחסיה לכרעיה

אמר ליה רב אשי לאמימר והתניא בין עומד בין יושב בין מוטה אימא ולעולם דדחיס לכרעיה

ואמר אמימר האי מאן דמסגי על ליחתא דכרעיה לא חליץ אמר ליה רב אשי לאמימר והתניא סמוכות הרגלים לאו דחליץ בה איהו לא דיהיב ליה לאחר וחליץ

אמר רב אשי למאי דקאמר אמימר לאו בר אובא חליץ ולאו בר קיפוף חליץ:

מן הארכובה ולמטה כו׳: ורמינהי רגלים פרט לבעלי קבין

שאני הכא דכתיב (דברים כה, ט) מעל רגלו אי הכי למעלה מן הארכובה נמי מעל ולא מעל דמעל

אמר רב פפא שמע מינה האי איסתוירא עד ארעא נחית דאי סלקא דעתך מיפסק פסיק הוה ליה איהו מעל ושוקא מעל דמעל אמר רב אשי אפילו תימא מיפסק פסיק כל דבהדי כרעא ככרעא דמי:

מן הארכובה ולמעלה: מתיב רב כהנא (דברים כח, נז) ובשליתה היוצאת מבין רגליה אמר אביי בשעה שכורעת לילד נועצת עקביה בירכותיה ויולדת

ת״ש (שמואל ב יט, כה) לא עשה רגליו ולא עשה שפמו לישנא מעליא תא שמע (שמואל א כד, ד) ויבא שאול להסך את רגליו לישנא מעליא

ת״ש (שופטים ג, כד) אך מסיך הוא רגליו בחדר המקירה לישנא מעליא בין רגליה כו׳ לישנא מעליא

אמר רבי יוחנן שבע בעילות בעל אותו רשע באותו היום שנאמר (שופטים ה, כז) בין רגליה כרע נפל שכב בין רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדוד והא קא מתהניא מעבירה אמר רבי יוחנן משום ר״ש בן יוחי כל טובתן של רשעים

דף קג עמוד ב

רעה היא אצל צדיקים שנא׳ (בראשית לא, כד) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע בשלמא רע לחיי אלא טוב אמאי לא אלא ש״מ טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים

בשלמא התם דלמא מדכר ליה שמא דעבודת כוכבים אלא הכא מאי רעה איכא

דקא שדי בה זוהמא דא״ר יוחנן בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבים שלא עמדו בהר סיני לא פסקה זוהמתן:

חלצה במנעל שאינו שלו וכו׳: תנו רבנן נעלו אין לי אלא נעלו נעל של כל אדם מנין ת״ל נעל נעל מכל מקום

א״כ מה ת״ל נעלו נעלו הראוי לו פרט לגדול שאין יכול להלוך בו ופרט לקטן שאינו חופה רוב רגלו ופרט לסנדל המסוליים שאין לו עקב

אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף אתאי יבמה לחלוץ אמר ליה הב ליה סנדלך יהיב ליה סנדלא דשמאלא א״ל אימר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמר

א״ל אי הכי סנדל שאין שלו נמי אימר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור א״ל הכי קאמינא לך הב ליה ואקני ליה:

סנדל של עץ: מאן תנא אמר שמואל ר״מ היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר״מ ר׳ יוסי אוסר אבוה דשמואל אומר במחופה עור ודברי הכל:

אמר רב פפי משמיה דרבא סנדל המוסגר לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה סנדל המוחלט לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה פסולה

רב פפא משמיה דרבא אמר אחד סנדל המוסגר ואחד סנדל המוחלט לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה

מיתיבי בית המוסגר מטמא מתוכו מוחלט מתוכו ומאחוריו וזה וזה מטמאין בביאה

ואי ס״ד כדמכתת דמי והא בעינן (ויקרא יד, מו) והבא אל הבית וליכא

שאני התם דאמר קרא (ויקרא יד, מה) ונתץ את הבית אפילו בשעת נתיצה קרוי בית

ת״ש מטלית שיש בו שלש על שלש אף על פי שאין בו כזית כיון שנכנס רובה לבית טהור טמאתהו מאי לאו מוחלטת לא מוסגרת

אי הכי אימא סיפא היו בה כמה זיתים כיון שנכנס ממנה כזית לבית טהור טמאתהו

אי אמרת בשלמא מוחלטת היינו דאיתקש למת אלא אי אמרת מוסגרת אמאי איתקש למת

שאני התם דאמר קרא (ויקרא יג, נב) ושרף את הבגד אפילו בשעת שריפה קרוי בגד

וליגמר מיניה איסור מטומאה לא גמרינן

אמר רבא הלכתא אחד סנדל המוסגר ואחד סנדל שמוחלט ואחד סנדל של עבודת כוכבים לא תחלוץ ואם חלצה חליצתה כשרה של תקרובת עבודת כוכבים

דף קד עמוד א

ושל עיר הנדחת ושל זקן העשוי לכבודו לא תחלוץ ואם חלצה חליצתה פסולה

א״ל רבינא לרב אשי מאי שנא זקן העשוי לכבודו דלאו להילוכא עביד דבי דינא נמי לאו להילוכא עביד

א״ל אילו מסגי ביה שלוחא דבי דינא מי קפיד עליה דיינא:

מתני׳ חלצה בלילה חליצתה כשרה ורבי אלעזר פוסל בשמאל חליצתה פסולה ור׳ אלעזר מכשיר:

גמ׳ לימא בהא קמיפלגי דמר סבר מקשינן ריבים לנגעים ומר סבר לא מקשינן ריבים לנגעים

לא דכ״ע לא מקשינן ריבים לנגעים דאי מקשינן אפילו גמר דין בלילה נמי לא והכא בהא קמיפלגי מר סבר חליצה כתחלת דין דמיא ומר סבר חליצה כגמר דין דמיא

רבה בר חייא קטוספאה עבד עובדא במוק וביחידי ובלילה אמר שמואל כמה רב גובריה דעביד כיחידאה

מאי קשיא אי מוק סתמא תניא אי לילה סתמא תניא

אלא יחידי קא קשיא ליה היכי עביד ביחידי דיחידאה קתני לה דתנן חלצה בשנים או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חליצתה פסולה ור״ש ורבי יוחנן הסנדלר מכשירים ומעשה באחד שחלץ בינו לבינה בבית האסורים ובא מעשה לפני ר״ע והכשיר

ואמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אין הלכה כאותו הזוג ואב״א כולהו נמי יחידאה קתני להו דתניא א״ר ישמעאל בר׳ יוסי אני ראיתי את רבי ישמעאל בן אלישע שחלץ במוק ביחידי ובלילה:

בשמאל חליצתה כו׳: מ״ט דרבנן אמר עולא ילפינן רגל (ויקרא יד, יד) רגל ממצורע מה להלן דימין אף כאן דימין

ורבי אלעזר לא יליף רגל רגל ממצורע והתניא ר״א אומר מנין לרציעה שהיא באזן הימנית נאמר כאן אזן ונאמר להלן אזן מה להלן ימין אף כאן ימין

אמר רב יצחק בר יוסף אמר ר׳ יוחנן מוחלפת השיטה

רבא אמר לעולם לא תיפוך אזן אזן מופני רגל רגל לא מופני

וכי לא מופני מאי פירכא איכא למיפרך מה למצורע שכן טעון עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

מתני׳ חלצה ורקקה אבל לא קראה חליצתה כשרה קראה ורקקה אבל לא חלצה חליצתה פסולה חלצה וקראה אבל לא רקקה רבי אלעזר אומר חליצתה פסולה ר״ע אומר חליצתה כשרה

דף קד עמוד ב

אמר ליה רבי אלעזר (דברים כה, ט) ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב א״ל רבי עקיבא משם ראיה ככה יעשה לאיש כל דבר שהוא מעשה באיש

החרש שנחלץ והחרשת שחלצה וחולצת לקטן חליצתה פסולה קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה פסולה חלצה בשנים או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חליצתה פסולה רבי שמעון ורבי יוחנן הסנדלר מכשירין ומעשה באחד שחלץ בינו לבינה בבית האסורים ובא מעשה לפני רבי עקיבא והכשיר:

גמ׳ אמר רבא השתא דאמרת קריאה לא מיעכבא לפיכך אלם ואלמת שחלצו חליצתן כשירה

תנן חרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה מ״ט לאו משום דלא בני קרייה נינהו לא משום דלאו בני דעה נינהו

אי הכי אלם ואלמת נמי אמר רבא אלם ואלמת בני דעה נינהו ופומייהו הוא דכאיב להו

והא אמרי דבי רבי ינאי לפי שאינו באמר ואמרה אלא כי אתמר דרבא אסיפא אתמר חרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה

אמר רבא השתא דאמרת קרייה מעכבא לפיכך אלם ואלמת שחלצו חליצתן פסולה ומתניתין כר׳ זירא

דאמר ר׳ זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת

שלחו ליה לאבוה דשמואל יבמה שרקקה תחלוץ מכלל דאיפסלא לה מאחין

מני אילימא ר׳ עקיבא השתא ומה במקום מצוה דאיכא למימר מידי דהוה אאימורים דכי ליתנהו לא מעכבי

וכי איתנהו מעכבי

אמר ר״ע לא מעכבא מאחין איפסלא

ואלא לר׳ אלעזר

והא שני דברים המתירין נינהו ושני דברים המתירין אין מעלין זה בלא זה

אלא כרבי דתניא כבשי עצרת אין מקדשין הלחם אלא בשחיטה

כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם שחט שלא לשמן וזרק לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן קדוש ואינו קדוש דברי רבי

ר׳ אלעזר בר״ש אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן

ומי אמר ר׳ עקיבא רקיקה לא פסלה והתניא חלצה ולא

דף קה עמוד א

רקקה ולא קראה חליצתה כשירה רקקה ולא חלצה ולא קראה חליצתה פסולה קראה ולא רקקה ולא חלצה אין כאן בית מיחוש

מני אילימא רבי אליעזר חלצה ולא רקקה ולא קראה חליצתה כשירה והא אמר רבי אליעזר (דברים כה, ט) ככה יעשה דבר שהוא מעשה מעכב אלא פשיטא רבי עקיבא וקתני רקקה ולא חלצה ולא קראה חליצתה פסולה למאן

אילימא לעלמא פשיטא מי הויא חליצה דאישתריא לעלמא אלא לאו לאחין שמע מינה

ולר״ע מאי שנא רקיקה ומאי שנא קרייה

קרייה דאיתא בין בתחלה בין בסוף לא מיחלפא ליה רקיקה דבתחלה ליתא ולבסוף איתא מיחלפא ליה ואתו למישרי חלוצה לאחין

ואיכא דאמרי הכי שלחו ליה יבמה שרקקה תחלוץ ואינה צריכה לרוק פעם אחרת כי ההיא דאתיא לקמיה דרבי אמי הוה יתיב רבי אבא בר ממל קמיה רקקה מקמי דתחלוץ אמר ליה רבי אמי חלוץ לה ושרי לה תיגרא

אמר ליה ר׳ אבא והא בעינן מירק הא רקקה לה ותירוק ומה בכך נפיק מיניה חורבא דאי אמרת תיהדר ותירוק אמרי רקיקה קמייתא לית בה משום ואתי למישרי חלוצה לאחין

והא בעינן כסדרן כסדרן לא מעכבא הוא סבר דחויי קא מדחי ליה נפק דק ואשכח דתניא בין שהקדים חליצה לרקיקה בין שהקדים רקיקה לחליצה מה שעשה עשוי

לוי נפק לקרייתא בעו מינה גידמת מהו שתחלוץ יבמה שרקקה דם מהו (דניאל י, כא) אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת מכלל דאיכא כתב שאינו אמת

לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה מי כתיב וחלצה ביד ומי כתיב וירקה רוק

אבל אגיד לך הרשום בכתב אמת וכי יש כתב שאינו אמת

לא קשיא כאן בגזר דין שיש עמו שבועה כאן בגזר דין שאין עמו שבועה

כדרב שמואל בר אמי דאמר רב שמואל בר אמי אמר רבי יונתן מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו מתקרע שנא׳ (שמואל א ג, יד) לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם

אמר רבה בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה אביי אמר בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בגמילות חסדים רבה ואביי מדבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין אביי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין

ת״ר משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתים כבן שמנה עשרה שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם שנא׳ (שמואל א ב, לג) וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו בתורה ותחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותן משפחת יוחנן על שמו

אמר רב שמואל בר אוניא אמר רב מנין לגזר דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והא כתיב (ירמיהו ב, כב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני

אלא מנין שאפי׳ נחתם מתקרע שנאמר (דברים ד, ז) מי כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו והכתיב (ישעיהו נה, ו) דרשו ה׳ בהמצאו לא קשיא הא ביחיד הא בציבור יחיד

אימת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אלו עשרה ימים שבין ר״ה ליוה״כ

שלחו ליה לאבוה דשמואל יבמה שרקקה דם תחלוץ לפי שאי אפשר לדם בלא צחצוח רוק

מיתיבי יכול יהא דם היוצא מפיו ומפי האמה טמא ת״ל (ויקרא טו, ב) זובו טמא ואין דם היוצא מפיו ומפי האמה טמא אלא טהור

ל״ק כאן במוצצת כאן בשותת:

חרש שנחלץ וכו׳:

דף קה עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר׳ מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן כלום:

קטנה שחלצה וכו׳: אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ דאמר איש כתוב בפרשה ומקשינן אשה לאיש

אבל חכמים אומרים איש כתיב בפרשה אשה בין גדולה בין קטנה

מאן חכמים רבי יוסי היא דר׳ חייא ור׳ שמעון בר רבי הוו יתבי פתח חד מינייהו ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנאמר (מלכים א ט, ג) והיו עיני ולבי שם כל הימים

וחד אמר עיניו למעלה שנאמר (איכה ג, מא) נשא לבבנו אל כפים אדהכי אתא ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי לגבייהו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בתפלה אמר להו כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כדי שיתקיימו שני מקראות הללו

אדהכי אתא רבי למתיבתא אינהו דהוו קלילי יתיבו בדוכתייהו רבי ישמעאל ברבי יוסי אגב יוקריה הוה מפסע ואזיל

אמר ליה אבדן מי הוא זה שמפסע על ראשי עם קדוש אמר ליה אני ישמעאל בר׳ יוסי שבאתי ללמוד תורה מרבי אמר ליה וכי אתה הגון ללמוד תורה מרבי

אמר ליה וכי משה היה הגון ללמוד תורה מפי הגבורה אמר ליה וכי משה אתה אמר ליה וכי רבך אלהים הוא אמר רב יוסף שקליה רבי למטרפסיה דקאמר ליה רבך ולא רבי

אדהכי אתיא יבמה לקמיה דרבי אמר ליה רבי לאבדן פוק בדקה לבתר דנפק אמר ליה ר׳ ישמעאל כך אמר אבא איש כתוב בפרשה אבל אשה בין גדולה בין קטנה

אמר ליה תא לא צריכת כבר הורה זקן קמפסע אבדן ואתי אמר ליה רבי ישמעאל בר׳ יוסי מי שצריך לו עם קדוש יפסע על ראשי עם קדוש מי שאין צריך לו עם קדוש היאך יפסע על ראשי עם קדוש

אמר ליה רבי לאבדן קום בדוכתיך תאנא באותה שעה נצטרע אבדן וטבעו שני בניו ומאנו שתי כלותיו אמר רב נחמן בר יצחק בריך רחמנא דכספיה לאבדן בהאי עלמא

אמר ר׳ אמי מדבריו של ברבי נלמוד קטנה חולצת בפעוטות רבא אמר עד שתגיע לעונת נדרים והלכתא עד שתביא שתי שערות:

חלצה בשנים וכו׳: אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אין הלכה כאותו הזוג והא אמר ר״נ חדא זימנא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן חליצה בשלשה

צריכי דאי איתמר הך קמייתא הוה אמינא ה״מ לכתחילה אבל דיעבד אפי׳ תרי קמ״ל אין הלכה כאותו הזוג ואי אשמועינן אין הלכה כאותו הזוג אלא כתנא קמא ה״א דיעבד אבל לכתחילה ליבעי חמשה צריכא:

מעשה שחלצו כו׳: בינו לבינה מי ידענא אמר רב יהודה אמר שמואל ועדים רואין אותו מבחוץ

איבעיא להו מעשה שחלצו בינו לבינה אבראי ובא מעשה לפני ר״ע בבית האסורין או דלמא מעשה שחלצו בינו לבינה בבית האסורין אמר רב יהודה אמר רב בבית האסורין היה מעשה ולבית האסורין בא מעשה

דף קו עמוד א

תנו רבנן חליצה מוטעת כשרה אי זו היא חליצה מוטעת אמר ר״ל כל שאומרים לו חלוץ ובכך אתה כונסה

אמר ליה רבי יוחנן אני שונה בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד ואת אמרת חליצתה כשירה

אלא כל שאומרים לו חלוץ לה ע״מ שתתן לך מאתים זוז תניא נמי הכי חליצה מוטעת כשירה אי זו היא חליצה מוטעת כל שאומרים חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז

ומעשה באשה אחת שנפלה לפני יבם שאין הגון לה ואמרו לו חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז ובא מעשה לפני רבי חייא והכשירה

ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא בר אבא אמר לה בתי עמודי אמרה ליה אימא ישיבתה זו היא עמידתה אמר לה ידעת ליה אמרה ליה אין ממונא הוא דחזא לה וקבעי למיכליה מינה

אמר לה לא ניחא לך אמרה ליה לא אמר ליה חלוץ לה ובכך אתה כונסה לבתר דחלץ לה אמר ליה השתא מינך אפסלא לה חלוץ לה חליצה מעלייתא כי היכי דתישתרי לעלמא

בת חמוה דרב פפא נפלה לפני יבם שאין הגון לה אתא לקמיה דאביי אמר ליה חלוץ לה ובכך אתה כונסה אמר ליה רב פפא לא סבר לה מר להא דאמר רבי יוחנן ואלא היכי אימא ליה

אמר ליה חלוץ לה ע״מ שתתן לך מאתים זוז לבתר דחלץ לה אמר לה זיל הב ליה אמר ליה משטה אני בך עבדה ליה

מי לא תניא הרי שהיה בורח מבית האסורין והיתה מעברא לפניו ואמר ליה טול דינר והעבירני אין לו אלא שכרו

אלמא אמר ליה משטה אני בך הכא נמי משטה אני בך

אמר ליה אבוך היכא א״ל במתא אימך היכא א״ל במתא יהיב בהו עיניה ושכיבן:

ת״ר חליצה מוטעת כשרה גט מוטעה פסול חליצה מעושית פסולה גט מעושה כשר היכי דמי אי דאמר רוצה אני אפי׳ חליצה נמי ואי לא אמר רוצה אני גט נמי לא

הכי קאמר חליצה מוטעת לעולם כשר וגט מוטעה לעולם פסול חליצה מעושית וגט מעושה זימנין כשר וזימנין פסול הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני

דתניא (ויקרא כב, יח) יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו ת״ל לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני וכן אתה מוצא בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני

אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולצין אע״פ שאין מכירין ממאנין אע״פ שאין מכירין

לפיכך אין כותבין גט חליצה אלא אם כן מכירין ואין כותבין גט מיאון אלא אם כן מכירין דחיישינן לבית דין טועין

ורבא דידיה אומר אין חולצין אלא אם כן מכירין ואין ממאנין אא״כ מכירין לפיכך כותבין גט חליצה אף על פי שאין מכירין וכותבין גט מיאון אף על פי שאין מכירין ולא חיישינן לבית דין טועין:

דף קו עמוד ב

מתני׳ מצות חליצה בא הוא ויבמתו לבית דין והן משיאין לו עצה ההוגנת לו שנאמר (דברים כה, ח) וקראו לו זקני עירו ודברו אליו

והיא אומרת מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי והוא אומר לא חפצתי לקחתה ובלשון הקדש היו אומרים ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו רוק הנראה לדיינים ועונתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו עד כאן היו מקרין

וכשהקרא רבי הורקנוס תחת האלה בכפר עיטם וגמר את כל הפרשה הוחזקו להיות גומרין כל הפרשה ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל מצוה בדיינין ולא מצוה בתלמידים רבי יהודה אומר מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל:

גמ׳ אמר רב יהודה מצות חליצה קוראה וקורא וחולצת ורוקקה וקוראה מאי קמשמע לן מתני׳ היא הא קמשמע לן מצוה הכי ואי אפיך לית לן בה

תניא נמי הכי בין שהקדים חליצה לרקיקה ובין שהקדים רקיקה לחליצה מה שעשה עשוי

אמר אביי האי מאן דמקרי גט חליצה לא ליקרי לדידה לא לחודיה ואבה יבמי לחודיה דמשמע אבה יבמי אלא לא אבה יבמי

ולא ליקרי לדידה לא לחודיה חפצתי לחודיה דמשמע חפצתי לקחתה אלא לא חפצתי לקחתה רבא אמר אפסוקי מילתא היא ואפסוקי מילתא לית לן בה

רב אשי אשכחיה לרב כהנא דקמצטער ומקרי לה לא אבה יבמי אמר ליה לא סבר ליה מר להא דרבא

אמר ליה מודה רבא בלא אבה יבמי אמר אביי האי מאן דכתב גיטא דחליצתא ליכתוב הכי אקרינוה לדידה מן מאן יבמי עד אבה יבמי ואקרינוהו לדידיה מן לא עד לקחתה ואקרינוה לדידה מן ככה ועד חלוץ הנעל

מר זוטרא משרטט וכתיב לכולא פרשה מתקיף לה מר בר אידי והא לא ניתן ליכתב והלכתא כוותיה דמר זוטרא

אמר אביי רקקה וקלטתו הרוח לא עשתה ולא כלום מאי טעמא וירקה בפניו בעינן הלכך הוא ארוך והיא גוצה קלטתהו הרוח איכא בפניו היא ארוכה והוא גוץ בעינן עד דמטי להדי אפיה והדר אזיל

אמר רבא אכלה תומא ורקתה אכלה גרגישתא ורקתה לא עשתה ולא כלום מאי טעמא וירקה מעצמה בעינן וליכא ואמר רבא צריכי דייני למיחזי רוקא כי נפיק מפומא דיבמה דכתיב לעיני הזקנים וירקה:

ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל מצוה בדיינין ולא בתלמידים: תניא א״ר יהודה פעם אחת היינו יושבים לפני רבי טרפון ובאתה יבמה לחלוץ ואמר לנו ענו כולכם חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל:

הדרן עלך מצות חליצה

דף קז עמוד א

מתני׳ **בית שמאי** אומרים אין ממאנין אלא ארוסות ובית הלל אומרים ארוסות ונשואות

ב״ש אומרים בבעל ולא ביבם וב״ה אומרים בבעל וביבם

ב״ש אומרים בפניו ובית הלל אומרים בפניו ושלא בפניו ב״ש אומרים בב״ד וב״ה אומרים בב״ד ושלא בב״ד

אמרו להם ב״ה לבית שמאי ממאנת והיא קטנה אפילו ד׳ וה׳ פעמים אמרו להם ב״ש אין בנות ישראל הפקר אלא ממאנת וממתנת עד שתגדיל ותמאן ותנשא:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל מאי טעמא דבית שמאי לפי שאין תנאי בנשואין ואי נשואה תמאן אתי למימר יש תנאי בנשואין

נכנסה לחופה ולא נבעלה מאי איכא למימר לפי שאין תנאי בחופה

מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר לא פלוג רבנן

ובית הלל מידע ידעי דנישואי קטנה דרבנן נינהו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו טעמא דבית שמאי לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

נכנסה לחופה ולא נבעלה מאי איכא למימר לא ניחא ליה דתיהוי חופה דאיסורא מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר לא פלוג רבנן ובית הלל כיון דאיכא קדושין וכתובה לא אתו למימר דבעילתו בעילת זנות

רב פפא אמר טעמא דב״ש משום פירי טעמא דב״ה משום פירי טעמא דב״ש משום פירי דאי אמרת נשואה תמאן שמיט ואכיל להו מינה דסוף סוף למיפק קיימא ובית הלל אדרבה כיון דאמרת תמאן אשבוחי משבח להו סבר דאי לא עייצי לה קרוביה ומפקי לה מיניה

רבא אמר היינו טעמא דב״ש שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה וב״ה תרוייהו ניחא להו כדי דליפוק עלייהו קלא דאישות:

ב״ש אומרים בבעל וכו׳: אמר רבי אושעיא ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו אמר רב חסדא מאי טעמא דרבי אושעיא מאמר דמדעתה מציא עקרא זיקה דבעל כרחה לא מציא עקרא

והרי ביאה דבעל כרחה

דף קז עמוד ב

ומציא עקרא אלא ביאה ומאמר דהוא קעביד מציא עקרא זיקה דרחמנא רמא עלה לא מציא עקרא עולא אמר ממאנת אף לזיקתו מאי טעמא נישואי קמאי קא עקרא

איתיביה רבא לעולא כל שיכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת ואמאי תמאן השתא ותעקרינהו לנישואי קמאי ותתייבם צרתה צרת ערוה שאני דתני רמי בר יחזקאל מיאנה בבעל מותרת לאביו ביבם אסורה לאביו

אלמא בשעת נפילה נראית ככלתו הכא נמי בשעת נפילה נראית כצרת בתו

אמר רב מיאנה בזה אסורה לזה מידי דהוה אבעלת הגט בעלת הגט לאו כיון דאיתסרא לה לחד איתסרא להו לכולהו הכא נמי לא שנא

ושמואל אמר מיאנה בזה מותרת לזה ולא דמיא לבעלת הגט בעלת הגט הוא דקא עביד בה הכא היא קעבדא ביה דאמרה לא רעינא בך ולא צבינא בך בך הוא דלא רעינא הא בחברך רעינא

רב אסי אמר מיאנה בזה מותרת אפילו לו לימא כרבי אושעיא סבירא ליה דאמר אינה ממאנת לזיקתו בחד יבם הכי נמי דמציא עקרא הכא בשני יבמין עסקינן דאין מיאון לחצי זיקה

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן מיאנה בזה מותרת לאחין ולא הודו לו מאן לא הודו לו אמר אביי רב רבא אמר רבי אושעיא ואמרי לה רב אסי:

בית שמאי אומרים בפניו וכו׳: תניא אמרו להן בית הלל לבית שמאי והלא פישון הגמל מיאנה אשתו שלא בפניו אמרו להן ב״ש לבית הלל פישון הגמל במדה כפושה מדד לפיכך מדדו לו במדה כפושה

מדקא אכיל פירי פשיטא נשואה היא והאמרי ב״ש נשואה לא ממאנה תרי קיטרי עבדו ביה:

בית שמאי אומרים בפני בית דין וכו׳: תנן התם החליצה והמיאונין בשלשה מאן תנא אמר רבה בית שמאי היא אביי אמר אפי׳ תימא בית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל אלא דלא בעינן מומחין אבל שלשה בעינן

כדתניא בית שמאי אומרים בפני בית דין וב״ה אומרים בפני בית דין ושלא בפני בית דין ואלו ואלו מודים שצריך שלשה רבי יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון מכשירין בשנים אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן הלכה כאותו הזוג:

בית שמאי אומרים תמאן וכו׳: והא מיאנה חדא זימנא אמר שמואל עד שתגדיל ותאמר רוצה אני במיאונים הראשונים

עולא אמר תרתי קתני או שתמאן ותגדיל ותיארס או שתמאן ותנשא לאלתר

בשלמא עולא היינו דקתני עד שתגדיל ותנשא אלא לשמואל עד שתגדיל ותאמר מיבעי ליה קשיא:

מתני׳ אי זו היא קטנה שצריכה למאן כל שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה השיאוה שלא לדעתה אינה צריכה למאן רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קידושיה אינה צריכה למאן

ר׳ אלעזר אומר אין מעשה קטנה כלום אלא כמפותה בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה בת כהן לישראל תאכל בתרומה

רבי אליעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהיא מן האיש כאילו היא אשתו כל עכבה שאינה מן האיש כאילו אינה אשתו:

גמ׳ אמר רב יהודה ואמרי לה במתניתא תנא בראשונה היו כותבין גט מיאון לא רעינא ביה ולא צבינא ביה ולית אנא בעיא להתנסבא ליה כיון דחזו דנפיש דיבורא אמרי

דף קח עמוד א

אתי לאיחלופי בגיטא תקינו הכי ביום פלוני מיאנה פלונית בת פלוני באנפנא

תנו רבנן אי זהו מיאון אמרה אי אפשי בפלוני בעלי אי אפשי בקידושין שקידשוני אמי ואחי יתר על כן אמר ר׳ יהודה אפילו יושבת באפריון והולכת מבית אביה לבית בעלה ואמרה אי אפשי בפלוני בעלי זהו מיאון

יתר על כן אמר רבי יהודה אפי׳ היו אורחין מסובין בבית בעלה והיא עומדת ומשקה עליהם ואמרה להם אי אפשי בפלוני בעלי הרי הוא מיאון יתר על כן אמר רבי יוסי בר יהודה אפילו שיגרה בעלה אצל חנוני להביא לו חפץ משלו ואמרה אי אפשי בפלוני בעלי אין לך מיאון גדול מזה:

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כל תינוקת וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס תנא קטנה שלא מיאנה ועמדה ונשאת משום רבי יהודה בן בתירה אמרו נישואיה הן הן מיאוניה

איבעיא להו נתקדשה מהו תא שמע קטנה שלא מיאנה ועמדה ונתקדשה משום ר׳ יהודה בן בתירה אמרו קידושיה הן הן מיאוניה

איבעיא להו פליגי רבנן עליה דרבי יהודה בן בתירה או לא אם תימצי לומר פליגי בקידושין או אפי׳ בנישואין ואם תימצי לומר פליגי אפילו בנישואין הלכה כמותו או אין הלכה כמותו ואם תימצי לומר הלכה כמותו בנישואין או אפילו בקידושין

תא שמע אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירה הלכה מכלל דפליגי

ואכתי תיבעי לך דהוה נסיבא מעיקרא או דלמא מיקדשא ת״ש דכלתיה דאבדן אימרוד שדר רבי זוגי דרבנן למיבדקינהו אמרי להו נשי חזו גברייכו דקאתו אמרי להו ניהוו גברייכו דידכו

אמר רבי אין לך מיאון גדול מזה מאי לאו דהוה נסיבא לא דהוה מיקדשא קדושי והלכה כרבי יהודה בן בתירה ואפי׳ בנישואין דקמא:

רבי אלעזר אומר וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל חוזרני על כל צדדי חכמים ולא מצאתי אדם שהשוה מדותיו בקטנה כרבי אלעזר שעשאה רבי אלעזר כמטיילת עמו בחצר ועומדת מחיקו וטובלת ואוכלת בתרומה לערב

תניא רבי אליעזר אומר אין מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה ואינו יורשה ואין מיטמא לה כללו של דבר אינה כאשתו לכל דבר אלא שצריכה מיאון

רבי יהושע אומר בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה ומיטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שיוצאה במיאון

אמר רבי נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע שרבי אליעזר השוה מדותיו בקטנה ורבי יהושע חלק מאי חלק אי אשתו היא תיבעי גט

לרבי אליעזר נמי אי לאו אשתו היא מיאון נמי לא תיבעי אלא בכדי תיפוק:

ר״א בן יעקב אומר וכו׳: ה״ד עכבה שהיא מן האיש ועכבה שאינה מן האיש א״ר יהודה אמר שמואל תבעוה לינשא ואמרה מחמת פלוני בעלי זו היא עכבה שהיא מן האיש מחמת בני אדם שאינם מהוגנין לי זו היא עכבה שאינה מן האיש

אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוייהו נתן לה גט זו היא עכבה שהיא מן האיש והוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה מיאנה בו זו היא עכבה שאינה מן האיש והוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה

הא קתני לקמן הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה פרושי קמפרש:

מתני׳ הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה

נתן לה גט והחזירה מיאנה בו ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה מותרת לחזור לו מיאנה בו והחזירה נתן לה גט ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה אסורה לחזור לו

דף קח עמוד ב

זה הכלל גט אחר מיאון אסורה לחזור לו מיאון אחר גט מותרת לחזור לו

הממאנת באיש ונשאת לאחר וגירשה לאחר ומיאנה בו לאחר וגירשה זה הכלל כל שיוצאה הימנו בגט אסורה לחזור לו במיאון מותרת לחזור לו:

גמ׳ אלמא אתי מיאון ומבטל גט ורמינהי

הממאנת באיש ונשאת לאחר וגירשה לאחר ומיאנה בו לאחר וגירשה זה הכלל כל שיצתה הימנו בגט אסורה לחזור לו במיאון מותרת לחזור לו אלמא לא אתי מיאון דחבריה ובטיל גיטא דידיה

אמר רב יהודה אמר שמואל תברא מי ששנה זו לא שנה זו

אמר רבא ומאי קושיא ודלמא מיאון דידיה מבטל גט דידיה מיאון דחבריה לא מבטל גיטא דידיה ומאי שנא מיאון דחבריה דלא מבטל גיטא דידיה איידי דמכרת ברמיזותיו וקריצותיו אזל משבש ומייתי לה מיאון דידיה נמי לא ליבטל גיטא דידיה דאיידי דמכרת ברמיזותיו וקריצותיו אזיל משבש ומייתי לה

הא כבר שבשא ולא אישבשא

אלא אי קשיא דחבריה אדחבריה קשיא מיאנה בו והחזירה נתן לה גט ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה אסורה לחזור לו טעמא דנתארמלה או נתגרשה הא מיאנה מותרת לחזור לו אלמא אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה

ורמינהי הממאנת באיש ונשאת לאחר וגירשה לאחר ומיאנה בו זה הכלל כל שיצתה ממנו בגט אסורה לחזור לו במיאון מותרת לחזור לו אלמא לא אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה

אמר רבי אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו עולא אמר כגון ששלשה בגיטין דמיחזיא כגדולה

מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (איכה ה, ד) מימינו בכסף שתינו עצינו במחיר יבאו בשעת הסכנה נתבקשה הלכה זו הרי שיצאה מראשון בגט ומשני במיאון מהו שתחזור לראשון

שכרו אדם אחד בארבע מאות זוז ושאלו את ר׳ עקיבא בבית האסורין ואסר את רבי יהודה בן בתירה בנציבין ואסר

אמר רבי ישמעאל בר׳ יוסי לזו לא הוצרכנו לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן

ברם כך שאלו הרי היתה אשת אחי אמו שהיא שנייה לו ונשאה אחיו מאביו ומת מהו שתמאן השתא ותעקרינהו לנישואין קמאי ותתייבם צרתה יש מיאון לאחר מיתה במקום מצוה או לא

שכרו שני בני אדם בארבע מאות זוז ובאו ושאלו את רבי עקיבא בבית האסורין ואסר את רבי יהודה בן בתירה בנציבין ואסר

אמר רב יצחק בר אשיאן ומודה רב שמותרת לאחיו של זה שנאסרה עליו

פשיטא הוא ניהו דמכרת ברמיזותיו וקריצותיו אבל אחיו לא מהו דתימא ליגזר האי אטו האי קמ״ל

ואיכא דאמרי אמר רב יצחק בר אשיאן כשם שאסורה לו כך אסורה לאחין והא אינה מכרת בקריצותיהם ורמיזותיהם גזירה אחיו אטו הוא׃

מתני׳ המגרש את האשה והחזירה מותרת ליבם

דף קט עמוד א

ורבי אלעזר אוסר וכן המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם ורבי אלעזר אוסר קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל אסורה ליבם׃

גמ׳ אמר עיפה מאי טעמא דרבי אלעזר הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא אמרו ליה רבנן לעיפה אי הכי חליצה נמי לא תיבעי

וכי תימא הכי נמי והתניא משום רבי אלעזר אמרו חולצת אלא אמר עיפה ר׳ אלעזר לא ידענא מאי טעמא

אמר אביי היינו טעמא דרבי אלעזר מספקא ליה אי מיתה מפלת אי נשואין הראשונים מפילים אי מיתה מפלת הא רמיא קמיה לייבום אי נשואין הראשונים מפילים הא עמדה עליו שעה אחת באיסור

רבא אמר לעולם פשיטא לרבי אלעזר דמיתה מפלת ומיהו הכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה

אדרבה חזרה כיון דיתבא תותיה אית ליה קלא מי לא עסקינן דאהדרה באורתא ושכיב בצפרא

רב אשי אמר היינו טעמא דרבי אלעזר דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל שאסורה ליבם

האי מאי למימרא פשיטא אלא לאו הא קמ"ל טעמא דר' אלעזר דגזר הנך משום האי שמע מינה

תניא כוותיה דרב אשי מודים חכמים לר' אלעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה הרי היא כיתומה בחיי האב והחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה

בד"א שגירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא קטנה אבל גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה אי נמי החזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת או חולצת או מתייבמת משום רבי אלעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת

בעא מיניה רבא מרב נחמן צרתה מהו אמר ליה היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה

והא תניא משום רבי אלעזר אמרו היא וצרתה חולצת היא וצרתה סלקא דעתך אלא לאו או היא או צרתה חולצת לאו תרוצי קמתרצת תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת:

מתני' שני אחין נשואין לשתי אחיות קטנות ומת בעלה של אחת מהן הלזו תצא משום אחות אשה וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא הקטנה משום אחות אשה

מת בעלה של גדולה רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו

רבן גמליאל אומר אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה

רבי יהושע אומר אי לו על אשתו אי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה:

גמ' ומי שרי והתני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים ויתרחק משלשה דברים ידבק בשלשה דברים בחליצה ובהבאת שלום ובהפרת נדרים ויתרחק משלשה דברים מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערבונות מיאון דמצוה שאני:

גופא תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים בחליצה כאבא שאול דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר

בהבאת שלום דכתיב (תהלים לד, טו) בקש שלום ורדפהו

דף קט עמוד ב

ואמר רבי אבהו אתיא רדיפה רדיפה כתיב הכא (תהלים לד, טו) בקש שלום ורדפהו וכתיב התם (משלי כא, כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד: בהפרת נדרים כרבי נתן דתניא רבי נתן אומר הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן

ויתרחק משלשה דברים מן המיאונין דלמא גדלה ומיחרטא בה מן הפקדונות בבר מתא דבייתיה כי בייתיה דמי מן הערבון בערבי שלציון

דא"ר יצחק מאי דכתיב (משלי יא, טו) רע ירוע כי ערב זר רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים ולערבי שלציון ולתוקע עצמו לדבר הלכה מקבלי גרים כר' חלבו דאמר ר' חלבו קשים גרים לישראל כספחת בעור

ערבי שלציון דעבדי שלוף דוץ תוקע עצמו לדבר הלכה דתניא רבי יוסי אומר כל האומר אין לו תורה אין לו תורה פשיטא אלא כל האומר אין לו אלא תורה אין לו אלא תורה

הא נמי פשיטא אלא דאפילו תורה אין לו מאי טעמא אמר רב פפא אמר קרא (דברים ה, א) ולמדתם ועשיתם כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה כל שאינו בעשיה אינו בלמידה

ואיבעית אימא לעולם כדאמריתו מעיקרא כל האומר אין לו אלא תורה אין לו אלא תורה לא צריכא דקא מגמר לאחריני ואזלי ועבדי מהו דתימא אית ליה אגרא לדידיה קמ"ל

ואיבעית אימא תוקע עצמו לדבר הלכה בדיינא דאתי דינא לקמיה וגמר הלכה ומדמי מילתא למילתא ואית ליה רבה ולא אזיל משאיל

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין יריכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר (שיר השירים ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וגו׳ מפחד בלילות מפחד של גיהנם שדומה ללילה:

ר״ג אומר אם מיאנה וכו׳: בעא מיניה רבי אלעזר מרב מאי טעמא דר״ג משום דקסבר קידושי קטנה מיתלא תלו וכי גדלה גדלי בהדה אע״ג דלא בעל או דלמא משום דקסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה והלכה לה אי בעל אין אי לא בעל לא

אמר ליה היינו טעמא דר״ג משום דקסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה והלכה לה אי בעל אין אי לא בעל לא

אמר רב ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא המקדש את הקטנה קידושיה תלויין מאי תלויין לאו כי גדלה גדלי בהדה ואע״ג דלא בעל

אמר ליה רבין בריה דרב נחמן הא מילתא דקטנה מיתלא תליא וקיימא אי בעל אין אי לא בעל לא דאמרה הוא עדיף מינאי ואנא עדיפנא מיניה

וסבר רב אי בעל אין אי לא בעל לא והא איתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת רב אמר אינה צריכה גט משני ושמואל אמר צריכה גט משני

דף קי עמוד א

מאי לאו דלא בעל לא דבעל אי דבעל מאי טעמא דשמואל קסבר כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל

והא פליגי בה חדא זימנא דאיתמר קדשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה הימנו גט ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט

רב אמר צריכה הימנו גט כיון דנסבה אחולי אחליה לתנאיה ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל

צריכא דאי איתמר ההיא בההיא קאמר רב משום דאיכא תנאה וכיון דבעל אחליה לתנאיה אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל ואי איתמר בהא בהך קאמר שמואל אבל בהך אימא מודה ליה לרב צריכא

ומי אמר רב כי בעל אין אי לא בעל לא והא ההיא עובדא דהוה בנרש ואיקדישה כשהיא קטנה וגדלה ואותביה אבי כורסייא ואתא אחרינא וחטפה מיניה ורב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו התם ולא הצריכוה גיטא מבתרא

אמר רב פפא בנרש מינסב נסיבי והדר מותבי אבי כורסייא רב אשי אמר הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה

אמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר וכן אמר רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר:

מתני׳ מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהם פוטרת צרתה וכן שתי חרשות קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת החרשת ואין ביאת החרשת פוטרת את הפקחת גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת הקטנה ואין ביאת הקטנה פוטרת הגדולה:

גמ׳ וחרשת בת חליצה היא והתנן חרש שנחלץ וחרשת שחלצה וחולצת מן הקטן חליצתה פסולה

אמר רב גידל אמר רב אביאה רבא אמר אפילו תימא אחליצה כאן בחרשת מעיקרא כאן בפקחת ואח״כ נתחרשה

חרשת מעיקרא כי היכי דעל הכי נפק פקחת ואחר כך נתחרשה לא דמעכבא בה קרייה

איתיביה אביי וחרשת מעיקרא בת חליצה היא והתנן שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין לשתי נכריות אחת פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא

מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם מאי לאו בחרשת מעיקרא וקתני כונס אין

דף קי עמוד ב

חולץ לא לא בפקחת ואחר כך נתחרשה

תא שמע שני אחין פקחין נשואין שתי נכריות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל החרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רוצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת או חולץ או מייבם

מאי לאו מדהוא פקח מעיקרא היא נמי חרשת מעיקרא וקתני כונס אין חולץ לא מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא

איתיביה שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה

מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

וכי תימא ה״נ בפקח ואחר כך נתחרש מי מצי מפיק והתנן נתחרשה יוציא נשתטית לא יוציא נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית

אלא לאו בחרש מעיקרא ומדהוא חרש מעיקרא היא נמי חרשת מעיקרא ומדאחיות חרשות מעיקרא נכריות נמי חרשות מעיקרא ותנן גבי נכריות כונס אין חולץ לא אישתיק

כי אתא לקמיה דרב יוסף א״ל מ״ט תותביה מהא דיכול לשנויי לך אחיות חרשות מעיקרא נכריות פקחות ואח״כ נתחרשו

אלא איבעי לך לאותביה מהא שני אחין חרשין נשואין שתי אחיות פקחות או שתי אחיות חרשות או שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין או לשני אחין חרשין או לשני אחין אחד פקח ואחד חרש הרי אלו פטורות מן החליצה ומן הייבום ואם היו נכריות יכנוסו ואם רצו להוציא יוציאו

היכי דמי אילימא בפקחים ולבסוף נתחרשו מי מצי מפקי והתנן נשתטית לא יוציא נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית

אלא לאו אחרשין מעיקרא ומדהן חרשין מעיקרא אינהו נמי חרשות מעיקרא וקתני אם היו נכריות יכנוסו יכנוסו אין יחלצו לא תיובתא דרבה תיובתא:

קטנה וחרשת וכו׳: אמר רב נחמן אשכחתיה לרב אדא בר אהבה ולרב חנא חתניה דיתבי וקמקוו אקוותא בשוקא דפומבדיתא ואמרי הא דתנן קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה הני מילי דנפלה ליה מאחיו פקח דלא ידעינן אי בקטנה ניחא ליה אי בחרשת ניחא ליה

אי בקטנה ניחא ליה דאתיא לכלל דיעה אי בחרשת ניחא דגדולה היא ובת ביאה היא אבל נפלה מאחיו חרש ודאי בחרשת ניחא ליה דבת ביאה היא ובת מיניה היא

ואמינא להו אנא אפילו נפלה ליה מאחיו חרש נמי מספקא ליה

כיצד תקנתן אמר רב חסדא אמר רב כונס החרשת ומוציאה בגט וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ

אמר רב חסדא ש״מ קסבר רב חרשת קנויה ומשויירת קטנה קנויה ואינה קנויה דאי ס״ד חרשת קנויה ואינה קנויה קטנה קנויה ומשויירת חרשת אמאי כונס ומוציאה בגט

דף קיא עמוד א

תיתיב גביה ממה נפשך אי קנויה היא הא קנויה היא ואי לאו קנויה היא הא נכרית בעלמא היא

וכי תימא קטנה אמאי תמתין עד שתגדיל ותחלוץ תיתיב גביה אי קנויה היא הא קנויה היא אי לאו קנויה היא נוכריתא בעלמא היא אם כן חרשת במה תיפוק

אמר רב ששת הכי נמי מיסתברא כדקא מתרץ רב חסדא אליבא דרב

דתניא שני אחין נשואין שתי אחיות יתומות קטנה וחרשת מת בעלה של קטנה חרשת יוצאה בגט וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ

מת בעלה של חרשת קטנה יוצאה בגט וחרשת אסורה לעולם ואם בא על החרשת נותן לה גט והותרה

אי אמרת בשלמא חרשת קנויה ומשויירת קטנה קנויה ואינה קנויה משום הכי דכי בא על החרשת נותן לה גט והותרה דאמרת ממה נפשך אי קטנה קנויה היא הא נפקא משום אחות אשה אי לאו קנויה שפיר מיבם

אלא אי אמרת חרשת קנויה ואינה קנויה קטנה קנויה ומשויירת כי בא על חרשת אמאי נותן גט והותרה הויא ליה ביאה פסולה וביאה פסולה לא פטרה

הא מני רבי נחמיה היא דאמר ביאה פסולה פוטרת מחליצה

אי רבי נחמיה אימא סיפא מי שהיה נשוי שתי יתומות קטנה וחרשת ומת בא יבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת נאסרו שתיהן עליו כיצד תקנתן חרשת יוצאת בגט וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ

אי אמרת בשלמא חרשת קנויה ומשויירת קטנה קנויה ואינה קנויה ורבנן היא משום הכי תמתין עד שתגדיל ותחלוץ דדלמא קדים ובעיל חרשת ברישא והויא ליה ביאה דקטנה ביאה פסולה

אלא אי אמרת רבי נחמיה הא אמר ביאה פסולה פטרה

אלא שמע מינה רבנן היא ש״מ

אמר רב אשי מרישא נמי שמע מינה דרבנן היא דקתני אם בא על החרשת נותן לה גט והותרה ולא קתני אם בא על הקטנה נותן לה גט והותרה

אי משום הא לא איריא חרשת דלית לה תקנתא דהיתירא קתני תקנתא דאיסורא קטנה דאית לה תקנתא דהיתירא לא תני תקנתא דאיסורא:

מתני׳ מי שהיה נשוי לשתי יתומו׳ קטנות ומת ובא יבם על הראשונה וחזר ובא על השניה או שבא אחיו על השניה

דף קיא עמוד ב

לא פסל את הראשונה וכן ב׳ חרשות

קטנה וחרשת בא יבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת פסל את הקטנה

בא יבם על החרשת וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת

פקחת וחרשת בא יבם על הפקחת וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הפקחת

בא יבם על החרשת וחזר ובא על הפקחת או שבא אחיו על הפקחת פסל את החרשת

גדולה וקטנה בא יבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנה לא פסל את הגדולה בא יבם על הקטנה וחזר ובא על הגדולה או שבא אחיו על הגדולה פסל את הקטנה ר׳ אלעזר אומר מלמדין הקטנה שתמאן בו:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אלעזר וכן אמר רבי אלעזר הלכה כרבי אלעזר

וצריכא דאי איתמר בהא קמייתא בהך קאמר שמואל הלכה כרבי אליעזר משום דלא קיים מצות ייבום אבל בהא דאיקיים מצות ייבום אימא תרוייהו לפקו בגט

ואי אשמעינן בהא משום דגדולה רמיא קמיה אבל אידך לא צריכא:

מתני׳ יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה בא על יבמה גדולה תגדלנו

היבמה שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה לאחר שלשים יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה ובזמן שהוא מודה אפילו לאחר שנים עשר חדש כופין אותו שיחלוץ לה

הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו שיחלוץ לה לאחר מיתת בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה ואם נתכוונה לכך אפי׳ בחיי בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה:

גמ׳ לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא קטן וקטנה לא חולצין ולא מתייבמין דברי רבי מאיר

אפילו תימא רבי מאיר כי אמר ר׳ מאיר גדולה לקטן וקטנה לגדול דחד מינייהו ביאה דאיסורא הוא אבל קטן הבא על הקטנה דתרוייהו כי הדדי נינהו לא אמר

והא קתני בא על יבמה גדולה תגדלנו אמר רבי חנינא חוזאה בא שאני והא תגדלנו קאמר דכל ביאה וביאה דאיסורא הוא אלא מחוורתא מתניתין דלא כרבי מאיר

קרי כאן (דברים כה, ז) להקים לאחיו שם והאי לאו בר הכי הוא אמר אביי אמר קרא יבמה יבא עליה כל דהו

רבא אמר בלאו הכי נמי לא מצית אמרת מי איכא מידי דהשתא אסירא ליה ולבתר שעתא שריא והא אמר רב יהודה אמר רב כל יבמה שאין אני קורא בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לו בנים ואסורה

ואימא הכי נמי אמר קרא (דברים כה, ה) כי ישבו אחים יחדו אפילו בן יום אחד:

יבמה שאמרה בתוך שלשים יום וכו׳: מאן תנא דעד תלתין יומין מוקים איניש אנפשיה

אמר רבי יוחנן רבי מאיר היא דתניא טענת בתולים כל שלשים יום דברי רבי מאיר

רבי יוסי אומר נסתרה לאלתר לא נסתרה אף לאחר כמה שנים

רבה אמר אפי׳ תימא ר׳ יוסי עד כאן לא קאמר ר׳ יוסי התם אלא בארוסתו דגיס בה אבל אשת אחיו

דף קיב עמוד א

מיבזז בזיז מינה

עד שכופין אותו לחלוץ ניכפנו לייבם אמר רב בשגיטה יוצא מתחת ידה

מיתיבי יבמה שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי בין שהוא אומר בעלתי בין שהוא אומר לא בעלתי כופין אותו שיחלוץ לה לאחר שלשים יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה

היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי הרי זה יוציא בגט הוא אומר בעלתי והיא אומרת לא נבעלתי אע״פ שחזר ואמר לא בעלתי צריך גט וחליצה

אמר רבי אמי צריכה חליצה עם גיטה רב אשי אמר התם גט לזיקתו הכא גט לביאתו

הנהו שניהם מודים דאתו לקמיה דרבא אמר להו רבא חלוצו לה ושרו לה תיגרא אמר ליה רב שרביא לרבא והתניא צריכה גט וחליצה אמר ליה אי תניא תניא

בעא מיניה הון בריה דרב נחמן מדרב נחמן צרתה מהו

אמר ליה וכי מפני שאנו כופין ומבקשין תיאסר צרה:

הנודרת הנאה וכו׳: תנן התם בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה

האומרת טמאה אני לך השמים ביני לבינך נטולה אני מן היהודים

חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה אלא האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה

נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים

איבעיא להו נטולה אני מן היהודים ליבם מהו מי מסקה אדעתה דמיית בעלה ונפלה קמי יבם או לא

רב אמר יבם אינו כבעל ושמואל אמר יבם הרי הוא כבעל אמר אביי כוותיה דרב מסתברא דתנן הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו שיחלוץ ואם איתא דמסקה אדעתה

דף קיב עמוד ב

מבקשין מיבעי ליה הכא במאי עסקינן באשה שיש לה בנים דכולי האי לא מסקה אדעתה

אבל אין לה בנים מאי מבקשין אדתני אם נתכוונה לכך אפילו בחיי בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בשיש לה בנים אבל אין לה בנים מבקשין

אלא שמע מינה לא שנא יש לה בנים ולא שנא אין לה בנים כופין אותו כרב שמע מינה:

הדרן עלך בית שמאי

מתני׳ חרש שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת אם רצה להוציא יוציא ואם רצה לקיים יקיים כשם שהוא כונס ברמיזה כך הוא מוציא ברמיזה

פקח שנשא פקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם רצה יקיים נשתטית לא יוציא נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציאה עולמית

אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שנתחרש אינו מוציא אמרו לו אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו

העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט אמרו לו אף זו כיוצא בה

ב׳ אחין חרשין נשואין לב׳ אחיות חרשות או לשתי אחיות פקחות או לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת או ב׳ אחיות חרשות נשואין לשני אחין פקחין או לשני אחין חרשין או לשני אחין אחד חרש ואחד פקח הרי אלו פטורין מן החליצה ומן הייבום ואם היו נכריות יכנוסו ואם רצו להוציא יוציאו

שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות פקחות מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל הפקחת תצא משום אחות אשה

מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוציא אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

שני אחין פקחין נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל החרשת מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה

שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה

מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי נכריות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת או חולץ או מייבם מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת כונס ואינו מוציא לעולם

שני אחין פקחין נשואין לב׳ נכריות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת או חולץ או מייבם

שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואים לב׳ נכריות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם:

גמ׳ אמר רמי בר חמא מאי שנא חרש וחרשת דתקינו להו רבנן נשואין ומ״ש דשוטה ושוטה דלא תקינו להו רבנן נשואין דתניא שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו נשותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום

חרש וחרשת דקיימא תקנתא דרבנן תקינו להו רבנן נשואין שוטה ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת לא תקינו רבנן נשואין

ומאי שנא קטן דלא תקינו רבנן נשואין וחרש תקינו ליה רבנן נשואין חרש דלא אתי לכלל נשואין תקינו רבנן נשואין קטן דאתי לכלל נשואין לא תקינו רבנן נשואין

והרי קטנה דאתיא לכלל נשואין ותקינו רבנן נשואין התם שלא ינהגו [בה] מנהג הפקר

ומ״ש קטנה דממאנה ומ״ש חרשת דלא ממאנה דא״כ

דף קיג עמוד א

מימנעי ולא נסבי לה

ומאי שנא קטנה דאכלה בתרומה ומאי שנא חרשת דלא אכלה בתרומה דתנן העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שיוצאה בגט ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ואילו חרשת לא אכלה

גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת וליכול קטן אוכל נבלות הוא

גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת וחרש בפקחת נמי ליכול בתרומה דרבנן גזירה דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא

ומאי שנא קטנה דאית לה כתובה ומאי שנא חרשת דלית לה כתובה דא״כ מימנעי ולא נסבי לה

וקטנה מנלן דאית לה כתובה דתנן הממאנת והשנייה ואיילונית אין להן כתובה אבל יוצאה בגט וקטנה יש לה כתובה

וחרשת מנלן דלית לה כתובה דתניא חרש ושוטה שנשאו פקחות אע״פ שנתפקח החרש ונשתפה השוטה אין להם עליהם כלום רצו לקיימן יש להם כתובה

ופקח שנשא חרשת או שוטה אפי׳ כתב לה מאה מנה כתובתה קיימת מפני שרצה לזוק בנכסיו טעמא דרצה הא לא רצה אין לה דא״כ מימנעי ולא נסבי לה

אי הכי פקחת לחרש ליתקן לה כתובה דא״כ מימנעי ולא מינסבי יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא

ההוא חרש דהוה בשבבותיה דרב מלכיו אנסביה איתתא וכתב לה ארבע מאה זוזי מנכסיה אמר רבא מאן חכים כרב מלכיו דגברא רבה הוא קסבר אילו רצה שפחה לשמשו מי לא זבנינן ליה כ״ש הכא דאיכא תרתי

אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל אשת חרש אין חייבין עליה אשם תלוי

לימא מסייע ליה חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ואלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו ועובד כוכבים שתרם של ישראל אפילו ברשות ישראל אין תרומתו תרומה

הוא דאמר כרבי אלעזר דתניא ר׳ יצחק אומר משום רבי אלעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק אי סבירא כרבי אלעזר אשם תלוי נמי ליחייב

בעינן חתיכה משתי חתיכות

ומי בעי רבי אלעזר חתיכה משתי חתיכות והתניא רבי אלעזר אומר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי

שמואל סבר כר׳ אלעזר בחדא ופליג עליה בחדא

ואיכא דאמרי אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי מיתיבי חמשה לא יתרומו סבר לה כרבי אלעזר

בעא רב אשי מ״ט דר׳ אלעזר מיפשט פשיטא לי׳ דחרש דעתא קלישתא הוא ומיהו מספקא לי׳ אי דעתא צילותא

דף קיג עמוד ב

אי לאו דעתא צילותא ולעולם חדא דעתא הוא או דלמא פשיטא ליה דדעתיה קלישתא ולאו דעתא צילותא הוא והכא היינו טעמא כיון דעתים חלים ועתים שוטה

למאי נפקא מינה להוציא אשתו בגט אי אמרת חדא דעתא הוא כקדושין כך גירושין

ואי אמרת עתים חלים ועתים שוטה קדושי מצי מקדש גרושי לא מצי מגרש מאי תיקו:

נשתטית וכו׳: א״ר יצחק דבר תורה שוטה מתגרשת מידי דהוה אפקחת בעל כרחה ומה טעם אמרו אינה מגורשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר

היכי דמי אילימא דיודעת לשמור גיטה ויודעת לשמור עצמה מי נהגי בה מנהג הפקר אלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עצמה

דבר תורה שוטה מתגרשת והא אמר דבי רבי ינאי (דברים כד, א) ונתן בידה מי שיש לה יד לגרש עצמה יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה

ותנא דבי רבי ישמעאל (דברים כד, א) ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת

לא צריכא דיודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עצמה דבר תורה שוטה מתגרשת דהא יודעת לשמור גיטה ואמור רבנן לא ליפקא שלא ינהגו בה מנהג הפקר

אמר אביי דיקא נמי דקתני גבי דידה נשתטית לא יוציא וגבי דידיה לא יוציא עולמית מאי שנא הכא דקתני עולמית ומאי שנא התם דלא קתני עולמית אלא שמע מינה הא דאורייתא הא דרבנן:

א״ר יוחנן בן נורי וכו׳: איבעיא להו רבי יוחנן בן נורי איש פשיטא ליה ואשה קמיבעיא ליה או דלמא אשה פשיטא ליה ואיש קמיבעיא ליה

ת״ש מדקאמרו ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו ש״מ איש קמיבעיא ליה אדרבה מדקא״ל אף זו כיוצא בה ש״מ אשה קמיבעיא ליה

אלא ׳ ר׳ יוחנן בן נורי לדבריהם קאמר להו לדידי כי היכי דאיש לא מצי מגרש אשה נמי לא מיגרשא אלא לדידכו מאי שנא אשה ומאי שנא איש אמרו ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת:

העיד רבי יוחנן וכו׳: אמר רבא מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן ואמר לה כנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת

מי לא אמר רבי יוחנן בן גודגדא לא בעינן דעתה הכא נמי לא בעינן דעתה פשיטא

מהו דתימא מדא״ל כנסי שטר חוב זה בטולי בטליה קמ״ל אי איתא דבטליה לעדים הוה קאמר להו ומדלא אמר לעדים לא בטליה ולא מידי והאי דקאמר הכי מחמת כיסופא הוא דקאמר להו

רב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחי דבי מדרשא ברשות הרבים בשבתא אתא לקמיה דרבי פדת אמר ליה זיל

דף קיד עמוד א

דבר טלי וטליא וליטיילו התם דאי משכחי להו מייתי להו אלמא קסבר קטן אוכל נבלות אין ב״ד מצווין להפרישו לימא מסייע ליה לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם אלא מניחו תולש מניחו תולש זורק

אמר אביי תולש בעציץ שאינו נקוב זורק בכרמלית דרבנן:

ת״ש עובד כוכבים שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שביתתו עליהם קטן הבא לכבות אומרים לו אל תכבה ששביתתו עליהם

א״ר יוחנן בעושה על דעת אביו דכוותיה גבי עובד כוכבים דעושה על דעת ישראל מי שרי עובד כוכבים אדעתא דנפשיה עביד

ת״ש בן חבר שרגיל לילך אצל אבי אמו עם הארץ אין חוששין שמא יאכילנו דברים שאינם מתוקנים מצא בידו פירות אין זקוק לו אמר רבי יוחנן בדמאי הקילו

אלא טעמא דדמאי הא ודאי בעא לעשורי והאמר ר׳ יוחנן בעושה על דעת אביו אלא רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה קאי הכא מדחי קאי הכא מדחי

ת״ש בן חבר כהן שרגיל לילך אצל אבי אמו כהן עם הארץ אין חוששין שמא יאכילנו תרומה טמאה מצא בידו פירות אין זקוק לו בתרומה דרבנן

תא שמע יונק תינוק והולך מעובדת כוכבים ומבהמה טמאה ואין חוששין ביונק שקץ ולא יאכילנו נבלות וטרפות שקצים ורמשים ומכולן יונק מהם ואפילו בשבת ובגדול אסור אבא שאול אומר נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב

קתני מיהא אין חוששין ביונק שקץ התם משום סכנה אי הכי גדול נמי

גדול בעי אומדנא קטן נמי ליבעי אומדנא אמר רב הונא בריה דרב יהושע סתם תינוק מסוכן אצל חלב:

אבא שאול אומר נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב: היכי דמי אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי ואי דליכא סכנה אפילו ביום טוב אסור לא צריכא דאיכא צערא

וקסבר מפרק כלאחר יד הוא שבת דאיסור סקילה גזרו רבנן יו״ט דאיסור לאו לא גזרו ביה רבנן

ת״ש (ויקרא יא, מב) לא תאכלום כי שקץ הם לא תאכילום להזהיר הגדולים על הקטנים מאי לאו דאמר להו לא תאכלו לא דלא ליספו ליה בידים

תא שמע (ויקרא יז, יב) כל נפש מכם לא תאכל דם להזהיר הגדולים על הקטנים מאי לאו דאמרי להו לא תאכלו לא דלא ליספו להו בידים

ת״ש (ויקרא כא, א) אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים מאי לאו דאמר להו לא תיטמו לא דלא ליטמו להו בידים

וצריכי דאי אשמעינן שקצים

דף קיד עמוד ב

משום דאיסורן במשהו אבל דם דעד דאיכא רביעית אימא לא ואי אשמעינן דם משום דאיכא כרת אבל שרצים אימא לא

ואי אשמעינן הני תרתי משום דאיסורן שוה בכל אבל טומאה אימא לא ואי אשמעינן טומאה כהנים שאני משום דריבה בהן מצות יתרות אבל הני אימא לא צריכא

תא שמע שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי אחיות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה

מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

אמאי מוציא את אשתו בגט תיתיב גביה קטן אוכל נבלות הוא משום איסורא דידה

תא שמע שני אחין פקחין נשואין שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

ואמאי מוציא את אשתו בגט תיתיב גביה קטן אוכל נבלות הוא משום איסורא דידיה

אמר רבא תא שמע שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשתו מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

והא הכא דלאו איסורא דידה איכא ולאו איסורא דידיה איכא וקתני מוציא את אשתו בגט אמר רב שמעיה גזירה משום התרת יבמה לשוק:

הדרן עלך חרש

מתני׳ **האשה** שהלכה היא ובעלה למדינת הים שלום בינו לבינה ושלום בעולם ובאה ואמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתייבם

שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם קטטה בינו לבינה ושלום בעולם ובאתה ואמרה מת בעלי אינה נאמנת רבי יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם כן באתה בוכה ובגדיה קרועין אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא:

גמ׳ תנא שלום בינו לבינה משום דקבעי למיתני קטטה בינו לבינה תנא שלום בעולם משום דקבעי למיתני מלחמה בעולם

אמר רבא מאי טעמא דמלחמה משום דאמרה בדדמי סלקא דעתא בכל הני דאיקטול הוא פליט אם תימצא לומר כיון דשלום בינו לבינה נטרא עד דחזיא זימנין דמחו ליה בגירא או ברומחא וסברא ודאי מת ואיכא דעבד סמתרי וחיה

סבר רבא למימר רעבון אינו כמלחמה דלא אמרה בדדמי הדר אמר רבא רעבון הרי הוא כמלחמה דההיא דאתת לקמיה דרבא אמרה ליה בעלי מת ברעב אמר לה שפיר עבדת דשיזבת נפשיך ס״ד דבההוא פורתא דנפפיתא דשבקת ליה הוה חיי אמרה ליה מר נמי ידע דכי האי גוונא לא חיי

הדר אמר רבא רעבון גריעה ממלחמה דאילו מלחמה כי אמרה מת בעלי במלחמה הוא דלא מהימנא הא מת על מטתו מהימנא ואילו גבי רעבון עד דאמרה מת וקברתיו

מפולת הרי הוא כמלחמה דאמרה בדדמי שילוח נחשים ועקרבים הרי הן כמלחמה דאמרה בדדמי

דבר אמרי לה הרי הוא כמלחמה ואמרי לה אינו כמלחמה אמרי לה הרי הוא כמלחמה דאמרי בדדמי ואמרי לה אינו כמלחמה דסמכי אדאמרי אינשי שב שנין הוה מותנא ואינש בלא שני לא אזיל

איבעיא להו החזיקה היא מלחמה בעולם מהו מי אמרינן מה לה לשקר

דף קטו עמוד א

דאי בעיא אמרה שלום בעולם או דלמא כיון דאיחזקה אמרה בדדמי ולא אתי מה לי לשקר ומרע חזקתיה

ת״ש עישינו עלינו בית עישינו עלינו מערה הוא מת ואני נצלתי אינה נאמנת שאני התם דאמר לה כי היכי דלדידך איתרחיש ניסא לדידיה נמי איתרחיש ניסא

ת״ש נפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליסטים הוא מת ונצלתי נאמנת התם כדרב אידי דא״ר אידי אשה כלי זיינה עליה

ההוא גברא דבשילהי הלוליה איתלי נורא בי גנני אמרה להו דביתהו חזו גבראי חזו גבראי אתו חזו גברא חרוכא דשדי ופסתא דידא דשדיא

סבר רב חייא בר אבין למימר היינו עישינו עלינו בית עישינו עלינו מערה אמר רבא מי דמי התם לא קאמרה חזו גבראי חזו גבראי ועוד גברא חרוכא דשדי ופסתא דידא דשדיא

ורב חייא בר אבין גברא חרוכא דשדיא אימא איניש אחרינא אתא לאצולי ואכילתיה נורא ופסתא דידא דשדיא נורא איתליא ואתיליד ביה מומא ומחמת כיסופא אזל וערק לעלמא

איבעיא להו עד אחד במלחמה מהו טעמא דעד אחד מהימן משום דמילתא דעבידא לאיגלויי הוא לא משקר ה״נ לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דהיא גופא דייקא ומינסבא והכא [כיון דזימנין דסניא ליה] לא דייקא ומינסבא

אמר רמי בר חמא ת״ש אמר רבי עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר השנה מצאתי נחמיה איש בית דלי ואמר לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא רבי יהודה בן בבא ונמתי לו כן הדברים אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים המדינה הזו משובשת בגייסות כך מקובלני מר״ג הזקן שמשיאין האשה על פי עד אחד

מאי מדינה משובשת בגייסות לאו אע״ג דמדינה זו משובשת כך מקובלני שמשיאין על פי עד אחד אלמא עד אחד מהימן

אמר רבא אי הכי מאי שנא מדינה זו כל מקום שיש גייסות מיבעי ליה אלא אמר רבא ה״ק אתם יודעים שמדינה זו משובשת בגייסות ולא אפשר לי למשבק אינשי ביתי ומייתי קמי רבנן כך מקובלני מרבן גמליאל שמשיאין האשה ע״פ עד אחד

ת״ש מעשה בשני תלמידי חכמים שהיו באין עם אבא יוסי בן סימאי בספינה וטבעה והשיא רבי נשותיהן ע״פ נשים והא מים כמלחמה דמו ונשים אפי׳ מאה כעד א׳ דמו וקתני השיא

ותסברא מים שאין להם סוף נינהו ומים שאין להם סוף אשתו אסורה אלא ה״ד דאמרי אסקינהו קמן

דף קטו עמוד ב

וחזינהו לאלתר וקאמרי סימנין דלאו עלייהו סמכינן אלא אסימנים

ההוא גברא דאפקיד שומשמי גבי חבריה אמר ליה הב לי שומשמי אמר ליה שקילתינהו והא כן וכן הויין ובחביתא רמיין א״ל דידך שקלתינהו והני אחריני נינהו

סבר רב חסדא למימר היינו שני תלמידי חכמים ולא אמרינן הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו

אמר ליה רבא מי דמי התם קאמרי סימנים הכא שומשמי מאי סימנא אית להו ודקאמר כן וכן הויין אימר חושבנא איתרמי

א״ל מר קשישא בר רב חסדא לרב אשי ומי חיישינן שמא פינן והתנן מצא כלי וכתוב עליו קו״ף קרבן מ״ם מעשר דל״ת דמוע טי״ת טבל תי״ו תרומה שבשעת הסכנה היו כותבין תי״ו תחת תרומה

א״ל רבינא לרב אשי ולא חיישינן שמא פינן אימא סיפא ר׳ יוסי אומר אפילו מצא חבית וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד הוה מלא תרומה ופינה

אלא דכולי עלמא חיישינן שמא פינן והכא בהא קמיפלגי מר סבר אם איתא דפינהו מיכפר הוה כפר ואידך אימר אישתלויי אישתלי אי נמי לפנחיא שבקיה:

יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב שלחו מהתם יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב מי חיישינן לתרי יצחק או לא אביי אמר חיישינן רבא אמר לא חיישינן

אמר אביי מנא אמינא לה דההוא גיטא דאשתכח בנהרדעא וכתיב בצד קלוניא מתא אנא אנדרולינאי נהרדעא פטרית ותרכית ית פלונית אנתתי ושלחה אבוה דשמואל לקמיה דרבי יהודה נשיאה ושלח ליה תיבדק נהרדעא כולה

ורבא אמר אם איתא יבדק כל העולם מיבעי ליה אלא משום כבודו דאבוה דשמואל הוא דשלח הכי

אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו תרי שטרי דנפקי במחוזא וכתיב בהו חבי בר ננאי וננאי בר חבי ואגבי בהו רבא בר אבוה זוזי והא חבי בר ננאי וננאי בר חבי במחוזא שכיחי טובא ואביי

דף קטז עמוד א

למאי ניחוש לה אי לנפילה מזהר זהיר ביה אי לפקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה

מאי אמרת דלמא מסר ליה אותיות נקנות במסירה

ההוא גיטא דאשתכח בסורא וכתיב ביה הכי בסורא מתא אנא ענן בר חייא נהרדעא פטרית ותרכית פלונית אנתתי ובדקו רבנן מסורא ועד נהרדעא ולא הוה ענן בר חייא אחרינא לבר מענן בר חייא מחגרא דהוה בנהרדעא ואתו סהדי ואמור דההוא יומא כי איכתב ההוא גיטא ענן בר חייא מחגרא גבן הוה

אמר אביי אף לדידי דאמינא חיישינן הכא לא חיישינן דהא קאמרי סהדי דבנהרדעא הוה מאי בעא בסורא

אמר רבא אף לדידי דלא חיישינן הכא חיישינן דלמא בגמלא פרחא אזל אי נמי בקפיצה אי נמי מילי מסר

כדאמר להו רב לספרי וכן אמר להו רב הונא לספרי כי איתנכו בשילי כתובו בשילי אע״ג דמימסרן מילי בהיני וכי איתנכו בהיני כתובו בהיני אע״ג דמימסרן מילי בשילי

מאי הוה עלייהו דשומשמי רב יימר אמר לא חיישינן רבינא אמר חיישינן והלכתא חיישינן:

קטטה בינו לבינה וכו': היכי דמי קטטה בינו לבינה אמר רב יהודה אמר שמואל באומרת לבעלה גרשיני כולהו נמי אמרו הכי אלא באומרת לבעלה גירשתני

וליהמנה מדרב המנונא דאמר רב המנונא אשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה

באומרת גירשתני בפני פלוני ופלוני ושאילנא ואמרו לא היו דברים מעולם

מ"ט דקטטה רב חנינא אמר משום דמשקרא רב שימי בר אשי אמר משום דאמרה בדדמי מאי בינייהו

דף קטז עמוד ב

איכא בינייהו דארגיל הוא קטטה

איבעיא להו עד אחד בקטטה מהו מ"ט דעד אחד מהימן משום דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד מהימן משום דהיא דייקא ומינסבא והכא כיון דאית ליה קטטה לא דייקא ומינסבא תיקו:

רבי יהודה אומר לעולם אינה וכו': תניא אמרו לו לרבי יהודה לדבריך פקחת תנשא שוטה לא תנשא אלא אחת זו ואחת זו תנשא

ההיא דאתיא לבי דינא דרבי יהודה אמרי לה ספדי בעלך קרעי מאניך סתרי מזייך אלפוה שיקרא אינהו כרבנן סבירא להו אמרי תעביד הכי כי היכי דלישריה:

מתני' בית הלל אומרים לא שמענו אלא בבאה מן הקציר ובאותה מדינה וכמעשה שהיה

אמרו להם בית שמאי אחת הבאה מן הקציר ואחת הבאה מן הזיתים ואחת הבאה מן הבציר ואחת הבאה ממדינה למדינה לא דברו חכמים בקציר אלא בהווה חזרו בית הלל להורות כבית שמאי:

גמ' תניא אמרו להם בית שמאי לבית הלל לדבריכם אין לי אלא קציר חטים קציר שעורים מנין ואין לי אלא קוצר בוצר מוסק גודר עודר מנין

אלא מעשה שהיה בקציר והוא הדין לכולהו הכא נמי מעשה שהיה באותה מדינה והוא הדין לכולהו

ובית הלל באותה מדינה דשכיחי אינשי מירתת ממדינה למדינה אחרת דלא שכיחי אינשי לא מירתת ובית שמאי הכא נמי שכיחי שיירתא

מאי מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר שמואל שילפי קציר חטין היו והלכו עשרה בני אדם לקצור חטין נשכו נחש לאחד מהן ומת ובאת אשתו והודיעה לבית דין ושלחו ומצאו כדבריה באותה שעה אמרו האשה שאמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתייבם

נימא רבי חנניא בן עקיבא ורבנן בפלוגתא דבית שמאי וב"ה קמיפלגי דתניא לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה

ולא יעמוד בצד זה ויזרק לצד אחר ולא ישיטם על פני המים ולא ירכיבם לא על גבי בהמה ולא על גבי חברו אלא אם כן היו רגליו נוגעות בקרקע אבל מעבירם על הגשר אחד ירדן ואחד שאר נהרות רבי חנניא בן עקיבא אומר לא אמרו אלא ירדן ובספינה וכמעשה שהיה

לימא רבנן דאמרי כב"ש ור' חנניא בן עקיבא דאמר כב"ה

אמרי לך רבנן אנן דאמרינן אף כב"ה עד כאן לא קאמר בית הלל התם אלא משום דמירתת במקום קרוב מירתת במקום רחוק לא מירתת הכא מה לי ירדן מה לי שאר נהרות

רבי חנניא בן עקיבא אמר לך אנא דאמרי אף לב"ש עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא משום דאיהי דייקא ומינסבא מה לי מקום קרוב מה לי מקום רחוק הכא משום מעשה שהיה בירדן ובספינה דהוה מעשה גזור רבנן בשאר נהרות דלא הוה מעשה לא גזור רבנן

מאי מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצא כזית מן המת תחוב בקרקעית של ספינה באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה:

מתני׳ בית שמאי אומרים תנשא ותטול כתובתה בית הלל אומרים תנשא ולא תטול כתובתה אמרו להם בית שמאי התרתם ערוה חמורה ולא נתיר ממון הקל אמרו להם בית הלל מצינו

דף קיז עמוד א

שאין האחין נכנסין לנחלה על פיה

אמרו להם בית שמאי והלא מספר כתובה נלמוד שהוא כותב לה שאם תנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וחזרו בית הלל להורות כדברי ב״ש:

גמ׳ אמר רב חסדא נתייבמה יבמה נכנס לנחלה על פיה הם דרשו מדרש כתובה אנו לא נדרוש מדרש תורה

(דברים כה, ו) יקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי קם

אמר רב נחמן באת לבית דין ואמרה מת בעלי התירוני להנשא מתירין אותה להנשא ונותנין לה כתובתה תנו לי כתובתי אף להנשא אין מתירין אותה מאי טעמא אדעתא דכתובה אתאי

איבעיא להו התירוני להנשא ותנו לי כתובתי מהו כיון דאמרה כתובתה אדעתא דכתובה אתאי או דלמא כל מילי דאית ליה לאיניש אמר להו לבי דינא ואת״ל כל מילי דאית ליה לאיניש אמר תנו לי כתובתי והתירוני להנשא מהו

הכא ודאי אדעתא דכתובה אתאי או דלמא הואיל דלא ידעה במאי משתריא תיקו:

מתני׳ הכל נאמנין להעידה חרש מחמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה

מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח:

גמ׳ איבעיא להו בת חמיה מהו טעמא דבת חמותה משום דאיכא אימא דסניא לה היא נמי סניא לה והכא ליכא אימא דסניא לה

או דלמא טעמא דבת חמותה דאמרה קאכלה לגירסנא דאימא הכא נמי קאמרה אכלה לגירסנא דבי נשאי

תא שמע הכל נאמנין להעידה חרש מחמש נשים ואם איתא שית הויין דלמא טעמא דבת חמותה דאמרה קאכלה לגירסנא דבי נשאי לא שנא בת חמותה ולא שנא בת חמיה

והאנן תנן חרש משבע נשים ההיא ר׳ יהודה היא דתנן רבי יהודה מוסיף אף אשת אב והכלה

אמרו לו אשת אב הרי היא בכלל בת הבעל כלה הרי בכלל חמותה

ור׳ יהודה בשלמא חמותה סניא לה לכלה דאמרה קאכלה לגירסני אלא כלה מאי טעמא סניא לחמותה בשלמא בת הבעל דסניא לאשת האב דאמרה קאכלה לגירסני דאם אלא אשת האב מאי טעמא סניא לבת הבעל

אלא מאי מוסיף תרתי אלא כלה מ״ט סניא לחמותה דמגלה לבנה כל דעבדה אשת אב נמי סניא לבת הבעל דמגלה לאביה כל דעבדה

ורבנן (משלי כז, יט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם ורבי יהודה ההיא בדברי תורה כתיב

אמר רב אחא בר עויא בעי במערבא חמותה הבאה לאחר מיכן מהו מי מסקה אדעתה דמית בעל ונפלה קמי יבם וסניא לה או לא

דף קיז עמוד ב

ת״ש אמרה מת בעלי ואח״כ מת חמי תנשא ותטול כתובה וחמותה אסורה מ״ט חמותה אסורה לאו משום דאמרינן לא בעלה מיית ולא חמיה מיית והא דקאמרה הכי לקלקולא לחמותה הוא דקמיכוונא

סברה לבתר שעתא לא תיתי תצטערן

דלמא שאני התם דרגיש לה צערא:

מתני׳ עד אומר מת ונשאת ובא אחד ואמר לא מת הרי זו לא תצא עד אומר מת ושנים אומרים לא מת אע״פ שנשאת תצא שנים אומרים מת ועד אומר לא מת אע״פ שלא נשאת תנשא:

גמ׳ טעמא דנשאת הא לא נשאת לא תנשא והאמר עולא כ״מ שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים

הכי קאמר עד אחד אומר מת והתירוה להנשא ובא אחד ואמר לא מת לא תצא מהיתירה הראשון:

עד אומר מת: פשיטא דאין דבריו של אחד במקום שנים לא צריכא בפסולי עדות וכדר׳ נחמיה

דתניא רבי נחמיה אומר כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באיש אחד כשני אנשים באיש אחד

ואיבעית אימא כל היכא דאתא עד אחד כשר מעיקרא אפי׳ מאה נשים כעד אחד דמיין אלא כגון דאתאי אשה מעיקרא

ותרצה לדרבי נחמיה הכי רבי נחמיה אומר כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באשה אחת כשני אנשים באיש אחד אבל שתי נשים באיש אחד כפלגא ופלגא דמי:

שנים אומרים מת וכו׳: מאי קמשמע לן בפסולי עדות וכדר׳ נחמיה דאזיל בתר רוב דעות היינו הך

מהו דתימא כי אזלינן בתר רוב דעות לחומרא אבל לקולא לא קמ״ל:

מתני׳ אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת זו שאומרת מת תנשא ותטול כתובתה וזו שאומרת לא מת לא תנשא ולא תטול כתובתה

אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג ר״מ אומר הואיל ומכחישות זו את זו הרי אלו לא ינשאו ר׳ יהודה ור׳ שמעון אומרים הואיל וזו וזו מודות שאין קיים ינשאו עד אומר מת ועד אומר לא מת

דף קיח עמוד א

אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא:

גמ׳ טעמא דאמרה לא מת הא אישתיקא תנשא הא אין צרה מעידה לחברתה

לא מת איצטריכא ליה סד״א הא מיית והא דקאמרה לא מת לקלקולה לצרה היא דקמיכוונא (שופטים טז, ל) ותמות נפשה עם פלשתים קאמרה קמשמע לן:

אחת אומרת מת כו׳: וליפלוג רבי מאיר ברישא אמר רבי אלעזר במחלוקת שנויה ורבי יהודה ורבי שמעון היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי מאיר בהא אפילו רבי מאיר מודה דכל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא

תנן עד אומר מת ועד אומר לא מת אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא בשלמא לרבי אלעזר סתמא כר׳ מאיר אלא לרבי יוחנן קשיא קשיא:

מתני׳ האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותטול כתובתה וצרתה אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי טרפון

רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שתהא אסורה לינשא ואסורה מלאכול בתרומה

אמרה מת לי בעלי ואחר כך מת חמי תנשא ותטול כתובתה וחמותה אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאה מידי עבירה עד שתהא אסורה לינשא ואסורה מלאכול בתרומה:

גמ׳ וצריכא דאי איתמר הך קמייתא בהא קא״ר טרפון משום דצערא דגופה אבל חמותה דצערא מילי דעלמא אימא מודי ליה לרבי עקיבא

ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי עקיבא אבל בהך אימא מודה ליה לרבי טרפון צריכא

א״ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבי טרפון אמר אביי אף אנן נמי תנינא ניתן לי בן במדינת הים מת בני ואח״כ בעלי נאמנת בעלי ואחר כך בני אינה נאמנת

וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת לדבריה הוא דחוששין הא לדברי צרה אין חוששין ש״מ:

דף קיח עמוד ב

מתני׳ קידש אחת מחמש נשים ואין יודע אי זו קידש כל אחת אומרת אותי קידש נותן גט לכל אחת ואחת ומניח כתובה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון

רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציא מידי עבירה עד שיתן גט וכתובה לכל אחת ואחת גזל אחד מחמשה ואין יודע מאיזה גזל כל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציא מידי עבירה עד שישלם לכל אחד ואחד:

גמ׳ קידש קתני בעל לא קתני גזל קתני לקח לא קתני מני מתני׳ לא תנא קמא ולא רבי שמעון בן אלעזר

דתניא רשב״א אומר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שקידש אחת מחמש נשים ואינו יודע איזו קידש שמניח כתובה ביניהן ומסתלק על מה נחלקו על שבעל רבי טרפון אומר מניח כתובה ביניהן ומסתלק רבי עקיבא אומר עד שישלם לכל אחת ואחת

לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח מקח מחמשה בני אדם ואין יודע מאיזה מהן לקח שמניח דמי מקח ביניהן ומסתלק לא נחלקו אלא שגזל מחמשה שאמר ר׳ טרפון מניח גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד

מדקאמר רבי שמעון בן אלעזר בקידש ולקח לא פליגי מכלל דתנא קמא סבר פליגי מני

אי תנא קמא ליתני קידש ולקח אי רבי שמעון בן אלעזר ליתני בעל וגזל

לעולם רבי שמעון בן אלעזר ומאי קידש קידש בביאה תנא קידש להודיעך כחו דרבי עקיבא

דאע״ג דאיסורא דרבנן עבד קניס תנא גזל להודיעך כחו דרבי טרפון דאע״ג דאיסורא דאורייתא עבד לא קניס:

מתני׳ האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובנה עמהם ובאת ואמרה מת בעלי ואחר כך מת בני נאמנת מת בני ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת

ניתן לי בן במדינת הים ואמרה מת בני ואחר כך מת בעלי נאמנת מת בעלי ואחר כך מת בני אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת

ניתן לי יבם במדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי יבמי ואחר כך בעלי נאמנת

הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך יבמי יבמי ואחר כך בעלי אינה נאמנת שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא ולא מתה אחותה שתכנס לביתו ואין האיש נאמן לומר מת אחי שייבם אשתו ולא מתה אשתו שישא אחותה:

גמ׳ בעא מיניה רבא מרב נחמן המזכה גט לאשתו במקום יבם מהו כיון דסניא ליה זכות הוא לה וזכין לאדם שלא בפניו או דלמא כיון דזימנין דרחמא ליה חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו

אמר ליה תנינא וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת

אמר ליה רבינא לרבא המזכה גט לאשתו במקום קטטה מהו כיון דאית לה קטטה בהדיה זכות הוא לה או דלמא ניחא דגופא עדיף לה תא שמע דאמר ריש לקיש טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו

אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חרתא רמו לה רב פפא אמר דנפצא גברא תיקרי בסיפי בבא ותיתיב

רב אשי אומר דקולסא גברא לא בעיא טלפחי לקידרא תנא וכולן מזנות ותולות בבעליהן:

דף קיט עמוד א

מתני׳ האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך לא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה

היתה לה חמות אינה חוששת יצתה מליאה חוששת רבי יהושע אומר אינה חוששת:

גמ׳ מאי היא צרתה הא קמ״ל להא צרה הוא דחיישינן אבל לצרה אחריתי לא חיישינן:

לא תנשא ולא תתייבם וכו׳: בשלמא יבומי לא דלמא מיעברא וקפגעה באשת אח דאורייתא אלא לא תנשא אמאי הלך אחר רוב נשים ורוב נשים מתעברות ויולדות

לימא ר״מ היא דחייש למיעוטא

אפילו תימא רבנן כי אזלי רבנן בתר רובא רובא דאיתיה קמן כגון תשע חנויות וסנהדרי אבל רובא דליתיה קמן לא אזלי רבנן בתר רובא

והרי קטן וקטנה דרובא דליתא קמן היא ואזלי רבנן בתר רובא דתניא קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין דברי ר׳ מאיר אמרו לו לר׳ מאיר יפה אמרת שאין חולצין איש כתיב בפרשה ומקשינן אשה לאיש אלא מה טעם אין מייבמין

אמר להם קטן שמא ימצא סריס קטנה שמא תמצא אילונית ונמצאו פוגעים בערוה ורבנן סברי זיל בתר רובא דקטנים ורוב קטנים לאו סריסי נינהו זיל בתר רוב קטנות ורוב קטנות לאו אילונית נינהו אלא מחוורתא מתניתין רבי מאיר היא

במאי אוקימתא כר׳ מאיר אימא סיפא היתה לה חמות אינה חוששת אמאי הלך אחר רוב נשים ורוב נשים מתעברות ויולדות מיעוט מפילות וכל היולדות מחצה זכרים ומחצה נקבות סמוך מיעוטא דמפילות למחצה נקבות והוו ליה זכרים מיעוטא וליחוש

דלמא כיון דאיחזקה לשוק לא חייש רישא דאיחזק לייבום תייבם

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה רישא דאיסור כרת חששו סיפא דאיסור לאו לא חששו

אמר רבא מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא מה לי איסור כרת מה לי איסור לאו אלא אמר רבא

דף קיט עמוד ב

רישא חזקה לייבום ורובא לשוק וחזקה לא עדיף כי רובא ואייתי מיעוטא דמפילות סמוך לחזקה והוה ליה פלגא ופלגא לא תנשא ולא תתייבם

סיפא חזקה לשוק ורובא לשוק והוי ליה זכרים מיעוטא דמיעוטא ומיעוטא דמיעוטא לא חייש רבי מאיר:

לא תנשא ולא תתייבם וכו׳: ולעולם

אמר זעירי לעצמה שלשה חדשים לחברתה תשעה וחולצת ממה נפשך

רבי חנינא אמר לעצמה שלשה לחברתה לעולם ותחלוץ ממה נפשך

אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין אמרי תרוייהו גזירה שמא יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה

וליצרכה דלמא איכא דהוי בחליצה ולא הוי בהכרזה ואמרי קשרו חלוצה לכהן

תנן ניתן לי בן במדינת הים ואמרה מת בני ואחר כך בעלי נאמנת מת בעלי ואחר כך בני אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת

וליחוש דלמא אתו עדים ואמרי כדקאמרה ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה אמר רב פפא בגרושה רב חייא בריה דרב הונא אמר באמרה אני והוא נחבאנו במערה:

מתני׳ שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו

לזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה

נתייבמו ומתו היבמין אסורות להנשא ר׳ אלעזר אומר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם:

גמ׳ תנא לזו עדים ובנים ולזו לא עדים ולא בנים שתיהן מותרות

נתייבמו ומתו היבמין אסורין להנשא רבי אלעזר אומר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם

בעי רבא מאי טעמא דרבי אלעזר משום דקסבר צרה מעידה לחברתה או דלמא משום דהיא לא מקלקלא נפשה

למאי נפקא מינה

דף קכ עמוד א

לאנסובי לצרה מקמי דידה אי אמרת צרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה לצרה אי אמרת משום דהיא לא מקלקלא נפשה אינסיב מנסבינן לה לצרה אי לא אינסיב לא מנסבינן לה

מאי תא שמע ר׳ אלעזר אומר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם אי אמרת בשלמא דהיא לא מקלקלא נפשה היינו דכי אינסיב מנסבינן לה

אלא אי אמרת משום דצרה מעידה לחברתה אף על גב דלא אינסיב נמי אלא שמע מינה טעמא דרבי אלעזר משום דאינסיב הוא ולא מקלקלא נפשה

רבי אלעזר לדבריהם קאמר להו לדידי צרה מעידה לחברתה ואף על גב דלא אינסיב מנסבינן לה אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דאינסיב מנסבינן לה משום דהיא לא מקלקלא נפשה ורבנן (שופטים טז, ל) תמות נפשי עם פלשתים הוא דקעבדה

ת״ש האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותטול כתובתה וצרתה אסורה ר׳ אלעזר אומר הואיל והותרה היא הותרה נמי צרתה אימא הואיל והותרה ונשאת

וליחוש דלמא בגיטא אתאי והאי דקאמרה הכי לקלקלא לצרה היא מיכוונה

אי דאינסיב לישראל הכי נמי הכא במאי עסקי׳ דאינסיב לכהן:

מתני׳ אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אע״פ שיש סימנין בגופו ובכליו אין מעידין אלא עד שתצא נפשו ואפי׳ ראוהו מגוייד וצלוב והחיה אוכלת בו אין מעידין אלא עד ג׳ ימים

ר׳ יהודה בן בבא אומר לא כל האדם ולא כל המקום ולא כל השעות שוין:

גמ׳ תנו רבנן פדחת ולא פרצוף פנים פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין עד שיהו שניהם עם החוטם אמר אביי ואיתימא רב כהנא מאי קרא (ישעיהו ג, ט) הכרת פניהם ענתה בם

אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי ביה דבי ריש גלותא זוזי אייתי קירא דבק בבלייתא דבק באפותיה חלף קמייהו ולא בשקרוה:

אע״פ שיש סימנין וכו׳: למימרא דסימנין לאו דאורייתא

ורמינהי מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת או שנמצא בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר

אמר אביי לא קשיא הא רבי אליעזר בן מהבאי הא רבנן דתניא אין מעידין על השומא ר׳ אליעזר בן מהבאי אומר מעידין מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר סימנין דאורייתא ומר סבר סימנין דרבנן

אמר רבא דכולי עלמא סימנין דאורייתא הכא בשומא מצויה בבן גילו קמיפלגי מר סבר שומא מצויה בבן גילו ומר סבר אינה מצויה בבן גילו

ואיכא דאמרי הכא בשומא העשויה להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי מר סבר עשויה להשתנות לאחר מיתה ומר סבר אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה

ואיכא דאמרי אמר רבא דכולי עלמא סימנין דרבנן והכא בשומא

דף קכ עמוד ב

סימן מובהק קא מיפלגי מר סבר סימן מובהק ומר סבר לאו סימן מובהק

ולהך לישנא דאמר רבא סימנין דאורייתא הא קתני אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו

גופו דארוך וגוץ כליו דחיישינן לשאלה ואי חיישינן לשאלה חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן

לא שיילי אינשי אוכפא דמסקיב ליה לחמרא מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת היכי מהדרינן

טבעת חייש לזיופי כיס וארנקי מנחשי אינשי ולא מושלי ואיבעית אימא כליו בחיורי וסומקי:

ואפילו ראוהו מגוייד וכו׳: למימרא דמגוייד חיי ורמינהי אדם אינו מטמא עד שתצא נפשו אפילו מגוייד ואפי׳ גוסס טמויי לא מטמא הא מיחייא לא חיי

אמר אביי לא קשיא הא ר״ש בן אלעזר הא רבנן דתניא מעידין על המגוייד ואין מעידין על הצלוב רבי שמעון בן אלעזר אומר אף על המגוייד אין מעידין מפני שיכול לכוות ולחיות

ומי מצית לאוקומי כר״ש בן אלעזר והא קתני סיפא מעשה בעסיא באחד ששילשלוהו לים ולא עלתה בידם אלא רגלו ואמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא

שאני מיא דמרזו מכה

והאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא טייעא דשקיל ספסירא וגיידיה לגמליה ולא אפסיקתיה לנערותיה אמר אביי ההיא כחישא הויא

רבא אמר בסכין מלובנת ודברי הכל:

והחיה אוכלת וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא ממקום שאין נפשו יוצאה אבל ממקום שנפשו יוצאה מעידין

וא״ר יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין

איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חי הוא וסופו למות

אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא שחט שנים או רוב שנים הרי זה אינו גולה הא איתמר עלה אמר רב הושעיא חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי שמא איהו

דף קכא עמוד א

קירב מיתתו מאי בינייהו

דשחטיה בביתא דשישא ופרכיס אי נמי דשחטיה בברא ולא פרכיס:

רבי יהודה אומר לא כל וכו׳: איבעיא להו רבי יהודה בן בבא לקולא פליג או לחומרא פליג

תא שמע דההוא גברא דטבע בכרמי ואסקוהו אבי הדיא לבתר תלתא יומין ואנסבה רב דימי מנהרדעא לדביתהו ותו ההוא גברא דאטבע בדגלת ואסקוהו אגישרא דשביסתנא ואנסבה רבא לדביתהו אפומא דשושביני לבתר חמשה יומי

אי אמרת בשלמא לקולא פליג אינהו דעביד כרבי יהודה בן בבא אלא אי אמרת לחומרא פליג אינהו דעביד כמאן שאני מיא דצמתי

והאמרת מיא מרזו מכה ה״מ היכא דאיכא מכה אבל היכא דליכא מכה מיצמת צמית והני מילי דכי אסקיה חזייה בשעתיה אבל אישתהי מיתפח תפח:

מתני׳ נפל למים בין שיש להן סוף בין שאין להן סוף אשתו אסורה אמר רבי מאיר מעשה באחד שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים

אמר רבי יוסי מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו ושהו כדי שתצא נפשם והשיאו את נשותיהם ושוב מעשה בעסיא באחד ששלשלוהו לים ולא עלתה בידם אלא רגלו אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא:

גמ׳ תנו רבנן נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה דברי רבי מאיר וחכ״א מים שיש להם סוף אשתו מותרת ושאין להם סוף אשתו אסורה

היכי דמי מים שיש להם סוף אמר אביי כל שעומד ורואה מארבע רוחותיו

ההוא גברא דטבע באגמא דסמקי אנסבה רב שילא לדביתהו אמר ליה רב לשמואל תא נשמתיה אמר ליה נשלח ליה ברישא

שלחו ליה מים שאין להם סוף אשתו אסורה או מותרת שלח להו אשתו אסורה ואגמא דסמקי מים שיש להם סוף או מים שאין להם סוף שלח להו מים שאין להם סוף הוא ומר מאי טעמא עבד הכי

מיטעא טעינא אנא סברי כיון דקוו וקיימי כמים שיש להם סוף דמי ולא היא כיון דאיכא גלי אימור גלי אשפלו

קרי שמואל עליה דרב (משלי יב, כא) לא יאונה לצדיק כל און קרי רב עליה דשמואל (משלי יא, יד) ותשועה ברוב יועץ

תניא אמר רבי מעשה בשני בני אדם מכמרין מכמורין בירדן ונכנס אחד מהם למחילה של דגים ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה ושהה חברו כדי שתצא נפשו ובא והודיע בתוך ביתו למחר זרחה חמה והכיר פתחה של מחילה ובא ומצא הספד גדול בתוך ביתו אמר רבי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת שאין להם סוף אשתו אסורה

אי הכי מים שיש להם סוף נמי ליחוש למחילה של דגים במים שיש להם סוף מחילה של דגים לא שכיחא

אמר רב אשי הא דאמרו רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי באיניש דעלמא אבל צורבא מרבנן לא אי דסליק קלא אית ליה ולא היא לא שנא איניש דעלמא ולא שנא צורבא מרבנן דיעבד אין לכתחלה לא

תניא אר״ג פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי דף של ספינה נזדמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי

מכאן אמרו חכמים אם יבואו רשעים על אדם ינענע לו ראשו אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף אסורה

תניא א״ר עקיבא פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שמטרפת בים והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי מאיר כשעליתי למדינת קפוטקיא בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי גל טרדני לחברו וחברו לחברו עד שהקיאני ליבשה אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה

תנו רבנן נפל לגוב אריות אין מעידין עליו לחפורה מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו רבי יהודה בן בתירא אומר אף לחפורה מלאה נחשים ועקרבים אין מעידין עליו חיישינן

דף קכא עמוד ב

שמא חבר הוא ות״ק אגב איצצא מזקי ליה

תנו רבנן נפל לתוך כבשן האש מעידין עליו ליורה מלאה יין ושמן מעידין עליו משום רבי אחא אמרו של שמן מעידין עליו מפני שהוא מבעיר של יין אין מעידין עליו מפני שהוא מכבה אמרו לו תחלתו מכבה וסופו מבעיר:

א״ר מאיר מעשה באחד שנפל לבור הגדול וכו׳: תניא אמרו לו לרבי מאיר אין מזכירין מעשה נסים מאי מעשה נסים אילימא דלא אכיל ולא אישתי והכתיב (אסתר ד, טז) וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו

אלא דלא ניים דאמר רבי יוחנן שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו ויישן לאלתר

ורבי מאיר מאי טעמא אמר רב כהנא כיפין על גב כיפין הוו ורבנן דשישא הוו ור״מ א״א דלא מסריך וניים פורתא

ת״ר מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור הגדול ובאו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה

אמר לה בתי מי העלך אמרה לו זכר של רחלים נזדמן לי וזקן מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא דבר שהצדיק מתעסק בו יכשל בו זרעו

אמר רבי אבא אע״פ כן מת בנו בצמא שנאמר (תהלים נ, ג) וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה ר׳ חנינא אמר מהכא (תהלים פט, ח) אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו:

מתני׳ אפילו שמע מן הנשים אומרות מת איש פלוני דיו ר׳ יהודה אומר אפי׳ שמע מן התינוקות אומרים הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני בין שהוא מתכוין ובין שאינו מתכוין

ר׳ יהודה בן בבא אומר בישראל אע״פ שהוא מתכוין ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות:

גמ׳ ודלמא לא אזלי אמר רב יהודה אמר שמואל דקאמרי הרינו באין מלספוד ומלקבור את איש פלוני

ודלמא קמצא בעלמא שכיב ליה ואסיקו ליה על שמיה דקאמרי כן וכן רבנן הוו התם כן וכן ספדני הוו התם:

ובעובד כוכבים אם היה מתכוין וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו עדות היכי ידעינן אמר רב יוסף בא לבית דין ואמר איש פלוני מת השיאו את אשתו זהו נתכוין להתיר מת סתם זהו נתכוין לעדות

איתמר נמי אמר ריש לקיש לא שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו עדות אמר ליה ר׳ יוחנן לא כך היה מעשה באושעיא ברבי שהתירם עם שמנים וחמשה זקנים אמר להם לא שנו אלא שנתכוין להתיר אבל נתכוין להעיד עדותו עדות ולא הודו לו חכמים

אלא מתניתין דקתני ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות היכי משכחת לה במסיח לפי תומו כי ההוא דהוה קאמר ואזיל מאן איכא בי חיואי מאן איכא בי חיואי שכיב חיואי ואנסבה רב יוסף לדביתהו ההוא דהוה קאמר ואזיל ווי ליה לפרשא זריזא דהוה בפומבדיתא דשכיב ואנסבה רב יוסף ואיתימא רבא לדביתהו

ההוא דהוה קאמר ואזיל מאן איכא בי חסא טבע חסא אמר רב נחמן האלקים אכלו כוורי לחסא מדיבוריה דרב נחמן אזלא דביתהו דחסא ואינסבא ולא אמרו לה ולא מידי אמר רב אשי שמע מינה הא דאמור רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי לכתחלה אבל אי נסיב לא מפקינן לה מיניה

איכא דאמרי אנסבה רב נחמן לדביתהו אמר חסא גברא רבה איתיה אם איתא דסליק קלא אית ליה למילתא ולא היא לא שנא גברא רבה לא שנא לאו גברא רבה דיעבד אין לכתחלה לא:

ההוא עובד כוכבים דהוה קאמר ליה לישראל קטול אספסתא ושדי לחיואי בשבתא ואי לא קטילנא לך כדקטילנא לפלוני בר ישראל דאמרי ליה בשיל לי קדירה בשבת ולא בשיל לי וקטילתיה שמעה דביתהו ואתאי לקמיה דאביי שהיתא

דף קכב עמוד א

תלתא ריגלי אמר לה רב אדא בר אהבה זיל לקמיה דרב יוסף דחריף סכינא

אזלה קמיה פשט מהא מתניתין עובד כוכבים שהיה מוכר פירות בשוק ואמר פירות הללו של ערלה הן של עזיקה הן של נטע רבעי הן לא אמר כלום לא נתכוון אלא להשביח מקחו

אבא יודן איש ציידן אמר מעשה בישראל ועובד כוכבים שהלכו בדרך ובא עובד כוכבים ואמר חבל על יהודי שהיה עמי בדרך שמת בדרך וקברתיו והשיאו אשתו

ושוב מעשה בקולר של בני אדם שהיו מהלכין לאנטוכיא ובא עובד כוכבים אחד ואמר חבל על קולר של בני אדם שמתו וקברתים והשיאו את נשותיהם ושוב מעשה בששים בני אדם שהיו מהלכין לכרכום ביתר ובא עובד כוכבים ואמר חבל על ששים בני אדם שהיו מהלכין בדרך ביתר שמתו וקברתים והשיאו את נשותיהם:

מתני׳ מעידין לאור הנר ולאור הלבנה ומשיאין על פי בת קול מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו

ושוב מעשה בצלמון באחד שאמר אני איש פלוני בן איש פלוני נשכני נחש והרי אני מת והלכו ולא הכירוהו והלכו והשיאו את אשתו:

גמ׳ אמר רבה בר שמואל תנא בית שמאי אומרים אין משיאין על פי בת קול וב״ה אומרים משיאין על פי בת קול מאי קמ״ל מתני׳ היא הא קמ״ל דאי משתכחת סתמא דאין משיאין בית שמאי היא:

והלכו ולא מצאו: ודלמא שד הוה א״ר יהודה אמר רב שראו לו דמות אדם אינהו נמי דמו דחזו ליה בבואה

ואינהו נמי אית להו בבואה דחזו ליה בבואה דבבואה ודלמא לדידהו אית להו בבואה דבבואה אמר רבי חנינא אמר לי יונתן שידא בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו

ודלמא צרה הואי תנא דבי רבי ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ונותנין אף על פי שאין מכירין:

מתני׳ אמר רבי עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר השנה מצאתי נחמיה איש בית דלי אמר לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא יהודה בן בבא ונומיתי לו כן הדברים אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים שהמדינה משובשת בגייסות מקובלני מר״ג הזקן שמשיאין את האשה על פי עד אחד

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר״ג שמח לדברי ואמר מצאנו חבר לרבי יהודה בן בבא

מתוך הדבר נזכר ר״ג שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא ר״ג נשותיהן על פי עד אחד והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד מפי עבד מפי אשה מפי שפחה ר׳ אליעזר ורבי יהושע אומרים אין משיאין את האשה על פי עד אחד ר׳ עקיבא אומר לא ע״פ אשה ולא על פי עבד ולא על פי שפחה ולא על פי קרובים:

גמ׳ וסבר רבי עקיבא ע״פ אשה לא והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק״ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטיהן זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין שנאמנת להביא גיטה

נשים שאמרו חכמים הוא דלא מהימני אשה בעלמא מהימנא לא קשיא כאן קודם שהחזיקו כאן לאחר שהחזיקו:

מתני׳ אמרו לו מעשה בבני לוי שהלכו לצוער עיר התמרים וחלה אחד מהם והביאוהו בפונדק ובחזרתם אמרו לפונדקית איה חברנו נומית להם מת וקברתיו והשיאו את אשתו ולא תהא כהנת כפונדקית

אמר להו לכשתהא כפונדקית נאמנת הפונדקית הוציאה להם מקלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו:

דף קכב עמוד ב

גמ׳ מאי גריעותא דפונדקית אמר רב כהנא פונדקית עובדת כוכבים היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו וכן תני אבא בריה דרב מניומי בר חייא פונדקית עובדת כוכבים היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו

והא איה חברנו קאמרי לה כיון דחזיתינהו בכיא אמרו לה איה חברנו אמרה להם מת וקברתיו

תנו רבנן מעשה באדם אחד שבא להעיד על האשה לפני רבי טרפון אמר לו בני היאך אתה יודע בעדות אשה זו אמר אני והוא היינו הולכים בדרך ורדף אחרינו גייס ונתלה בייחור של זית ופשחו והחזיר את הגייס לאחוריו

אמרתי לו אריה יישר כחך אמר לי מנין אתה יודע שאריה שמי כך קורין אותי בעירי יוחנן ברבי יהונתן אריה דמכפר שיחיא לימים חלה ומת והשיא רבי טרפון את אשתו

ורבי טרפון לא בעי דרישה וחקירה והתניא מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון להעיד עדות אשה אמר לו בני היאך אתה יודע עדות זו אמר לו אני והוא היינו הולכין בדרך ורדף אחרינו גייס ונתלה בייחור תאנה ופשחו והחזיר את הגייס לאחוריו אמרתי לו יישר כחך אריה אמר לי יפה כוונת לשמי שכך קורין אותי בעירי יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא לימים חלה ומת

אמר לו לא כך אמרת לי יוחנן בן יונתן דמכפר שיחיא אריה אמר ליה לא אלא כך אמרתי לך יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא ודקדק עליו שנים ושלשה פעמים וכיון את דבריו והשיא רבי טרפון את אשתו

תנאי היא דתניא אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה דברי ר״ע רבי טרפון אומר בודקין

וקמיפלגי בדר׳ חנינא דאמר רבי חנינא דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנאמר (ויקרא כד, כב) משפט אחד יהיה לכם

ומה טעם אמרו דיני ממונות אין צריכין דרישה וחקירה שלא תנעול דלת בפני לוין

ובמאי קמיפלגי מר סבר כיון דאיכא כתובה למשקל כדיני ממונות דמי ומר סבר כיון דקא שרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמי

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר (ישעיהו נד, יג) וכל בניך למודי ה׳ ורב שלום בניך׃

הדרן עלך האשה בתרא וסליקא לה מסכת יבמות